

clero in beneficio: etiā hūdo solū p sustenta
tione: vt in d. c. q. cū ibi nō. dūmodo nō habe
at curam animarū.

2 **S**ed nūquid ille qui cogitur a iudice tali
modo: q̄ suspendetur. q̄ habet eū pro iūcto
nisi duellū suscipiat. possit suscipe cū sit inno
cent. **R.** diuersa fuit opinio. vt nō. i. c. i. eo. ti.
m. sed mihi placet q̄ talis coactus tali coacti
one licite suscipiat: et etiā in causa cuius q̄ nō
imminet p̄babile piculū mortis. q̄ sicut licet
se defendere et res suas et alia facere que de se nō
sunt mala. sic pugnare q̄n alio mō nō p̄eua/
dere. **Facit.** c. interfecisti. de homi.

3 **U**trum clerici qui reliquias afferunt pugi
libus ad pugnandum sint irregulares si sequa
tur homicidium. **R.** q̄ si oīno sine ipis erant
pugnaturi nō erunt irregulares. al̄s sic. et sic
intellige opiniones diuersas: et concordā fm
hanc distinctionē.

4 **Q**uod dictum est de duello. Idem dic de
iudicio aque feruentis vel ferri candentis. c. si.
de pur. vul.

Ebrietas est puatio vsus
intellect⁹ facta
ad aliq̄d tps ex unmoderato potu
vini: vel cuiuscunq̄ alterius rei po
tabilis.

1 **U**trum ebrietas sit p̄ctm mortale. **R.** vt col
ligo ex Ale. in scda scde. et glo. xxv. di. 9. alias
ea demū. et doc. ibidez. q̄ aut raro contingit aut
assidue. Si raro sic distinguo: q̄ aut inebriat
se p̄gnoscit vini potentia et suā cōplexionē di
spōitam ad ebrietatē: tñ magis vult ebrieta
tem incurrere: q̄ a potu abstinere: et sic est pec
catū mortale. Aut inebrians se nescit vini po
tentia et ignorat q̄ ex tali potu possit inebriari
vel nō aduertit: et sic est nullū p̄ctm vel venia
le fm excessum in potu et negligentia aduer
tendo. Si vero assidua sit ebrietas: sic ē mor
tale p̄ctm nō ppter iterationē actus. q̄ multi
plicatio actū venialū nō auget in infinitū.
sed q̄ nō pōt esse q̄ homo assidue inebriat q̄n
sciens et volens ebriatez incurrat: aut saltem
omitat diligentiam quam debet adhibere de
necessitate ne inebrietur cū habeat tps delibe
rationis reprimendi mor⁹ veniales ne proce
dant in regnū peccati. Ille vero q̄ procurat vt
quis inebrietur cōiter mortaliter peccat siue se
quat ebrietas siue nō siue sit peccatū mortale.
in eo q̄ inebriatur siue nō. qui p̄sentur in dānū
notabile propinū.

2 **U**trum ppter sanitatē liceat inebriari. **R.** q̄ nō

sine p̄cto mortali. tā in opante q̄ in patiete sci
enter. **vt est q̄ fm l. i. ho. ij. q. cl. c. ubi vlt po
tus q̄ esset supfluous sano nō erit supfluous in
firmo: puta. q̄ dat ei causa medicine ad puo
candū vomitū et sine p̄cto: q̄n talis infirmitas
id requirit. sed nō vltq̄ ad ebrietatē.**

3 **U**trum ebrietas excuset a p̄cto. **R.** q̄ excusat a
tanto: s̄ nō a toto. **I**ntellige q̄ ad penā: sed q̄
ad culpā excusat a toto qd fecit in ebrietate. ex
q̄ est sine vsu totali rōnis. et facit qd nō. xv. q. i.
in. c. sane. et c. si q̄s insaniēs. **Q**uo s̄o ad penā
Pa. in. c. q̄ diuilitatē. de cec. p̄ben. tenet q̄ nō
imputat nisi id qd ex culpa immediate p̄cedit.
nō qd mediate. et facit qd nō. in tex. et i. glo. xxij.
q. v. de occidēdis. et in. c. l. et testib⁹. vñ dicit
q̄ licet q̄s excōicet ppter suā culpā nō tñ ipu
tat postea ei q̄ bñficiū nō p̄tulit infra tps debi
tū nisi fuerit i mora p̄cedē absolutōis. q̄ cul
pa nō est cā immediata: s̄ excōicatio q̄ est pena.
sic i p̄posito l. sumptio por⁹ supflui fuerit cul
pa. et cā immediata puatōis vsus rōnis. nō tñ
est cā immediata homicidij vlt alteri⁹ qd facit. et
iō nō erit irregulari fm istā opi. **R.** tñ i. iij. di.
xv. tenet q̄ erit irregularis. et q̄ ei imputant ad
penā oīa q̄ sequunt. s̄ mihi placet magis opinio
Pa. et p̄ eo est tex. cū glo. in. c. de cetero. de ho
micidio: nisi volūtarie inebriare voluisset vt
postea nesciēs occideret. q̄ sic ei imputaret. si
cut tenet glo. in. d. c. de cetero. etiā qd cū qd
secutū est q̄uis mediate p̄cessisset.

4 **U**trum ebrietas largo mō dicta: q̄ q̄s nō tota
liter puat vsu rōis s̄ bñ alterat. scit tñ qd facit
silt sit p̄ctm mortale. et excuset. **R.** absq̄ dubio
nō excusat a malo qd p̄petrat ex q̄ scit qd facit:
nec etiā credo talē excusari a p̄cto mortali qui
sciētē tantū biberet q̄ talē grauedinē incurrere
ret. cum ppter piculū ebrietatē. tñ q̄ sine nota
bili lesione rōis h̄ fieri non p̄t. **I**n eo autē cui h̄
accidit inaduertēter siue raro siue etiā frequē
ter nō credo q̄ sit p̄ctm mortale. q̄ nō facit a p̄
posito et sciētē. q̄ nō ita tenet talē alterationē
vitare sicut ebrietatē. q̄ puat vsu rōis totali.

5 **U**trum teneat gesta p talē ebriuz. **R.** q̄ nō q̄n
pprie est ebru⁹. s̄ q̄n nō est pprie ebru⁹ s̄ p̄for
tat⁹ et scit qd facit tūc tenet. licet in multis suc
currat ei vt in iuramēto et p̄fessioe et similib⁹ p
misericordia iuris. vt s̄. dixi **B**laspheemia.

Ecclēsia sumit multiplici
ter: vt. lviij. di. c. q̄
rū vices. et vij. q. i. scire debes et nep
lati vices. c. vl. de s̄bo. sig. c. causa.
et c. cū clerici. in glosis et ibi vide.

- 1 **E**cclēsia vniuersalis que est collectio fidelis-
um nō potest errare in fide seu ei⁹ articulo. ne-
q; in his que ad bonos mores necessarios ad
salutē ptinent. q; christ⁹ p ea orauit vt nō desi-
ceret fides eius. sic intellige. xxiij. q. i. a recta
In alijs autē bene pōt errare. q; sequit^r opini-
onē que potest falli. sic intellige. c. a nobis. el.
ij. de sen. ex.
- 2 **E**cclēsia romana ibi est vbi sunt boni. vt di-
cit glo. in. c. quis. xxi. di. sic p; q; tpe mortis
xpi remāsit in sola vrgine maria.
- 3 **E**cclēsia an dicat illa que nō est consecrata?
R. Pa. in rubrica de p; se. ec. vl. al. q; non pprie
sed Basilica. i. dom⁹ regis. alle. glo. cuz rex. in
c. i. de relig. do. facit ad statuta. vt delictū cō-
missum i ecclēia nō p; secrata nō sit cōmissum in
ecclēia. licet improprie accipiat vnus p altero.
Item equo dicit ecclēia oratoriu: licet pprie
oratoriu sit loc⁹ aptus ad orandū. quē q; lq; in
domo sua edificare pōt.
- 4 **E**cclēsia Mater. Aliqñ est cathedralis: vt
in. c. venerabili. de ver. sig. aliqñ est baptismal^r
seu parochialis: vt in. c. extrāmissa. d p; scrip.
in. c. ad audientia. el. i. de ec. edi. no. do. Car.
in cle. ne romani. de elec.
- 5 **E**cclēsia materialis cui⁹ auctoritate d; fun-
dari. R. q; auctoritate epi dyocesi: vt in au-
ten. de ecclēia. ti. §. si q; aūt. de p; se. di. i. c. ne-
mo. el. i. h; vez in locis nō exemptis. in exem-
ptis vero nullus pōt edificare sine licentia se-
dis aplice: vt in. c. auctoritate. de priuile. li. vi. sic
intellige. c. de locoz. cū. c. se. de p; se. di. i.
- 6 **U**truz debeat ecclēia edificari sine dote? R. q;
ecclēie mendicantiū sic. alie vero nō. nisi in mo-
nasterijs q; habēt reddit⁹: vt no. in. c. i. de censu-
bus: dos est mansus terre: qui multipliciter
dicat^r: vt no. glo. in. c. fm canonicā. xxiij. q. viij.
in. d. c. i. no. Pa. q; accipit hic p dote necessa-
ria p sustentatione mistri q; mansus d; esse li-
ber ab omi seruitute tpali: vt in dictis iuribz.
no. Inno. Host. Jo. an. in. d. c. i.
- 7 **Q**uis tenet ad ecclēie reparationē? R. Pa.
in. c. i. de ecclē. edi. q; de iure tenet p; lare dare q;
tam partez redditus. si speciales nō sunt ad h;
reputati: vl; si consuetudo nō transulit onus
fabrice in populo. nec valet consuetudo in p; tra-
rium: vt in. c. cognouim⁹. xij. q. ij. in. d. c. i. qd
intellige qñ superest aliquid detractis necessa-
rijs sibi: alias nō tenetur fm eundē Pa. in. c.
de his qui. de ecclē. edi. quod dico de prelato
intelligo de omibz beneficiatis in ea. vt dicit^r
c. i. de his. Si vero consuetudo transulit
onus fabrice in seculares tenent ipi. arg. c. ad

applicam. de symo. qd limito nisi ecclēia abunda-
ret: tpi seclares in magna egestate essent. ar. c.
aurū. cū similibz. xij. q. ij.

A quo debet p; secrari de recōciliatiōe eius: 8
vide. s. Consecratio ecclēie. De eius immuni-
tate. vide. j. Immunitas.

Utrū oblationes que sūt capelle cedant ec-
clēie parochiali infra quā est sita? R. Pa. et
d. Anto. in. c. pastoralis. de his que sūt a p;
la. q; sic p locū a speciali. in. c. ad audientia pri-
mo. de ec. edifi. Infert etiā d. Anto. ibidem q;
oblatio que sit imagini p;cte in muro alicui⁹
parochie cedit ecclēie parochiali. Facit glo. in
l. statue. ff. de vlsufru. Angelus i sua dispu-
tatione que incipit. in resurgenti palatio. h;
mito verū qñ sit intuitu ecclēie parochialis: a-
lias nō. de quo. j. Utrū. ij. §. xxvi. Idē. d.

Anto. no. sup. R. de parochijs q; oblationes
que sūt celebranti in alterius ecclēia sūt re-
ctoris illi⁹ ecclēie. nisi sit epi in ppria dyocesi.
vl; archieps in tota puincia d; viz visitat. quia
tunc epi vl; archiepo cedunt. q; tota dyocesis
censetur. Parochia de raptio. c. i. de paro. c. si
per eo. p; uincia est parochia archiepi. c. ro-
mana. §. si. de censu. li. vi.

Ecclēsia nō p; secrata an gaudeat eodē priuile-
gio q; p; secrata? R. Pa. in. c. fi. de p; se. ec. vel
al. q; sic. qñ auctoritate epi est edificata. multa
pro h; allegant in glo. ibidem.

Ecclēie parochial^r collatio ipso facto ē nul-
la: si fiat ei qui nō attigit. xxv. annū. Itēz col-
lata ei qui nō est sacerdos si infra annū a tem-
pore p; cessionis adeptus possessionis non fue-
rit sacerdos ordinatus vacat. licet alteri p; se-
ri nō possit nisi cōpleto anno trāfacto. de quo
dic vt s. Clericus. vij. §. v.

Ecclēie parochiali p;ntat^r p; admitti qñ 12
nō sit in sacris. dūmō infra tps debitus possit
ordinari in sacerdotē. c. si is. de insti. li. vi. sed
sine p; sentatiōe institui nō pōt nisi dispensati
ue fm Jo. an. i. c. p; terea. de eta. et qua. or.

Electio est alicuius p; sone
idonee ad dignita-
tē vl; fraternali societate suata for-
ma canonice facta vocatio. h; colli-
git ex. c. cū in cūctis. r. c. cū ecclēia vultetana. r.
c. q; ppter. de elec. r. c. cū olim. de arbi.

Ad quē p;ntet electio? R. de iure cōi spectat
ad collegiū. Nā q;libet p; gregatio d; sibi de iure
cōi eligere p;latū. nisi consuetudo sit in p; trari-
um. de elec. c. i. xvi. q. vl. p; gregatio. xviij. q. ij.
abbatem. r. c. se. vñ ad eam spectat etia; si duo

solū vel tres fuerint. de elec. c. i. de consue. c. cū dī-
lectus. imo vt tenet glo. in. c. ij. de postu. plato.
Inno. et Host. et cōmūter doctores. Ius vni-
uersitatis pōt remanere in vno solo oīb; alijs
mortuis vlt' priuatis suspensis vel excoīcatis
tex. est in. l. sicur. §. sed et si vniuersitas. ff. qd cu-
ius. vniuer. cū glo. et Bar. vnde in isto casu po-
testas eligēdi pīnet etiā ad pauciores qm ma-
ior ps est inhabil' ad eligendū: puta excoīcati
vlt' suspensi: et sic minor ps representat totū colle-
giū cū inhabiles nō cōprehēdant in numero
facit. c. illa. de elec. bona glo. in. c. de. q. circa. de
elec. Iste tñ solus nō pōt se eligere. qz nota-
reū ambitiosus. c. p. vestras. de iurepatro. p.
tinet etiā aliqui ex consuetudine vlt' p. privilegio ad
alios qz de collegio. c. cum ana. de elec.

2 **Q**uā pīas eligēdi deuoluat ad alios de col-
legio. qm alijs sunt pīuati pīate eligendi p. ea
vice. R. glo. in. d. c. ij. q. nō anteqz puenit.

3 **Q**uid si nō vocent alijs q sunt pīuati vlt' inha-
biles ad eligēdū? R. Pa. in. d. c. ij. q. tenet ele-
ctio et alia capitularia. licz nōdū sit discussus
an sint pīuati. qz sufficit q postea pnt pīuati.

4 **Q**uā si uerū sunt de caplo et habeāt voces in
electioe pīati? R. Ludo. de ro. in suis notādis
tenet q nō. allegat. c. ex eo. de elect. lib. vi. nisi
antiqz consuetudine hēnt fm Inno. in. c. ij. de
insti. Idē tenet Fede. consilio. c. vij. p. tex. in. c. et
si chūst. de iureiur. in s. vlt' vos et uerū. qd es-
set frustratorū monasterij vestri.

5 **Q**uā elector possit vnū vlt' plures pcurato-
res instituire ad eligendū? R. q. sic. si ipse sit
absens et iusto impedimēto retinet. sed optet
q si plures pcuratores instituit q qlibet sit in
solidū aliter nō admittet. et si sil' cūcurrāt potū-
oriet additio pōccupātis. Si vō nullus eoz
pōccupat: aut capitulū admittet quez volue-
rit vlt' si maior ps capitulū nō cōcordat. admit-
tetur q prior est institut'. Itē oportet q pcur-
ator sit de collegio: et si null' vellet esse nō pos-
set extraneū capitulū nolente deputare neqz p-
lras votū suū exprimere. Itē tercio optet q p-
curator institut' nō eligat vnū suo noīe et alte-
rū noīe pcuratorio: qz nihil valeret. nisi dñs
speciale mandatū dedisset de aliq noīando. qz
tūc illū noīe dñi et alterū suo noīe poterit noīa-
re. c. si qz. de elec. li. vi.

6 **Q**uā illi q nō sunt pīssī tacite vlt' expīssē i lo-
cis regularib; sunt admittēdi? R. q. nō. vt pa-
tet in. d. c. ex eo. nec illi q p eoz regulā vlt' cōsti-
tutiones phibent sicut minores.

7 **Q**uā illi q nō sunt subdyacomī habeāt vocē
in capitulo in cathedralib; collegiis seculari

bus vlt' regularib; ecclesijs. R. q. nō. etiā si ab
alijs libere cēdat. cle. vt hi qui de eta. et qua.
Quidā tñ limitant q ad illos q nōlūt ordina-
ri laici. pīssī tñ cū clericis admitti debēt de iu-
re cōmū: vt in. c. messana. de elec. nō laici cō-
uersi nisi vbi habet consuetudo q admittant: vt
no. glo. in s. vlt' electioib; in. d. c. ex eo. vt i. d.
cle. vt hi. qz dictū. c. ex eo. excludit solū laicos
pīssos.

8 **Q**uā nō pōt eligere. R. fm Inno. et Pa. i
d. c. ij. de postu. multi pīuati pīate eligendi.

Pīmo excoīcati maior excoīcatiōe. c. cōstitu-
tus. de appel. sec' de mīori. de cle. ex. m. c. vlt.

Secūdo suspensi ab officio. de consue. c. cū dilect'

Tercio interdicti. de elec. c. cū inter. Quarto

qbus interdictū est eligere sine superior' licētia.

de elec. c. fi. Quinto q scienter celebrauerūt in

loco interdicto. de sen. ex. c. is qui. li. vi. Sex-

to illi qui in ea vocatione elegerūt scienter in-

dignū. c. cū in cūctis. et c. innotuit. in fi. de ele-

cti. Et idem si peccauerūt in postulādo. c. scri-

ptū. eo. ti. qz p ea vice sunt pīuati pīate eligē-

di si facta nominatiōe secuta fuit postulatio vlt'

electio. secus si nō sit secuta. qz nō sunt pīuati

ti. c. ppetue. eodez li. vi. Septimo pupilli. c.

ex eo. eo. ti. li. vi. Octauo laici pīssī. Nono

nō professi. Decimo nō subdyacomī. de qbus

dic vt s. dictū est. Undecimo illi qui p laica-

lem abūsum elegerunt eo. ti. c. quisquis. Duo

decimo non eligentes infra tempus debitum

vt. s. dicam.

9 **Q**uādo debet fieri electio. R. q. in cathedra

libus vlt' regularibus ecclesijs infra tres men-

ses aliter deuoluitur ad superiorē proximū qui

superior si infra prefatum terminū non elege-

rit deuoluitur ad aliū superiorē: et sic vsqz ad

papam: vt in. c. ne pro defectu. de electi. nisi iu-

sto impedimento fuerint impediti. deinde te-

nentur electores presentare electionem electo-

et petere consensū eius infra octo dies postqz

cōmode poterunt: alioquin sunt suspensi per

tres annos ab omnib; beneficijs ipsius eccle-

sie. c. cupientes. §. ceterum. lib. vi. eo. ti. In a-

lijs vero ecclesijs debet pīuideri infra sex men-

ses. aliter ad proximū superiorē deuoluitur:

vt in. c. de multa. de preben. et in. c. nulla. de cō-

cel. preben.

10 **Q**uā possit fieri electio ante sepulturam

predecessoris. tex. in. c. bone memorie. el. ij. eo.

titu. tenet q non. si tamē fieret valeret fm glo.

ibidem.

11 **Q**uā loco dē fieri electio. R. q. pī fieri in q

cunqz loco honesto maxime fm consuetudinē:

Electio

vt in. c. casus eodē. dūmodo nō sit locus clari
destinatus. qz electiōes q̄ sunt in cameris p oc
cultā cōuenticula reprobant. lxxij. di. c. ij. z. c.
si transitus. ppter ea electiōes epōrū solent fie
ri in ecclesijs. c. q̄ sicut. eo. ti.

- 12 **¶** **U**trum in loco interdicto facta valeat. **R.**
Pa. in. c. i. de postu. pla. q̄ licet **Arch.** in. c. in
noie. xxiij. di. teneat q̄ nō valet. tñ **Hugo** ver
cellen. z. **Jo.** an. z. cōter doc. post euz tenent. q̄
valet z. postulatio z. electio. qz sunt quidaz cō
tractus. z. pbatyr p. tex. d. c. fallit hoc in electi
one pape. vt in. c. vbi periculū. de elec. li. vi. eo.
titu.
- 13 **¶** **Q**ui sunt vocandi ad electionē. **R.** q̄ omēs
qui sunt p̄sentes ad q̄s p̄tinet eligere. z. etiā ab
sentes sunt vocandi fm̄ q̄ p̄suetudo se habet.
c. corā eo. eo. ti. qz licet de iure absentes sint vo
candi: vt in. c. qz ppter. eo. ti. tñ p̄suetudo pōt
introducere vt non vocent. z. valeat electio. vt
notat **Pa.** in. d. c. corā. z. in. c. cum ana. eo. ti.
- 14 **¶** **Q**uō sunt vocandi. **R.** q̄ vel p̄bo v̄l scripto
vel consueto signo campanē z. huiusmodi fm̄
consuetudinē.
- 15 **¶** **U**trū possit statui termin⁹ minor triū men
sium in q̄ si nō pueniant licite pcedat ad ele
ctionē. **R.** fm̄ **Dost.** q̄ si due pres p̄sentes sūt
z. causa coartatiōis assignet. sic pōt qz tūc pōt
absens saltē vni de collegio cōmittere vices sū
as. c. qz ppter. eo. ti. Si vero due pres absen
tes sint v̄l nō sit causa coartatiōis. sic nō p̄t s̄
debet expectari vsqz circa finē triū mensiū. Et
sic intellige **Doct.** z. **concor.** in. c. cū interuener
fas. z. c. cū nobis. eo. ti.
- 16 **¶** **U**trū pulsata campana si minor ps sit que
conuenit possit fieri electio. **R.** **Panoz.** in. c. ex
causis. eo. ti. q̄ in negocijs q̄ p̄nt expediri p p
sentes qd̄ est regulare iuxta nota. p glo. in. c. ij.
de testi. li. vi. sufficit vocatio p sonū campanē.
dūmō tal sit cāpana q̄ ipi⁹ sonus possit pueni
re ad intelligentiā existētiū in loco. S̄ in ne
gocijs in quibz absentes sunt vocandi nō suf
ficit vocatio p sonū campanē. Sed absentes
debent vocari p nunciū vel per lras: vt in. d. c.
euz inter. z. c. qz ppter. eo. ti. Ita videt̄ sentire
Inno. in. d. c. in causis. z. in. c. ij. de no. ope. nū
ci. Sed qz **Bar.** in. l. omēs populi. ff. de iusti
cia z. iure. tenet q̄ q̄ntūcūqz pulset campana.
nisi pueniant due pres vniuersitatis saltēz nō
valet qd̄ sit p. l. nominatiōe. C. de re curio. z. in
l. nulli. ff. q̄ cuius. vniuersi. z. l. si. C. de pre. de
cu. z. sic cōmuniter transeūt legiste. Tu tñ di
cas q̄ opinio legistarū est vera. quādo campa
na pulsatur ab eo qui nō habet p̄tatem: puta

p aliquē de vniuersitate. qz minor ps de duas
bus vniuersitatis nō habet auctoritatē cōno
candi vniuersitatis: vel q̄ pulsando nō intel
ligitur p vocatiōe ad tale quid pagendū: sed
indifferēter pulsatur. secus q̄n pulsat p cū ad
quē p̄tinet aduocare. z. tali modo q̄ omēs sci
unt se vocatos. Et sic intellige z. limita. l. noia
tione. z. predictā. l. nulli. l. autē si. p̄dicta nihil
ad ppositū. qz dicit q̄ decretū nō debet ex tabel
la recitari. Intelligo ibi tabella id est tabellio
nē: qz istud nō est delegabile. z. sic non facit ad
propositū. licet **Bar.** exponat tabella p instru
mento pulsati. s̄ no. bñ. z. sic tene q̄ valz q̄n
sunt p̄sentes. z. q̄n pulsatur p cū qui pōt voca
ri: z. tali modo q̄ intelligant se vocatos. Et sic
p cor. dicta canonistarū. i. d. c. ij. z. in. c. i. de ma
io. z. obedi. z. in. d. c. in causis. z. hoc vide. s̄ sta
tutum. s̄. xij. z. xij.

¶ **Q**uid si alijs sit in ciuitate v̄l monasterio 17
infirmus. **R.** fm̄ **Dost.** q̄ scrutatores debent
ire ad eū z. inquirere votū eius. sicut vota pre
sentūz: qz p̄sens est qui i oris ē. ff. de pcur. l. i.
iuncta. l. v. nec erit necesse ipsū in collatione
aut alijs q̄ sequunt̄ requirere. sed sufficit p̄sens
suis in scrutinio habit⁹. z. cor. **Inno.** **P**ossit
etiā talis procuratorē constituere vni de colle
gio cum iusto impedimento detineatur. vt su
pra dictū est.

¶ **U**trū vno electoz cōtempo nec vocato sit 18
irritanda electio. **R.** q̄ si. si ip̄e vult. pōt etiā
ratam h̄re si vult. c. q̄ sicut. eo. ti.

¶ **U**trū elector possit renunciare voci sue. **R.** q̄ 19
sic. quia quilibet pōt renunciare iuri suo. C. de
pac. l. si quis in cōscribendo. Si tamen acce
dat admittendus est in omibz que circa ip̄az
electionem facienda restant. c. ecclesia v̄ra co
dem. i. **R.**

¶ **Q**uis debet eligi. **R.** q̄ melior. non simplici 20
ter. sed q̄ melior erit tali plationi. vñ **Dico.**
vii. q. i. licet qui p̄stantior est ex omi populo.
qui doctior: q̄ sanctior: qui etiā in omi virtute
eminentior ille eligat. lxxxiij. di. c. metropoli
tano dicit optim⁹ debet eligi. Intellige fm̄ in
diciū p̄scientie eligentis.

¶ **U**trū peccet mortaliter q̄ nō eligat meliores 21
illi prelacioni fm̄ iudiciū sue cōscientie. **R.**
Hen. de gan. in. iiij. quol. q. xxxij. dic q̄ si duo
bona preponant vni. si cetera sunt paria: puta
eque pcepta: eque facilia: z. h̄mōi tenet sub pe
cato mortali eligere melius bonū. ratio: qz eli
gendo minus bonū cōtemnit bonū vbi habet
rationē p̄fecti. s̄. maius. z. sic p̄fert in sua electi
one defectū boni ipi bono. z. q̄ duo sequuntur

absurda. **P**rimū q̄ statuit sibi in bono illo mi
nori finē boni. in eo qd̄ excludit maius seu qd̄
amplius est in maiori. **C**ōtra qd̄ dicit glo. sup
illud ad **Phil.** Nō q̄ iam acceperim aut p̄se
crus sim. Nemo inquit fidelū t̄ si multū p̄se
cerit dicat sufficit mihi. qui em̄ h̄ dicit exijt de
via ante finē. **S**ecūm absurdū est q̄ p̄emmen
do illud bonū qd̄ est amplius in maiori bono
cū nō sit in eo nisi rō boni p̄emnit in eo bonū.
q̄ bonū. quare cū rō boni p̄emni nō possit: nī
si p̄emnedo primū t̄ summū bonū. q̄ om̄e bo
nū est aliqua rō primi boni. ergo eligēdo min⁹
bonum p̄emnit primū bonū: nō solūz indire
cte sicut q̄libet alius peccator: qui vellet si esset
possibile summū bonū. t̄ etiā illud delectabile
t̄ propterea ne delectatione amittat cōtemnit
summū bonum. **I**ste vero nō sic. sed absolute
nō vult sibi illud bonū adesse. t̄ ita neq̄ bonū
simpliciter: q̄ bonū. sed quia hoc. t̄ sic simpli
citer p̄emnit absolute bonū simpliciter nolēs
in bono proficere quod est a bono deficere. **S**im
Ber. t̄ fin glo. ad **Phil.** iij. **A**d ea vero q̄ sūt
priora extendēs dicit ad futura merita. a quib⁹
bus si cessaret p̄deret t̄ p̄terita. **S**ec⁹ si ex car
nali affectione. q̄ talis affectio mutat rationē
p̄tentis. qm̄ iste qui p̄ferit minus bonū sine
affectione. nō p̄emnit nisi bonū. quia bonūz.
quod nō vult. t̄ ita directe t̄ ex malicia. **I**lle
vero q̄ ex affectione p̄fert nō p̄emnit bonū: q̄
bonū. quia bene vellet habere maius bonū: ta
men p̄pter affectionē p̄ferit minus bonūz t̄
p̄emnit indirecte maius bonū. t̄ sic fin̄ exigē
tiam illius affectiōis t̄ libidinis in ea poterit
esse p̄temp⁹ venialis. **H**ec ille. **E**x h̄ ergo colli
ge q̄ qui eque facilliter potest eligere meliores
ad illam p̄lationē seu officiū si solummodo iō
nō eligit meliōrē. q̄ nō vult. q̄ peccat mortali
ter in quacūq̄ electione. **S**i vero ideo nō eli
git meliōrē fin̄ iudiciū sue p̄scientie ex aliqua
affectione. puta q̄ est sibi inimicus ille meli
or: vel quia min⁹ idoneus est sibi beniuolus t̄
huiusmodi. tunc distinguendū est an electio
sit de maiori dignitate: puta papatu: episcopa
tu. t̄ idem de om̄ib⁹ curā animarū habentib⁹.
t̄ sic peccat mortaliter. ar. c. nihil. de elect. **S**i
vero sit de alijs electionib⁹ erit peccatū venia
le. dūmodo sit dign⁹. hoc est nō habeat aliqd̄
canonicū impedimentū. **H**is videt concordā
re **Tho.** vi. quol. q. vi. licet obscure. q̄ ibi di
ctis oportet addere q̄ dicit de acceptiōe p̄sona
rū. nec obstat qd̄ dicit in. c. cū olim. c. cū dile
cti. et. c. cū inter canonicos. t̄ ibi glo. eo. ti. q̄
sufficit sit dignus. quia **R.** **Tho.** vbi s̄. q̄ ista

intelligunt quo ad forū p̄tentiosum in quo n̄
reprobatur electio dūmodo sit dign⁹. **S**i au
tem eligit indignū in ecclesiasticis. sic est mor
tale. **I**n temporalib⁹ vero nō credo mortale ni
si in maiorib⁹ dignitatib⁹: puta dominio. in
alijs autē officijs nō. nisi sit talis qui eligitur
q̄ ex eius electione sit securū aliquod nota
bile damnu in illis quibus habet exercere ta
le officium: vt quia tabellio qui nescit dictare
instrumenta: vel iudex qui nescit dare senten
tiam t̄ huiusmodi.

Quē eligentes incognitū saluent p̄scienti? **22**
am. **R.** **Pa.** in. c. bone memorie. el. ij. de postu.
pre. q̄ nō. p̄ rex. ibidē qui vult vt plenā habe
ant noticiā. **L**imita h̄ vel p̄ se vel p̄ eos cuj⁹ q̄
bus p̄uerfat⁹ est. c. scriptū est eodē.

Que sunt canonica impedimēta? **R.** redu
cuntur ad octo. **P**rimū si est malus t̄ malevi
te. vnde **Dyonisi⁹** in epla ad **Demophilum**
monachū. qui nō est gratia illuminat⁹ nō est
iste sacerdos. sed inimic⁹ dolosus: zelusor: sui
ipius t̄ lupus p̄tra dñicū populū pelle ouina
armatus. **H**ec ille. **E**t ex hoc dicit **Tho.** vbi s̄
q̄ existens in p̄cto mortali est indign⁹ ad p̄e
laturā ecclesiasticā t̄ officiū spūale exequēdū.
Secundū si est excomunicat⁹ maiori excom
municatiōe. c. c. constitutis. el. i. de appel. **T**erciū
si est excoicatus minori excoicatiōe. c. si. de cle
ri. exco. mini. **Q**uartū si est suspensus vel in
terdictus aut interdictū nō seruauit. c. i. de po
stu. prela. c. cū dilectus. de consue. **Q**uintū si
nō est legitime nat⁹ etatis debite t̄ litterature
p̄uenientis: vt in. c. cū in cunctis. eo. ti. vel ha
bet aliqd̄ de alijs impedimētis circa ordinan
dū. de quib⁹ vide. j. **O**rdo. iij. **S**extū si semel
p̄pter vicū p̄one fuit repbat⁹. c. sup eo. e. ti.
Sec⁹ si cassata fuit electio p̄pter viciōsū p̄ces
sum. c. innotuit eo. ti. **S**eptimū si est episco
pus. quia nō potest eligi ad aliā dignitatem.
sed debet postulari. c. si. de postula. prela. **O**c
tauo in aliqua religione nō potest eligi expres
se nō professus in ea. c. nullus. eo. ti. li. vi. de cle.
cū romani. eo. ti. in episcopū t̄ nō potest eligi no
uitius. d. c. nullus.

Quē electio de tali habente aliqd̄ p̄dictorū **14**
impedimentorū sit nulla ipso iure? **R.** q̄ sic. ex
cepto in habente primū impedimētū t̄ terciū.
q̄ est cassanda. vt p̄z in. d. c. si. de cle. ex. mi. t̄
electores sunt priuati ip̄a vice electiōe. t̄ suspē
si triennio ab ecclesiasticis beneficijs ipso facto.
vt in. d. c. cū in cunctis.

Quomō debet fieri electio? **R.** q̄ tres sūt for
me a iure nobis tradite. vt in. d. c. q̄ propter.

eo. ti. ideo electio que nō fit fm vnā iparuz
est nulla ipo iure. vt ibidē.
26 **P**rima dicit forma scrutini. In qua requiruntur ista de necessitate. aliter esset nulla electio.
Primū q omīs qui debēt esse et volūt congregatur pſentialiter simul. **S**cđm q ab ipis assumantur tres de collegio: et deputent ad scrutanda vota omnium de collegio: et nō sint nec plures nec pauciores fm cōmunē opinionē. **P**ossēt tñ teneri opinio. **U**n. et **T**ancr. in. d. c. qz ppter. qñ in collegio essent pauci q sufficerēt duo. et qñ nō essent nisi duo sufficeret vn⁹ vocatis testibz fm **I**nno. et placet. **P**a. in. d. c. qz ppter. **U**n. et etiā aliqui q si pdicti tres nō essent de collegio eligentiū: nō esset inualida electio. sed cōmūis opinio tenet q oportet sint de collegio: aliter sit nulla. et cōuenit magis lre. **T**ercū q isti tres exquirāt vota singulor in secreto. scz ab alijs de collegio. qz bene possent esse alijs testes q nō sunt de collegio: dūmodo nō sint tales qui possent timorē incurere eligētibz. qz tunc possent refutari sicut et scrutatores: si tales essent vñ aliquis iporū. et eēt ista causa appellandi. fm **P**a. in. d. c. qz ppter. **Q**uartū q ista inquisitio fiat singillatim nō bini vñ trini sunt vocandi. **Q**uintum q vota omnium exquirant. quia si vnus premeretur nō valeret. **S**extū q scribant vñ p seipos vel p tabellionē vota omnium. **S**eptimū q mox postq fuerit in scriptis redacta vota omnium publicetur in cōmuni. ibi dicit glo. mox. s. in continēti nullo actu cōtrario intermisso post vota scrutata et scripta: rñno pteritu. **O**ctauū q facta publicatō fiat collatō numeri ad numerū. meriti et zeli ad meritū et zelū. **N**onum q facta collatō fiat electō p vnū de caplonoie capituli. et p verba singularis nūeri. vt in. c. si cur. eo. ti. li. vi. dicit sic. ego. **N**omine meo et omnium vestrū qui mecū in ipm pſensistis eligo. **N**in episcopū et. vñ si ipe eligens nō cōsensisset dicat nomie omnium vestrū q in ipsuz et. **D**ecimū q electio fiat de eo in quē maior et sanior pars toti⁹ capituli pſensit. et sanior pars psumitur semp maior pars. c. dudū. eo. ti. et c. ecclia vestra eo. ti. dicit vbi maior est numerus zelus maior psumitur. **U**ndecimū q dicta electio solēnter et publice denunciēt. **D**uo decimū q seruetur ordo omnium pdictorū successiue sicut enumerant. **A**lter si prepositeret nihil valeret. **A**ddūt aliqui multa alia que dicunt fore de substantia hui⁹ forme. sed cōmuniter nō tenet nisi de supradictis. **E**t quibz patz q difficilis est ista forma in qua multi et do-

cti deficiūt ignorātes practicam: vt dicit glo. in. c. cū expediat. li. vi. eo. ti. **D**ico etiā q ē periculosa religioſis. et illis q viuūt simul. quia cū intelligūt aliquos nō dedisse voces mō quo voluissent cōcipiūt aliqui passionēs. et sepius me eligētes aliq humano respectu nō eligunt fm iudiciū pſciētie. **U**ndeter. in. c. vbi piculum. in. s. ceterū. de elec. li. vi. dicit. cū arbitriū vñ inordinatus captiuat affect⁹ vñ ad certuz aliquid obligatōis cuiusqz necessitas adiūcet cessat electio dum libertas adimitur eligendi. **D**ecimū. **E**t ppterea est alia forma securior et expeditior q sequit.

27 **S**ecūda forma dicit forma cōpromissi. vt d. c. quia ppter. scz cōmittēdo aliquibz vñ idoneis pſtatem eligēdi. **I**sta autē cōmissio siue istud cōpromissum potest fieri dupliciter. **P**rimo limitate. scz vt cōpromissarij teneant eligere illum in quē maior pars totius capituli fueris votis omnium de capitulo singillatim et secrete ab ipis pſenserit. **I**sta est forma de qua in. c. cū dilectus. eo. ti. et in. c. cū expediat. c. n. lib. vi. **I**sta est melior omnibz formis. qz electores nō abdicant a se potestatem nominandis. **E**t ad istam formā nō requirūt de necessitate. nisi pūmo q cōpromittētes sint simul cōgregati: et omēs qui debēt et volunt interesse. **S**ecundū q cōpromittāt in vñm vñ duos tres aut quot volūt siue sint de collegio vñ nō: dūmodo sint clerici non laici. c. ptingit. de arbit. **T**ercū q cōpromissarius vel cōpromissarij scruterent vota singulorum secrete et singillatim. **Q**uartū q eligat illū in quē maior pars toti⁹ capituli pſensit: dicēdo. **E**go. **N**. cōpromissarius de pſensu et voluntate cōpromissariorū meorū si habet alios pſtate cōpromissi in nos facti eligo in episcopū. **N**in quē maior pars totius capituli pſensit. **E**t si in pma scrutatio ne nō pſensit maior pars toti⁹ capituli repli care debet tam in ista qz in pma forma scrutini hñ donec pſentiant in aliquē. c. cum terra eo. **E**t si dubitaret aliq de fraude cōpromissarij possent eligētes qlibet iporū singillatim facere fieri tres vñ duas cedulas. in quarū qualibet esset scriptū nomē alicui⁹ qui est in opinione eligēdi. et ipis acceptis a cōpromissario ponat vnā de pdictis cedulis in q sit scriptū nomē illi⁹ quē vult nominare in aliq scatula q sit corā cōpromissario: quibz a qlibet sic positis tūc cōpromissarius corāz omnibz extrahat oēs dictas cedulas: et postea eligat illū in quē maior pars toti⁹ capituli pſensit: et sic cōpromissarius nō poterit scire qz dedit vocem illi vel

sicut et prima: sufficit quod maior pars totius capituli assentiat. **L**apsum quod sequitur. **Be. in. d. c.** cum expediat. quod nulli sit iudicium cum quilibet non minet quod vult. **S**ic secundo compromissum simpliciter. **S**ic ut compromissarii eligant quod volunt. et isto modo non potest fieri nisi omnes assentiant. alioquin contradicere non valent. **Q**ui omnes assentiunt non requirunt nisi ut eligant sic. **E**go. **N.** compromissarius de assensu compromissariorum meorum future compromissi in nos facti eligo in episcopum. **N.** et si predicti non elegerint vel maior pars ipsorum elegerit indignum scilicet electio tenuit ad capitulum quod in eos compromissum.

28 **T**ercia forma dicitur forma consensu inspiratiois ad istam formam requiritur primo quod omnes conveniant in una persona. quod si unus non conveniat non esset per inspirationem. secundo quod fuerit facta sine vicio symonie vel alicuius tractatus specialis in quo non est certa persona. sed tractatus generalis per bonum platum in genere. **Reb. dedit fin. Jo. an. s. non specialis. quod sic est persuasio non inspiratio.**

29 **U**trum supradictae forme sint suade in omni electione. **R.** **Pa. in. d. c.** quod propter quod non: sed locum habent locum in electionibus episcoporum et aliorum platum in ecclesiis collegiatarum quod habent generale iurisdictionem. quod per se. **c. ne. p. defectu eo. vbi platus appellat cathedrallium et regularium ecclesiarum. In electionibus autem aliorum beneficiariorum a supradictis sufficiunt singulares assensus illorum de capitulo dummodo presentem in capitulo. nec est necesse suade re aliquam formam istam: sed electio simpliciter a maiori parte et saniori habebit ius.**

30 **U**trum electio teneat assentire. **R.** **Be. in. c.** si electio. **eo. lib. vi. refert Archid. dicentem** quod sic alias peccat mortaliter si putat se dignum ad prelaturam: et illa sibi oblata non acceptat vii. q. i. in scripturis. **quod credit verus Jo. an. quod non est eque idoneus per quem illi ecclesie possit assenti.** **E**go vero dico cum **Ricar. in. iiij. quod. q. xxi. quod in tribus casibus tenet consentire sub pena mortalis peccati. Primo quod a superiore per obedientiam cogere. de remun. c. nisi cum pridez. Secundo quod in iudicio sue scientie videtur sibi verisimiliter quod non est quod velit et possit salutare animam procurare quam ipse possit. et ex hoc videtur probabiliter ecclesie imminere notabile dispendium et periculum nisi assentiat. **d. c. in scripturis. et c. olim. eadez causa. iiij. q. fallit h. in religioso qui si assentiret electioni de se facte extra suum monasterium sine licentia sui superioris petita et obtenta: ipso iure electio esset nulla. quam licentiam solus platus sine assensu capituli sui potest dare. c. si religiosus. de elec. li. vi. Sicut fallit in predictis****

catoribus minoribus et alijs mendicantibus. **q. etiam de licentia suorum platorum electioni: postulationi: pulsioni seu vocandi extra administrationem sui ordinis in discordia celebrata assenti re non potest aliter est irritum et inane. c. quoru daz. eo. li. vi. Tercio peccat mortaliter quod per viam illicitam refugit. puta abscondendo se. nisi ex specialis instinctu spiritus sancti. Si autem non cogit per obedientiam nec imminet probabile periculum ecclesie si refugit propter pigritiam per viam licitam peccat venialiter. Sivero per humilitatem reputans se indignum sic meretur.**

Infra quod tempus tenet assentire electus. **R.** **infra mensum a die presentationis electionis: aliter est nulla ipso iure: nisi superioris requirat assensus. c. q. sit. de elec. li. vi. Quid si electio tenuit de iure naturali: puta quod intervenit assensus eligentium: sed non tenuit de iure quod obmissa fuerunt subdia iuris. **R.** **fm. Inno. quod sequuntur coheret docto. in. c. quod sicut. de elec. quod electus si est confirmatus: est verus platus: et non tenet resignare.****

Elemosyna **f. s. Bo. in. iiij. dist. xv. pre secunda articulo. i. q. iiij. accipitur communissime fm quod comprehendit omne opus misericordie impensum: siue proprio siue sibi. iuxta illud Eccle. xxx. misere a nime tue. coheret fm quod importat omne pietatis opus impensum: primo corpale siue spirituale. **p. prie. s. fm quod importat opus pietatis impensum primo ad relevandam indigentiam corpalem. dicit ab eleo quod est sibi grecum quod idem est quod misereor: cuius impatius est eleyson. i. misere a quod eleos. i. misericordia. ideo debet dici elemosyna non elea vel elia.****

Utrum elemosyna cadat sub precepto. **R.** **fm Ricar. in. iiij. dist. xv. articulo. ii. q. iiij. quod sic sub precepto legis nature. p. me Joh. iiij. quod habuerit subham huius mundi et viderit fratrem suum necessitate habere: et clausit viscera sua ab eo: quod charitas dei manet in eo. legis divine **Nat. xxv. Esuriit et non dedistis mihi manducare. et legi canonice. lxxvi. dist. non satis. et viij. q. i. omel. sed quod preceptum est affirmativum non obligat nisi per locum et tempus. Et ideo consideranda est facultas habentis et inopia indigentis. Si enim homo habet aliquid quod non sit necessarius sustentationi sue nature. nec illorum quibus tenet providere. sicut sunt vxores filij: serui: ancille: pater et huiusmodi. et sit tanta necessitas quod imminuant signa probabilia extreme necessitatis in pauperibus: tunc tenetur de precepto. Si vero habet aliquid superfluum non solum sufficit****

Elemosyna

rationi nature: sed etiaꝝ puenientie sui status tenet de illo facere elemosynā: etiā si nō inueni rentur tales qui essent in necessitate predicta. Et si plures occurrerēt quibꝫ oibꝫ non posset subuenire: tenet ceteris paribꝫ illi q̄ magis in diget. Si vero nō habet vltra puenientiā sui statꝫ: nec est q̄ sit in extrema necessitate nō te net de pcepto. 2. cor. Thō. xxiij. q. xxxij.

2 **Q**uis debet pꝛepoꝛi in elemosynā? R. q̄ iꝑe met: deinde sui. deinde noti. de mꝫ boni. deinde extranei. de quo videtꝫ. pulcrū in. c. nō satis lxxxvi. di. 2. tex. cū glo. in. c. quiescamꝫ. xliij. di. que quidē iura intellige ceteris paribꝫ. vt dicitū est. qz posset esse extraneus in tam arda ne cessitate qz deberet pꝛepoꝛi noto 2 iuncto: q̄ nō est in tali. sed pater malus dꝫ pꝛepoꝛi cuiꝫ: qz bono in eqli necessitate ppter pceptū dei.

3 **U**trum de putatꝫ executor: ad distribuēduꝫ certa bona paupibꝫ possit distribuere inter si os p sanguineos? R. Pa. i. c. pꝛio de coha. de. 2 mulie. q̄ sic. nā clericꝫ pōt in paupes cōsan guineos de rebo ecclesie dare qui est distribu tor. vt in. d. c. i. 2. xvi. q. i. c. si. sic 2 pꝛelatꝫ. ar. in. l. si mandauero. §. si tibi centum. ff. māda ti. Sibi autē nō pōt distribuere. vt in. d. §. si tibi centū.

4 **U**trū ei qui pōt laborare sit danda elemosy na? R. q̄ nō. ar. lxxxij. di. c. eꝫs. qd̄ verū intel lige quādo p laboreꝫ sibi potest puidere. 2 sic limita. l. vnicam. C. de mendi. vali. de quo su pra. Colonus.

5 **U**trū sit danda pctōibꝫ? R. q̄ sic. vt in di cto. c. quiescamꝫ. 2. i. q. ij. q̄ pio. nisi qñ ppter securitatē tibi negligeret iusticiā. qz tunc sub/ trahendus est. v. q. v. nō ois.

6 **Q**uis potest facere elemosynā? R. q̄ libet qui pōt donare. de quibꝫ dictū est s. Dona tio. 2. etiā aliqui qui non pnt donare sic mo nach. filij 2 hmoi. qui sunt in potestate alteri us vt serui. qui in quattuor casibꝫ pnt facere elemosynā. Primus. existenti in magna ne cessitate possunt facere elemosynā qñ non est tempus: vt pnt habere recursum ad supioꝛes. vt notat Panor. in. c. si quis. de furtis. et no. glo. in. c. nō dicatis. xij. q. i. Secundus qñ pre dicti de licentia suozū supioꝛū peregrinātur: vel sunt in scolis. quia possunt facere elemosy nas quas alij honeste pegrini 2 scolares com muniter faciūt. ar. l. vlti. C. ad macedo. et. l. si longiꝫ. ff. de iudi. 2. l. ij. ff. de iurisd. om. iudi. 2 c. pꝛerea. de offi. deleg. Facit glo. in cle. ij. §. pe nul. de vita 2 hone. cle. Tercio qñ vident alu que in extrema necessitate etiā pꝛa supioꝛ

phibitionē: possunt ei elemosynā dare. quia tunc omnia sunt cōmunia iure diuin o. imo te/ nentur fm Ricar. vbi s. q. vi. 2 glo. xij. q. i. in c. nō dicatis. Quartꝫ pnt de voluntate expssa vel psumpta. vtputa qz habent administrati onē a suis supioꝛibꝫ cōmissam. ar. ff. de dona. l. filiusfamilias. §. i.

Quid de vxore: nunq̄d potest? R. q̄ si habet 7 bona paraferalia nulli dubium est qz pōt. qz sua sunt. de quibus dic vt infra paraferalia. Si vero nihil habet pter dotem nō potest fa cere elēosynā. xxxij. q. v. q̄ donatio. nisi i octo casibꝫ. Primus: secundus: tercius 2 quartus sunt. de quibus supra in pcedenti dixi qz filij possunt. Quintus si p̄suetudo loci ita habet qz vxores de pane 2 vino 2 huiusmōi faciāt elemosynas. quia p̄suetudo dat iurisdictionē. 2 licet viri aliquādo prohibeant debet sibi for mare p̄scientiā fm Rodon. 2 Jaco. de lau. in summa. q̄ ideo faciūt ne nimis sed sed tem perate. Sextus quādo vtiliter gerit negociuꝫ viri. puta quia videt virū crudellem 2 icelera tum. 2 vt deus suspendat iram vel cū illumi net dat moderatas elēosynas occulte. fm Ro do. Nam ppter elemosynas deus suspendit flagella. vt. xvi. q. i. reuertimini. 2 ideo bñ fa cit mulier dando elemosynas occulte sine scā dalo viri vt de eū adiuuet. facit. l. soluendo. ff. de nego. gest. cū si. 2 melius exemplꝫ ab i gail pami. Re. xxv. que literauit virū a mor te ppter panes datos dauid pꝛa voluntateꝫ viri sui. Septimꝫ si vir assignauit sibi certū qd̄ p victu 2 iꝑa abstinet vt unde elemosynāz faciat: qz suū videtur. Octauꝫ si mulier est lux crosa. puta qz exhibita gubernatiōe domus 2 familie lucrat ex opibus suis. nec intelligo de ducendas expen. victus qz vir tenet eā alime tare ppter dotē. vt dictū est supra Dos. 2 etiā ppter obsequia ab vxore exhibita. de hoc tñ vi de infra Uxor. §. ij. 2 qz possit de lucro facere do mosynā tenet sanctꝫ Thō. 2 Ricar. in. iij. di. xv. 2 cōmuniter summisse sequunt hīc cū the ologis vt Jaco. de Lau. i summa. Distingue tamen sic. q̄ aut lucrū est necessariū sustentati omi sue 2 viri. 2 sic nō potest facere elemosynā qz magis tenetur sibi 2 viro qz alteri. Si ve ro lucrū supabundat sic pōt. 2 idē dic de para ferilibꝫ. vide. §. Uxor. §. ij.

Que quibus debet vel potest fieri elemosyna? 8 R. vt colligitur ex canonistis. i. q. i. in. c. non est putanda. 2. xiiij. q. v. 2 per theologos l. iij. distinc. xv. q̄ potest fieri de omni re que est pꝛia iꝑiꝫ dantis. 2 q̄ nō est obligata restitui

alieni certe psonae siue licite sit acq̄sita siue tur
piter. Quādo aut sit restitutio obligata. vi/
de. j. Restitutio et Usura et in multis alijs ri.
Lūmā etiā in rebus p̄p̄ijs fm̄ Ricar. vbi s.
q. v. dūmodo nō sint necessaria ad sustentati
onem nature siue et suoz. qz ordine charitatis
magis debet se diligere q̄s aliū: nisi esset talis p
sona de cui⁹ morte immineret notabile nocu/
mentū reipublice. et p̄fectui aīaz. qz tunc esset
p̄fectiois non necessitatē de tali dare elemosy/
nam.

9 Quod sunt genera elemosynarū? R. tria. vt
dicit in. c. tria. xlv. di. Primū corpale. et h̄ cō/
sistit in opibus misericordie corpalis. q̄ sunt
pascere esurientem: potare sitientē: vestire nu/
dum: hospitē recolligere: infirmū visitare:
redimere captiuū: mortuū sepelire. vnde ver/
sus. Visito: potō: cibo: redimo: tegeo: colligo:
condo. Secundū et terciū genus est spiritua
le. scz remittere iniuriā: et corrigere delinquen/
tem. vt in. d. c. tria. Addunt alia quinqz. s. con/
sulere dubitantes. solari tristem. supportare
onerosos. docere ignorātes. orare p̄ oibz. et q̄
bus. j. Misericordia. s. i. Et q̄ sunt digniores
vide Ric. vbi s. q. iij. et j. Satisfactio. s. i.

10 Ad quate q̄ dare elemosynā intentio suble/
uandi necessitatē proximī est opus misericor/
die. sed dare intentioē recōpensandi p̄ debito
diuine offēse. sic est opus iusticie. et sic est sa/
tisfactoria p̄p̄ue. et p̄tinet ad meritū dimissio/
nis pene. sed p̄mo modo p̄tinet ad meritū vi/
te fm̄ Jaco. de lau. in summa.

11 Utrum paup̄ibz cōpetat aliqua actio p̄tra/
diuites vt eis subueniant? R. Pa. in. c. si q̄s.
de fur. q̄ nō. sed bene p̄t̄ implorare officiū iu/
dicia seu superioris vt eos cogat. et ecclia p̄r eos
cogere. vt nō. glo. in. c. si cur hi. xlvij. di. et ar. i.
c. nullus laic⁹. de iur. parro. Qd̄ lūmā veruz
quādo sunt in tali necessitate: et diuites in tali
abundantia q̄ tenet eis facere elemosynā de p̄
cepto. alias nō.

12 Utrum quis possit furari vt faciat elemosy/
nam? R. q̄ nō. qz nō sunt faciēda mala vt ve/
niant bona. p̄iij. q. v. forte.

Emancipatio

est relaxatio patrie p̄t̄is: co/
ram iudice cōpetente volunta/
te patris et voluntate filij p̄currente et in vtrū/
usqz p̄sentia. dicta ex eo q̄ extra manū. i. pote/
statē p̄is ponit fili⁹. dicit h̄ ex. l. nō nudo. C.
de eman. li. et qd̄ ibi nō. et in i. quibus modis

ius pa. po. sol. s. p̄terea.

Quis pōt emancipari? R. infans de specia/
li licentia p̄ncipis.

Utrū teneat pater emancipare filiū? R. nō
regulariter. qz patrie p̄t̄is inextimabilis ē. ff.
de leg. i. l. filius. s. vt q̄s heredē. Silt nec fi/
lius potest cōpelli vt emācipet a patre. Lūmā
ta nisi ex causa fm̄ Bar. in. l. quidā cū filium.
ff. de ver. obli. licet aliter dicat glo. in i. qui.
mo. ius pa. po. sol. s. fi. Nā in his que sunt vo/
luntarie iurisdictionis non potest qd̄ fieri alte/
ro inuito. vt in autē. qui. mo. na. effici. sui. s.
si vero. Fallit hoc p̄mo si pater male afficit fi/
liū verbēb⁹ p̄tra pietatē. Item si cōpellit euz
peccare in corpus suū. Item si fili⁹ est arroga/
tus impubes. et p̄ubes factus p̄bat nō sibi ex/
pedire esse arrogatū. Item si pater agnouit sibi
relictū legatū vt emāciparet filiū: qz in ist⁹ ca/
sibz tenet p̄r cū emācipare. vt nō. d. 30. i. iūm/
ma. C. de eman. li.

Emphytheosis

dicta ab em. i. in. et fitos. i. fides et
thesis. i. positio. qz res fidei acci/
pientis cōmittitur. vlt̄ dicit̄ melioratiōis con/
tractus siue dario ad luellū. et est medi⁹ p̄tra/
ctus inter locatiōē et venditiōem. et q̄ vide
glo. in. c. potuit. de locato. Utrū emphytheoti/
carius: vlt̄ emphytheota est q̄ accipit rem im/
mobiliē p̄petuo et hereditario iure colendā: vlt̄
meliorandā vel ad tps. puta scdām et terciām
generationē. vt in autē. de non alie. s. emphi/
theosim. Et quomō p̄trahitur. nō. in. l. i. C.
de iure emphi.

Utrū contractus emphytheotic⁹ differat a cō/
tractu censuali? R. q̄ sic. qz p̄tractū emphythe/
oticū transit solū vtile dominū. vt in. l. i. s. q̄
in perpetuū. ff. si ager vecti. Sz p̄ censualē trā/
fertur nō solū vtile: sz etiā directū. et fit qñ dz.
cedo tibi talē rem et trāffero in te qd̄ iuris
habeo in ea. et soluit annuatim cert⁹ cēlus. tex.
est singularis in. c. p̄stitutus. iūcta glo. de reli/
do. et etiā si dicat. cedo tibi talē rem i emphi/
theosim p̄petuā trāffendo in te q̄ cū iuris
habeo in illa p̄ certa annua pensione erit p̄tra/
ctus censual. casus est singularis in. d. c. p̄stitu/
tus. et illa p̄ba in emphytheosim improp̄riati/
tur. vt. l. si vno in p̄n. ff. locati. et in isto contra/
ctu nō habet locū pena. c. potuit. de locato. et l.
ij. C. de iure emphi.

Utrū accipiens emphytheosim vsqz ad ter/
ciam generationē: nec dicit̄ inclusiue: vel alia

Emphytheosis

- equipollentiali. vsq; intelligat exclusiue? **R.** q; si vsq; ponit a lege sup gradu. sic stat inclusiue. vt in sti. de succe. agna. §. si. no. **C.** vn. legi/ timi. l. certu. 7 in. c. nō debet. de pfang. 7 affini.
- Sed** si ponit ab hoie in ptractu obligatorio: tūc ponit exclusiue. l. veterib; ff. de pac. **Sz** q; dam intelligit hoc in eo q; auget obligatio nēz in casu nro nō auget sed facit eā trāsmis/ sibile. 7 iō includit fm **Cal.** 7 placet **Bal.** tñ i l. meminisse. ff. de of. pcosul. dicit in re ecclesie si dicat. vsq; ad terciā generationē stabit exclu/ siue. **Si** vō vsq; ad quartāz stabit exclusiue. qz vltra terciā generationēz nō pōt fieri inue/ stitura. vt in. d. §. emphytheosim.
- 3** **Sed** nunqd stipes cōputabitur? **R.** q; non qz accipiens nō est generatio supius. 7 i gra dibus stipes nō cōputat in numero. ff. d gra dib; l. iuriscōsultus. sicut vn? nō est numer? sed pncipiū numeri.
- 4** **Utrū** emphytheosis q; sit de generatiōe i ge/ nerationē assiliet inuestiture feudali? **R.** q; sic. vt no. **Bar.** in. l. si mibi 7 ricio. ff. de ver. ob. et ter. cū **Bal.** in. c. i. de vafallo de crepitate etatis.
- 5** **Utrū** ius emphytheoticū transeat ad extra/ neos heredes? **R.** q; fuerūt opiniones: sed mi/ hi placet opi. **Jo.** de imo. in. c. fi. de locato. dicē tis q; si ceterā in re ecclesiastica. dūmodo sit da/ ta cū illa solēnitare. c. i. de re. ec. nō alie. lib. vi. 7 c. sine exceptione. xij. q. ij. de qua vide s. **Ali** enatio. §. ij. iij. 7 iij.
- 6** **Utrū** pater q; accepit emphytheosim p se et suis filiis possit illā plegare vni filiorum? **R.** **Bal.** in. c. i. i. ti. an agnat? in. vi. colūna. tenet q; sic emphytheosim. sz nō feudū. 7 multi aliq. **Ange.** vō p silio. xvij. tenet q; nō: qz ius est q; sitū filiis: nisi alteri filioz tantūde de alijs bo/ nis plegasset. allegat. l. i. §. assignare. ff. de assi. liber. iij. cta. l. si cū dorē. §. si p. ff. so. ma. vbi p pōt diminuerē ius filie ex pma pmissiōe: dū/ modo tantūde eidē relinquat qntū dimiuit 7 sic pcor da dicta doctorū.
- 7** **Utrum** veniat filie qn accepit p se 7 suis fi/ liis? **R.** fm **Jo.** de imo. in. c. fi. de locato. q; non p singulare dictū **Archi.** i. c. si q; sua dēte. xvij. q. iij. vbi voluit q; in materia ptractuū ma/ sculinū nō cēpiat semininūz. p. l. veterib; ff. de pac. **Idē** tenet **Bul.** de suc. q; fuit doctor. **Archi.** in legib; 7 **Ray.** de for. l. in. l. tres frēs. ff. de pac. 7 **Lu.** de ro. p silio. xxxij.
- 8** **Utrū** emphytheota possit dimittere rē em/ phytheoticā. 7 se liberare qn vult? **R.** licet aliq; distinxerūt an sit obligatus rōne rei. 7 sic pos/ sit. an rōe psonē: 7 nō possit vt dicit **do.** **Do.**

ar. Tamen **Jaco.** est ptractuēns q; nullo mo/ do potest. **Idem Pa.** in. c. iudicatum. de im/ mu. ec. quia qd a principio est voluntatis. ex post facto est necessitatis. l. sicut. **C.** de ac. 7 ob/ li. Item qz psonaliter est obligat? ad pensiōez l. i. 7 ij. **C.** d iur. emph. ergo tenet psonaliter. cū omēs actiōes sint psonales. in sti. de act. §. appellam? et sic dimittēdo rem obligaret ad pensiōē. qz psonales actiōes sunt affixe ossi/ bus nris. l. q; ergo. ff. de pecu.

Utrū possit aliū emphytheotā facere vltē 9 ri locare? **R.** q; sic. in sti. locati. §. adeo. qz non est pprie alienatio vera.

Utrum emphytheota cuiuscūq; etiā ecclie 10 possit donare aut legare melioratiōes quas fe/ cit in re emphytheotica: vltipam rem emphy/ theoticam sine alia solēnitare? **R.** glo. in. c. fi. de loca. q; sic. 7 cōmuniter sequunt doctores. **Bar.** tenet verū in emphytheota fisci. sz nō in emphytheota pnuati. in fi. **C.** de in. emphy. l. ij. **C.** eodē. **Sed Bal.** in. l. vlti fructu. ff. sol. matti. reprehendit **Bar.** 7 dicit cū male intel/ lisse. dicta. l. ij. qz loquit qn alienat pprietatē. 7 sic ius dominiq. sed qn alienat donando. vlt legando saluo iure dominico semp tenet do/ natio vel legatū. vñ dicit **Panoz.** in. d. c. fi. de locato. q; vbi cūq; phitet venditio facta com/ memoratiōe de pco. vt in. d. c. fi. 7 d. l. si. non intelligitur de alia alienatiōis specie. vt in. l. si. **C.** de predi. curi. Et p hoc infert q; etiā p mu/ tare potest. 7 sic limita. l. statuliberi. §. quine? ff. de statuliber. 7 qd no. in. l. ij. **C.** de vltuca. p empto. vbi tenet q; nomie emptiōis 7 vendi/ tionis intelligit omēs ptractus. Per quē do/ minū rei transfert. **Tut?** tñ est vt nō p mu/ tet sine p sensu dñi ppter doc. multos q; tenet q; nō pōt pmutare in. d. l. si. 7 d. c. potuit. p/ gnori tñ obligare potest. l. tutor. §. si. ff. de pi/ gno. acti. licz sit tut? facere cum p sensu domi/ ni fm **Spe.**

Utrū possit vendere rem emphytheoticā 11 ecclie vel melioratiōes pdictas? **R.** **Pa.** in. c. fi. de loca. q; sic. dūmodo hanc solēnitatem ser/ uet. **Primo** q; requirat plarū vel rectorē ecclie/ sic qui dicit ecclia. vt. vij. q. i. scire. **Sēdo** q; de/ nunciet pciū qd offert vere. l. si. **C.** de iure em/ phi. **Tercio** q; ecclia non rīdente labant duo/ menses. **Hec** pbant in. d. c. fi. **Quarto** q; nō vendat phibitis psonis quas ponit glosa ibi/ dem. 7 sunt omēs psonē q; nō sunt faciles cō/ ueniri. sicut capitanei 7 hmoi. ex q; b; p iudici/ um posset pati ecclia. vt. ff. q; satisfda. cogun. l. ij. **Quinto** q; nō vendat nisi vtile dominū si

- bi cōpetens et melioratiōes q̄s in refecit **S**ex
to q̄ pri⁹ nō ceciderit a iure suo. puta non sol
uendo canonem. quia in. l. nemo. ff. de re. iur.
dicit. **N**emo plus iuris in aliū transferre pōt
q̄ habet.
- 12 **U**trum p̄dicta debeat obseruare suspiciā⁹
ecclesie q̄n vult vendere qui est dñs suspiciē
qui sup solo alicuius edificat domū donan/
do sibi censum parui⁹. **R.** **B**ar. in. l. i. §. p. ff.
de susp. q̄ sic. p. l. ij. **C.** ne rei dñice vel templo
rum. **S**ed. **d.** **L**ard. est contra. **A**ng. et dī
cit ibidem dictū **B**ar. equū: sed iure non pro
bati. et ideo ante factū sequendū: post factum
Lar. **N**ota tamē fm **B**al. in autē qui res. **C.**
de sacrosan. ec. q̄ qui cadit a solo: cadit a supsi
cie. ar. d. l. i.
- 13 **U**trum p̄fata solennitas sit suāda in emphi/
theota priuati seu secularis? **R.** q̄ nō. nisi soluz
vt requirat dñs an emere velit melioratiōes:
et nō vendat talibus p̄sonis quibus domin⁹
cōmodenon possit habere ius suum. vt potē/
tionibus et huiusmōdi. alias caderet a iure suo
vt in. l. si. **C.** de iure emphi. et nota glo. in. d. c.
si. de loca.
- 14 **U**trum frater fratri possit alienare sine p̄fata
solennitate? **R.** **B**al. in. l. volūtas. **C.** de fideicō
missis. q̄ sic. q̄n duo fratres hñt emphitheo/
sim paternā ecclesie: etiā q̄ vn⁹ pōt iura sua alie
nare alteri sine cōsensu ecclesie.
- 15 **U**trum possit dari i dote. vide s. **D**os. §. vij.
- 16 **U**trum debeat fieri remissio canonis. i. an
nue vel regularis solutiōis p̄pter guerrā? **R.**
q̄ licet sit diuersa opinio. tu dic q̄ si quāritas
canonis est ita magna: q̄ si res locaretur d̄ an
no in annuz nō plus p̄cipetur. tunc p̄cedat
opinio q̄ fiat remissio: nō solum p̄pter guer/
ram. imo etiā p̄pter aliam sterilitatē. vt dicit
Bal. in. l. i. **C.** de iure emphi. et ibi dicit **B**ar.
q̄ nō est p̄prie tractus emphitheotic⁹: tunc
quādo datur tanta quāritas sicut p̄ locatiōe
Si sō est modicus: vt cōmuniter fit. tunc n̄
fiat remissio. ar. l. si merces. §. vis maior. et l. ex
conducto. §. i. et l. si vno. ff. locati. nisi substa/
tia rei penitus ledatur. vel nisi fundus captus
ab hostib⁹ desperaret possit reuocari. q̄ tūc fi
et remissio. vide glo. in. d. c. si. et l. i. **C.** de iure
emphi. **E**t idē dic de augmēto rei q̄ nō auget
pensio in casu in q̄ nō minuit p̄pter eius lesio
nē. fm **B**ar. in. l. i. **C.** eo. ti.
- 17 **U**trum fundo inundato a flumīe liberetur
emphitheota a canone? **R.** **P**anoz. in. d. c. si.
q̄ sic. q̄ dicit de p̄rdit⁹. l. iij. §. lateo. cum simi
libus. ff. de acqui. pos. **I**tem fundus inunda

tus et occupatus ab hostib⁹ equiparat. l. cum
vnus. §. si. ff. de bo. auct. in di. possi. **Q**uod ve
rum credo quādo nō est spes recuperationis:
intellige si in totum periit vel vltra dimidi/
am. **S**ecus si sola medietas periit. q̄ nō libe
ratur. ar. l. etiā p̄ris. ff. de vsufru. et l. que de to/
ta. ff. de rei vendi. licet aliq̄ velint q̄. vij. p̄tes pe
rierint si debet liberari. **S**ed magis placet qd
dixi. q̄ in dubio p̄ris appellatione intelligit
dimidia. d. l. etiā partis.

18 **U**trum destructa re emphitheotica. verbi
gratia domo ex igne fortuito si reparat teneat
tur emphitheota p̄seuerare? **R.** fm **N**ico. de
ma. in. l. i. **C.** de iure emphite. q̄ non. quia illd
dicitur nouū. facit quod dicit **B**arto. in. l.
damni. §. si is qui. ff. de dam. infec. vbi vult q̄
si quis obligauit se alicui habenti domum in
villa dare. de aqua recenti in estate. destructa
domo destruitur obligatio. liceat postea refici
atur. facit etiā quod voluit **B**arto. in. l. de
pupillo. §. si quis riuos. ff. de no. ope. nunci.
vbi dicit q̄ qui reficit de nouo facit. l. inter sti
pulantē. §. sacram. ff. de ver. obli. **I**dem volu
it **A**ng. in. l. i. §. si q̄s edificiu. ff. de no. ope.
nunc. et **B**ald. in. l. si vt proponis. **C.** de nup.
vbi dicit. **D**icit cōstitutio ecclesie q̄ nemo fa
ciat fortalicium nouū incōsulto papa an filij
possint reficere destructum castrū p̄pter rebel
lionē patris. et dicit q̄ nō. ita facit. l. cum alijs
C. de cura furio. vbi si furiosus efficit sane mē
tis expirat curatoris officiu: nec reuiviscit si
postea redit in furia: sed debet sibi dari nouus
Idem facit quod no. doc. de ecclesia reparata
an sit eadem. vt no. in. c. de fabrica. de p̄se. dis.
i. et in. c. proposuisti. et c. lignis. de cōsecre. ec
cle. vel alta. et in. d. §. sacram. et fm illud limi
ta omnia ista.

19 **U**trum emphitheota non soluēs canonē
cadat a iure suo? **R.** q̄ si per triennium nō sol
uit: a iure cadit si est priuati. vt. l. ij. **C.** de iure
emphithe. **S**i vero est ecclesie. p̄ bienniu nō
soluens cadit ipso facto: nisi celeriter soluat. vt
in. d. c. si. et nō dicit celeriter soluere fm **B**al.
in addi. ad **S**pecu. ti. de locato. **S**i expectat
libellum vel requisitiōē. fm glo. no. in. d. c.
si. ista celeritas erit in arbitrio iudicis vt cōsi
derata paup̄tate: et alijs iudicet. quod ē valde
equū. q̄ cū ista more purgatio p̄ celeritatē p̄e
dictam nō habeat locū in emphitheota p̄ua/
ti fm **J**o. an. de imo. in. l. insulam. ff. de verb.
obli. et **A**ng. sed soluz ecclesie que mitius agit.
p̄pterea merito arbitriū boni viri magis est se
quendū in hac celeritate.

Emphitheosis

- 20 **¶** *Utrum emphitheota nō soluens p bienniū vel trienniu cadat a iure suo. si dñs tenebat sibi in tanta quātitate vel maiori. R. Pa. noz. in. c. bona fides. de deposito q nō. quia ex ceprio cōpensationis quo ad euitandā penāz debentis soluere sit ipō iure. vt est tex. no. iun. etā glo. in. l. si pstat. C. de compen. vbi docto. sic determinant.*
- 21 **¶** *Utrum domin⁹ recipiendo canonē ab emphitheota qui cecidit a iure suo ppter non solutionē p̄iudiciz sibi. R. Pa. in. c. si. de loca. aut eū expulit. et sic nō p̄iudicat sibi. aut nō expulit. et tunc aut recipit canonē p tempore post morā tractam. et sic p̄iudicat sibi. quia videtur p actum p̄trariū renunciaſſe iuri suo. c. sollicitudinē. de ap. aut recipit canonē pro p̄terito cū protestatione q nō intendit sibi p̄iudicare. et sic nō p̄iudicat. aut nō fecit protestationē sed simpliciter recepit. et in hoc fuerunt opi. Sed d sublimitate iuris dicendū q nō p̄iudicat. qz in dubio nō videtur q̄s velle renuciare iuri suo. vt in. c. sup. hoc. de renun. ff. de p. ba. l. cū de indebito. facit glo. in. l. cūz quid. ff. si cer. pe. que dicit q si trado magnā quantitatē pecunie dicēdo tolle. non p̄sumit donatio simpliciter ex hoc. sed mutuū vl̄ depositū nisi aliud appareat respectu p̄sonē. Sic in p̄posito. licet glo. dicat verū esse q recipiendo canonē p̄iudicat in p̄uato. nō in ecclia q̄ habet capitulū. tñ Pa. vbi s. dicit q nō dicit verū. qz solus p̄latus in acq̄rendo p̄iudicare potest. et deteriorē facere. vide glo. xvij. q. vi. §. p. sentit Inno. in. c. ij. de dona. et doc. in. c. qm. d. de cimis. et ideo solus p̄latus recipiendo canonem sine cōsensu capituli p̄iudicat ecclie. Sz aduerte hic q Panoz. in. c. vt sup. de re. ec. nō alie. Limitat fēde. c. si. clypū. q tenet q res emphitheotica reddita ad eccliam ppter nō solutionē pensionis potest iterū dari ei qui cecidit a iure suo sine aliqua solēnitare et causis requisitis in alienatione rei eccliaſtice a p̄lato ecclie. sic dicens hoc verū. vbi prima cā cōcessionis duraret. puta qz erat castrū in feudū qd ppter custodiā erat potius dānosus ecclie et h̄mōi. quia nō est noua alienatio. sed executio ordinatiōis antiquę. Sed vbi p̄ma causa cōcessionis cessaret. puta qz ager dar⁹ ad excolendū tractu t̄pis excultus reuertit ad eccliam. tūc dari nō poterit in emphitheosim vl̄ feudū sine debita solēnitare et causis requisitis in alienatione rei eccliaſtice. Et fm hoc videtur vera opinio glo. p̄dicte. Sz hoc nō possit dari de nouo ei qui cecidit a iure suo ppter*

nō solutionē pensionis qñ cessat causa ppter quā fuit data in emphitheosim sine solēnitatibus et causis requisitis in alienatione rei eccliaſtice non credo. Panoz. qñ sit ei qui cecidit vel ei⁹ heredib⁹. quia videt̄ tex. d. c. si. cōtra eū et consuetudo. sed bene esset verū qñ alter q̄s ei qui cecidit vel eius heredibus veller dari. vl̄ quādo iam ecclie p aliquod temp⁹ pacificā habuit possessionē talis rei. Et sic p̄corda opi mōnes.

¶ *Queritur in q̄t casib⁹ emphitheota cadit a iure suo. R. q i qñq casib⁹. Prim⁹ qñ negat pensionē dño petenti cā. et negat se emphitheotaz illi⁹ fm Pe. helye. in tractatu de p̄tractu emphitheotico. Rō. qz magis debet opari cōtumacia ep̄p̄s q̄s tacita. l. si ita ep̄p̄sum. ff. de p̄di. et de. sed emphitheota nō soluente per trienniu canonē res cadit in cōmissum. vt. j. dicitur. qz tacite negat dominū recognoscere. q̄ multo forti⁹ vbi ep̄p̄s negat.*

¶ *Scd⁹ casus est qñ vendit sine dñi volūta. te re emphitheotica fm eūdē Pe. vbi s. Qd limita fm Spe. in ti. de loca. et Bar. in. l. sed. §. item labeo. ff. de vluca. in olam et canōistis in. c. potuit. de loca. verū si res sit tradita. qñ nō est tradita licet vendita nō cadit in cōmissum. et etiā si esset tradita tñ hac lege vt si dñs veller emere p tantundē illi emptor restitueret eā. qz sic nō cadit. vno. Ange. in. l. voluntas. C. de fidei cōmissis.*

¶ *Quid si vendidit et tradidit simplr sed postea redemit. R. nihilomin⁹ cecidit a iure suo qz p alienationē eius est q̄sitū dño. et iō sine facto suo nō pōt auferri ab eo.*

¶ *Scd pone q sunt duo dñi rei emphitheotice et vendidit re de cōsensu vni⁹ tñ et nō alterius. R. q cadit solū p pte illi⁹. qz nō p̄ p̄uiri d̄z q̄z reliq̄nt. l. heres. ff. de his q vt indī.*

¶ *Tercius casus est quādo res emphitheotica est data p se et suis filiis nepotibus et heredibus. tunc si filius vel nepos refutat hereditatem cadit. quia eā non potest habere. vt no. Bar. in. l. vt iusiurandi. §. si liberi. ff. de oper. liber. secus si nō poneret verbūz et heredibus. qz sic refutat hereditatem nō caderet. quia cōcessio in primo casu requirit vtrūqz. vt scz sit filius vel nepos et heres. vt in autē. de nō alie. §. emphitheosi. et ideo feuda que transeunt ad filios vt filios. ita si heredes sunt dicunt veni re in hereditatis petitiōe. vt in. l. itē videndū est. ff. de peti. here.*

¶ *Quart⁹ casus est qñ q̄s accepit emphitheosim p se et suis filiis et mort⁹ sine filiis legitimis*

relictis solū naturalibus. qz reuertitur ad do-
minū. Qd limito fin Bar. in. l. ex facto. §. si
qz rogat. ff. ad tre. verū qn emphytheosis est
data ab ecclia. qz psumendum est qz de illegiti-
mis nō cogitatur. s; qn data est a privato em-
phytheosis: sic veniet ad illegitimos i tali casu
Et sic intellige t limita Spe.

28 **Quintus** casus est qn emphytheota nō soluit
canonē de quo dic v. s. §. ix.

29 **Quid** si sunt plures heredes t omēs preter
vnū soluerūt pensionē? R. glo. in d. c. si. q. nō
cadunt si soluerūt totā. secus si non totam. qz
caderent omēs. t iō soluant totā t postea agat
tra nō soluentē.

30 **Utrū** heres ignorās rem emphytheoticā
t nō solues cadat? R. glo. in. l. ij. C. de iur. em-
phi. t Bar. ibidē t glo. t Dy. in. l. cū fili. §. si
in hanc. ff. de ver. ob. q. cadit. sed restituitur d
equitate. Idem dic de minore qui non soluit
per. l. si. C. in quibus cau. in iure. re. nō est ne-
cessaria.

31 **Quid** si dñs sit mortu⁹ et hereditas iaceat
p triennū i q emphytheota nō soluit? R. qn
potent expelli. neqz cadit: vt pr. p p dicta.

32 **Utrū** filia pūet emphytheosi qn iustitia ē
in certa re heres t iusta est esse penta. t q non
possit de bonis suis plus petere? R. Bar. in d.
§. si liberi. q. nō. qz dicta verba debent intelli-
gi q nō possit peti plus iure hereditario: s; nō
iure emphytheotico: vt pr. patron⁹. t posito q
pater ex dispositione sua possit filiā priuare ab
emphytheosi: tñ illa yba nō important. Idem
dic q p talia yba nō priuat quin possit petere
dote maternā fin eundē Bar. etiā si bona sibi
a patre relicta sint vltra legitimāz. qz bona in-
telligunt reducto ere alieno: t es alienum est
dos t filii res emphytheotica.

33 **Utrū** tutor pupilli q habet emphytheosim
ab eo nō soluendo p quinquennū cadat? R.
q sic. qz iste tutor debuit exigere a seipo. l. si pu-
pili. ff. de nego. ge. fm. Pe. vbi s.

34 **Utrū** laudemium sit soluendū qn res em-
phytheotica trāsit ad aliū ēphitheotāz? R. q
sic. t debet excedere quinquagesimā prem pcy
rei ēphitheotice. l. si. C. de iure emphi. sed de
p̄suetudine est. xij. ps. fm. Post. q seruanda
est. fallit hoc fin. Pe. vbi s. in q̄tuor casibz
in qbus nō debet.

35 **Primus** qn heres rōne hereditatis emphi-
theosiz adiit fin. Pe. vbi s. qz dñs ppter labo-
rem habet laudem. i. qz laborat mittendo no-
num emphytheotā i possessionē: sed in additi-
one hereditatis nō requirit talis labor: cū heres

possit adire ppria auctoritate. vt in autē. d. he-
re. t fal. §. in oibz. Quidā tenet p̄trariū p. l. si.
C. de iure emphi. vbi pr. q cū qz de nouo adi-
piscit possessionē rei emphytheotice tenet ad
laudem. i. s; in additiōe hereditatē est sic. l. cū
heredes in pñ. ff. de acqui. pos. §. debet. Itē pa-
ter qz p alienationē debet laudem. i. sed addi-
tio hereditatis est alienatio. qz p eā trāsfertur
dominiū. ergo debet. Sed p̄mū credo verius
nisi p̄suetudo sit in p̄trariū.

36 **Sed** qd si emphytheota donauit rē emphi-
theotica? R. Pe. q s. q debet laudem. i. qz ma-
gis fauēdū est illi q rē habuit titulo oneroso.
sicut q emit qz qui titulo lucratiuo. Et iō si
aut primus debet sic t iste. t q p̄m⁹ debeat ha-
bet in. l. si. C. de iure emphi. Itē qz legatū t do-
natio equipant: s; ex legato debet. l. is q. ff. de
le. iij. ergo t donatari⁹. Nec ob. q emphytheo-
ta p̄t donare sine volūate dñi. qz h̄ p̄cesso nō
sequit q nō debeat laudem. i. p̄trarium tenet
Spe. n. de locato. l. si. q nō tenet.

37 **Secūds** casus ē qn res ēphitheotica fuit vē-
dita t tradita. post retradita fuit ex antiq cā.
Sec⁹ si fuisset retradita ex noua: qz ista retra-
ditio esset filis priori traditiōi in q fuit vēdi-
ta. Itē ad multitudinē traditionū sequit mlti-
tudo laudemioz. l. q̄cūqz. C. de seru. fugi.
Intellige ex noua cā. Sec⁹ in antiqua. qz nō
videt alia traditio sed p̄ma.

38 **Tercius** casus est qn plures hñtes rē emphi-
theotica cōem diuidūt eā iter sc: qz cū hoc pos-
sint facere dñs irrequito: vt no. Bart. in. l. vo-
lūtas. C. de fideicōm. Rō. qz cā ppter quāz
phibet alienari i extraneū ē. qz extrane⁹ nō hz
necesse recognoscere dñm. vt no. in. d. l. si. que
cā cessat qn vēdit alteri ēphitheote socio suo.
t iō nō debet laudem. i. fm. Buil. t Bar. p. l.
p diuisas. C. mādari. qz ē ista alienatio neces-
saria. Alij tenet q debet: qz an diuisione null⁹
est dñs isti⁹ ptis magis qz illi⁹. sed p⁹ diuisio
nē q̄libet est dñs ptis sue. ff. de le. iij. l. meuius.
§. duobz. ergo videt alienatio. S; tu tene p̄
mā opinionē Bar. quā no. in. l. t iō. ff. d. p̄di.
fur. nisi p̄suetudo sit in p̄trariū.

39 **Quart⁹** casus qn qz vendit. s; re integra dī-
sissum est a venditione. qz dñs nō hz mittere
nouū emphytheotā i possessionē. S; tñ. Pe.
vbi s. dicit q debet. qz p eū nō stetit. Itē p̄inde
est ac si misisset. Qd credo verū de rigore iur.
Secus de equitate.

40 **Utrū** ēphitheota cadet a iure suo pdat me-
lioratioes qz fecit in re? R. Pa. in. d. c. si. q sic
x. q. ij. hoc ius. t in. d. l. ij. C. de iure emphi.

Emptio et venditio

- 41 **U**trum emphiteota cadat ex melioratione facta ab ipso? **R.** **P.** e. vbi s. q. sic q. ca finali cessante cessat effectus. l. adigere. ff. d. iur. pa. §. q. uis. sed ca finali e melioratio. vt. l. si. **C.** de iur. re emphi. ideo cadit. quia. frangenti fidem fides frangat eide.
- 42 **U**trum dñs possit p. p. aucto. ritate expellere emphiteotam? **R.** **P.** a. in. d. c. si. dicit **Ly.** post **Accur.** q. nō potest q. emphiteota habet ius i. re. vt in. l. i. ff. si ager vecti. r. iō p. p. aucto. ritate nō d. expelli. facit. l. credito res. **C.** de pig. hec opinio est tutior.
- 43 **U**trum res ecclie possit dari in emphiteosim? **R.** vt s. Alienatio. in pncipio.

Empcio et venditio est alienatio quedā qua dominiū et possessio rei vendite trasfertur p. traditionē ipsi dñi: vlti nō est dñs vsus capiēdi p. ditio in ementēz p. ipa soluto precio.

- 1 **A**n autē veniat sub noie venditiōis oīs alie. natio. **Bald.** in. l. volūtas. **C.** de fidei cōmis. te net q. nō licet in pncipio iuris ciuilis veniret vt p. r. l. statuliter. §. q. n. t. ff. de statuli. vide qd dñi s. **Emphiteosis.** §. x. **Aduerte** h. q. em. p. nio et venditio tribz modis pficiū. vt no. glo. in. l. i. de emp. et vend. in. p. n. **Primo** q. ad h. vt nō possit dūcedi ab altera partiū fit p. uenti. onē etiā p. ditionālē. **Secdo** q. n. tū ad piculum qd transit ad emptorē fit pure. vt. j. §. xi. **Ter. cio** quo ad translationē dominiū vlti vlti capiē. di p. ditionē fit tradendo rem venditā. §. ven. dite. in. l. i. de rez. diu. l. clauibz. ff. de p. r. a. hē. emp.
- 2 **E**mpcio et venditio nō aliter facit rē empto. ris nisi aut p. ciū solutū sit. aut satis eo noie fa. ctū: vlti aliter fidē p. cio habuerit venditor: et tradat res. vt. l. qd vendidi. ff. de p. r. a. hē. emp. nec pōt esse emptio sine p. cio. l. pecunie nūera. te. vt in. l. i. de emp. et vend. §. ut p. r. ciū. **Nā** vbi aliud p. alio dat: p. mutatio est nō veditio. ff. de p. r. a. hē. emp. l. i.
- 3 **S**ed nūquid tradēdo rem venditor videat fidē hēre de p. cio? **R.** glo. in. d. l. q. veditū q. sic. nisi forte emptor: dicebat pecuniā hēre ad ma. nus cū nō hēre. r. sic tradidit. vt. ff. de pig. act. l. si q. si. **Silr** h. z fidē de p. cio si dedit diē soluti. omis emptor. ar. l. ad solutionē. **C.** de re iudi.
- 4 **U**trum q. libet q. pōt vendere possit fidē hēre de p. cio. vt tradēdo rem emptor. i. trasferat in euz dominiū? **R.** q. nō. p. curator: fisci ecclie et mi. noris. vt no. **Bar.** in. l. a. diuio pio. §. sed si em.

ptor. ff. de rei ven. et **Ly.** in. l. in ciuile. **C.** de rei ven. et est tex. in d. glo. in. l. si p. curator: fisci. ff. de iure fisci. no. **Pa.** in. c. cū olim. el. i. de of. d. le. **U**trum vendens possessionē vlti dominiū et hu. iusmōi. et q. emptor: nō habet p. ciū tradit eā cū pacto: q. donec soluent sibi p. ciū vult sibi soluat pensionē de bitā de ea re. sed p. cio soluto nihil ampli? vult: licet possit facere? **R.** q. sic. tex. est in. l. curabit. **C.** de ac. emp. et vend. r. fm. **Azo.** in. glo. **Bar.** et **Bald.** ibidem. **S. Ali.** et **Ange.** in. l. **Julian.** ff. de ac. em. et **Jo.** de ana. in. c. p. questus. de vsur. licet etiā iure canonū. r. facit glo. in. c. p. questus. quā cōiter sequunt docto. de vsuris. **Nec** ob. q. loquit de eo q. est i. mora post terminū. q. sic in mora potest cōsti. tui a pncipio. **Et** licet aliqui theologi et legiste vt **Burr.** in. d. l. curabit. dicant vsurariū q. nō sō lū p. cipit fructū. q. nō soluit. secus q. nō p. pecu. nia sua lucratus fuisset. vel ex ea aliquā vtili. tatem fecisset. quia tūc habet locū prima opu. nio. tamen mihi videtur q. simpliciter prima opinio sit p. a. quia nihil iniustū facio si nolo tibi dare possessionē meā ut fructus tuos faci. as nisi dederis mihi p. ciū: etiā si illud vole. bam seruare in capsa.

Quē nō possunt vendi? **R.** multa. **Primo** 6 spiritualia. ut de hoc vide. **Symonia.** **Secū. do** liber homo. **dic** vt. j. **Seruitus.** §. i. **Ter. cio** illa quorū vsus est soluz malus. ut s. **Ar. s.** **Quarto** res aliena. **Quomō** autē teneat qui emit. vide. j. **Restitutio.** primo in sōbo emens **Quinto** res pupilli nō pnt emi a tutore. l. cū ipse. **C.** de p. r. a. hē. emp. et vendi.

Quo p. cio pnt vendi vlti emi res? **R.** q. licz 7 varie fuerint opinionēs tam legistarū. in. l. i. **C.** d. epi. audiē. q. canōistaz. l. c. i. r. c. cū dile. cti. d. emp. et vlti. **In** saluo meliori iudicio h. z q. colligo ex dictis **Secor.** in. iij. dis. xv. **Dico** q. res tantū vendi pnt q. n. tū emptorē inuenit: et cōtrario emi pnt q. n. tū venditorē inuenit. dum. mō hec q. t. uor: currāt. **Primu** z sciētia. l. z q. nulla sit exceptio ex pte alteri? l. z q. libet ipoz: agnoscat rem et ei? qualitatē et valorē. **Facit** glo. penul. in. l. mortis causa capi. ff. de donat. causa mor. **Secundū** libertas volūtaris. l. q. nō faciat ex tali necessitate q. excludat rōez vo. luntarij. **Quō** autē possit perpendi q. non fiat voluntarie. considera si talis res pntet ad ne. cessitatē vite. sic sunt granū: medicie: vinū: ve. stes: dom? et huiusmōi: sine quibz vivere q. s. q. nō potest. q. talia nō possunt vendi ad libi. tum. sed iustum p. ciū debet tapani. **Attendi. tur** etiā q. nō fit libera voluntate quādo q. s.

vendere vel emere vult talis p̄cio p̄pter euitan-
dum notabile et enorme damnum. Nam quā-
do quis nisi venderet tali p̄cio: vel emeret es-
set incursum: puta amissionē maioris pars
suorum bonorum: vel notabiliorē: certe ista necessi-
tas et omnis timor qui cadit in cōstantes exclu-
dit liberatē voluntatis s̄m no. in. c. cū locuz.
de spon. et in. c. abbas. qd̄ me. causa. Secus i
minori metu. Nam dicit Salic. in autenti-
ca. ad hec. C. de viti. quod est cōtra charitatē
addere afflictionē afflicto: quod nō licet. l. di-
uus. ff. de offi. p̄sbi. Tercū q̄ sit prudens: qz
magna mētis leuitas redderet cōtractuz illi-
cūm. Quartū q̄ ille qui emit vel vedit plus
debito possit donare. ar. c. ij. de dona. Si vero
hec quattuor nō cōcurrūt. tūc nō liceret eme-
re vel vendere nisi iusto p̄cio. et sciet notabi-
liter plus vendēs: vel min⁹ emens peccat mor-
taliter: et tenet ad restitutionē. qd̄ quidē p̄ci-
um debet attendi s̄m cōmunē estimatiōe: vt
dicit. l. p̄cia. ff. ad. l. fal. no. glo. in. c. hoc ius
p. q. ij. et iam sequunt cōmuniter docto. Quō
autē ista estimatiō debz fieri qñ nō est cōmu-
nitas talis cōmerti. dico q̄ pensatis raritate.
laboribz et periculū iudicio boni mercatoris de-
terminabit. qz alia regula non potest dari. et h̄
in re mobili. In immobili vero estimatur s̄m
fructus. s̄m glo. et Bar. in. l. ij. C. de rescin. vē.
quē sequunt cōmuniter docto. et tali p̄cio reberz
vendi et emi. de hoc vide. j. Estimatio. §. i. cū
se. Si tñ predicta p̄currāt credo similiter. vt
mobiles emi posse et vendi. Et nota q̄ quo ad
valorē attendi debet tps attractus emptiōis
vt in. d. c. cū dilecti. et d. l. ij. C. de rescin. vēdi.
nisi sit dubiū an tps solutiōis sit plus valitū-
ra. s̄m q̄ dicam. j. Usura. i. §. xxxij. Aduerte
tamen p̄dicta nō habere locū quādo plus vē-
ditur ratiōe temporis: qz p̄ciū nō soluitur. qz
licet foret sciens et volens: tñ nō excusaret vsu-
ram: vt plenius. j. Usura. i. §. lviij. dicit. vi/
de etiā quod dico supra Dolus. §. ic. Limita
etiā p̄dicta. nisi in casu. de quo. j. §. r.
8 **U**trum venditor teneat dicere defectus se-
cretos ementi? R. vt colligo ex dictis per An-
ge. in. l. si quis cū aliter. ff. de act. emp. et ven-
di. et Panor. in. c. iniustū. de rerū permut. cum
distinctione. q̄ aut si sciret nullo modo eme-
ret: puta. qz equus habet defectū talē q̄ potius
staret sine equo. et tunc nullo modo licet cēla-
re. Si vero emeret: licet nō ita libenter. tunc
si nullū periculū imminet vel damnum em-
ptori: et res nō vendat ultra iustū p̄cium ac-
tento defectu latente. et emptor sit industrius

nō tenet ei reuelare: nec peccat nō reuelando
quādo solū facit vt iustū habeat p̄cium. Et
qd̄ dico de defectu: intellige et de mixtura alte-
rius rei: vt puta vno limphato speciebus qui-
bus immisceat. aliud q̄ estimetur. si autē im-
minet periculū vel damnum emptori seu alteri
tenet manifestare. aliter teneat ad restitutio-
nem damni si accideret. ar. l. in rebus. §. item
qui sciens. ff. cōmo. et l. Julianus. ff. de acti.
empt. Aduerte tamē q̄ si vendens intendit
vendere vnā rem: et emens intendit emere ali-
am in substantiā: nō valet venditio. vt si ven-
dens intendit vnū agrum vendere: et emens
aliū emere. l. in venditionibz. ff. de p̄trahē. em-
pti. Idem dic in materia: vt si vendatur au-
riscalcū pro auro. d. l. in venditionibz. Idem
dic in qualitate substantiali: puta in domo q̄
est cōbusta. ar. l. quid tñ. ff. de p̄trahē. empt.
Secus in qualitate accidentali. vt puta in a-
gro sterili quē credit vberem. xxix. q. i. §. is ita
rūdet. Fraudās vero in quātitate. puta in fal-
sa mensuratiōe: vt faciūt tabernarij q̄ non im-
plent mensuras. vel in numeratiōe et huiusmo-
di licet teneat venditio: tamē tenet restituere
nec p̄suetudo excusat eū.
9 **U**trum liceat vendere rem s̄m q̄ vendens eā
sibi estimat vtilē: q̄uis emēs nō libere emat?
R. q̄ sic. si ex tali venditione tale damnum in-
currat quantū plus vendit. vel quādo talē af-
fectionē ad rem habet q̄ potius vellet eaz sibi
dimitti q̄ tali p̄cio emi. nisi sit in tali abu-
dantia q̄ gratis teneatur proximo subuenire.
concor. Iho. scda scde. q. lxxvij. Sed nō li-
ceret vendere tantū plus quātuz erit vtilis e-
menti. qz sic herba medicinalis valeret. c. diu-
catos. s̄m Sco. vbi s̄.
10 **U**trum liceat carius vendere rem q̄ immuta-
ta vendit i eodē loco q̄ sit empti. vide. j. Ne
gociū. §. iij.
11 **A**d quē p̄tinet periculuz rei vendite. si aliud
in pacto specialiter non est deductū? R. vt col-
ligo ex Azo. et Boff. q̄ aut venditio est condi-
tionalis: et tunc ante euentū conditionis peri-
culū p̄emptionis p̄tinet ad venditorē: sed de-
teriorationis ad emptorē. vt in. l. iud. qd̄. ff. de
periculo. et co. re. vē. Sili si veditio sit in scri-
ptis q̄ donec scriptura pficiat piculū est veditio-
ris. l. p̄tract. C. de si. instru. Limbo h̄ verū
qñ duenerūt: vt nō valeat anteq̄ scriptura sit
facta. Sec⁹ si simpliciter sit factus p̄tractus.
postea faciūt scripturā. Idē dic qñ veditio sit
in genere. puta asini: qz gen⁹ nō p̄t p̄re. l. i rōe
§. verū est autē. ff. ad. l. fal. Sed secus esset

Emptio et venditio

quoniam genus esset determinatum. puta ad asinos quos habeo. ubi gra. **U**endo tibi unum de seruis meis vel asinis et huiusmodi omnes pereunt venditor est liberatus. sicut in legato. d. l. in ratione. **S**ufficit. **P**ossit tamen videri tenere quod emptor poterit repetere precium quasi sine causa sit apud venditorem. **S**ecus in legato: quod precium rei legatee non est legatum. **E**t ideo si perierit res legata aliud non debet. **S**ed mihi videtur quod nec etiam precium poterit emptor repetere in casu isto nec expectare: ut non soluat nisi venditor esset in mora: quod precium non est nisi cum causa. scilicet emptio. **E**t ideo dico sicut quoniam aliquid alternative emitur puta titius aut seius. **S**i titius perierit. peribit emptor: et seius erit in obligatione solui. **S**i vero ambo: sic venditor liber erit: et peribit seius emptori qui solus remanserat. facit. l. si in emptione. **S**i. p. ff. de praed. emp. **A**ut venditio sit pure. l. sine conditione et sine scriptis et de re certa siue in specie. **T**unc finit glo. in l. si. ff. de peri. et co. re. ven. dicit quod in vino et ceteris quod degustatione requirunt: etiam ante degustationem periculum est emptoris. **S**i vero vendit non in specie: sed ad mensuram: periculum est venditoris donec sit mensura: tunc et ibi multas diversitates poteris videre: sed istud sufficit tibi professor. **S**ilicet si non exigit degustationem periculum est emptoris: excepto casu publicationis: quod si publicetur ante traditionem vel post propter maleficium venditoris periculum erit ipsius venditoris. l. fundus. ff. loca. et ibi glossa. **S**imiliter per pactum. **M**ora dolus vel culpa periculum est venditoris. puta quod pactum fuit ut teneretur. **I**tem si fuit in mora tradendi res. **S**i vero tam emptor quam venditor fuerit in mora: posterior mora preponderat prime et illi nocebit quod periculum. **L**imita nisi posterioris more primus morosus fuerit causa: quod sic non nocebit posteriori. casus est iuncta glo. in l. si per emptorem. in si. ff. de act. em. et ven. quod non. **I**dem dicit si venditor fuit in dolo vel culpa lata seu leui conditionis rei vendite quod periculum erit suum: sicut in comodato et deposito. **E**t idem dicit de reterioratione seu melioratione rei vendite quod pertinet ad emptorem quando res est vendita in specie finit legistas: sine numero finit logicos. quod idem est. **S**ecus in fructibus rei vendite quod pertinet ad venditorem donec perfecta sit venditio: nisi venditor sit in culpa. dicta. l. curabit. **N**ec obstat. l. fructus post. et l. penul. **C**. de ac. em. et ven. quod loquuntur in perfecta venditione: quam voco perfectam quod ad hoc quoniam precium est solutum: vel habita fides de precio: ut non in glo. l. i. **C**. de peri. et co. rei ven. licet aliter sit perfecta quoniam res est tradi-

ta. ff. de act. em. et ven. l. si quis alienum.

Utrum emptio de aliena pecunia sit emens? **R.** quod sic. si nomine suo emit. l. si ex ea. **C**. de rei vendi. **F**allit in emptio ex pecunia ecclesie. xij. q. iij. c. i. et ij. et q. v. fixum. **Q**uod adeo est verum quia si clericus habens pecuniam de prebenda emerit predium: amplius non poterit illum dare intuitu pietatis: licet pecuniam potuisset dare: quia statim predium sit ecclesie: siue emerit nomine ecclesie: siue suo: siue alieno. c. i. de pecu. cle. et c. inquirendum. **S**imiliter dicit in emptio de pecunia pupilli: vel minoris a tutore vel procuratore: quia minor sibi vendicare potest. l. ij. ff. quando ex fac. tuto. **I**dem dicit de emptio ex pecunia militis. **C**. de rei vendi. l. si ut propositus. **S**imiliter dicit in emptio a marito vel uxore de pecunia sibi ab altero eorum donata si efficiatur non soluendo qui donum accepit. l. uxore marito. ff. de dona. inter vi. et vx. **N**ec limita quando pecunia non fuit alteri mixta: quia si fuisse mixta transiret in dominium etiam furis. l. si aliter in numi. ff. de solu. et sic non esset ecclesie vel prefatorum.

Quomodo potest pater vendere filium: et quomodo liber homo potest vendi. vide. j. **S**ervitus. **S**i. circa finem.

Quid si res vendat duobus? **R.** quod potior est secundus si res tradat sibi vel primus. si primo sibi datur. **I**dem in donatione. l. quoties. **C**. de rei vendi. nisi primus emisset nomine ecclesie. speciale est in hoc ut dominium acquirat sine traditione. ar. c. ex litteris. et p. si. et c. expresse. **C**. de sacrosan. eccle. l. ut inter diuinum publicum: etiam si secundus emisset. et ipse nomine ecclesie: quod preferat primus. ff. de procura. l. in cause. h. venditor tenetur crimine falsi: ut p. et ad. l. cor. et fal. l. qui duobus. **S**i vero permutauit aut alteri in solutum dederit: vel aliter distraxerit postquam ea obligauerat tenetur crimine stellionatus: ut l. ij. ff. de cri. stel.

Utrum vendens vinum quod nihil dicit de expeditioe vasorum possit illud euacuare in terra si emptor non euacuaret? **R.** quod sic. si vindemia suspiciatur: vel si venditor est mercator qui solet vendere et emere. ff. de peri. et co. re. ve. l. i. **S**i. p. fin. **S**of. **U**ndem dicit finit **D**o. quod si indiget vasis et eo amonito non vult. per coram testibus vinum mensurare et effundere. **N**on limito nisi emptor sit in tali necessitate quod venditor teneat ei subuenire ex debito.

Utrum venditor teneat de euictione emptori? **R.** finit glo. et **P**a. i. c. si venditori. de emp. et ven. quod sic. nisi in tribus casibus. **P**rimus si in principio litis: vel ad medium post litem prestatam non

denūciavit veditore: vt euz defenderet. vt. C. de enūc. l. emptor fundit. l. auctore. z. ff. eo. l. si rem. §. finali.

17 **¶** Sed quid si sciebat litē motam venditor? **R.** Bart. in. l. denūciasse. ff. de adul. videt sen- tire q etia teneatur denūciare. Ratio fm cū. quia quādo denūciatio requirit ad aliquod faciendū: vt in casu isto. tunc non sufficit sibi sciētia sola: vt in dicta. l. denūciasse. **Sed** esset quādo denūciatio requirit ad simplicē scien- tiā habēdam. qz valet vt regula qui certus est. de regu. iur. lib. vi. l. i. ff. de pac. emp. z ven.

Glo. tñ z Cy. in dicta. l. emptor. z **Dy.** in. d. regula qui certus tenet. q nō tenet denūciare z multi aliq. **Tñ** tutus est q denūciat p. l. si cō- trouersia. in. d. auctori. heredi. ve ei? enūcia. C. de enūc. z sic fit denūciatio qd importat non simplr iudicare. sed p officialē facere ei notuz litē motā: vt veniat ad defendēdū.

18 **¶** Scds casus qn emptor citatus cōtumact ter affuit tpe sine. qz videt p dēn. ar? ppter suā pūmāciā. dicta. l. emptor. z. ff. de enūc. l. si iō. i. nō. **¶** Itē si veditore absente nō appellauit a snia. l. herēnius. ff. de enūc.

19 **¶** Quis qn p iniuriam snia lata fuit cōtra emptorē. d. l. emptor. qz iniuria que fit empto r nō ptingit venditorē. l. si p imprudētiā. in. pūn. ff. de enūc. **¶** Idem dic si p violētiā ex- tra iudicialitē auferatur. d. l. si p. etiā si nota- rius posuit q obligat se defendere de iure z de facto. qz illud de facto intelligitur si lis moue- atur de facto nō de iure fm. **¶** Pa. vbi. s. qz vio- lētia extra iudicialis nō venit fm naturā con- tractus. de quo dic. vt no. p **Bar.** in. l. stipula- tio ista. ff. de ver. obli.

20 **¶** Adde quartū casum qn emptor cōpromi- sit. z dñam sniam repprauit. l. si dictū. §. si in arbitrium compromiserō. ff. de enūc. intellige hoc vtz si volūtariē compromisit. quia secus si coactus. s. vel a statuto qd sic vult vt int cō- sangūineos compromittat z h mōi. z hoc de- nūciavit veditore. fm **Bar.** in. d. §. si i arbitry. **¶** Bal. in. l. i. C. de peri. z co. re. vē. **¶** Quis ca- sus quādo emptor potuit vsucapere z nō vsu- cepit. d. l. si dictum. §. si cum posset. **¶** Sextus casus si rem alienā sciēter emit: nisi fuit cōtōe spāliter sibi cauerit. l. si fundū. C. de enūc. **Sed** ptimus si aliquid casuale ptingat. C. eo. d. le- ga. l. si. de re. ec. nō alie. c. ad nostrā. vide alios casus p **Dost.** i. sum. eo. ti.

21 **¶** Quid si fecit pactū veditore q nō vult tene- ri de enūcōe? **R.** nihilomin? tenebit ad pciuz re enūcta vel emptorē. §. i. ff. de act. empt. **¶** Qd

limitat **Ludo.** d. ro. i. nō. qn pactū fit i genere lēz a qcumqz euincat. **Sed** si specificat psona qz tūc etiā nō tenebit ad pciuz. casus ei. l. q lib- ratis. i. pñ. ff. de enūc. z ibi glo. de hoc.

22 **¶** Sed qstūm tenet venditor emptori re em- pra enūcta i casibus i quibus tenet de enūcti- one? **R.** q i simplū tñ. z si fuit i culpa in ven- dēdo tenet etiā ad interesse. **In foro tñ** ptenio- so i rebus pciolis arbitrio iudicis cogitur du- plū pmittere. aliter cōdemnabit i duplū pci- zucti. ff. de enūc. l. ij. z. l. emptori.

23 **¶** Utrum veditore teneat ad omnes expēsas quas emptor fecit in iudicio. qz cum non de- fendit veditore postqz sibi hoc denūciavit? **R.** **¶** Anor. vbi. s. q sic. siue obtinuerit siue non. vt. l. i. C. de enūc. z. l. venditores. ff. de verbo. ob. z vtrobiqz p **Bar.** **¶** Secus si nō denūcia- set veditore litē motam.

24 **¶** Utrū emēs domū p centū i qua postea in- uenit thesaurū valentem dūcēta teneatur? **R.** **Ludo.** de ro. tenet q sic. z dicit se pssuuisse et obtinuisse i curia q i hoc habet locū remedi- um. c. cum causa. de emp. l. q rescindatur cō- tractus vel restituat plus. **Sed** dñum de iu- re ē verius. s. q nō teneatur. Ratio qz thesau- rus est res mobilis abscondita ab ignotis do- mis tpe vetustiore: vt. l. vnica. C. de thesaurz g dñs null? erat ipsi? vt casus ei. d. l. i. l. nūn- qz. §. thesaurus. ff. de acq. re. do. **Sic** g rema- nebunt i dispositōe iuris cōis: vt sit dñi soli si data opa vel a casu inuenit i suo: vel si data opa i alieno solo erit dñi soli. si sō a casu erit medietas dñi soli. alia inuētoris. vt i. d. l. vni- ca. **¶** Cū g iste emptor sit dñs soli erit su? de h casus ei. l. a tutore. iuncta glo. ff. de rei vendi. vbi pecunia inuēta p modum thesauri cedit emptori. **Sed** si nō esset p modū thesauri vt murata ab aliquo i muro: vt dicit tex. i. d. §. thesaur? qz tūc nō est emptoris. **Nec** ob. q veditore nō vedit thesaurū. qz pcedo. s. z stam? i dispositōe iuris cōis vt cedat dñi soli. et h habeo p idubitato si emptor nihil sciebat de thesauro. sed si sciebat z ppterea emit: tunc vi- det dubiū. **¶** Nicolaus tñ de lyra sup **Matt.** xij. i illa parabola de thesauro. z. s. **¶** Tho. xxiij. q. lvi. ar. v. videtur tenere q licite emat. z de sōnilitate iuris est vtz q potest licite fieri. sed de equitate videtur q aliquā partē deberet da- re veditore. vide d hoc si placet. qd no. in. l. si quis cū aliter. ff. de ver. ob. sed quo ad psciāz ex quo sciebat videt inuenisse. z si a casu. sic me- dietas erit sua. **¶** Si sō a pposito. sic totū ce- det dñi soli. vt. d. l. vnica.

- 25 **¶** Cū sit q̄ iura nō cogāt rescindere d̄ctum
emprōis vel supplere iustū p̄cū. nisi qñ de
prio ē vltra vel citra dimidiā iusti p̄cū. vt. s.
Dolus. §. ix. cū dat electio tūc. R. q̄ qñ ē vlt
tra dimidiā electio erit veditōis: fm̄ Azo. p
ar. a. 2. iō qñ ē citra dimidiā. tūc ē emptōis.
vt no. Ber. l. c. cū dilecti. z. c. cū cā. de empt. et
no. Pa. i. d. c. cū dilecti. q̄ si p̄ret res empra
minus dimidiā p̄ret emptōi. qz cū duo sūt
in obligatōe alternatiue. vno p̄empto rema
net aliud. l. plerūqz. ff. de iure dō. z. l. stichum
ff. de ver. obli. Et idē dīc quādo ē plus vedita
q̄ p̄ret veditōi p̄ cā dē rōem. tamē p̄dicti nō
tenētur nisi ad restituēdum id plus quo ven
didit: vel supplere illud minus quo emit vsqz
ad iustū p̄cū. z. p̄tēnt agere deceptus vsqz
ad. xxx. annos siue agat p̄ditiōe ex. l. ij. C. de
re. vedit. q̄ p̄ditiones cū sūt p̄sonales sūt per
petue. Siue ex eo d̄ctu. s. ex vedito. vt no. pa.
z. Inno. in. d. c. cum cā. Si nō ageret officio
iudicis. vt volūt aliqui. sic nō posset agere ni
si vsqz ad q̄tuor. annos. qz vsqz ad illud t̄p̄a
datur restitutio in integ. l. vi. C. de i. inte. re.
Pa. tñ. vbi. s. vult q̄ etiā si agat officio iudi
cis tē vsqz ad. xxx. annos.
- 26 **¶** Utz mercator q̄ scit plures alios post se ve
nire teneat min⁹ viderē q̄ sit cōis extimatio:
vel dicere q̄ plures veniunt. R. Tho. xij. q.
xxij. q. nō nisi de p̄fectione.
- 27 **¶** Quid de mercatoribus qui inter se veni
unt vt vnus solus vendat. R. q̄ si hoc faciūt
in lesionem reipublice: sūt damnandi perpe
tuo exilio z. bonis spoliandi: vt. C. de mono. l.
vnica. Secus si facerent p̄pter aliquē bonū
finem. quia liceret. De ista materia habes su
pra Dolus. §. ix. z. infra Negociatio. z. supra
Ars. §. i.
- 28 **¶** Utz ille cui datū est aliqd ad vendendū p
decē. z. veditit p. xij. teneat illa duo restituere
re dño rei. R. q̄ nō. qz si illa duo sūt vltra iu
stū p̄cū tenet restituere emēti fm̄ ea q̄ dixi. s.
§. vij. Si nō nō excessit iustū p̄cū s̄ sua idu
stria habuit sic sibi acq̄rit. Nec ob. q̄ dat ei
certa merces p̄ labore. qz illa dat vt inueniat
emptorē p̄ro. x. z. sic nō tenet necio restituere.
Sec⁹ si daret sibi simplr vt videret. qz tenet
viderē meliori p̄cio q̄ p̄t. z. totū dare dño ex
quo mercedē h̄z p̄ labore.
- 29 **¶** Quid de vidente possessionē vel emēte in
fra tales p̄fines q̄ ē pl⁹ vel minus q̄ sit dictū
vide. s. Donatio. §. xl.
- 30 **¶** Quent de. q. quidiana vtrū valeat veditio
scu ali⁹ d̄ct⁹ collat⁹ i alteti⁹ arbitriuz. R. q̄ si ē

incerta p̄sona cui⁹ arbitriū p̄mittit nō valet.
l. si merces. §. i. ff. locati. nisi i casu qñ simplr
fuit p̄missum in arbitriū boni viri. qz tunc in
telligitur i arbitriū iudicis. l. vir bonus. ff. iu
di. l. ol. z. sic videt p̄missum in certā p̄sonam.
Si nō p̄sona cui p̄mittit ē certa. tūc lzvana
sit opimio i. l. i. emētis. C. de emp. z. ven. tñ die
fm̄. d. Lucas de grassis. l. i. si q̄s arbitratu. ff.
de ver. obli. q̄ siue substantia p̄trac⁹. vtpu
ta p̄cū in veditiōe z. similia. siue accidenta
lia. puta veditū seruus si ratōnes reddiderit. z.
h̄mōi p̄mittatur i arbitriū certe p̄sonē: valet
d̄ctus si ille voluerit arbitrarī. nā sicut substā
tiale vltimē volūtatis p̄t ferri in arbitriū he
redis. l. si sic. ff. de lega. i. ita in p̄tractibz. l. ser
uū q̄ filij. §. cū qui. ff. de lega. i. p̄ hoc videt
casus in. l. si libet⁹ iurauerit. ff. de ope. liber.
vbi valet p̄missio liberti facta de opibz ad ar
bitriū patroni. z. si male arbitrat⁹ fuerit: p̄t
cogi vt arbitret sicut bonus vir. Sic in p̄po
sito q̄ si arbitrarī noluerit vel nō p̄t. sic non
valebit. §. p̄cū. insti. de emp. z. vend. Si nō
mortuus fuerit alter p̄trahētuz si sūt p̄mis
sum sup p̄tractu p̄ficiēdo nō poterit arbitra
ri. Si nō sup d̄ctu p̄fecto sic nō expirat aus
arbitriū. sed sicut d̄ct⁹ trāsit ad heredē. ita ob
ligatio de stādo arbitrio dicte p̄sonē fm̄ bar.
d. l. si quis arbitratu.

¶ Quid aut p̄tractus emprōis z. veditōis re
scindat p̄pter dolū: hēs. s. Dolus. §. ix. vlt p
pter minoritatē p̄cū. qñ ē citra dimidiū iusti
p̄cū. vel p̄pter alias cās. vide Docti. i. lū. eo.
ti. z. Azo. i. lūm. C. de rescin. ven. qz p̄p̄ ad cō
fessores. sed sufficit qd dictū ē.

E **M**unitas vide in
munitas. fra 3m

E **N**ormis i iuria qñ di
cat. R. c. cū
illoz. de sen. ex. exēplificat si mē
brū mutile. si effusio s̄guis sit.
Et intelligit doc. ibidē. qñ effusio ē in abun
dātia. z. de mēbro de quo s̄guis de facili nō
erit. Itē si in ep̄m seu in abbatē vlt platū seu
supiorē sit iniecta manus. insti. de iurif. §. a
rrox d̄li quis vulneret. Intelligit si vulner
eget medicamine chirurgie vlt emplastroz seu
alioz medicinaliū fm̄ Mon. Itē si q̄s fusti
bus cedit. si in theatro vel foro aut i p̄spectu
iudicis s̄beret. Itē fm̄ alios si in ecclesia vlt cy
miterio. aut dormitorio s̄beret. arg. d̄ sen. ex.
c. cum p̄ cā. xvij. q. iij. quilibz. z. §. qui aut

Testis sacerdoti induto vestibus sacerdotalibus
de iniuriis. l. atrocē. Sed breuiter dic q̄ iniu-
ria enormis. Primo ex p̄sona. et iniuriā nō
habemus exp̄ssum. nisi quod dictū est in. d.
c. cū illoz. et in. d. l. atrocē. et in. d. l. iniuriis. s. a/
tror. et ff. eo. ti. l. p̄tor. s. atrocē. vbi dicitur de magi-
stratu. paritē et patrono. epo. p̄lato et sacer-
doti induto. vt. s. dictum est. Secūdo ex lo-
co. vtputa si in p̄spectu p̄toris fiat seu p̄lati.
vt in. d. l. p̄tor. et in theatro vel foro. vt in. d. s.
atror. et l. sed ē questōis. i. p̄n. ff. d. iniuriis. Ter-
cio ex tempore. et hoc est arbitrarium. vtputa
ludi vel magne festiuitatis. Quarto ex re. pu-
ta. ex vulnere. vnde dicit. l. Vlnneris magni-
tudo atrocitatē facit. et nōnunq̄ locus vulne-
ris. veluti oculo p̄cussio. hec ibi. ff. de iniuriis.
ita incipit. Quinto ex modo. vnde dicit. Pa-
nor. in. c. cū illoz. et sen. ex. q̄ p̄cussio in ec-
clesia vel in platea et excessus notori⁹ d̄ enor-
mis. d. s. atror. et q̄ ep̄us nō potest eum ab-
soluere ex talibus iniuriis notorijs facti ecclē-
siasticis p̄sonis.

Siquis habebit arbitrari. an sit enomis
iniuria? Rñ. q̄ ille qui habet absolueret liga-
re an sit sue iurisdictionis. vtputa possit eum
absoluere vel ne. argu. c. sup̄ lris. de rescrip. et
l. si quis ex aliena. ff. de iudi. Sed caueat vbi
ius determinauit atrocē ne ipse velit leuē arbi-
trari. q̄ non absolueret: sed recipet. Sec⁹ vbi
ius nō determinat.

Episcopus grece la-
tine spe-
culator interpretat. vt dicit. xxi. dis-
c. clericos. et viij. q. i. qui ep̄atum.
Speculare. n. debet mores et vitā populi sibi
subiecti. et intēdere ad eoz salutē. Un ep̄s hec
negligens est i peccato mortali. et dicitur canis im-
pudicus. ij. q. viij. qui nec. et debet lectōi et ora-
tioni vacare. vt in. c. ep̄i. ibidem. nec debet ha-
bere familiaritatē p̄au hominis. vt in. c. per-
uenit. eadem cā. et q. immo p̄sbyteros. diaco-
nes. clericos. boni testimonij debz penes se ha-
bere. vt in. d. c. ep̄i. et c. cū pastoris. et d. p̄se. di-
l. c. ep̄s deo.

Utrum p̄ncipaliter debeat intēdere multi-
plicationi temporalium? R. fm̄ Tho. in quol.
q̄ nō. sed eius p̄pria et p̄cipua cura debet esse
circa custodiā gregis sibi commissi. orando. p̄e-
dicādo. sacramenta dispensando. et sua iuxta
quod res exigit erogando. Poteest tamē intē-
dere multiplicationi tp̄alium ad vtilitatē ec-
clesie q̄n oportunitas adest et fieri possit sine
damno sp̄ualium notabili. als nō. Ale. autē

ij. q. titu. de auaricia. dicit. q̄ ep̄us non potest
congregare ad sui tuitiōem. siue ecclesie sicut
rex p̄t. sed debet p̄uenerere res ecclesie in vsu
ecclesie quod facit paup̄ibus dando. Rō est
q̄ rex ad hoc p̄stitutus est vt subditos in pa-
ce teneat et defendat ab aduersarijs. et iō p̄t
ad hoc congregare: nō sic ep̄us sed vt faciat bo-
nū ecclē: q̄d facit dādo paup̄ibus. facit. xij. q.
ij. auz. Unde tenet Tho. ij. q. q. clxxxv. q̄ si
bona ecclesiastica nō disp̄sat in p̄ios vsus: s̄
notabiliter deficit peccat mortaliter. Sec⁹ si i
modico deficiat. Addit tñ q̄ si necessitas non
imminet p̄ paup̄ibus q̄ p̄t refuare i futuz
vel emere possessiones vt tempore necessitat⁹
p̄uidere possit. Bona s̄o patrimonialia p̄t
tenere ad libitū.

Utrū liceat appetere ep̄atū? R. q̄ nō. viij. q.
i. qui ep̄atū. ibi dicit. Loc⁹ sup̄ior sine quo po-
pulus regi nō p̄t. et si ita retineat atq̄ ad mi-
stretur vt recet. tñ indecēter appetit. q̄obrem
ociū sc̄m querit gr̄a veritatis: negociū iustū
suscipit necessitas charitatis. quā sarcinam si
nullus imponit p̄cipiēde atq̄ intūde verita-
tis vacādū est. Si autē imponit suscipienda
est p̄pter charitatis necessitatē. Sed nec sic
omino veritatis delectatio deferēda. sed s̄bra
habet illa suauitas vt nō opp̄mat iusta necessi-
tas. hec Augu. Ex quo p̄z q̄ appetit illicite.
Et q̄n sit mortale vide. s. Ambitō. i. et oblat⁹
recusat cū p̄cto mortali si ē dign⁹. et q̄ dign⁹
nō ē cui debeat dari. facit silr ad hoc ei i scri-
ptur⁹ ea. cā. et q. vide. s. Electio. s. xxx.

Quā iurisdictionem habeat. vide de of. or. per
totū. q̄ ad p̄fessores nō p̄tinet.

Utrū ep̄s possit cedere auctēz nō ep̄is quā
ipse h̄z? R. Pa. i. c. accedētibz. de excess. pla. q̄
nō ea q̄ spectāt ad ordinē ep̄alē sicut ordiāre.
crismare. p̄secrare et similia. vt in. c. aq̄. de p̄se.
ec. vel. alta. Ea s̄o que spectāt ad iurisdictionē
ep̄alē bñ p̄t. sicut cognoscere de cā matrimo-
niali. inuigere publicā p̄niam. cedere indul-
gentiā. iudicare de clericis. et h̄mōi. vt. xvi. q.
ij. visis. p̄ter insignia: vt vsus mitre et p̄tifica-
liū q̄ solus papa cedit. ar. c. vt apostolice. de
p̄uil. li. vi. ea etiā q̄ sunt iurisdictionis p̄t cō-
cedere. q̄uis nondū sit p̄secrat⁹ nec sacerdos.
fm̄ eundē Pa. vbi. s. post Jo. an. et Calde. vt
ibi notat Pa.

In quibz p̄t ep̄us dispensare. vide. s. Di-
spensatio. s. v.

Utrū ep̄s cadat i penā suspēsiōis aut inter-
dicti? R. q̄ nō ex nulla p̄stitutōe: nisi i ipsa de
ipsis ep̄is fiat sp̄alis mētio. Similr nec eozū

Episcopus

- superiores. vt in. c. q. p. culosum. de sen. ex. li. vi.
Ide dic de suspensione a beneficio a iure posita.
 vt i. c. si promissarius. §. h. m. o. de elec. li. vi.
Secus de excommunicatione. vt nota. in. d. c.
 q. p. culosum.
- 7 **U**tz epus possit dispensare i pluralitate benefi-
 cioz. vide. s. Beneficiu. §. xxxviii.
- 8 **U**tz executione deuoluta ad epum ppter ne-
 gligentia executoris teneat epus seruare for-
 ma qua tenebant executores. R. Bart. in. l. si
 puella. C. si. man. ita fu. ali. q. sic. 2 facit tex. in
 cle. i. de sup. negli. prela. 1 qd no. Jo. an. in. c.
 publicato. de elec.
- 9 **U**tz mortuo epo expiret officiu vicarij. R. si.
 Pa. in. c. i. ne se. vacan. q. sic. vt no. glo. in cle.
 si. de cura. Ide videt de officio pous consti-
 tuti ab abbate mortuo abbate. ar. ex nota. in
 d. cle. si. Secus si constitutus esset ab abbate
 cu caplo. ar. c. ij. de sta. re.
- 10 **E**pus in synodo debz constituere aliquos
 idoneos viros p tota diocesim quos debz in-
 rameto astringere ad tenendum sibi vel p-
 eum misso quicqd penderint fieri contravolu-
 tarie dei et tota xpianitate. quod ptimeat ad in-
 risditioem ecclesiasticaz. vt habet in. c. Epus
 i synodo. xxxv. q. vi. et tales appellatur testes
 synodales.
- ii **E**pus pot cogere religiosos medicantes vt
 vadant ad pcessionem. c. nimis praua. de ex-
 cel. pla. Ex quo rex. dicitur doct. q. ex q. phibet
 eis ne ex leui ca compellat eos ire ad pcessio-
 nes. sequit q. ex magna et graui ca pnt. vtpu-
 ta nono introitu epi vel legati vel imminere
 peste aut alio flagello. vel in generalibz leta-
 nijs. q. sunt tres dies rogationu. hec no. Pa.
 i. c. dilectus. de offi. ordi. Quod e vez nuli spe-
 ciale pnuilegiu habeat.
- 12 **E**pus in ecclijs baptismalibz dz ordinare
 mgros qui doceat pueros i studijs lraz libe-
 raliqz artiu assidue vbi necessitas occurrerit
 xxxv. di. de quibusda.
- 13 **E**pus singulis annis sinodu teneat admo-
 nedo clericos. pstitutos legedo. et laicis pre-
 dicado. vt. x. q. i. placuit. It singul annis si
 pot visitet oms ecclesias. monasteria et hospi-
 talia sibi subiecta.
- 14 **E**ps tenet reputare i ecclijs cathedralibz et
 alijs quetualibz viros idoneos ad predican-
 du et pfectiones audiendu. alr peccat mortaliter
 silr qn ipse no ppter amplitudine diocef vel
 alia occupatoe tenet hre viros potetes i ope
 et sermone q visitet et doceant vice eoz plebes
 sibi pmissas et eis pvideat de sustentatoe. vt i

c. inter cetera. de of. oz.

- E**pus debet quos vult ordinare inquire p
 mo de etate debita ad illu ordinem. dic vt infra
 Etas. 10 l. i. ratura. Na ordinans subdiaconu
 vel diaconu qui nescit officiu videt peccare
 mortaliter. q. pber ei cam peccandi mortalit.
 Quantu po ad illos quos pmouet ad cura
 aiaruz q habeant sciam necessariam. de quo. s.
 Confessio. iiij. §. iij. als peccat mortaliter It
 no pmittat q notarius petat salarium scri-
 bendo ordinandos. quia phibitum est. i. q. ij.
 sicut epum. Intellige fm glo. ibide quado est
 salariat. als potest accipe aliquid dumodo
 epus no participet in lucro. licet ptrariuz te-
 neat glo. ibide.
- E**pus potest querere de titulo beneficij sui
 subditi si non consensit in eum. vt voluit fe-
 de. sil. xcvij. et idem dic de quocunqz alio cu
 ius interest.
- E**pus ecclesiastica officia no debet ommittere
 ppinquis. nec admistratoem rez ecclesiastica
 ru. vt in. c. iudicatu e nobis. lxxix. di. ci. c. se.
 sed hyconomus debet ee clericus honeste vi-
 re. vt pbat ea. di. p totu.
- E**pus in conferendo beneficia debet attende-
 re vt det dignis. aliter peccat mortaliter fm
 Tho. et Alber. i. iij. facit qd nota. lxi. di. c. in
 sacerdotibus.
- E**pus in publico debet lineis vt: nisi sit re-
 ligiosus. sup indumentis. vt i. c. clerici officia
 de vi. et hone. cleri.
- E**pus tpe interdicti potest celebrare et cele-
 brari facere vbicunqz et audire diuina. vt i. c.
 si. depul. lib. vi. Quod limita. vt i. c. qd no
 nullis. de pul. s. interdictis exclusis: submis-
 sa voce. ianuis clausis: et capanis no pulsatis.
 et ipse spaliter no sit interdictus. vel no fuerit
 ca ipsius interdicti.
- E**pus pot vbicunqz cu altari portatili cele-
 brare et celebrari facere. d. c. fi.
- E**pus no seruans canones vel no facies ser-
 uari est purus. no. Pa. i. c. ego. de iureiur. al
 legat glo. i. c. sacerdotes. cl. i. q. vii. q. dicit q
 a plato no seruare canoes pot recedi sicut ab
 excoicato recedit et pculo. Quod intelligit. d.
 Pa. vez qn ex pemptu no seruat nec seru-
 ri facit. als secus.
- U**tz eps p psecutioe sui corpis possit fuge-
 re. R. fm. s. Tho. ij. q. iij. q. d. xxxv. arti. v. q. vbi
 sbditoz sal? erigit psona pntia no pot fugere
 ppter aliqd damnu tpale vel corpale. imo te-
 net sic ton? pastor aiam ponere p ouibz suis.
 Ubi po sufficet i absentia p aliu possz saluti

Idcirco puideri: tunc licite posset fugere. nec ē
mercenarius tunc. Doc idē p3 in. c. sciscitar. vj. q. i. vide Inno. in. c. nisi. de renū. 7 glo. in
§. hoc totū. vj. q. i.

24 **E**p̄alis dignitas liberat a p̄ditione seruitū
et ascripticia. lūij. dist. si seruus sciente. el. ij. et
etiam a ciuili fm canones. vt tenet glo. in di
cto. c. si seruus.

25 **E**p̄us si habet iurisdictionē temporalem i ali
quo loco: debet cōstituerē iudicē laicū. qui in
ea p̄cipue criminali faciat iusticiā. 7 p̄t etiā
in sp̄ali sup aliquo maleficio delegare vt faci
at iusticiā. 7 nō efficit irregularis. dum mō p
suam r̄sionē neq; directe vel indirecte indi
cet iudici q̄ debeat penas sanguinis irrogare.
sed solū in genere q̄ faciat iusticiā. 7 q̄ si dubi
tar 7 sular p̄ptos iudex. aliter esset irregularis
c. ex lris. de excessu. pla. Tenet tñ Rodō. q̄ eti
am p̄t dicere q̄ puniat reum fm q̄ inuult.
dum nō exp̄mar de morte vel de mutilatōe.
vt etiā nō. Hugo. di. iij. c. ois aut lex. p̄ns tñ
nō debet esse vindicte sanguis. vt in. d. capi
tulo. ex lris.

26 **U**tr̄ ep̄us peccet mortaliter r̄ndendo in or
dinatione sua cū interrogatur vtr̄z sciat no
m̄m 7 vetus testamentū: q̄ scit. R. Rich. in
quol. iij. q. xxiij. q̄ sic si est ita ignarus q̄ ne
sciat in generali mandata dei. articulos fidei.
virtutes 7 vicia. etiā sacramenta. q̄ tūc men
tis p̄niciose. Si hō non est ita ignar⁹ q̄n sciat
vetus 7 nouū testamentū q̄stuz ad ea que ne
cessariū est scire plato. 7 sine quoz scia nō po
test cōueniēter exeq̄ officiū suū. tūc nō credit
q̄ peccet mortalr. licet i alijs sit indoctr⁹. q̄ vi
det q̄ cōsuetudo sic solū velit.

27 **U**tr̄z religiosus p̄motus in ep̄m tenea
tur ad obsequia regulares. Respon. q̄ sic.
Vide infra Adachus. §. vij. 7 Religiosus
§. xxxij.

Errare est aliud p̄ alio
putare. vñ Au
gu. xxxvij. di. i. c. q̄uis. inquit.
Quisquis se existiat scire qd̄ ne
scit p̄ vero q̄p̄t approbat falsum. qd̄ error ē
ppriū. Ad idē. xxiij. q. ij. in quibz. Et iō i. d.
c. q̄uis. d̄z. q̄ nō est p̄sequēs vt p̄tinuo erret
quisquis aliquid nescit.

1 **U**tr̄ error sit p̄ctm̄. R. q̄ i his q̄ nō p̄tinet
ad regnū dei capescēduz. vel nō sic nō ē p̄ctm̄.
aut si ē m̄mū ē. vt in. d. c. i quibz.

2 **E**rrātes nō vident cōsentire. l. nihil cōsensui
ff. de re. iij. Rō habet. j. Matrimoniu. iij. un

pedimento. iij. i. prin.

Error iur̄ an excuset a dolo 7 p̄nter a pena
que debetur p̄pter dolum. R. q̄ sic. Vide. s.
Dolus. §. i.

Error cōis aliq̄n facit ius. ar. xcv. di. c. ecce
ego. q̄ si i. fi. 7 i. l. babarius. ff. de inof. p̄ro.

Errorē suū quilibet debz corrigere. xxxv. q.
ix. §. quia ergo. 7. §. sequenti.

Error q̄n dicat intolerabilis. R. q̄n aliqd
cōiter vel i suo genere ē p̄ctm̄. vt i. c. venera
bilibz. §. p̄t. de sen. ex. li. vi. Uti p̄tineat ali
qd̄ impossibile. vt i glo. c. p̄ tuas. de sen. ex. vel
p̄ ius vel legē. vel ex cōicet: q̄ bonū fecit. puta
elemosinā. vide in. d. glo.

Erubescencia

de bono est p̄ctm̄. 7 filia accidie
7 p̄tingit quadrupliciter. Pri
mo cuz erubescit de defectu nature. vt puta qz
est claudus. 7 hmōi. 7 hoc est p̄ctm̄ si est ni
mia. lvi. di. nasci. 7 c. nunq; erubescam⁹. Se
cūdo cū erubescit dicere veritatē. vt p̄dicare.
testificari. corrigere. Et hec aliq̄n est moral.
si nō facit q̄n tenet de p̄cepto. Tercio cū eru
bescit cōfiteri mortalia peccata. 7 si omittit p̄
pter hoc mortalis est Quarto cū erubescit ie
iunare. orare. 7 hmōi. ne dicat sanct⁹. 7 hoc ē
p̄ctm̄ veniale q̄n omittit nō necessaria. secus
q̄n necessaria. qz mortale.

Etas determinata requirit
in multis necessario
a iure. ita q̄ nō tenet gestum an
te. Et primo in sponsalibz. vij.
annorum completoz. vt in. c. vnico. d̄ respō.
impul. li. vi.

In m̄rimonio hō. xij. annoz in femina. et
xiiij. in masculo. nisi malicia suppleat etatez.
quod tūc ē q̄n sunt potētes ad coeundū siml
vt nō. in. d. c. vnico. In voto religiōis seu p̄
fessione fida requirit. xij. i muliere. xiiij. i ma
sculo completus. vt habet de muliere. c. cū vi
rum. de regula. 7 i. c. puelle. xx. q. i. 7 in. c. puel
la. xx. q. i. de masculo. in. c. significatū. d̄ regu
la. 7 in. c. i. de regula. li. vi. Fallit in casu. de q̄
j. Nouitius. §. q.

In ordinibus capiendis prime cōsue est
vij. annoz completorum. vt in. c. in singulis
lxxvij. di. 7 etiam trium minoz ordinū. vt in
d. c. in singulis. 7 quicūq; cōferrēt an p̄dictā
etate nisi religionē intraret suspensus est ip̄o
facto p̄ annū a collatione eiusdem ordinis. d̄
tem. or. c. nullus. li. vi. Accolitus post. xij.

Eucharistia

annū. vii. d. c. i. singulis. Subdiaconat⁹ est
xviij. annus inchoatus. Diaconatus 30. xx.
Presbyterat⁹. xxv. vii. d. c. i. ele. generalē. d. eta. 7 q.
li. ordi. Si tñ ordinet an dicta eratē q̄s: susci
pit quidē characterē ordiis. sed nō executōez
vsq; ad p̄letū tps. vt nō. i. d. cle. generalem.
nec eps p̄t disp̄sare. vt ibi nō.

3 In bñficijs regularibz i abbatisa. xxv. āno
rū cōpletōz. s̄l̄r tū p̄ouisa. seu matre v̄l mī
stra q̄ habet regere monasteriū. vt i. c. indēn
tatiō. de elec. li. vi. In abbate. xxv. annoz in
ceptoz. p. c. cū in cūctis. i. s̄. inferiora. d. elec.
vbi regulariter ad quālibet dignitatē obtinē
dā requirit illud tps. licet nō d̄ abbate sit aliqd
sp̄aliter ex̄pluz. In p̄oratu collegiātō. i. q̄ ha
beat s̄b se collegiū. xxv. annoz inceptoz. arg.
cle. ne i agro. s̄. cetēz. de sta. reglā. In p̄oratu
30 nō iuētuali s̄i habet curā aiariuz: quā ha
beat p̄ se exercere requirit. xxv. annoz incepto
rū. qz oportet sit sacerdos. sec⁹ si nō h̄z p̄ se ex
ercere. tūc sufficit etas. xx. annoz p̄pletōz. d.
s̄. cetēz. In p̄oratu aut qui nō h̄z curā aiari
requirit etas. xiiij. annoz cōpletōz. qz opor
tet sit p̄fessus. c. nullus. de elec. li. vi. Et ita te
net Pa. i. c. sup̄ inordinata. de p̄ben. licet se
de. dicat sufficere etatē. vij. annoz. cui nō cre
do. qz oportet sit p̄fessus i religione. vt dictū
est in bñficijs secularibz que hñt dignitatez.
In epo. xxv. annoz cōpletōz. c. cū in cūctis.
de elec. Inferiora 30 ep̄atu requirit q̄ attige
rit. xxv. annū. d. c. cū i cūctis. s̄. inferiora. Eps
tñ p̄t dispensare i dignitatibz vel p̄sonatibz
curā aiay nō hñtibz. vt. xx. annū p̄letū ha
beat. c. p̄mutinus. de eta. 7 q̄li. li. vi. In bñ
ficijs 30 simplicibz sunt opinionēs. sed mihi
placet opi. Calde. quā sequit Pa. i. c. sup̄ in
ordinata. de p̄bē. q̄ si bñficiū sonat i nomē re
ctorie. vtputa qz ē ecclia vel capella p̄ se stās
hñs ad regimē clericū. tūc requirat etas. xiiij.
annoz cōpletōz. vt in. c. indecoz. de eta. 7 q̄
li. ordi. qz qui nescit se regere nec eccliam Si
30 nō sonat rectoriā sed est bñficiū in ecclia.
tūc si requirit maturitatē p̄siliij. vt i canonica
tu ecclie cathedralis. Vost. 7 Archi. tenent
p̄ requirit etas. xiiij. annoz. qz an nō pot iu
ra sapientū tractare. sicut dicimus in milite
volēte testari an illam etatē. in. l. licet. ff. de te.
mili. Si 30 nō requirit maturitatē p̄siliij. tūc
vij. annoz ē etas. 7 ista sunt bñficia i multis
ecclēsijs p̄ clericis pueris.

4 In electōibz monialiū requirit etas. xij. āno
rū p̄pletōz. aliter nulla admittit ad eligēdū.
vt i. c. indēnitatiō. de elec. li. vi. In iuramēto

7 testimonio requirit pubertas. vt not. i. c. p̄
uuli. xxij. q. v. 7 i. c. testes. iij. q. iij.

In testamentis 7 multis alijs q̄ omitto. qz
ad nos nihil requirit pubertas i electōne se
pulture requirit q̄ ad annos pubertatis pue
niat. ar. c. licet. de sepul. li. vi. Quō cognoscat
qñ requirit etas completa qñ de mēte ignora
tur statutis vel disponētis. Rñ. Bar. in. l. si
cui. ff. de le. i. q̄ qñ etas p̄fertur i genituo. re
quiritur q̄ completa sit. in ablatio cū p̄posi
tiōe in. sufficit sit inchoata. sine p̄posito req̄
rit cōpleta. cle. i. de se. pos. In accusatio cū
verbo significatē p̄fectā. vt p̄positio p̄. v̄l cū
futuro iūctiui requirit cōpleta. l. nō putabā
7. l. si i annos. ff. de cōdi. 7 demō. sine tali ver
bo si de fauore agit. sufficit inchoasse si de o
dio requirit cōplet⁹. l. ad rē publicā. ff. de mu. 7
ho. In accusatio cū p̄posito ead. sufficit in
choari. l. qui filiū. ff. ad treb.

E Bagatō mentis ē si
lia acadie
qz p̄pter tediū boni opis euaga
tur varia cogitādo vt ipm tedi
um euiter. 7 hec inducit ad multiloquium 7
vaniloquū 7 audiēdū noua. 7 facit instabi
lē i loco. q̄ tūc sunt mortalia cū sit p̄dicta 7
aliqd p̄ceptū. als veniale. hec ex. s. Tho. ii. q.
q. xxv. In oratōe autē an sit p̄ctm. vide ora
tio. s̄. f.

E uangelium
legens sacerdos vitur stola si
cut diaconus. xxij. di. ecclē
astica. Euangelium nō sedendo vel genufle
xo: sed stando audire debemus. de conse. dis.
i. apostolica.

E ucharistia
i. bona grā. ab eu qd ē bonū
7 charis grā. 7 sic nomiat fm
q̄ p̄tinet realiter xpm q̄ ē plen⁹ grā. fm 30 q̄ ē
signū rememoratīuū passionis xpi. q̄ fuit sa
c̄m vez d̄ sacrificiū. fm aut q̄ ē signū demō
stratiuū vnitatis ecclie cui hoies aggregant
p̄ ipsam d̄ comunio. put 30 ē p̄figuratiuū di
uine fructiōis q̄ est in patria: d̄z viaticū. q̄
p̄bet nobis viā pueniēdi ad illā. v̄l qz dat tra
sūtū d̄ hac vita ad ipm xpm. vñ tñ est sa
c̄m i quo sunt tria. s̄. sp̄s visibil. corpus xpi
vez. 7 corpus xpi mysticū. s̄. ecclia. 7 fm q̄ di
cit. Hug. p̄mū ē signū scdi 7 terciij. Scdm est

res et signū et cā terciū. Terciū ē res sedī et veri-
tas pmi. de quo de cele. missa. i. c. cū Marthe
g. distinguendum est.

1 **Q**ue est materia debita huius sacri? R. q. pa-
nis triticeus et vinū vitis. vltus em huius sacri
ē refectio q. ad sui integritatē cibū et potū req̃-
rit. Significatio etiā eius ē duplex. vna pas-
sio xpi i qua sāguis fuit sepatus a corpore. alia
est cibatio corporis et anime. et ppter ea ppt cō-
ueniētiā vltus et significatōis duplex mate-
ria exigebatur.

2 **U**trū possit p̄fici d. pane farri et spelte vlti-
ginis? R. licet aliq. dixerit q. sic. tū tñ tene q. n̄
potest cōfici nisi i pane triticeo. i. frumēti. fm
Sco. i. iij. di. xi. et cōiter theologos.

3 **U**trū i pasta facta de tritico possit p̄fici? R.
fm Sco. vbi. s. q. nō.

4 **U**trū possit p̄fici i pane corrupto? R. q. nō.
qñ tāta ē corruptio q. panis spēs soluit. sic
qñ cōtinuitas soluit. et sapor et color et alia acci-
dētia mutātūr. sed si esset aliq. dispositio solū
ad corruptōem quā declarat aliq. immutatio
saporis q. sic pōt p̄fici.

5 **U**trum in amido possit cōfici? R. Sco.
vbi. s. q. multo pbabilius est q. non. et ideo
peccat. i. iudicio meo grauit̄. qui ex tali ma-
teria cōficit sciet̄ siue qui pparat. ille autē
qui cōficit ignorat̄. licet nō p̄secr̄. tñ nō ē
idolatra fm Sco. vbi. s. nec idolatrare facit
q. q̄tū in se ē materia esse idoneā et ab alijs
adorādā supponit.

6 **U**trū possit p̄fici i pane fermentato? R. fm
Sco. in. iij. di. xi. q. sic. et ex. in. c. lras. de ce-
le. missa. et in. c. i. sacro. de p̄le. di. ij. sed grauit̄
peccat latin⁹ si celebrat i fermentato. et vt dicit
Sco. forte etiā grec⁹ grauit̄ peccat ppter mlti-
ta q. adducit ibidē. sed maxime q. xps in azi-
mo p̄secrauit.

7 **U**trū possit cōfici in pane facto d. aqua ro-
sea vel endiuie. et hmoi? R. quidā theologi i
iij. di. xi. tenēt. q. nō potest cōfici d. pane fa-
cto ex quocunq. alio liquore. sed oportz sit fa-
ctus de aqua vera. aliter vere panis non esset
Alij autem theologi tenēt q. potest cōfici. q. a
aqua ipsa nō requiritur vt maneat i specie p-
pria. immo mutat in naturā aliā. sed ego cre-
do q. nō pōt. q. xps p̄fecit i pane facto ex aq.
naturali. et sic serua.

8 **U**trū si grana alteri⁹ generis admisceant cū
tritico possit p̄fici? R. fm cōiter theologos in
iij. di. xi. q. si admixtio sit p̄dominās vel eq̃-
lis ē vit⁹ i vtroq. miscibiliū q. n̄ pōt p̄fici. qz
mutat spēs et cognoscit̄ ex colore p̄cipue et sa-

pore. Accidētia. n. magnā ptē p̄ferūt ad co-
gnoscēdū qd quid ē. i. de aia. secus si nō ē eq̃-
lis admixtio. qz p̄fici pōt.

9 **C**irca materiā vini querit̄ utrū possit p̄fici
de alio vino qz de vino vitis? R. fm cōiter
doct. i. iij. di. xi. q. nō. et rō potissima. qz sic
xps instituit Lu. xxi.

10 **U**trum possit p̄fici i aceto? R. Inno. d. offi-
cio misse dicit q. sic. sed fm theologos: maxie
Ri. in. iij. di. xi. dicit q. nō pōt. qz vinū et acetū
differunt fm p̄m. viij. methaphisice. sic vi-
uū et mortuū. In vino tñ fm Ri. vbi. s. et cōi-
ter alios quod accedit ad accedē. manēt tñ
adhuc forma substantiāli vini pōt p̄fici. Idē
dicit qñ putrescit p̄fecta putrefactōne q. redire
nō pōt ad p̄plexionē vini q. nō pōt cōfici. si
hō sit i via ad corruptōem pōt cōfici. simili-
ter si vino sit cū sapore vinoso sapor aromati-
cus vel ponticus vel acerbus ex mun⁹ p̄fecta
digestione vini.

11 **U**trū i agresto possit cōfici? R. q. nō. qz ni-
hil recipit spēm nisi sit in termino siue gene-
rationis. et ideo nō est vinū.

12 **U**trū i musto possit p̄fici? R. q. sic. si est ex
p̄sum extra vna. sed nō i eo qd adhuc p̄tine-
tur i vna matura. ar. de p̄le. di. ij. c. didicim⁹.
et c. se. et hec ē verior opi. qz sic nō est s̄b specie
portabili. sed potius edibili.

13 **U**trū possit cōfici i pulca seu i aqua vinata
seu i aqua supfusa sup acervos vna? postqz
vinū ē exp̄sum. aut i aqua rubea i qua lotus
ē pann⁹ vinorubeco tinct⁹? R. fm cōmuniter
doc. q. nō qñ tollit virtutē vini aqua addita
facit de p̄le. di. ij. c. cū omne. et de cele. miss. c. p-
niciosus.

14 **Q**uid si aq. equaliter misceat̄ vino? R. Ri.
vbi. s. q. aut sit fm quātitatē equalē mol. aut
fm p̄portōem equalē virtutis. p̄mo mō n̄ tol-
lit spēs vini. qz est magis actiuū qz aq. nec tñ
vinū posset cito in sui naturā aquā p̄uerrere.
et ideo sola vini substantiā trāsubstantiaret in
sanguine. sc̄do mō generatur tertia natura ex
duob⁹ q. nec ē vinū nec aq. sed non statim. qz
natura nō opatur i instāti. qz uis eaz terminū
sint i instāti. et ideo tācito posset sacerdos p̄fi-
cere post talē appositionē q. illud qd fuit ibi
vinū. cū adhuc nō ē trāsmutatu ad cōpo-
sitōem nature terciē p̄uerrēt i sanguinē xpi
Si tñ anteq. p̄ferret verba p̄secratōis ēēt ter-
cia natura p̄stituta nō posset cōfici sanguis
xpi. qz spēs componētium ex quib⁹ p̄ essentiā
cōstituit vñ i cōposito nō remanēt fm eēn-
tias nisi forte diminute vel fm quid. qd dico
p. 4

Eucharistia.i.

- propter opinionem illorum quod dicunt eas manere in completas. **A**dverte quod licet ut dixi possit fieri materia panis vel vini quod admixtio vel corruptio non tollit virtutem ipsorum. tamen peccat qui si ne necessitate conficitur propter quod in pane triticeo puro et incorrupto. et sicut in vino non acetoso et purificato propter irreuerentiam sacramenti secundum omnes doctores. l. iij. di. xi.
- 15 **Q**uoniam ut debeat aqua admisceri in vino calicis? **R.** quod sic. c. lras. de cele. miss. et de conse. di. ij. c. i. et c. omne crimine. et quod hoc vide ibidem. et c. c. Marthe. de cele. miss.
- 16 **S**ed nunquid sufficit quod fuerit appositum in dolio? **R.** s. **B.** in. iij. di. xi. q. no. sed tunc debet apponi quod sacra mysteria inchoantur. etiam si alia fuisset posita.
- 17 **Q**uid si omittatur? **R.** quod nihilominus conficitur de conse. di. ij. scriptura. sed peccat mortaliter qui sciens ter ea non apponit. ar. c. lras. de cele. miss. quod vero omittit ex negligentia ex hoc quod habuit diligentiam semiplenam peccat venialiter. sed graviter. quod quantum istud sacramentum peccat alia sacra et operata in eo magis quam in alijs negocijs propoderat negligentia. fm. s. **B.** i. iij. di. xi. Si autem omittit ex negligentia eo quod nulla diligentia adhibuit mortaliter peccavit fm. **Ale.**
- 18 **Q**ue aqua debet apponi? **R.** quod sola aqua naturalis. c. i. quadam. de cele. missa.
- 19 **I**n quanta quantitate? **R.** quod licet aliqui canonice aliter dicant. tu dic quod modica aqua debet apponi. maxime si vinum est debile. ut sic queratur in vinum secundum probabilioris opinionem. quod esse non possit nisi esset modica appositio. aliter si apponere tur in tanta quantitate quod solueretur spiritus vini non conficeretur. ut dictum est.
- 20 **Q**uid si deum in illis partibus ubi vinum habet non preter? **R.** quod papa potest dispensare ut sine sanguine corpus christi conficeretur. ne propter defectum sacri incurreret maximum damnum: cum corpus non sit sine sanguine in hostia. et ideo papa adeat.
- 21 **C**irca formam huius sacri queritur que sit forma transubstantiationis panis? **R.** quod est ista. **D**oc est enim corpus meum. facit. c. cum Marthe. s. ex eo dicitur de cele. missa.
- 22 **U**trum hec coniunctio sit de substantia forme? **R.** non. quod non. sed ponit ibi ad memorandam ordinem consecrationis ad usum materie consecrate. qui tamen non est de necessitate sacramenti. unde nec coniunctio sicut. sciens tamen omitti non debet ubi usus ecclesie illius antiquus habet. fm. s. **S.** c. i. iij. di. viij. l. i. ubi ponit ad coniungendum. ne. s. s. b. a. for me sine precedentibus proferatur. **I**o credo mortaliter peccaret qui sciens omitteret tam in conse-

cratioe panis quam vini. quod ita habet usus generalis ecclesie romane.

Quid demonstrat li. h. p. nomen demonstrativum **R.** mihi placet opi. **R.** ch. de. s. **U**ic. li. de trinitate. quod ibi sit demonstratio mixta. s. prim. ad sensum. et prim. ad intellectum s. hoc sensu. illud i. quod hoc transubstantiabitur est corpus meum. quod sicut ista propositio esset vera et magis propria si demonstrando cibum diceret. **D**oc est corpus meum. sed illud i. quod iste cibum est transmutandus. est corpus meum. quod virtute eius in platons termino ille cibum fieret corpus meum. **S**ic i. propositio. quod ibi virtute verborum i. completio et terminatio ipsius orationis panis fit verum corpus christi. Alij non aliter dicunt. vide i. iij. sen. di. viij.

Utrum presbiter dicens solummodo prefata verba super pane consecrat? **R.** fm. **S.** c. i. iij. di. viij. q. no. **R.** o. quod dicendo hoc est corpus meum. non refertur ad corpus christi. et ideo licet non sint alia verba de substantia forme quam predicta. tamen de necessitate requiritur ut exprimat aliquam verba ex quibus prefata forma solummodo determinetur ad corpus christi. sic fit cum dicitur. fiat dilectissimi domini nostri ihesu christi quod predicte. aliter nihil fieret. et tene. quis quidam teneat suum et male.

Utrum sacerdos possit quantumcumque materiam panis virtute prefatorum verborum transubstantiare in corpus christi? **R.** fm. **Ale.** l. iij. tractatu de eucharistia. q. no. sed solummodo illam quantum teneat rationabiliter potest sumi a fidelibus. quod sic in teneo domini datus forma conficiendi fuit ut sumeretur. quod pariter cum dicitur. Accipite et comedite. sic est intentio ecclesie. et debet esse in iussu sacerdotis conficiendi. ut sumatur ipsum sacri implentur vel explicite. et ideo si intenderet consecrare totum panem qui est in foro. quod non conformaret intentionem suam intentioni ecclesie sic non conficeret. non ex defectu virtutis verborum. que una vice posset consecrare totas hostias quod sufficeret toti mundo si esset necessitas ecclesie. sed propter defectum intentionis illius qui hoc sacramentum instituit qui non intendit in ludibrio vel stulticia fieri consecratio. sed pro utilitate ecclesie generalis vel particularis. et sic patet quod multo minus consecrat qui conficit ad missionem beneficiorum et hominum. et licet **T.** bo. i. iij. di. xi. teneat quod immo conficit. non cures. sed teneat quod dicitur. ut teneat. s. **B.** o. i. iij. di. x. et **P.** e. ca. vi. et multi alij. quis etiam opi. **T.** bo. possit sustinere fm. quod etiam **R.** i. ca. vi. sustinet. si intelligat quod conficiens intendat. primo conficere licet consequenter ad beneficia. sed prima magis videtur rationabilis. et ideo teneat.

Utrum sacerdos virtute verborum prefatorum

possit vnā pte ipsi⁹ hostie cōsecrare sine alia
hostia p̄tina remanēte. **R. fm. Ri. i. iij. dist.**
p. q. sic. si intēderet determinate ad alterā pte.
puta dextera vltā tali signo citra. qz verba nō
operantur nisi sup illā materiā ad quā p̄cise fer
tur intētio p̄secratis. secus esset si intētio cōse
crans nō esset determinata magis ad vnā p
te qz ad aliā sed i vago. qz tūc si nō intēderet
nisi medietate cōsecrare solū: nulla ps eēt p̄se
crata. qz reales opationes nō sunt circa singu
laria vaga. sed circa determinata. **7 iō opoz**
ter qz intētio ad quā sequit real determinatio
aliquid determinatū 7 determinate respiciat. Et
ex p̄dictis soluit alia questio d sacerdotē qui
h3. ex. hostias. 7 ex illis nō intendit p̄secrare
nisi. xviij. q. nulla cōsecrat nisi intētio sua se
determinet determinate ad q̄s vult. xviij. Se
cus si credēs q̄ sint solū. xx. 7 sunt. xxij. tñ in
tēdit p̄secrare quicqd est an ipm. sic oēs sunt
cōsecrate. Itē pater qz hostie i altari ex obliu
ione referuare 7 gutta vini i pede calicis 7 hmoi
nō cōsecratur. qm ad eas nō refert intētio
p̄ficiēns.

27 **Quid si sacerdos acceptis pluribz hostijs**
cōsecratis qñ venit ad actū p̄secratiōis non
aduertit nisi ad eā quā h3 i m̄iur. R. fm. frā.
de may. i. iij. di. xij. quid i dicit qz nō sūt alie
cōsecrate. Sed tu dic cū Sco. qz oēs sunt cō
secrate. qz nō requit de necessitate intētio actu
alis sed virtualis q̄ finit qz p̄fatas hostias ac
cepit vt eas cōsecraret.

28 **Circa formā vini cōsecrādū querit que sit**
R. qz hec. f. Dic ē em calix sanguis mei noui
7 eterni testamēti qui p vobis 7 p multis effū
detur i remissioēz peccatorz. hec quotiēscūqz
feceritis i mei memoriā facietis. vt in. d. s. ex
eo. nota. Un. s. Bo. in. iij. dist. viij. 7 multi
doctores ibidem tenēt. qz solum de substantia
forme predictę sunt ista verba. Dic est calix
sanguis mei. Alia vero sequētia nō sunt de
substantia. sed p̄tinent ad ornatum. 7 ad ostē
dēdum vsum vel dignitatē. ibi. accipite 7 bi
bite 7c. aut effectum vt ibi. noui 7 eterni 7c.
Alij tenēt vt. s. Tho. in. iij. q. lxxviij. qz omia
sunt de substantia forme vsqz. Dec quotiēscūqz
7c. Sed Sco. ea. dist. viij. dicit. qz cū nō
sūt nobis traditum p certo an ad formā sub
stantialē p̄tineat aliqua verba post li sanguis
mei. ideo p̄iculosum est asserere qz p̄cise sit i il
lis verbis. ex quo sufficiēs auctoritas nō h̄r.
7 ideo oia dic vsqz ad Dec quotiēscūqz 7c. ac
si essent de substantia forme. licz cōiter doc. cō
cordet cum. b. Bo.

Nota qz que dixi. s. i p̄secratiōne panis: te 29
bēt s̄itr dici de vini cōsecratiōe.

Similiter de platōe verborz aut corrupta: 30
aut diminuta: aut addita. Dic vt. s. dicitū est
de baptismo Baptismus. ij. s. xv. cum duo
bus sequētibz.

Circa cōuersionē que sit i hoc sacramento p 31
virtutē verborz p̄fatorz est firmiter tenēdū. qz
substantia panis fm totam suā materiā 7 for
mā existens actu trāsubstantiatur i totū cor
pus xpi actu existēs. ita qz materia i materi
am. 7 forma in formā. s. corporeā trāsubstā
tiatur solis accidētibus remanētibus fm. s.

Bo. 7 Rich. 7 Pe. in. iij. dist. xi. 7. s. Tho.
in. iij. q. lxxv. Sed fm Scot. in. iij. dist. xi.
ibi nō est cōuersio substantiē i substantiam qz ut
ad esse substantiale simpliciter. sed qz ut ad esse
hic. quia corpori xpi nō acquiritur simplici
ter esse. sed esse hic. s. sb specie panis. vnde acq
rit nonā p̄ntiā nō amittēdo antiquā. panis
7c definit esse ibi nō acq̄rēdo aliquā p̄ntiā a
libi. vñ licet illa definitio panis fm considera
ta sit annihilatio. ipsa tamē cōuersio nullo
mō ē annihilatio. qz eius termin⁹ nō ē nihil.
sed nonā p̄ntiā corporis chasti sb specie pa
nis. hec Sco. Et idē dico de substantia vini qz
trāsubstantiatur i sanguine xpi. ita qz panis i
corpus. 7 vinū i sanguinē purz 7c tute 7c oruz
trāsubstantiatur nō i aliquid aliud. sed qz cor
pus nō ē sine sāguine 7 ceteris humoribz su
is. nec sanguis sine corpe 7 venis 7 nervis su
is. ideo i hostia ē corpus xpi p trāsubstantia
tōem. 7 sanguis eius p p̄mixtōem. p̄mixtus
em 7 diffusus ē i corpe. 7 ideo vbicūqz ē cor
pus xpi. ibi ē sanguis eius. Alia vero ē ibi rōe
cōiunctionis cū corpe cui inseparabiliter est cō
iūcta. Quāritas aut 7 alia accidētia sunt ibi
rōne inseparatiōis a corpore. Diuinitas 7c rō
ne vnionis diuine cū humana natura. Si
militer i calice vinū trāsubstantiatur in sāgu
nē solū virtute trāsubstantiatiōis. sed qz san
guis nō ē ibi effusus s; i venis. iō ē ibi etiam
corp⁹ xpi p cōmitatūā 7c. vt dictū ē i corpe.
7 ad hoc facit. c. firmiter. s. vna. d. sum. tri. et
fi. ca. 7. c. i quadā. de ce. miss. Et hec oia fiūt i
instāti cōpleta rōne verborz dei virtute assiste
te virtuti forme p̄fate. Est etia 7 totū corpus
xpi ita i tota hostia quod ē etiā i q̄libet ei⁹ p
te in q̄ saluat rō totū. cū em sit totū hō genū
nō ē maior rō qz vna ps cōuertat i vnā ptem
qz in aliā. ita tenet cōiter. Est etia 7 corp⁹ xpi
sb hostia quantū. sed nō mō quātitatiuo. qz
licet sit ibi corpus q̄ntū. nō tñ comparatur ad

Eucharistia. i.

spēs vt q̄sum. sicut q̄uis sit ibi claz. non tñ
vrit claritate sua illuminādo medium. ita q̄
uis sit quātus nō vritur quātitate sua occu-
pādo locū. sicut x̄us pōt facere vt s̄ sit ignis
nō exercēdo p̄bustionis actum. Est etiā cor-
pus x̄pi sub hoc sacramento: seu s̄ specie non
localiter pprie loquēdo. quia esse localiter p
prie est eē dimēsiue siue p̄mēsuratiue. Est tñ
corpus x̄pi in loco speciei. Et ex hoc sequit̄ q̄
corpus x̄pi ē i pluribus locis simul fm esse sa-
crāmētale. q̄ vere z realiter p̄tinet s̄ diuersis
spēbus q̄ sunt i diuersis altaribz. Est etiā in
h̄ sacro corpus x̄pi immobile localiter z per se
loquēdo. licet sit mobile p accidēs. s̄ ad motū
hostie. sicut aīa mouet̄ ad motū corpis. vñ p
accidēs mouet̄ ad motū hostie. z q̄scit ad q̄e
tē alie hostie. Itē mouet̄ sursum z deorsum si
mul z semel ad motū diuersaz hostiarū. hec
ex Ri. i. iij. di. x.

32 **S**ed nūquid vertit̄ corp⁹ x̄pi versa hostia
sic mota mouet̄? **R.** Ri. vbi. s̄. q̄ nō. q̄ licet p
tes ordinē habeāt in ip̄o corpe absolute. nō
tñ p p̄p̄tōem ad spēm. Un̄ nō potest dici q̄
pedes habeat i vna p̄e hostie. z caput i alia.
z sic de ceteris mēbris. q̄ om̄s p̄tes sunt siml̄
s̄ qualibet p̄e hostie.

33 **U**tz fracta hostia v̄l passa aliqd corp⁹ x̄pi
pariat̄: sicut mota mouet̄? **R.** q̄ nō. q̄ muta-
tio z passio innouaret i x̄po aliqd absolute.
sed in or̄ localis nihil fm **Pe.** di. x.

34 **E**st etiā corpus x̄pi penitus inuisibile ocu-
lo corpali fm **Ri.** z **Seco.** di. x. q̄ nō p̄uide-
ri nec p naturā nec p gloriā. nec p miraculū
oculo corpali. sicut nec existētia substātie spū-
alis in loco. ad cuius instar corpus x̄pi ē sub
sacro inq̄sum est ibi p̄ns z p seratiōe substā-
tie. z quātitas nō est ibi nisi p p̄comitātiā.
Un̄ fm **Rich.** vbi. s̄. si aliqn̄ apparet ibi spe-
cies puuli: vel frustū carnis: nō ē corpus x̄pi
Maiores. n. sunt dimēsiōes corpis x̄pi q̄ il-
le que ibi apparēt. z si ibi vere appareret corp⁹
x̄pi nō appareret vt sub sacramento. Un̄ dicit
Rich. ibidem. q̄ illa parētia puuli que aliqn̄
ibi visa est. vel describitur i imaginatiōe vel i
sensu p̄muni vidētis. vel etiam si est realiter
extra. nō credo q̄ ille dimēsiōes fundētur in
dimēsiōibus speciei panis. licet tunc appare-
ant. vñ species sacramēti s̄ qua p̄tinetur cor-
pus x̄pi latet sub illa figura que appareret nul-
la immutatiōe facta circa ipsam. z pfunditur
tñ ipsa spēs quibuscūq̄ accidētibz carnis vel
pueri que nō sunt pprie accidentia corporis
x̄pi vel linamēta.

35 **E**st tamē corpus x̄pi visibile sub sacro fm
Seco. vbi. s̄. p naturā om̄i intellectui nō allū-
gato sensibz i intelligēdo. siue angeli. siue aīe
separe. **Ric.** tamē vbi. s̄. tenet. q̄ nō p naturā
sed tñ p gloriā. nō solum i v̄to. sed etiam in
pprio genere.

36 **E**st etiā corpus x̄pi sub hoc sacro intangi-
bile immediate ab alio. sicut nec suba spūalī
tāgitur a loco. vñ quātumcūq̄ aliquis spēs
penetraret x̄pi corpus tāgere nō possit fm **Ri.**
vbi supra.

37 **S**unt autem in hoc sacramento accidentia
sine subiecto p̄mo. s̄. sine substātia virtute di-
uina. Itē sicut spēs sacramētales retinēt esse
quod habebāt p̄us ex virtute diuina. sic tāge-
re. Un̄ p̄nt exteriora corpora z sensus immu-
tare. nō possunt tamē alia i sacramentū puer-
tere. quod nō sit sine v̄to. Un̄ aqua modū
ca posita in sacramento calicis. licet fm aliq̄s
puertat̄ i vinū. z hoc virtute specierum illaz.
nō tamē in vinū quod sit vinū fm spēm. sed
est vinū fm materiā tñ. sicut caro fm speciem
puertat̄ i carnē fm materiā. Vel dic q̄ ibi for-
ma substantialis aque nō soluit. sed alterat̄.
q̄ mutat̄ color z sapor z odor z sensus p̄cipit
pp̄etates vini. z ideo q̄sum ad sensum puer-
titur i vinū. nūq̄ tñ i sacramentū. Hec ex. s̄.
Be. i. iij. di. xij.

38 **Q**uid cū accidentia sub quibz est corp⁹ x̄pi
sacramento corrumpunt̄? **R.** q̄ accidentia illa
aliquādo immutātur ex p̄e quātitatis sicut
cum diuidit̄ panis vel vinū i multas p̄tes. z
tūc si i ipsis p̄ibus nō pōt saluari natura pa-
nis vel vini desinit corpus x̄pi sub ipsis esse.
Silr dic de immutatione ex p̄e qualitat̄is.
vt cū ita immutāt̄ color. sapor z odor z alie q̄-
litates panis z vini q̄ nullo mō pōt compa-
ri natura panis z vini q̄ nō manet corp⁹ chu-
sti s̄ sacro. sc̄us si corruptio accidentiū v̄l q̄-
litat̄ aut quātitat̄is nō sufficit ad corruptiōē
panis z vini. q̄ sic nō desinit eē ibi corp⁹ chu-
sti v̄l sanguis sub sacro. **A**duerte tñ circa cor-
ruptiōem que ē respectu admixtiōis alteri liq̄-
ris. quia si est vinū z additur i maiori quāti-
tate vel equalit̄: sic soluit totaliter z tollit cōti-
nuitatē speciei cum ad om̄s eius dimēsiōes
pueniat. z sic incipit quo ad actū esse aliud
nouū vinū. z sanguis ibi desinit esse sanguis
x̄pi. **C**redo tñ q̄ si additū nō sit notabil̄ ex-
cedēs p̄pter dubiū sit tūc vñ toto illo liq̄re
tanq̄ sacramento. **S**i s̄o additū sit minor quā-
titatis. sic nō desinit esse ibi sanguis x̄pi. nisi
s̄ illis p̄ibus ad quas puenit vinū additū.

que euz discerni nō possint similiter toto illo liquore debem⁹ vti tanq̃ sacro. **I**dem dic de alio liquore addito.

- 39 **U**trū desinente esse eucharistia s̃ illis acci-
dentibus redeat s̃ st̃tia composita. **R.** fm̃.
Sco. in. iij. di. xij. post reprobationem multo-
rum modorū dictorū q̃ sic redit subst̃tia com-
posita cui talia accidentia pueniunt quaz eti-
am efficiunt. et hoc in inst̃ti corruptōis et im-
mediate a deo. **P**rima pars huius s̃ntie pba-
tur. q̃ deus statuit illas sp̃es manere sine s̃b-
iecto t̃m in eucharistia. ergo statuit q̃ nō st̃a-
te eucharistia nō sint accidentia sine s̃b-
iecto. et p̃sequēs i inst̃ti illius corruptōis fit ali-
qua s̃bst̃tia. **S**ecūda ps pbat̃. q̃ si redit
aliqua s̃bst̃tia. nō ē alia q̃ illa que p̃t̃ illis
accidentib⁹ affici. q̃ alia subst̃tia nō esset eo-
rū capax. **T**ercia ps. s̃ q̃ nō redit nisi imme-
diata a deo patet. quia nullū aliud agens h̃
agere posset. **h̃c S̃co.**

- 40 **U**trū sacrales possint nutrire. **R.** vt
patet ex supradictis. sicut p̃nt pueri in cine-
res vel i vermes. et h̃mōi. sic p̃ eādē rōem p̃nt
pueri i corpus humanū.

Eucharistia

Ij. circa m̃st̃z q̃nt̃ q̃s p̃t̃ p̃fi-
cere istd̃ sacm̃. **R.** q̃ sol⁹ p̃s̃bz
p̃t̃ p̃secrare corp⁹ et sāguinē dñi nri ihu xpi.
xxv. di. plectis. et de sum. tri. et si. ca. firmiter. **S.**
vna. hoc sequitur theo. i. iij. di. xij.

- 1 **Q**uid si quis credat se p̃s̃bm esse cū nō sit
et celebrat. **R.** glo. i. c. applica. de p̃s̃by. n̄ bap.
q̃ nō p̃ficat in veritate. **S**ed tu dic vt. **S.** **B**a-
ptis̃m⁹. vij. s̃. vlti.

- 2 **U**trū quilibet p̃s̃byter possit hoc sacm̃ cō-
ficere. **R.** fm̃ **R**ich. i. iij. di. xij. q̃ de iure nō
p̃t̃ nec irregularis nec interdictus aut suspē-
sus ab executōe eorum q̃ sunt ordinis. nec si
moniacus. scismaticus. excoīcatus. aut de g̃-
datus. siue depositus. vel quilibet publicus et
notorius p̃ctōr. sed de facto si sup̃ debita ma-
teriā p̃ferat verba cū int̃tōe debita vere cōfi-
cit q̃sumcūq̃ sit nepharius. q̃ character su-
per quē fundat̃ p̃as̃ p̃ficiēdi ē indelibil. licet
mortaliter peccet p̃ficiēdo.

- 3 **U**trū plures p̃s̃bz possint eādē hostiam
cōsecrare. **R.** licet diuersa sit opi. i. iij. di. xij.
ego teneo q̃ nō. q̃ q̃ p̃us p̃tulit verba ille p̃le-
cravit. alij nihil faciūt. **E**t ideo credo i ordi-
natione p̃s̃bzorum sit melius nō dicere q̃ dī-
cere verba p̃secratiōis. nisi dubitaret de epo q̃

nollet p̃secrare.

Utrū corpe viciatus p̃s̃bz possit cōficere. **R.** vt. **S.** **C**orpe viciatus. p̃ totum.

Quid de p̃s̃bz q̃ postq̃ indur⁹ recolit se
de aliquo mortali. **R.** q̃ si tenet celebrare. et h̃z
copiā idonei p̃fessoris tenet p̃fiteri. **S**i s̃o n̄
habet p̃erat cū p̃posito p̃fiteri. et sufficit nec
peccat si cū verecundia accedit. **S**i s̃o nō te-
net celebrare. tūc nō d̃z celebrare nisi p̃us p̃te-
rat et p̃fiteat. q̃ ad hoc tenet fm̃. **S.** **B**o. i. iij.
di. xij. et glo. i. c. de homie. de cele. missa. et alia
glo. i. c. nihil. vij. q. i. ar. de sen. ex. c. de cetero. et
xxvi. q. vi. qui recedūt. **E**t hoc ideo tenet do.

Anto. i. d. c. de homie. **S**ed alij tenet p̃trari
um. q̃ sufficit p̃fiteat semel i anno. **E**t **P**a. i.
d. c. de hoīe. dicit esse verius. licz p̃mū tutius

Sed tu dic fm̃ cōmune opinionē theologorū
q̃ p̃mū veri⁹. **R.** in. iij. di. ix. distinguit.
q̃ si nō imminet scādālū vel p̃sone aut popu-
li. aut nō incepit missam. si ē sacerdos sumēs
corpus xpi q̃sumcūq̃ p̃trit. sed nō p̃fessus.
dummodo habeat copiā idonei p̃fessoris. tē
pus et loquelā ad p̃fitedum q̃ peccat mortali-
ter. et sic debet dici q̃ nō debet celebrare vl⁹ cōi-
care. **S**i s̃o aliqd̃ triū p̃dictorū imminet. s̃. vl⁹
scādālū p̃sone vel populi nisi celebret. vl⁹ q̃z
iā incepit missam. sic sufficit p̃tratio. **E**t sic po-
test intelligi q̃ tūc p̃t̃ celebrare. ar. c. d̃ cetero
et c. a nobis. el. ij. de sen. ex. et. c. qui recedunt.
xxvi. q. vi. adde t̃m fm̃ **R**ich. in. iij. di. xvij. q̃
quis habeat idoneū p̃fessorem. sed tamē ex-
pectat aliq̃ tui deuotius et securius p̃fiteatur.

q̃ tūc absq̃ confessiōe et sine p̃ctō p̃t̃ sumere
eucharistiā cum p̃tritione sola. **Q**uod limi-
to dummo sit p̃fessus semel i anno. **I**tē q̃z te-
net celebrare vel cōicare. al̄s non credo si p̃t̃
resistere sine scādalo populi vel p̃sone. q̃z p̃ri-
us debet cōfiteri.

Quid si celebrādo recoleret se comedisse vl⁹
bibisse. **R.** q̃ i difficultatib⁹ semp accipiēdūz
ē qd̃ minus habet de piculo. **M**aius aut̄ pi-
culū ē quod ē sacri ecclie p̃fectōem. q̃z h̃ ē sa-
cilegiūq̃ quod ē p̃t̃nēs ad qualitātē sumē-
tis. **I**deo si p̃s̃bz post p̃secratiōem inceptaz
memit se comedisse. nihilominus debet p̃fice-
re sacm̃. **I**dē si memit se excoīcatū. vel i mor-
talitē p̃tritiōe t̃m debita. et sic nō peccat. s̃z fru-
ctuose sumit. **E**t in hoc p̃cor. cōmuniter doc.
Si s̃o memit añ p̃secratiōem **I**ho. i. iij. q.
lxix. tenet. q̃ tutius est dimittere missaz in-
ceptā. nisi scādālū graue immineret. **S**z. s. bo.
i. iij. di. xij. tenet. q̃ sine peccato p̃t̃ inchoa-
tā p̃ficere cū p̃posito p̃fiteri. et cū contritione

Eucharistia. iiii.

totū supplet. nec videt ibi esse p̄temp̄. Idē dicit etiam. s. Bo. ibidem. d. eo qui meminit se irregularē. quia phibitio p̄pter irregularitatem nō extendit se ad eū q̄ accessit sine p̄scientia irregularitatis. et inchoavit missam. Unde p̄pter reuerentiā sacramētū et scandalū populi dicunt. q̄ si doleret libet̄ faceret quod in se est. a dño esset dispensatū p̄uinc. Idē diceret etiam qm̄ nō incepit. si nō potest desistere sine scādalo. nec in hoc casu incurrit irregularitatem. ar. c. clerici. et c. latores. et c. fraternitati. que requirunt temeritatē et clerico exco. muni. p̄ totum. Nec ob. c. apostolice. eo. rī. qz ibi sunt in culpa nō intelligendo quod debent. Sed hic iste est i necessitate. Et hoc credo vez nisi foret scandalū phariseorū. vel quis acciperet scandalū p̄ aliq̄ admiratōne. qz tunc nō liceret sine nota irregularitatis.

7 **Q**uid de eo qui incepta missa hz p̄sciam q̄ nō sit p̄byter. R. s. Bo. vbi. s. q̄ an̄ p̄secratio nē d̄z dimittere missam infirmitatē fungēdo: aut p̄sciam deponere.

8 **S**ed qd faciet sacerdos q̄ p̄pedit nō esse a quā i calice. R. q̄ si h̄ aduertit an̄ p̄secratōez: eā apponat. sed post p̄secratōem nullo mō. qz nō ē de necessitate sacri. vt. s. dictum ē. Et de hac materia vide. j. Missa.

Eucharistia iij. circa sūptiōez ei⁹. q̄s tenet sumere. R. q̄ p̄mo q̄libet sacerdos cū celebrat. de p̄se. di. ij. relatū. qz sac̄z i sūptiōez p̄plemētū sue significatōis accipit. si deficeret ali⁹ d̄z supplere p̄ eo q̄ sit ieiun⁹ si iā hostiā salte; p̄secrauerat. vij. q. i. nihil. Si s̄o dubitat an̄ p̄pleuerit p̄secratōem hostie. tunc fm̄ Inno. in. c. p̄seb̄. de sa. nō iterā. In ciipiendū est ibi addendo. s. dñs noster iesus xps. p̄dicte q̄z. qz nō d̄z reiteratū qd̄ nescit factū. c. apostolicā. de p̄seb̄. nō bap. Si autē certū est q̄ nō incepit verba consecratio nis. tūc nō est necesse supplere. Si tamen q̄s veller supplere posset. sed nō deberet reincepere si iam signa super hostiā fecerat. sed p̄sequendum est vbi deficit fm̄ Ala. et placet. als incipiendū est a capite. si pluries celebrat in die semp̄ debz sumere omīssa purificatōe i p̄cedētibz missis. Secundo tenetur quilibet xpianus cum ad annos discretōis puenit. vt i. c. omnis. d̄ peni. et re. de quo dic vt. j. s. ij. nisi ex rōnabili cā de p̄silio p̄p̄ij sacerdotis ad tps duxerit abstinentiā. Tercio tenet quilibet i

articulo mortis p̄stitutus. p̄pterea appellat viaticū. Un̄ credo peccat mortaliter qui in tali articulo p̄tenit sumere corpus xpi. Quarta rōne statuit. Quīto rōe officij. sicut sacerdos q̄ tenet celebrare saltē in magnis festiuitatibz. vt. j. Missa. s. xliij.

Quorū modis sumit. R. q̄ tribz modis. aliq̄ sumit solū spūaliter. aliq̄ solū sac̄raliter. aliq̄ sac̄raliter et spūaliter simul.

Quid ē mādu care spūaliter. R. fm̄. s. Bo. i iij. dist. ix. q̄ māducatio spūaliter trāsata ē a corpali. et ideo sicut i māducatōne corpali sunt duo p̄ncipaliter. s. masticatio et incorporatio. sic et in spūali sunt duo suo mō. s. spūalis masticatio q̄ ē recogitatio p̄ fidē. s. carnis xpi p̄ nobis exposita in p̄ciū i cruce ad redimēdū et spūalis incorporatio p̄ charitatē. s. dum recogitās ei quē recogitat iungit ardore charitatē et ita ei incorporat.

Quā d̄z quis solū manducare spūaliter et nō sacramentaliter. R. q̄ tunc qm̄ sacramentū ē in voto. et effectus eius p̄cipit. qz sicut quidā an̄ q̄ baptizent ex desiderio baptismi p̄cipit effectū ipsius. sic et hoc sacramētū. nec frustra inducit postea sac̄m. qz plen⁹ inducit effectū ipsa susceptio sac̄ralis q̄ solū desiderū fm̄. s. Tho. i. iij. pre. q. lxx. Vel meli⁹ fm̄. s. Bo. in ij. di. xl. qz nō ēet vera volūtas nisi deducere in opus cū adest facultas.

Quid ē mādu care sacramentaliter solum. R. fm̄. s. Bo. in. iij. dist. ix. q̄ est manducare sacramentū vt sacramentū. Ad hoc autē vt manducet sacramentū vt sacramētū: necessaria est intentio: et intētionis regulatio. Intentio in quā ē necessaria. quia si quis irret ad mēsam. et intēderet corpus reficere. et aliquis p̄ pane comuni sacramentū sicut panē offerret. et ipse omnino intēderet cibum sumere: nō d̄z ceret eū sacramentaliter manducare. necessaria est etiam vt huius intentio dirigat fm̄ fidem. que est in ipso vel in altero. quia oportet credat q̄ sub illa specie aliquod spirituale lateat quod sumere intēdat. vel oportet q̄ saltem sumere intēdat quod alios credere existimat. licet ipse si credat. et sic patet p̄ quāto q̄s dicat sacramentaliter mādu care. qz. s. q̄ sacramentū vere existat ibi et ipse qui māducat illud vt sacramentū sumere intēdat. siue qz credit esse verum sacramentū. siue qz existat alios credere. hec. s. Bona. vbi supra. Adde q̄ tūc solum sacramentaliter sumit quando p̄pter aliquod impedimentū quod in ipso sumente est. vel malā eius dispositōem caret effectū et

6 Quis potest idonee suscipere sacramentū en-
chasticū. **R. De Aureo. in. iij. dist. ix. q. ij. q.**
idonee susceptor ē hō viator. adultus. fidelis
mēte p̄ditus. **Jeunus. reuotus. apparitōne**
miraculosa nō p̄hibitus. sine cōscia p̄cti mor-
talis legitime cōfessus. i. p̄uersariōe criminē nō
notatus. corpore mūdus. a mīstro idoneo tpe
debito trecta mētiōe sumptus. **vbi. xv. notā**

Quanto dicit mēte predit⁹. vñ demoniacis ⁊ amētibz nō debet dari. distinguit m̄ Aure. vbi. s. aut talis amēs nūq̄ habuit vsūm rōnis. ⁊ tali nō dō dari. Aut aliqñ habuit vsūz rōis ⁊ tūc s̄b distiguit. q̄ aut ondit signa deuorōis extraz sic pōt cōicari. aut n̄ p̄dicit signa deuorōis. ⁊ tūc recurridū ē ad tēpus p̄teritū. q̄ si añ insa nīā perijt. ⁊ deuorōz ad ipsū habuit pōt dari ⁊ debet in articulo mortis. si nō

Eucharistia. iiii.

- timeat de piculo euomendi vel alteri irreueren-
tie: vt habet i. c. is qui. xxvi. q. vi. Si ideo nul-
la deuotionem ad ipm habuit tpe sanitatis nec
ei perijt debito tpe nullo mo eis dz dari Idē
dicō demoniacis fm p̄fati distinctiōem fm
Tho. i. iij. dist. ix. Et i. iij. pte. q. lxxx. Amēti-
bus ideo q̄ hnt dilucida intualla pot dari tūc
qn̄ hnt vsū ratiōis fm **Aureo. p̄dictū vbi. s.**
Multo fort⁹ pot dari ill q̄ largo mō dicūt
amētes. s. q̄ hnt debile vsū rōnis. dūmō pos-
sint aliqua deuotionem hui⁹ sacri p̄cipe.
- 16 **Sexto** dicit ieiunus. nā quicūq; aliquod
comestibile vel potabile post mediā noctem
sumpsit: nullo mō pot cōiccare: siue digesserit
siue nō. de p̄se. di. ij. c. liquido. vij. q. i. nihil.
de cele. missa. c. ex pte. Excipit casus infirmi-
tatis. quia si de eorum piculo mortis dubi-
tatur: etiā post cibum sunt cōmunicādi ne si
ne cōmunionē decedāt. de p̄se. dist. ij. p̄byter
Nec obstat. c. sacra. de conse. di. i. qz abroga-
tum est. De hoc vide. j. **Missā. s. iij. q. v. vi.**
z. xij. cum tribus se.
- 17 **Septimo** dicit deuotus. Nā sicut qui ci-
bum corpalem nō potest digerere vel masti-
care nō est aptus manducare ipm. sic qui de
uotionē nō habet. nō est dignus cōmunicare
de p̄se. di. ij. c. illo. z. c. tribus gradibus. vnde
s. Bona. in. iij. dist. xij. Maiorē inquit effi-
caciā recipit homo in vna missa vel māduca-
re cū bona p̄paratōe q̄ in multis si se nō p̄pa-
raret diligenter.
- 18 **Octauo** dicit apparitōe miraculosa nō p̄-
hibet. Nā si apparet i forma pueri v̄l h̄mōi
nō debet sumere fm p̄fati **Aureo. vbi. s. qz n̄**
apparet sub specie pueniēti humane refectōi
Dicit tñ. s. Tho. in. iij. pte. q. lxxxij. qz silen-
diū esset p̄sbro qz iterato corpus z sanguinē
dñi consecraret z sumeret. **Sz** ego nō credo.
qz que sūt miraculose nō sunt sb legibz. l. nā
ad ea. ff. de le. Et etiā qz versimiliter possz eri-
am i alia p̄secratione sic apparere. z sic esset p̄-
cessus in infinitū.
- 19 **Nono** dicit sine p̄scia peti mortalis. Nam
suscipiens cū p̄scia peti mortalis peccat mor-
taliter fm **Aureo. vbi. s. z cōiter oēs. sed** si cō-
sciam nō habz de mortali. licet sit in mortali
petō. nō peccat mortaliter fm **Aureo. vbi. s.**
nisi sit ignorātia crassa vel affectata. qz debi-
tā diligentia de p̄missis nō adhibuit. **Lan-**
dul. i. iij. di. ix. dicit. qz diligentia debita est qn̄
facit illa q̄ p̄udēs facit de re quā veller studi-
osissime examinare. Et **Seco. i. iij. di. ix. dicit.**
qz tenet q̄s se examinare fm diligentia nre fragi-

litati possibile. **Addit tñ Aureo. qz qn̄ q̄s** do-
let de p̄teritis petis mortalibz cōmissis. z hz
p̄positū nō peccādi. z deuotōez ad sacrm qz
pot p̄sumere qz nō sit i mortali.

Utz p̄byter peccet mortaliter dādo ei quē
scit in petō mortali p̄stitutū: **R. fm. Ri. i. iij.**
di. ix. qz si talis nō petit sibi dari sic peccat si-
bi dādo. **Si** ideo petit. z tūc distingue. aut ē
notorius petōr. z sic peccat si ei dat. qz hz cō-
tra ipm legitimā exceptiōem. Aut nō enoto-
rius. quis possit p̄bari p̄ duos testes v̄l tres
z si petit i occulto. debet ei denegare. qz habz
legitimā exceptiōem⁹ eū. z moneat ne petat i
publico. vt habet de p̄se. di. ij. ne p̄bitat qd
petit. **Si** vero petit publice. tūc si ē sacerdos
extrane⁹ nō debet sibi dare. qz legitimā habet
cām. de p̄se. di. ij. tribus. **Si** autē sacerdos p̄-
prius parochialis. sic debet sibi dare. qz nul-
lā habet exceptiōem quā i publico possit obij-
cere. de of. iud. or. c. si sacerdos. **Nec** ob. qz
maius petm̄ sumere cū petō mortali q̄ infā-
mari. qz sacerdoti m̄strāti corpus xpi peius
ē peccare mortaliter infamādo iniuste petō-
re occultū q̄ qz ille mortaliter peccet. qz null⁹
debet mortale p̄mutere vt aliū a mortali lite-
ret. **Pctōr tñ occultus fm. s. Tho. iij. p. q.**
lxxx. potius debet eligere infamari q̄ idigne
ad mēiam xpi accedere. **Dō** credo v̄t qz
indigne accedit. l. cū mala volūrate. puta qz
nō penitet de petis. **Secus** ēēt d̄m dignē lu-
mere. qz nō ē p̄fessus. de q̄ dicit v̄t. **s. Eucharis-**
tia. ij. s. v. z. j. s. xxiij.

Sed nūquid ēēt minus malū dare tali ho-
stia nō p̄secratā. vel nō p̄secrare z sic sumere.
R. qz nō. vt p̄t̄z i. c. de hoic. de cele. mis. Jo dō
p̄fissis quidē falsa remedia sunt abijcienda q̄
sunt veris picul⁹ grauiora. **ibidē.**

Quid si solū sit suspect⁹ de crimine mortali?
R. qz si suspitio sit violēta et notoria. dicēdū ē
sicut de eo quē scio in mortali. fm q. s. dicitū
est. als nō elicitur. ij. q. i. c. ij. z. iij. i glo. z. xij.
ij. q. i. dixit dñs.

Utrum exis in petō mortali peccet vidē-
do corpus xpi: **R. qz** nō. dūmō cū hūilitate
reuerētia videat. **Silr** nō peccat tāgēs ex ne-
cessitate. puta qz cecidit i terrā z h̄mōi fm. s.
Bo. z. s. Tho. i. iij. di. ix.

Quid de illo qui licet nō sit vere i peccato
mortali. tñ fm p̄sciam scrupulosaz se excusat
esse: **R. qz** peccat mortaliter nisi eam deponat
qz quicquid sit p̄ conscientiam edificat ad geb⁹
nā. vñ nisi sit ex p̄babili p̄iectura debz depo-
ni. vt in. c. inquisitioni. de sci. ex. qz v̄t dicitur

in. c. nō solum. de regula. lib. vi. decet et expe-
dit ut sciētie puritati nō desit iudiciū rōnis
nēdum spūalis pfectus quēnt salūtis dispē-
dium incurrat. hec ibi.

25 **Decimo** addit legitime pfectus. qz q̄tum/
cūqz doleret p̄ctō p̄missio nō sufficeret ut di-
gnetur sumat. sed oportet legitime p̄fiteatur. ali-
ter peccat mortaliter nisi ut est dictum. s. **Eu-**
charistia. ij. §. v. Tenet tñ Aureo. vbi. s. qz sa-
cerdos parochialis qui nō habet aliū sacer-
dotē. et religiosus in via cū socio nō sacerdote
q̄ p̄nt celebrare cū p̄tritoē et cū p̄posito p̄fite-
di. ex quo nō h̄z cū p̄fiteat. qz religiosus non
pōt extra suū ordinē p̄fiteri i religioē minor.
Quod limito tñ vez qn sine alioz admirati-
one desistere nō potest. aut qz tenet celebrare.
Idē dicas de eo qui volēs cōicāre corā sacer-
dote celebrare recolit aliqd mortale nō p̄fessū
legitime q̄ pōt cōicāre cū p̄tritoē et p̄posito
p̄fiteat qn sine admiratōe et aliquāli nōra nō
posset desistere qn cōicāret. nec habet aut tps
aut sacerdotē cū quo p̄fiteri possit.

26 **Undecimo** dicit i cōuersatione criminis nō
notatus. vñ hystrionibz et h̄mōi nō d̄z dari.
de p̄se. di. ij. p̄ dilectōe d̄z. **Puto** nec maiesta-
ti diuine nec euāgelice discipline cōgruere tā
turpi et infami p̄ragione fedet. vñ fm glo. ibi
dē. nec talibz nec cuiqz infami notorio ma-
nifeste dāda est eucharistia. **Si** tñ reuertat
ad dñm: eis cōio et reconciliatio non negat. ut
ibi d̄z in. c. se. **Nō** est tñ intelligendū sic ut
statim debeat dari eucharistia: sic fit a mul-
tā male. sed p̄pter reuerentiā sacri debet differri
vsqz post pacem p̄niam quāz publice debet
facere. nisi articulus necessitatis vel pietatis
aliqn i casu aliter fieri p̄suadeat.

27 **Utrū** sit dāda eucharistia suspēdēdis vl' de
capitādis p̄ suis maleficijs. **R. qz** sic. si penite-
ant et pure p̄fiteant. vel cupiāt p̄fiteri si possēt
qz nec eucharistia nec sepultura ē eis denegā-
da. et missa p̄ eis posset celebrari et oblatiōes
offeri. xvi. q. vij. c. i. et vlti. et di. l. penitētes. et
xij. q. ij. p̄ obexibz. immo hodie i de. i. de pe-
re. p̄cipit officialibz q̄ eis administrare p̄mit-
tant si petunt.

28 **Quid** de excoicatis. interdictis. scismaticis. et
h̄mōi. **R. qz** nullo mō d̄z eis dari. **Addit** cor-
porē mūdus. s. ab ea imūdia q̄ tolli pōt. alr
nō tollēdo fm **Aureo. vbi. s. peccat** gūter cū
tali imūdia sumēdo eucharistia. **Sz** im-
mūdia q̄ tolli nō pōt: puta lepra. flux' san-
guis vel semis. et alia infirmitas nō impedit
sumptōem eucharistie. sed bñ celebratiōem

misit. fm q̄ dictū ē. s. **Corpe** viciatus.

29 **Utrum** nocturna pollutio impediat sup̄tri-
onē h̄mōi sacri. **R. ut** colligo ex. s. **Bo. in. iij.**
di. xij. et Aureo. vbi. s. et est cōis opinio. q̄ aut
pollutio puenit ex cā p̄cti mortalis certa vel
p̄babilī. puta ex crapula vel morosa cogita-
tōe et h̄mōi. et sic necessario tenet abstinere. ali-
ter peccaret mortaliter. ut colligit in. c. nō est.
vi. di. et est ar. in. c. quisqz. xij. q. i. qz licz ip̄a
pollutio fm se nō possit esse p̄ctm mortale h̄z
tñ p̄ctm mortale annexū rōne sine cause. **Istō**
ego limito vez: nisi pusqz sumat aut celebret
p̄teratur de p̄ctō et p̄fiteatur. qz si tēret et con-
fessus est de p̄ctō. et necessitas vel scādālū cor-
gat ad celebrādum vel sumendū: non pecca-
bit. sine necessitate tñ nō credo etiaz cōfessus
posset sine peccato sumere vel celebrare. sed be-
ne sine mortali p̄ctō fm **Jo. de saxo. in sum. et**
Pe. de pal. in. iij. Aut pollutio puenit a cā
que ē p̄ctm veniale tamē p̄babiliter. et sic nō
impedit necessario sed de cōgruo. nisi potior
cā vigeat fm **Rich. in. iij. et fm Tho. in. iij.**
pre. q. lxxx. peccat tamē venialiter si sine cā ne-
cessaria cōicet vel celebret nisi i duobz casibz
fm p̄dictū **Jo. Prim⁹** qn ē dies festus i quo
est cōsuetū cōicāre. **Secūs** qn imminet scan-
dalū nisi celebraret. puta qz alius nō ē vel est
platus qui cōsuevit celebrare et h̄mōi. **Silr**
dico de illa que puenit ex illusiōe diabolica.
et hoc p̄pter duo. **Primū** p̄pter immūdia
corpis. **Secūm** p̄pter euagationē mētis siue
ineptitudinē. **Idē** dic qn puenit ex cā q̄ nul-
lū est p̄ctm q̄ de cōgruo debet abstinere. **In** s.
casu. s. **Bona. vbi. s. et bene.** distinguit dicēs
q̄ aut sentit inquinatōem illam incliāse mul-
tum animā. et sic cōsulēdum est q̄ faciat reue-
rentiā sacro et abstineat. **Si** autē sentiat ma-
gis expeditā naturam. et vltius deuotio vel
solēntas vel aliud qd multū recompēset. pu-
ta charitas alterius qui cogeret celebrare in
mortali vel p̄passio aīarum et h̄mōi ad sumē-
dum vel celebrādūz trahat: tunc arbitror di-
cit ipm sine remorsu sciētie accedere posse.
Aut pollutio puenit ex diabolica tēratōe. ut
puta qn cū maiori deuotōe disponit celebra-
re. aut rōe solēntatis et h̄mōi cit⁹ polluit. sic
de illo legit in collarōibz patz qui sp̄ h̄c pa-
riebat i festis qn erat cōicaturus. cui decretū
fuit ut sp̄ cōmunicaret. et sic cessauit talis illu-
sio. et sic nō debet abstinere.

30 **Sz** p̄ quātū t̄pus debet abstinere. **R. qz** per
xij. horas. fm **Alb. et s. Tho. Sz** **Pe. de**
pa. limitat vez cū accidit circa mediā noctez

Eucharistia. iii.

- sed si añ mediaz nocte accideret abstinere nō
tenetur nisi qñ puenit ex cā mortalis pcti.
- 31 **Q**uid de coitu iugali? **R.** credo distiguē/
dum fore vt de pollutōe nocturna nisi q pōt
esse q exigēs peccaret mortaliter z tñ reddens
inuitus nō peccaret. z sic solum i exigente ca/
deret phibitio nō in reddēte. et. c. ois homo.
d. conse. di. ij. z. xxiij. q. iij. sciat. debet intel
ligi de cōsilio in coitu in quo nō est pctm. vel
salte solū veniale. Credo tñ q exigens nō di
gne suscipiat. sed p. xxiij. horas ad minus de
bet abstinere de bono consilio nō de pcepto.
vt no. glo. in. d. c. omis. z sequit. **Pe. de palu.**
z **Tho. in. iij. pre. q. lxxx.**
- 32 **U**trū mēstruata vel mulier post partū im/
mediate d3 abstinere? **R.** q nō de necessitate.
si tñ ex reuerētia abstinet nō peccat. di. v. c. ad
eius. z de puri. post par. c. vno. dūmō cōicet
fm institutōz ecclie i. c. ois. de pe. z re.
- 33 **U**trum somniū homicidij vel alterius pec/
cati mortalis impediāt sumptōem hmoi sa/
cra? **R.** q hmoi somnia nō inducūt pollutiōz
corpi. nec tātā distractiōem mētis sicut som
niū fornicationis ppter intentiōem delectati
onis. z ideo nō impedit. Si tamē somniū ho
micidij pueniat ex causa que est mortale pec
catū impedit sumptōem sacri ratōne sue cau
se fm. s. **Tho. in. iij. pre. q. lxxx.** Intellige nisi
pus pteratur z piteat.
- 34 **T**ercio decimo dicit a mīstro idoneo. s. sa/
cerdote. de conse. di. ij. puenit. nam null? tan
gere debet etiā diaconus nisi i necessitate. vt
si casu caderet in terram vel aliquo alio casu.
lxiij. dist. diacones. **U**trū est q diaconus cu3
psbyter est fessus vel als impotēs z necessitas
cogit de iussu psbyteri pōt dispēlare. vel etiā
sine iussu qñ iussus expectari nō pōt. vt not.
Hug. in. d. c. diaconos. Aliq etiā tenet. vt no.
Pa. in. c. quāto. de p. sue. q etiā laicus potest
administrare tpe necessitatis i articulo mortis
qñ nec sacerdos vel diacon? adest. allegat. **S.**
verum. xxiij. di. **I**te aliq tenet q i tali necessita
te mortis. licz p se eucharistiā assumere. **N**ec
obstat. c. fi. xxiij. q. i. q2 loquit de hereticis a
quib3 nō licet accipere. **S**ed tñ **Pa.** tenet dū
um. s. q nō licet nisi sacerdoti administrare. z cre
do sit securior opinio. q2 i tali necessitate psti
tuto d3. crede z māducasti.
- 35 **S**ed an debeat a pprio sacerdote soluz su/
mi? **R.** q pōt sumi a pprio epō z archipsbro.
de offi. archipsby. c. iij. z a pprio sacerdote. z
ab habente licētiā ab eis. caueat religiosus
q2 si mīstrat ex cōicaciōem incurrit. vt dicit. j.

Ex cōicatio. v. casu. xij.

Quarto decimo dicit tpe debito. quia quo
ad celebratiōem misse requirit dies. z nō nox
vt. j. **Missa. s. xli.** Quo pō ad alios cōicare
volētes nō inueni quin possit omi hora reci
pi dūmō sunt ieiuni. verū est q mane diei ē
cōgruētiōz hora. **I**te q nō omittat qñ sumat
salte semel i anno i pasca. q2 ad hoc tenet qui
libet fidelis postq3 ad annos discretōis pue
nit. nisi ex aliqua rōnabili cā ad tps de cōsilio
ppriū p fessoris duxerit abstinedum. vt i. d. c.
ois. aliter peccat mortaliter. **Q**uod aut qui
dā voluerit intelligere p cise de die pasce. nō
bñ senserūt. **U**n papa **Eugenius** declarauit
ad remouēdas ambiguitates q sufficiat q su
scipiat i die iouis sancta. z vltēri3 vsq3 ad dñi
cam post pasca immediate sequētē inclusiue
qñ magis sue deuotiōi videbit expedire. et sic
satisfacit pcepto. z credo q magi artatur quo
ad pueros sub pena mortal' pcti habētes cu
rā pueroz. vt ad hoc sacm eos inducant tpe
pasce q3 ipse cū ignorātia eos excuset salte vs
q3 ad tpa. xviij. annoz vl' circa. **I**te tempe de
bito. s. vt solū semel in die cōicet fm. s. **Tho.**
i. iij. dist. xij. ar. de p. se. di. i. sufficit. **P**lurēs
autē nō licet. nisi vt d3. j. de sacerdote in ritu.
Missa. s. xlv. **I**te dicit tpe debito. vt. s. nō va
dat statim ad sumendū postq3 p fessus qui
multis fuit pctis z magnis. sed d3 plurēs cō
fiteri pus. z orōib3 z ieiunijs se odorifer red
dere. ar. de pe. di. i. nō sufficit. z. c. i actiōe.

Sed nūquid videt rōnabilis cā abstinedi
cū quis dicit se odiū hre cōtra aliquē? **R.** n. q
nō. nec aliud pctm mortale. q2 tenet de fesse
re z pten z p fiteri z cōicare. aliter nō cōicans
salte semel i anno ex cōicaciōe est. de p. se. di.
ij. si quis intrat. z. d. c. ois.

Utrum liceat quotidie sumere? **R.** n. fm. s. 38
Bo. i. iij. di. xij. q qñ est ex pte sacri. cui3
virtus est homib3 salutaris. vtile ē homib3
ipm quotidie suscipe. **F**acit. c. si quotiēcūq3
de p. se. di. ij. sed ex pte sumētis in quo requiri
tur vt cū magna deuotiōe z reuerētia ad hoc
sacm accedat. aliqñ expedit quotidie sume
re z laudabiliter qñ quotidie se pparatū inue
nit. **I**te voluit dicere **Aug.** de p. se. di. ij. c. nō
iste. **S**ic viuē inquit vt merear. quotidie ac
cipe. **S**ed q2 multotiēs in plurib3 homib3
hui3 deuotiōis impedimēta occurrunt ppter
indispositiōem corpi vel aie. nō est vtile com
nib3 ad hoc sacm quotidie accedere. sed tñ
qñ se pparatū inuenit. q2 maiorē efficacā re/
cipit hō in vna missa vel manducatiōe cum

bona pparatione q̄ i multis si senō preparat diligēter. Et ideo si quis cognoscat experimē taliter q̄ ex frequēti sumptōe huius sacramē ti feruor charitatis augeat i eo. et reuerētia ad sacm non minuitur quotidie d̄z cōicare. vel saltē frequēter. Si autē sentiat p multā frequē tatōem q̄ reuerētia minuit et feruor nō crescit d̄z interdū abstinere. vt postea cum maiori re uerētia et deuotōe accedat.

39 Quid decimo dicit recta intētiōe. f. vt per ipm vniāmur xpo p charitatis amorē. et mu niamur d̄ diaboli tērationes.

40 Utrū debeat dari ad accipiēdū aliqd̄ experi mētū. R. q̄ nō. ij. q. v. s̄suluisti. et d̄ pur. ca. ex tuaz. Nec ob. c. sepe ptingit. ij. q. v. q̄ illd̄ ab rogatū ē. vñ nec ppter purgatiōez infamie vñ ppter aliud tpale debet dari vel sumi.

41 Addo. xvi. i. sumptione fm Durān. vt. f. su matur discretē et leniter dentibus anterioribz teratur. et lingua molatur ne aliqua ps eius dentibus inhereat.

42 Addo. xvij. fm eūdē Durān. f. vt nō statī post cōiōnē expuat ppter reuerētiā sacri. ne si aliq̄ ps sacri inhesisset dentibz expui ptingeret Itē vt nō statim vadat ad māducādū aliūz cibū. Vñ debet esse aliqua mora et tāta q̄ ille spēs sint psumptē vel alterate ppter reuerēti am sacri. Vñ debet saltē aliq̄s orōes pūatas dicere anq̄z aliq̄e cibū sumat. nō requirit tñ tale spaciū sicut d̄z i. c. tribus. de p̄se. dist. ij. q̄ illud abrogatū est.

43 Quid si euomat. R. q̄ si p ebrietatē vel vo racitatē euomerit. laicus. xl. dies debet penite re. c. si quis p ebrietatē. de cōse. di. ij. clerici vel religiosi p. lxx. Epi s̄o p. xc. Si s̄o p infirmi tatē euomerit p. lxx. dies penitere debet. d. c. si quis p ebrietatē.

44 Utrum actus cōiugalīs sit phibitus post cōiōnē. R. q̄ nō quo ad reddentē. q̄ tenet ad hoc. sed quo ad erigentē est phibitū eodē die nō tñ peccat mortaliter si erigit. sed solū veni aliter fm Alber.

Eucharistia
iij. circa efficaciam sacri hui⁹ q̄
ro quis sit ei⁹ effect⁹. R. fm
s. Bo. i. iij. di. xij. et cōiter alios. q̄ pmo pfer
tur grā cū virtute charitatis. Omne em̄ effe
ctū quem facit cib⁹ et potus q̄tum ad vitā
corpale facit hoc sacm ad vitā spūalē. Joh.
vi. Caro mea vere ē cib⁹. Vñ reficit spūaliter
qd̄ sine grā esse nō pōt. et confert grā cū virtutē

te charitatis. q̄ iste panis non est simplr pa
nis. sed pūctus cū diuinitate. et ideo ē sic car
bo igni vnitus. Et amor nō est ociosus. Idō
p hoc sacm q̄tum est de sui virtute. non tñ
habitus grē et virtutis confert. sed etiam ex
citāt in actum. Et ideo aīa spūaliter reficit. et
p hoc delectat. et quodammodo inebriat a dul
cedine bonitatis diuine. Secdo virtutes au
gent sicut p cibū corpus augmentat. Tercio
peccata venialia remittūt. sicut p cibum cor
pus restaurat qd̄ quotidie dep̄dit. Vñ remit
tunt p̄ctā venialia que minuit charitatē. et
plura et pauciora fm q̄ hō magis vel minus
se disponit. Quarto remittit etiā mortale. q̄n
exis in mortali nō habet consciām ipsi⁹ nec
affectū. Vñ reuerēter accedēs q̄uis antea de
eo nō fuerit cōtritus. psequit grām charitatē.
que cōtritiōnē pficit et remissionē peccati. Imo
nedum valet sumēti. sed etiā offerēti. et illis p
quibz offert ad remissioz pene debite suis pec
catis fm deuotionē maiore vel minore. Ad
uerte tñ hic fm. Pe. in. iij. dist. ix. q̄ si quis fe
cit debitaz diligentia q̄uis sit i mortali igno
ras. nō peccat sed meret. et ei valet ad remissio
nem p̄ctōrum. Si vero fecit diligentia nō de
bitā. sed fm suaz fragilitatē q̄tum potuit. sic
nō meret nec etiā peccat. Si autē nō adhibu
it diligentia possibile humane fragilitati. sed
fuit negligēs i discutiēdo. et sic peccat morta
liter sumendo si est in mortali q̄uis ignorās
Quod limatur Rich. in. iij. di. ix. q̄ si adhi
buisset diligentia fm humanā fragilitatē pec
cati mortalis recordatus fuisset. Quid pfer
uat hō a p̄ctis. q̄ spūaliter roborat. Vñ In
no. inquit. Eucharistia liberat a malo. cōfer
uat in bono. delet venialia. et cauet mortalia.
huius etiā virtute sacri virtutes augent. om
niū grarum fructus exuberat.

Utrū in omnibz habeat efficaciam suam.
R. q̄ nō. sed oportet pmo istum cibū ab alijs
discernere p fidem. Secundo hospitii ppara
re p sui p̄bationē. Tercio in hospitio ppara
to recipe cum honore et deuotōe. pmiū et scdm
no. i. Corin. xi. nō dijudicās. et p̄bet autē Et
q̄ multi hoc nō faciūt. ideo imbecillēs. infir
mi. et dormiūt multi.

Utrum incurrat culpā mortale qui nō re
cipit effectū huius sacri. R. s. Bo. i. iij. dist.
xij. q̄ licz vir iustus ex quadā corrupciōe vel
distractione nō pparādo se debite nullam vl
modicā reportet efficaciam. nō tñ incurrit cul
pā mortale. Sec⁹ autē de illo q̄ nō suscipit effe
ctū hui⁹ sacri q̄ indigne accedit. f. existens i

Excommunicatio. I.

mortali et huiusmodi, quod sic mortali peccat.

3 **U**trum istud sacramentum habeat efficaciam in aliquo qui est in peccato mortali? **R.** s. Bo. vbi. s. q. li. cet non sit artanda rei largitas quin aliqui faciat et possit facere ois culpe remissionem. tñ finit for cōe et generalē rationē institutōis huius sacri. q. sic datum est i cibū illis qui sunt de corpe mystico xpi. et omēs tales hñt charitatē. Ideo nō habet efficaciam in eo qui est in peccato mortali. sed i solis iustis.

4 **U**trum venialia peccata impediāt effectū huius sacri? **R.** fm Tho. i. ii. q. lxxix. q. nō loquēdo de venialibz put sunt preterita. sed put sunt in actu nō impediūt ex toto sed i pre. Nā sicut dictū ē effectus huius sacri ē non solū adeptio habitualis grē et charitatis: sed etiā qdā refectio actualis spūalis dulcedis. q. quidē impedit si aliquis accedat ad hoc sacramentum mente distracta p peccata venialia. nō autē totaliter augmentū spūalis grē et charitatis.

5 **U**trum habeat maiorē efficaciam i sumptōe plurū hostiarū simul q̄ i vna? **R.** fm Tho. vbi. s. q. nō. q. licet sacerdos i vna missa p̄secrēt hostias. nō tñ multiplicat effectū huius sacri. q. nō est nisi vnū. nec ē plus virtutis in multis hostijs p̄secratis q̄ in vna. cū s̄b omībus et vna sit tota p̄p̄s. Iō sumēs plures hostias simul nō p̄cipit maiorē effectū. In plibus nō missis multiplicat sacrificij oblatio. et iō multiplicat effectus sacri.

Eunuchus an possit ordinarī. vide. s. corpe viciat. s. i.

1 **A**n debeat portare puluerem? **R.** q. nō. lv. di. eunuchus.

Exactio nō ē vbi q̄s sponte soluit. vide gl. et Card. i. de. pñti. de cēlibz. et ibi dicit Pau. q. exigere et extorquerē dicit violētiā. vt. ff. de le. iij. l. fidei cōmissa. s. si rem suā. Dicit tñ q. si p̄cessit extorsio licet sequat volūtaria solutio q̄ satis ē exactio facit simile quod nō. Host. i. c. p̄terea. de iure patro. et de penis. c. p̄stitutus. Exactio aliqui dicitur tallia. de qua habes. j. Tallia.

Exaltatio filia supbie. vide. j. Superbia. s. ij.

Examinatio q̄ dicitur si quis ordinandus. vide. j. Ordo. vij. et in

p̄firmādis. vide. s. Cōfirmatio.

Excepta intelligitur in generali fmo ne persona loquēs. d. iij. in. c. peritio.

Exceptio firmat regulam. vide. s. Alienatio. s. r.

Excoīcatō. l. quid ē? sup rubri. eiusdē titli. Excoīcatio ē cēlura a canone vel a iudice ecclesiastico placita p̄uās cōione sacroz. et q̄nqz hoīm. facit ad hoc. xi. q. iij. c. audi.

Quotuplex est excoīcatio? **R.** s. duplex. vna dicitur maior. et hec p̄iuat a sacris et consorzio hoīm. et ab ingressu ecclē et multis alijs. de quibz nor. in. c. a nobis. el. ij. et c. si vere. co. ti. xi. q. iij. in multis. c. Et hec dicitur anathema. vt. xi. q. iij. s. euidenter. Alia dicitur minor. et hec separat a sacris tñ. vt in. d. s. euidenter. Intelligit p̄cipiēdis nō ministrādis. c. si celebrat. d. de. ex. mi. et etiā ab electōe passiva vñ reddit ip̄s excoīcatū inhabilē ad quodcūqz bñficiū ecclēasticū p̄sequendū. vt no. in. c. si celebrat. et de. ex. mi. vñ dicit Inno. ibidē. q. nec dignitātē aliquā p̄sequi pōt nisi p̄us absoluat. etiam si eligēs hoc ignorāt. vt tenet glo. ibidē et cōter docto.

Quorū modis infligitur excoīcatio? **R.** q. tam maior q̄ minor infligitur duobz modis. Aliqñ a iure cōi seu municipalī vel statuto. et hec dicitur excoīcatio a iure. de q. j. excoīcatō. v. et vi. et vij. Aliqñ infligit a iudice p̄tēz hñte. Et hec dicitur ab hoīe vel a iudice. de quibz dicitur et no. i. c. nuper. eo. ti.

Quis pōt excoīcare? **R.** q. excoīcare et cōīcatōne maiori p̄p̄ie spectat ad officiū ep̄ale. vt p̄z in. c. corripiant. xxiij. q. iij. q. dicitur mucro ep̄i. in. c. visis. xvi. q. ij. Itē fm glo. in. c. nemo ep̄s. ij. q. i. et in. c. cum in cunctis. d. elec. et iure cōmuni p̄nt omnes ecclesiāz plati. vt i. c. cum ab ecclesiāz. et offi. ordi. vbi de hoc p̄leno. et voco platum et iudicem ordinarium sup plebē suā hic quēcūqz fm glo. i. d. c. cū ab ecclesiāz qui p̄ficiat collegio vel vniuersitatē ecclesiāsticē ab eo qui habet admīstratōz cū iurisdictione. vt puta ab ep̄o vel qui ē electus a collegio siue vniuersitate. licet subdit alteri. puta ep̄o. vt extra d. elec. c. i. xcij. di. legum. et h̄ vez nisi ep̄i p̄scripsissent ne possēt excoīcare

vel nisi vellēt excoicare cū illa solēnitate. de q̄ i
c. debēt. xi. q. iij. f. cū. xij. sacerdotibz circūstati
bus hñtibz cādelas accēdas i manibz. qz so
lū epī tali mō excoicare pñt. pñt etiā excoica
re illi quibz ex consuetudine vel indulgētia ppe
rit. vt. c. de re scp. ex pte decani. **D**ostie. etiam
vult qz in notorijs que nō indigēt indagie iu
diciali pñt excoimunicare etiā sacerdotes pa
rochiales. pmissa tamē monitione. qd̄ posset
tolerari vbi ex consuetudine haberent. vlt̄ epī
phibitio nō obstarēt. als nō. nec. c. cū inhibi
tio. de clā. xspō. quod allegat **D**ost. pbat̄. f.
potest etiam dici qz qui potest facere statutu
potest excoicare. intelligo in ecclesiasticis eti
am si nō sit sacerdos. **E**xcoicatione mīori po
test excoimunicari quis siue simplr. d̄ p. di. i.
i actōe. siue ad tps. lxxvi. di. tātā. 7 ab illis q̄
pñt excoimunicare maiori. vt i. d. c. cū ab ec
clesiarum norat.

4 **Q**uam p̄lati excoicari interdicti suspēsi a
iurisdicōe intrusi t̄ hñmōi. possint excoicare?
R. q̄ nō. xxiij. q. i. audinim⁹. c. qz. de cess. p̄
ben. cū similibz. 7 qui nō seruauit interdictū.
c. si. de cess. p̄bē. de quo tñ dic vt. j. **E**xcoimu
nicatio. iij. q. iij.

5 **Q**uam ille p̄latus qui tñ habet t̄pales iu
risdictionē possit excoicare? **R.** q̄ nō. ar. de off.
ord. c. dilectus.

6 **Q**uam sola consuetudo reddat aliquē excoi
catum? **R.** fm̄ **D**ost. qz sic. qñ est approbata
p papā vel p alium p̄latū quo ad suos subdi
tos. qz p̄inde est ac si esset statutū. als nō qñ
tūmēqz sit longa.

7 **Q**ui pñt excoicari? **R.** qvniūsitās 7 collegi
um phibētur excoimunicari ne dtingat ino
rios ligari. c. romana. §. i vniuersitatē. de sen.
ex. li. vi. **S**i tñ excoimunicaret teneret snia vt
ibidēno. glo.

8 **Q**uam excoimunicatus possit excoimuni
cari? **R.** qz sic. 7 p eadē cā 7 p diuersis. 7 ab eo
dē iudice. 7 a diuersis. c. engeltrudā. iij. q. iij.
c. excellentissimus. xi. q. iij. 7 de hoc vide glo. i
c. officij. eo. ti.

6 **Q**uam epūs vel alius p̄latus possit excoi
care nō suū subditum? **R.** fm̄ cōiter doct.
q̄ nō. dummodo ratioē delicti vel cōtractus
seu rei de qua agitur nō sit effectus de eius iu
risdictione. vt no. in. c. i. de priuile. li. vi. immo
plus dico qz p̄p̄ius p̄latus non pōt ratā ha
bere fm̄ **I**nno. 7 alios in. c. prudentiā. de off.
deleg. etiā si sit lata i eius territorio. qz quod
nullū fuit nō pōt ratificari. 7 excoicatio aut
ē nulla aut statim ligat. vt i. c. pastoral. de ap

pel. nisi ferat sub conditione.

Qui ligant sentētijs excoicationis quorū
cunqz p̄latorūz p̄latis p modū statuti? **R.** n.
vt colligo ex **P**a. in. c. a nobis. cl. i. de sen. ex. 7
Se. in. d. c. vt aiarum. 7 distingo sic. q aut
sit 7 statutū ab exñtibz in territorio statuē
tis. siue sint subditi siue forēses 7 sciūt statu
tū. 7 sic sunt excoicati. **L**imitat hic **I**nno. vt
refert **P**a. in. d. c. a nobis. verum qñ statutū
est aptū comp̄hēdere tam subditos qz nō sb
ditos. **S**i q̄o sunt ignorātes sic nō ligātur.
nisi ignorātia sit crassa vel supina. **S**i q̄o sit
7 statutū extra diocesim statuētis sic nō ligā
tur forēses. **S**ubditi q̄o statuētis ligant in
q̄tuor casibz. **P**rimo si statutū agit origina
re cām i territorio ex facto negatiuo 7 missio i
limitibz alterius territorij. **E**xplū. puta sta
tuto cauet qz q̄cūqz fecerit vbiqzqz furtū. nisi
infra mēsem a die 7 missi criminis ppareat co
rā iudice delicti vlt̄ corā nobis sit excoicatus.
iste faciēs furtū ligat nō ratione furti non sic
di. quia est factum negatiuū in territorio ali
eno. sed ex ea pte qz nō comparuit. qd̄ ppare
re est factū affirmatiuū contrariū faciendū in
limitibz territorij statuētis. **R**ō qz p̄ edictūz
ad hoc potuit artari. vt in. c. ex tue. de cle. nō
refi. facit quod no. de rapto. c. p. 7. c. romana
§. d̄hētes. d̄ fo. comp. li. vi. **S**ecdo ligant qñ
statutū p̄ncipaliter p̄cernit rem subiectā sta
tuētis. puta ep̄s excoicat p̄ statutūz clericos
nō residētes. ligātur clerici etiam extra dioce
sim residētes. rōne rei qua subiecti sunt ep̄o. q̄
sita ē i eius diocesi. de fo. comp. c. si. etiā si p
sona sit extra diocesim. vt pbat in. d. §. d̄hē
tes. 7 p hoc qd̄ hic sequit. **T**ercio vbi quis te
net ad aliqd̄ faciendū. 7 illud nō facit factūz
videt. vbi illud facere debebat. vt. ff. de re. iij.
l. qui nō facit. 7 de vsu. c. i. li. vi. et qd̄ no. glo.
magna i cle. i. vt lite nō p̄testa. **Q**uarto ligā
tur qñ factū ē p̄ncipiatū i territorio. licz sit
p̄pletū alibi. facit qd̄ no. **J**o. an. in. c. i. de pri
ui. li. vi. de sagittate in loco nō exempto cum
ipse sit exemptus: vt efficiat subditus vtriusqz
qz iudicis. 7 p hoc patet qz religiosus faciens
7 statutū quod excoicat quēcūqz qui assen
tit p̄latōi extra ordinē nisi p̄us restituit libz
est excoicat⁹ si assentit. qz origiatio facti sit i
subiectione p̄lati statuētis. licet efficiat exem
ptus ab eo post p̄stitutum p̄sensum. 7 sic deter
minat dñi de rota p no. p **I**nno. i. c. p̄terea re
quisiti fuim⁹. de ap. de illo q̄ excoicauit si ele
gent. **E**t ideo limita tex. d. c. vt aiaz. qz statu
to nō ligant extra territorij delinquētes. qñ

10

q. 2

Excommunicatio. i.

delinquentes tres circa quā delinquit. et etiā ipz delictum sunt totaliter extra puincia seu territoriū statuentis.

11 **¶** Qui ligant qñ snia pferit nō p viā statuti sed snie hois. *R. fm. Pa. 7. Se. vbi. s.* Aut pferit generaliter p pterita culpa. et sic nō ligat eū qui eā omisit extra territoriū sniantis. sed bñ ligat subdituz qui eā omisit in territorio. quū sit extra territoriū tpe snie *Sed* cum q nō est subditus seu de territorio. licet ibi delinquerit snie pferat generaliter snie spāliter cōtra eū nō ligat eum extra territoriū exñtez. nisi fuerit citatione puentus anqz receder. vñ nisi ad requisitionē iudex ppius sub quo degit ipm citaret put tenet requisitus vt irret ad rñdendū. qz si nō faceret possz excoīcari. *Aut* pferit spāliter p lata culpa. et sic ligat subditū qui delinquit extra territoriū et ibi exñtentes. *Rō* qz cū coram viroqz ordinario possit pueniri de foro compe. c. fi. *Ergo* pōt cogi p ordinariū ad comparendū. et si non pparet excoīcari pōt. *Et* licet nūcūm exequat citationes extra territoriū ppiū. tñ citatio decernit facta in ppio territorio ipsius iudicis quo ad omnes effectus: nisi an talem citationē alibi caperet domiciliū. qz tunc nō posset citari nec psequenter excoīmunicari tanqz psumax fm cōm opinionē. licet *Pa. in. de. pastoralis.* de re iud. teneat q etiam subditus extra territoriū citari non possit. *Aut* snia pferit generaliter vel specialiter p culpa futura. et sic eqparat statuto quo ad subditos solummō in hoc: vt nō liget ignozātes nec extra territoriū delinquentes. *Quo* sō ad forēles postea delinquentes nullo mō compas statuto nec ligant. qz cū sumat snia vires in cōtinēti ptra quos pferit. sic nō pōt pphēdere nisi subditos fm cōiter legistas. in. l. cūctos ppos. *C. de sum. tri.* Et aduerte q ista snia p futurū culpā nō pōt ferri nisi mora exhibēda satisfactōne. vel culpa seu offēsa pcesserit aut alia rōnabil cā q i ipsi sentētis expmēda ē. vt i. c. romana. *S. caueat. co. ti. li. vi. si tñ ferat tenet.* licz sit iniusta. vt ibidem tenet *Se.*

12 **¶** Utz archieps in diocesi sui suffraganei delinquentes liget statuto epi excoīcatis talit delinquentes. et sñr epus qui fecit statutū si facit ptra. *R. qd* diuersa sunt opi. vt p3 p *Arch. 7. Se. in. d. c. vt animaz.* tamen mihi placet opi. *Jo. de ligna. i. tractatu de cēsurā ecclesiastica.* q aut statutū dicit q quilibet exercens iurisdictionē in tali loco et tpe vel celebrans in pontificalibus sit excoīcatus. et tunc facientes

trium nō ligant. qz sic epus vt epus. et archieps vt archieps faciunt ptra et non pnt ligari. *Et* sic intelligit opi. dicentū q nō ligatur. *Aut* dicit statutū q faciens futurū vel aliud maleficiū sit excoīcatus. et sic ligat. qz nō pmutat vt epus vel archieps. sed vt puatus. et sic intelligit dicētes q ligat. *Destruat* q statutū si nō vult ligari. absolui tñ poterit a suo pfectore.

¶ Quid si archieps picipat i crimine excoīcati ab epō suo suffraganeo. *R. q* ligatur snia iuris. et erit absoluedus ab epō suo suffraganeo. *c. nup. de sen. ex.*

¶ Utz inferiores plati ab epīs habeāt territoriū. *R. fm. Jo. an. in. c. cum ptingat. de foro. ppe. et sequit. Se. in. d. c. vt aiarum. q nō. Li. mita* nisi essent exempti cū suis subditis fm *Jo. de. s. Georgio.*

¶ Quō ligant subditi religiosoz exemptoz extra loca delinquentes. *R. Se. i. d. c. vt aiaz. q eo mō quo ligant subditi epoz extra dioce sim. qz* subiecte ecclesie sunt eis p territorio. vt sunt iudices psonaz et nō loci simplr. *dic. vt. j. Snia. S. v.*

¶ An loca exempta sint d territorio. *vide* statutu. *S. ij.*

¶ Utz ignozātes ligent statuto excoīcāte factū damnatū: puta falsificatē infra. *vide. j. Excoīcatio. vij. casu. vl. S. ij.*

¶ Utz excoīcatio ex iniusta cā vel falsa liget. *R. q nō. qstum* ad deū. xi. q. ij. *S. ex his. sed q* ad eccliam si ē ab eo qui iurisdictionē hz super eū sic ligat. sed debet eā renouare vl absoluerē qñ cognoscit errorē suū vel iniusticiā. nō obstante pditione aduersarij. sed caueat iudex ne pcedat errorē vel iniusticiā i pindiciū alterius pris indebite. *c. sacro. de sent. ex. Et* ppterea caueat ille qui se tenet excoīcatū iniuste vel ex falsa cā ne excoīcationē pcrnat qz ptemnēdo eā peccaret mortaliter et posset excoīcari. xi. q. ij. *S. cū* ergo. nisi i casibus de qbus. *j. Excoīcatio. iij.*

¶ Utz excoīcans aliquē pditionalr. puta si nō soluerit ticio hinc ad pasca liget eū si non soluit. qz non potuit. *vide. j. Pena. S. xij.*

¶ Utz snia excoīcationis edita i fauore alii cui liget si ille cui fauore agit p sentit vt non faciat qd ei pcipit. pura mādāt ticio sub excoīcationis late snie pena vt soluat *Sēpro. nio* centū infra pasca. *Sempronius* est pētus progare terminū vlqz ad penthecostem. erit ne excoīmunicatus ticius nō soluēs infra pasca. *R. q* non fm *Pe. in. c. i. d. locato. facit*

e. preterea. de appella. Bar. in. l. i. §. 7. post ope-
rum. ff. de no. ope. num. 7. Jo. an. in. c. quicum-
q. de sen. ex. li. vi. Ego addo notabile dictu-
Bal. in. l. maximū vicium. C. de liberis prete-
ritis. vbi dicit. Statuto cauet q. frater exclu-
dat sorore a successione patris. Mortuus ē
pater. filius habet multos creditores q. vult
admittere sorore suam ad successione. r. sic re-
nūciavit statuto: an creditores possint impe-
dire renūciatōz tāq. i fraudē creditor. fiat. 7.
determinat q. non. Et sic tene etiā de alijs pe-
nis. Intellige tñ si p. sensus p. stat. an. p. missas
penā. q. post penā inflicta p. sensus superueni-
ens nō tolleret eā. faciunt notata p. Bar. in. l.
i. §. filius. ff. de leg. iij.

21 Sed pone q. progato termino Ticius nō
soluit etiā in termino progato: erit ne excoīca-
tus? R. q. nō si progatio sit sine aucte iudicis.
Secus si fieret cū aucte iudicis. progat. mā-
datum quod erat vt solueret i. pascave soluat
in penthecoste sub eadem pena. q. sic ligaret.
alter nō. q. fm. Bal. in. l. tale pactum. ff. d. pa-
ctis. excoīcommunicatio nō potest nasci ex pacto
sed ex iustia.

22 Quare rebz q. excoīcari? R. q. solū p. pctō
mortali cui ē annexa p. tumacia. puta q. mo-
ritus non vult respicere. vt ē tex. in. c. nemo
epor. xi. q. iij. Nec mirz. q. nulla maior pena
in ecclia. vt in. c. corripiant. xxiij. q. iij. vñ di-
cit Pa. in. c. p. venerabilem. qui filij sint le. q.
vbiq. i. iure ecclia. repitur pena mortis
p. excoīcatione debet exponi. vt i. d. c. p. vene-
rabilē. pbatur. p. p. terea dicit tex. in. c. cū me-
dicinalis. de sen. ex. li. vi. q. iudex in ea p. feren-
da reberse ostēdere p. sequi quod corrigētis ē
7 medētis. hoc ibi.

Excoīcatio. ij. quō
debz q. excoīmicari.

1 Utz requat monitio pcedēs?
R. q. sic. triplex. vel vna p. tribz corā psonis
idoneis facta cū intervallo diez. nisi nccitas
aliud suadeat: vt not. glo. i. c. statuim. eo. ti.
li. vi. Aliter excoīcās sine monitioe p. mēsem
vñ ē interdictus ab ingressu ecclie ipso facto.
vt in. c. sacro. eo. ti. nisi sit epūs vel supior. in.
c. q. p. culosum. eo. ti. li. vi. Adverte tñ hic q.
qn. prelat. p. precipit sb. excoīcatōis late hñte pe-
na sb. dito nefaciāt tale crimē: tñ nō requirūt
alia monitio: sed faciens p. statum excoīcat. ē
cū habeat annexā p. tumaciā fm. Jo. de lig. i.
tractatū de censura.

2 Utz debeat pferri i. scriptis? R. q. sic. 7. cām
excoīcationis expresse p. scribere. p. p. terea quam
p. fert Et exemplū hñmōi scripture requisitus
tenet tradere infra mēsem excoīcator: quili-
bet. aliter p. mēsem vñ ab ingressu ecclie 7
diuinis officijs ē suspensus si est inferior epō:
vt in. c. cum medicinalis. eo. ti. li. vi. Sili in
iustia suspensionis 7 interdicti est seruandū sb.
eadē pena: vt ibidē.

3 Utrum in hanc penam cadant prelati reli-
giosorum si hoc nō seruāt? R. Lap. vt refert
Se. in. d. c. cum medicinalis. q. nō. eo q. con-
tinue habeant monere 7 corrigere subditos.
7 sic oportet semp habere calamū. Ego au-
tem credo verum. primo quādo piculum ē
in mora vt nō posset seruare predicta. quod
etiā tenet Jo. an. ibidem. 7 glo. in. p. teme-
rarius. Secūdo qñ statuta sui ordinis aliā
formā traderent. 7 illam seruarent licet non
istam. quia vt not. in. c. qualiter 7 qñ. el. ij. in
fi. de accu. ordo iuris nō seruāt i. regularibus
Tercio credere excusari si ex ignoratia p. face-
rēt. q. facilius religiosi ignorāt iura. vt in. c.
venies. d. symo. als nō credo excusari. 7 sic li-
mita Jo. an. ibidē. qui tenet q. ligant ista pe-
na si nō seruāt predicta.

4 Utz sit certa forma verborū determinata?
R. q. non. oportet tñ q. vtrā talibus verbis q.
exprimant consensum iudicis de pñti excom-
municatōis. sicut in simili d. de spon. c. si inter-
virum. 7 de spō. duo. c. i. ar. a. rario sensu in
c. audi. xi. q. iij. Nō autē de p. terto vel futuro
Un si dicat denūciamus talē excoīmunicatū
quē tñ prius nō excoīcauit: nō erit excoīcat.
Similiter si dicat. volo sit excoīcatus vnus
de istis duobus: neuter erit excoīcatus. Et li-
cet quidā dicāt q. si intētio sit excoīmunicādi
qualitercūq. loquat erit excoīcat: nō credo.
sed tene qd. dicit. q. i. excoīcatione requirit vlt-
ra intētionē expressio certa. quod etiā tenet
Hostiē. Et facit qd. nō. in. c. cū desideres. eo.
ti. 7 no. Inno. i. c. cū olim. el. i. de pñt. Et idē
dicēdum de absolutione. Ex quibz collige q.
excoīcandus primo debet moneri. Secūdo de-
bet subesse cā iusta. Tercio anim. ton. iudic.
Quarto verba p. grua. Et quito q. p. feratur i.
scriptis. Et sexto q. exemplū scripture reli requira-
tur detur infra mēsem.

5 Utz excoīcatio maior possit ferri ad tps?
R. q. sic fm. do. Anro. 7 etiā eius absolutō vt
recitat Pa. i. c. venies. el. ij. de testi. vbi dicit
q. pōt absolui vt testimoniū det. 7 postea rei-
cidat. sed suspēdi non pōt. sed oportet q. aut

Excommunicatio. iiii.

totaliter liget. aut totaliter tollat fm glo. i. c. pñti. de sen. ex. lib. vi. pñt bñ ferri pñditionalit̃ ⁊ deficiente pñditione nō ligabit. sed absolutō non potest fieri pñditionaliter. quod intellige de conditione ppria que suspendit actū. sed de conditione preterita que pprie nō est pñdi tio bene potest fieri. vñputa si fecisti sic ego te absoluo. sicut dicimus. Si tu nō es baptisatus ego te baptizo.

6 Quid si dicat habeo te p excomunicato? Rñ. q excomunicat⁹ erit. vt pñt p ea q dixi. s. Cuius. s. i.

7 Ex quibus verbis cognoscit quod excomunicatio sit late snie vel ferēde? Rñ. fm Pa. i. c. si diligēti. de foro pñe. q. ul. pñt snia i iure respectu pñtiti tñtis. vñputa excomunicatus sit vel interdīctus. tñc ipso iure regulariter ligat. c. cupien. tes. i. s. cetex. ⁊ ibi tenet glo. i. ver. suspēlos. de elec. li. vi. facit. c. ij. ⁊ testi. cogē. ⁊ glo. h. tenet in. c. quicūq. de here. li. vi. ⁊ glo. i. i. i. crimina li. c. de iurisdī. om. iudi. Et hoc vñt nisi alio iure appareat q sint ferēde snie: vt nō. i. c. ij. d. foro. compe. in verbo sit sequestratus. et. pñt. di. p. totum. vbi dñ anathema sit. s. per sniam ferēdam. Si hō verba nō sunt respectu pñtiti tñtis: tñc si sunt declaratoria sic ipso iure ligāt. vt si dicat decernimus excomunicatiōi subiacere tñmōi. vñ viribus carere. p hoc tex. cū glo. in. c. nouit. de his que fi. a pla. Si autēz verba sunt dispositiua: tñc si sonāt i futurū est canō ferēde snie: nisi addat aliqd verbum quod ostēdat q ipso facto. vide to. glo. i. regu la i penis. lib. vi. Item tenet cōiter de hoc ver bo sbiaceat q sit late snie. licet sonet in futurū. Sñr verbū habeat. vt nō. i. c. vnico. de in iu. li. vi. ⁊ pñt i. c. si quis suadēre. xvij. q. iij. Et sic intellige quod dñ i rubro. C. pñminatiōes vel epistolas.

8 Utz cum dñ siue a iure siue ab homie pñ pio sb pena excomunicatiōis sit lata snia: ita q dñ faciēs incidat ipso facto? Rñ. q non. nisi aliud appareat ex pñcturis. ita pcludit glo. nota bilis que cōiter tenet i. c. vnico de sagitta. et i c. ij. de symo. ⁊ in. c. ij. de matrimo. cōtra inter di. ec. pñtra. nec approbo distinctiōem Hosti. ⁊ Hug. qui volūt q si pñt a iure sit late snie allegat. pñt. di. p. totum. sed paruz faciūt. Si aut pñt ab homine: tñc nō sit late snie. sed primū tene.

9 Utz vbiqñ sit mētio de excomunicatiōe intel ligat de maiori? Rñ. q si pñt a iudice est cer tū q sic. si aliud nō expmat p tex. i. c. pñ. d. sen. ex. Idē posset dici qñ pñt a iure. ⁊ ista est ra tio. quia verba debent intelligi fm cōez pñue

tudinē. vt i. c. ex lris. d. spō. ⁊ l. lateo. ff. d. sup pe. leg. vñ qñ cōis vñtus habet vt accipiat pro maiori sic faciēdum ē.

Excomunicatio iij. in q bus ca sibus excomunicatio ab homi ne lata nō tenet nec est rimēda? Rñ. q in. xv. fm. cōiter doc. in. c. solet. ⁊ c. pñ ti. eo. li. vi.

1 Prim⁹ qñ est a nō suo iudice. de consue. c. ad nostrā. cum suis pñcor. i. glo. ⁊ hoc verum nisi ex certa scia quis pñsensisset i cum tanq i iudice pñtū. ff. de iurisdī. om. iu. l. si pñtore. ⁊ ff. de iudi. l. ij.

2 Scd⁹ qñ est a suo iudice sed excomunicato. ⁊ licet aliqui teneāt q qñ excomunicatio est occulta qñtatiōe publici officij tenet. tu tñ tene qñ nō valet. vt est tex. in. c. audiui mus. ⁊ c. aperte. pñtū. q. i. ⁊ tenet glo. in. s. i. pñtū. q. i. vñt q excomunicatus ab excomunicato occulto nō debet i apñto celebrare vel immiscere se diuini. qñ si nō posset pñbare cum excomunicatū scāda/ ligaret populū. Pa. i. c. veritatis. de dolo ⁊ pñt. tener post factum istam opiniōē. s. qñ factū dicit tenēdum valeat. sed nō credo nisi vt dixi quo ad hoc vt nō celebret in publico: nisi possit pñbare q sit excomunicat⁹. Idē dñc si est a suo iudice sed intruso. xij. q. ij. alienatiōes. vel suspēso seu interdicto a iurisdītiōe. de pñcess. pñbē. qñ. cū ibi notatis

3 Tercius casus qñ ille pñtatus qui eam tu lit violauit interdīctum homis. c. tāta. de ex cess. pla. Et hoc vñt nisi fuisset absolut⁹ a di cta violatiōe. qñ tñc teneret snia excomunicatiōis. ab eo lata post absolutiōē.

4 Quartus qñ quis excomunicat subdituz pñt priuilegij sui tenorem. de priuileg. c. cum ca pella. ⁊ c. quāto.

5 Quint⁹ quādo pñtati excomunicat sub ditos qui nolūt eos procurare vñtra euectiō nes ⁊ pñsonarum numez taxatum. in. c. cum apls. de cēsi. dum eos visitāt. vt i. c. quorūdā de excess. pla.

6 Sextus qñ fertur a delegato impetrato ab excomunicato in casu nō permissio. vt de rescrip. c. i. li. vi. Nam solum pñt impetrare excomunicat⁹ rescrip tū sup articulo excomunicatiōis vel appel lationis. als nō. vt ibidē.

7 Septimus quādo fert cōtra insinuantes vel exponētes superioribus aut apostolice se dis legatis. vel inquisitoribus statū ecclesia rum. monasteriorum seu locoꝝ suoz pñsonas

nū. et rerum ipsorum. vt i. c. quia pleriq. d. off. ordi. libro. vi.

8 **Q**uoniam qñ delegatus excōicat? iñtentionē delegātis. de pben. c. vl.

9 **M**onus quādo excōmunicatur quis post appellationē legitimā. vt in. c. soler. z. c. venerabilibz. eo. li. vi. z. c. p. tuas eodē. Fallit hoc vt no. Panor. i. c. venerabili. de cens. quādo platus procedit extraiudicialiter vt pars ad pseruationem iurium suorum. quia sicut potest se defendere gladio materiali. sic z spūa/ li. nectenē admittere pbariones i iurium vel appellationē. vt i. c. dilecto. eo. lib. vi. Qd li mto vey qñ ē i possessione. vel saltē nō stat qñ nō sit i possessione. Secus ēē qñ statet cū nō esset i possessione. vtputa qz stat mona/ steriū esse exemptū. z stat epm nō esse i pos/ sessione ipm visitādi. qz tūc si excōicaret post appellationē nō teneret.

10 **U**tr appellatio post excōicationē inflicta ipsā suspēdat. R. fm. Pa. i. c. p. tuas. eo. ti. q. nō. sed solū defert iurisdicōez ad supiorē. vt p. i. c. pastoral. z qd ibi no. de appel.

11 **U**tr allegās sniam nullā tñ perēs abso/ lutionē ad cautelā sit audiēd? R. Pa. i. d. c. p. tuas. q. sic. z licet i. d. c. p. tuas. nō ponāt nī si duo casus i quibz d. q. s. audiri. in E. intelli gūt grā exempli. z ppter ea p omi casu i q. q. s. dicit sniam nullā debz audiri. qz nī nō petat absolutionē fm cōiter doc. i. d. c. p. tuas. z in d. c. soler. Sec? de allegāte sniaz iustā qz nō audit añ absolutionē.

12 **D**ecimo qñ pñet intolerabilē errorē. vt in c. p. tuas eodē. z dictis. c. soler z venerabilibz. Et dñ intolerabilis error qñ aliqd s. b. vi pce/ pti pñet i snia qd cōiter vel i suo genere est pctm. veluti si excōicat qz elemosynā paupē tribuit. vel qz faciebat aliquid qd i se bonū ē. aut quia nō opabatur illud qd ex suo actu il lictuz est z prauū. vt dr in. c. venerabilibus. Addit glo. i. d. c. p. tuas. q. ē intolerabil error qñ pcpit impossibile. Itē qñ pñiciat expse ius scriptū. vtputa qā dicit. pñicio excō/ municationē valere. qz nī sit lata post legiti mā appellationē. Sed hic aduerte quia ali quādo error est expressus. z tūc clarum est q nō ligat per tex. predictos. Aut nō est expzel sus. z sic glo. in dicto. c. p. tuas. tenet q ligat. Sed Panor. in. d. c. cum apostolus. tenet ve/ rā glo. quādo nō constat notorie de errore. sz quādo notorie stat. vtputa qz voluit euz pcurare ultra numerz debitū excōicat q non ligat. de pastoralis. §. pīssana. de re iudi. vt

no. p. Inh. i. c. fraternitat. d. fri. z male. z pla cet mibi ista opi.

Quid si pñet errorem facti. puta qz dicit excōico te quia fecisti furtum cum nō fecerit R. glo. i. d. c. p. tuas. q. ligat. sz ego credo glo. verā nisi notorie statet de errore facti. qz sic nō ligaret.

Undecimo quādo snia pferitur generaliter contra nō faciētes: puta restitutionē: vel nō soluētes. z aliquis nō facit. quia nō pōt. qā sic nō ligat fm fede. cōsilio. xciij. Ratio fm Pa. in. c. p. z. §. de officio dele. quia ver/ ba snia debēt intelligi cuili mō. ar. l. si cui. ff. de serui. vide Pena. §. xij.

Duodecimo qñ snia excōicationis ponit vt aliqd faciat quis in certo termino. z termi nus progat ab illo cui debebat facere. d. q. vi de. s. Excōicatio. i. §. xx.

Tercio decimo qñ iudex ferēs sniam nō in tēdit ligare. qz excōicatio assumit vires ab in tentione excōicatoris. fm Pa. i. c. ex pre. el. i. d. offi. ordi. facit qd no. glo. i. c. ij. d. testi. cogē. z i. c. p. z. §. de offi. dele. z i. c. i. d. iudi. z iō qñ iudex generalr excōicat nō reuelātes vel q se cerūt aliqd si intēdit aliquos eximere ab hoc nō ligant. qd nota.

Quarto decimo qñ aliqd inferior a papa ex cōmunicat aliqd cum pñicipātibz cum eo i casibus in quibz mior excōicatio incurritur. Nā tra tales pñicipantes ipso iure ē nulla: nisi fuerint nominatim moniti tribz vicibz. vel vna p tribz cum aliquoz diez interual/ lo. ne cum tali excōicato pñicipēt. c. statum? iuncto. c. constitutionem. eo. lib. vi. z sine dicta monitione excōicans est interdictus p men/ sem ipso facto ab ingressu ecclesie. c. sacro. eo. ti. z no. i. d. c. statuimus. Secus est de papa qui pōt excōicare aliqd cū pñicipātibz. z sic ligaret eadem snia. z ab ipso solo essent absol uēdi. c. qd i dubijs. eo. Silt fm iō. an. z Ab. z sequit Pa. in. d. c. quod in dubijs. Si qz iudex excōicaret pñictos pñicipātes euz aliq excōicato ab alio nō a se teneret excōicatō. qz uis nō essent moniti. Et sic i istis duobz ca/ sibus tñmēda esset. als non.

Quinto decimo qñ excōicatio fert sub con ditione. z añ conditionis euētū morit excōi/ catō. qz sic expirat z nō ligat post mortē ei? fm Pa. i. c. cū ad hoc. d. de. non resi. z qlibet etiā alia snia expirat ex q nō habuit effectuz in vita sniantis. facit. l. si. ff. de pe. et silt dicit Se. i. d. c. vt aniaz. q. subditus qui efficitur fori alterius pendente cōditione nō ligat fm

Excōicatio.iiii.et.v.

Archi. sed fm Jo. an. ligat nisi appellauerit.
de fo. p. p. c. p. de offi. dele. c. grati. z. c. relati.
z idē Inno. tenet z verius.

19 ¶ In omibz p̄dictis casibz snia excōicatiois
nullo mō ē timēda. nec quo ad dēū. nec q̄ ad
eccliam: qm̄ notorie p̄stat de aliq̄ ipsoz. Sed
qm̄ nō p̄staret: tunc quo ad eccliam eēt timē/
da. z ipsam p̄temnēs peccaret mortali z pos/
set excōicari. Sic intelligēdum ē capitulū p̄/
mū. xi. q. iij. vbi dī. Snia pastoris siue iusta
siue iniusta fuerit timēda ē.

20 ¶ Ex p̄dictis patet decisio notabilis z quoti/
diane q̄onis. Ep̄us excōicat oēs qui sciūt q̄s
accepit aliquid si nō reuelant. an teneat. Et
dic q̄ si aliter nō exp̄mit nō tenet nisi sciēs.
z qui p̄bare p̄nt. vt s. Denūciatio. §. xij. Si
autē exp̄meret in snia q̄ siue p̄bari possit si/
ue nō. q̄ teneant denūciare. sic continet erro/
rē intolerabilem. z non valet. nisi adderet q̄
qui nō p̄t p̄bare teneat sibi dicere tanq̄ pa/
tri z puuloz vt secrete p̄vider possit. z tunc te/
neretur ei dicere fm̄ distinctionē quaz habes
s. Denūciatio. §. r. Itē alterius q̄onis. Ep̄s
excōicat om̄s nō audietes missaz in parochi/
ali ecclia in festis. quia si aliud nō addit solū
erūt excōicati qui sine rōnabili cā eam nō au/
diunt. aut in casu a iure vel generali p̄suetu/
dine p̄missio. nō illi qui p̄pter aliquā infirmi/
tatē nō audiunt. z h̄mōi nō erunt excōmuni/
cati. Sillr qui audiūt in ecclia minorz z p̄di/
catorum. Si s̄o in snia adderet siue ex rōna/
bili cā dimittat siue nō: siue i casu a iure per/
missio a iure vel a p̄suetudine siue nō. sic p̄ti/
net intolerabilē errozē z nō ligat. q̄ sicut ep̄s
attēdādo s̄ ius nihil facit. c. vides. r. dī. z qd̄
no. i. l. nō dubiū. C. de legi. Ita etiā attēdātū
s̄ p̄suetudinē generalē toti orbis ē nullū. vt
i. c. bis. z. c. catholica. xi. dī. qd̄ esset si posset p̄/
hibere ne audirēt in ecclis minorz z p̄dicato/
rū. z h̄mōi. Idē dic qm̄ inādat ne q̄s laboret i
festis fm̄ p̄dictā di. Itē qm̄ p̄cipit alicui vt sol/
uat i tali termino ticio cētū fm̄ p̄fatā dī. z
faciūt ad p̄dicta qd̄ dic. j. pena. §. xij. vbi ple/
ne videbis p̄ hac materia z siliū q̄onū.

Excōicatio iij. i q̄bz
casibz in
currūt minor excōicatio ipso iu/
re. Ad qd̄ dicendū ē q̄ licet plu/
res casus nūcerent i iure. nihilomin⁹ oēs redu/
cunt ad istos duos. Quoz p̄m⁹ ē p̄ctm̄ mor/
tale. Nā quotiescunq̄ quis peccat mortalit:
ē excōicatus minori excōicatioe ipso facto. vt

p̄ in. c. audi. xi. q. iij. vñ si celebrat. vel recipit
ecclesiastica sacramēta. nisi p̄us p̄terat de p̄ctō
peccat mortali. c. si. de cle. ex. mi. Quod limi/
ta vt. s. Baptismus. v. §. xi. Et hec excōica/
tio minor est solū quo ad dēū si p̄ctm̄ ē ocul/
tū. vt i. d. c. audi. Si s̄o est notoriū sic excōi/
catus ē etiā quo ad eccliam. vt in. c. vestra. d.
cōha. de. z mu. de quo dic vt. s. cleric⁹. viij. §.
iij. Et ad istū casum reducit illud qd̄ habet
in. c. miroz. xvij. q. iij. z in. c. tāta. de symo. z i
c. si quis reinceps. xvi. q. vij. cū similibz. Se/
clidus casus ē cū quis p̄cipiat cū excōicatio
maiori excōicatioe i locutione. orōne. salutari/
one. comestione: z siliū. z quibz dic. vt. j. Ex/
cōicatio. viij. p̄ totum.

Excōicatio v. de ca/
sibz in q̄
bus q̄s incurrit ipso facto excōi/
cationē maiore. z a q̄ nō p̄orab
solui nisi a sede ap̄lica. P̄m⁹ casus ē in. c. si
quis suadēte. xvij. q. iij. iūcto. c. nō dubiū. z
c. veniēs. z. c. ad eminētiā. z. c. cū illoz. z. c. de
monialibz. eo. ti. cum. c. religioso. eo. tili. vi.
vbi excōicant quicūq̄ suadēte diabolo i dei
cū vel monachū vel moniales. canonicū. aut
cuiuslibet religionis p̄uersum vel cōuersam.
aut nouitiū quēlibet cuiuslibet religionis vi/
olētāl man⁹ intecerint. p̄ cui⁹ casus declaratio
ne q̄runt infrascripta.

¶ Qm̄ dicat iij. cere suadēte diabolo. R. q̄ qm̄
dolose facit. nā dolus requirit vt excōicatio
hec incurrat. vt no. Jo. an. i. c. quāre. i nouel/
la. de sen. ex. z tē. aptus i. c. i. z. c. cū volūta/
te. eo. ti. ex quo p̄z q̄ p̄cutiēs clericū i. viij. ca/
sibz nō est excōicatus.

¶ Primo si idelitate. sic facit ludēs p̄cussus:
aliqui sine deliberatiōe rep̄cunt. vt i. d. c. i. fm̄

¶ Mo. q̄ hec ē p̄ditio ludi vt p̄cussus gūire
p̄cutiat ne videat inferior i ipso ludo.

¶ Secdo si ex ludo z ioco. intellige leuiter. z nō
i reuisione. vt in. d. c. i.

¶ Tercio si cā correctōis. vt i. d. c. cū volūta/
te. intellige d̄ his quibz ē p̄missū. sic sūt plari
qui p̄ seip̄os clericos vl̄ religiosos p̄terare p̄nt

exceptis ep̄is quibz nō l̄z aliquē p̄cutere. vt in
c. nō liceat. lxxvi. dī. sed p̄ aliū faciāt. vt. v.
q. v. illi qui. Nō tñ p̄ laicū si cleric⁹ ē qui p̄ter/
rādus ē. vt i. c. vniuersitatis. eo. n.

¶ Quid si sit p̄lat⁹? s̄ nō illi⁹ clici quē verbe/
rat. R. q̄ ē excōicatus. q̄ fm̄ Pa. i. c. vt fame/
eodē. op̄ret sit su⁹ p̄lat⁹. z scdo q̄ ad eum spe/
ctet correctio. q̄ n̄ sufficit habeat auctoritatē

- i. ciuilibz sicut rector vniuersitatis hz alr istz duobz nō pcurrētibz erit excōicatus.
- 6 **¶** Utz verberantes ex mādato platorz excu/ sent. R. q. si est inferior epō platus debet ipe & berare nisi cā vzgeat. aliter est excōicatus taz pcpicēs qz obedies si p alium facit. vt in. d. c. vniuersitatis. Si vero est epūs: vel si nō est epūs t cā vzgeat: excusatur verberās de eozū mandato. vt in. c. ex tenore eodē. dummodo sit clericus. monachus vel puerus: si verberare vult clericū. monachū vel puerū. quia licet p laicum possit capi clericus ex necessitate. vel monachus aut puerus. vt in. c. vt fame eodē. tñ verberare nō licet aliquo mō nisi cā subliſtēre. aliter excōicatus esset. vt in. d. c. vniuersitatis. hic capio laicū p scārī ppe. vt in. d. c. vniuersitatis. sic pſuetudo inter/ pta. d. c. vniuersitatis. vt p cā rōnabili t per pueros seu laicos religioſos possint d mādā to platorz verberari.
- 7 **¶** Utrum platus vel alius de eius mandato detinēs clericū sit excōicatus? R. q. nō. nisi mo/ dum excedat. vt puta cum clericus quiete se capi t duci pmittit. t capies calce vl pugno impingit. vt dicit Jo. an. in. c. si clericos. eo. lib. vi. vel nisi clericus fideiussorā de paren/ do daret. qz tunc nō potest detineri. nisi excel/ sus enormitas vl alia rōnabilis cā aliud sua deret. vt in. d. c. si clericos
- 8 **¶** Utz platus verberās clericū ex odio nō cā correctōis sit excōicatus? R. q. sic. ar. d. c. cuz voluntate. Sed nō. fm Mo. ti. Excōicatio. q nō requirit q platus verberans cogitet de correctōe. sed sufficit sit psona q habz auctez a iure verberandi. t cā subliſt ppter quā debe at puniri. vñ pcutere ex correctione est pcutere p culpa digna correctōe. que ſnia t si sit be/ nigna. securius tñ ē fm eundē vt saltē habitu cogitet de correctōe. qz licz tñc moueat ex ira nō erit excōicatus. sed longe melius ē vt dis/ ferat donec ira quiescat. vt d. i. c. illa pposito rū. t. c. ira. t. c. cū apud. vt. xi. q. iij.
- 9 **¶** Utz mgr possit filr cā disciplie verberare? R. q. sic. c. i. t. c. ex tenore. t. c. cū voluntate. s. fi. e. ti. nec distinguit an clericus sit i sacraut in/ minozbz sicut nec i plato. i dictis. c.
- 10 **¶** Utz p vel dñs familie vel ppinquus filr possit? R. q. sic si sunt in minozbz clenci. d. c. cū voluntate. facit. l. si fili. C. d. pa. po. t. l. vni/ ca. C. d. emēda. ppi. rlv. di. s. necesse. ad fi. te/ net Jo. d. lig. Pe. d. peru. t Pau. q etiā si pffa/ milias verberaret ex tñe i sacra cā correctōis non erit excōicatus. t placet post factū. licet an

factū teneā cū Pa. i. d. c. cū voluntate q inci/ dat. Nec ob. dicto pſatorz doctorz ratō glo. i. d. c. cū voluntate. qz vt dicit Pa. ibidē. t in. c. pſtitutus. d. i. in te. resti. sola dignitas epalis. nō sacer ordo liberat a patria pſtate. ar. c. pve/ nerabilē. qui filij sunt le.

11 **¶** Silr pōr pſbz vel quilibet alr rōne officij qd habet i ecclia. qz cui officiu pmittit. t oia sine quibz officiū exequi nō pōt. ar. c. i. d. off. dele. Et si tal' clericus pſturbat officiū i ecclia. lz hñs officiū nō habeat magisteriū sup eum. pōt tñ eū expellere t verberare. vt no. Inno. t Hosti. i. c. veniēs. eo. ti. Pa. etiā ibidē dicit. q etiā si nō hz plationē excusat i tali casu pcutiēdo. Silr pñt facere senes clerici cā deuoti/ onis i pueros clericos t iuniores i minozbz ordinibz pſtitutos. vt i. d. c. cū voluntate. s. fi. t hec intellige de leui pculsiōe nō graui. q tñ oēs supdicti si excederēt modū dūmō non ex pposito nō erūt excōicati. vt not. Bern. t. Host. i. d. c. cū voluntate.

12 **¶** Quarto rōe coertōis pōt detineri sine excōi/ cationē. puta pſtinet actū malū. nec pōt ppe/ sci. aliter fm Inno. i. c. si qo. el. i. eo. titu. qz iu/ dex pōt eū cape t qlibet alius. t ligare dūmō qz pñm restituat plato suo. Simili mō pōt fm Pa. in. d. c. si vero familia pſtatis inueni/ ens clericū de nocte. qz potest timere ne velit facere aliqd malū. qz est ptra eū pſumptio. c. pſuluit. de offi. dele. Itē qñ capie ppter malū quod egit vt ducat ad platum suū vt punia/ tur. t dubitat de fuga eius fm Pa. in. c. cum/ non ab hoīe. de iudi. facit in ar. C. de decurio. l. generali. Idem dicit si creditor timet de fuga/ clerici debitoris fm Inno. t Pan. in. c. vt fa/ me. eo. ti. facit. l. air ptoz. ff. de his q i frau. ere/ di. Itē pōt si fecit aliqd delictū detineri p. xx. horas ad vocandū testes ne sit loc' inficiatō/ ni. facit. l. capite qnto. ff. de adul. t i autē. vt li/ ce. ma. t aue. s. is quoqz.

13 **¶** Quito rōe defensionis tā sue qz suor sen eti/ am alioz licet detinere eū. t ad iudicē pſtinz ducere fm Pa. in. d. c. cū nō ab homie. t eti/ am pcutere. mutilare t occidere cuz modera/ mine inculpate tutele. imo dicit glo. i. s. i. xx. iij. q. viij. q nec etiā peccat. s. Pa. i. c. oli. el. i. de resti. spo. nec solū p defensione pſone. s. eti/ am rez lz pcutere. vt i. d. c. oli. t. c. dilectus. d. sen. ex. li. vi. t in. l. furē. ff. de sicca. nō tñ occide/ re vel mutilare licet. qñ ablatū est recupabi/ le p iudicem fm Bar. in. d. l. furez. qz sic iur/ reret excōicationem. secus si esset irrecupabi/ le ablatum. vt i. d. c. olim. t in. d. c. dilectus.

Excoicatio. v. de casibus

et no. in. d. l. fur. et de hac materia vide. s. De
fensio. Idē dicit de auxiliatoribus talium. Adūte
hic q. licet nō sit excoicatus faciens violentiā cle-
rico p. recuperatione rez sibi ablataz. tñ si h. fa-
cit ex intervallo postq. clericus puenit ad lo-
cū destinatū. et adeptus ē possessionē pfectam
rerum ablataz incidit i excoimunicatōez fm
Pe. de celi. ecclesiasticis. et qñ dicat ex interval-
lo. vide. s. Defensio.

14 **S**ed pone q. excedat modū pcutiens cleri-
cū cā defensionis. R. fm Pa. in. d. c. olim. q.
ppter hoc nō erit excoimunicatus. dūmodo
ex pposito nō faciat. quia vt dixi requirit do-
lus vt incidat i excoicationem. facit glo. i. c. si
guificasti. el. ij. de homi. et l. si ex plagis. §. ta-
bernarius. ff. ad. l. aquī. vide bonaz glo. i. d. c.
cū volūtate. et p. in. xxiij. q. i. **S**ec⁹ si ex ppo-
sito. Et dicit excedere quādo nō seruat modera-
men inculpate tutele. d. quo habes. s. Defen-
sio. §. iij.

15 **S**ed pone q. fugiēdo potest euadere s. nō
fugit. et sic pcutit inualorem. R. fm Bar. in. l.
i. c. vii. vi. et sequit. Pa. in. c. olim. el. i. d. resti-
spo. q. licite potest pcutere. quia fuga est que-
dam iniuria. l. Itē apud labeonē. ff. de iniur.
et dicit Cy. i. d. et tabernarius. q. fuga reddit
quē viliozem. hoc limito verum quādo esset
talis q. fuga esset ei cōfusio. cum ergo iniuria
corpālis sit maior q. iactura rez. l. in seruoz.
ff. de penis. et p. iactura rerum liceat pcutere
vt dictum est. ergo a fortiori p. iniuria corpa-
li. sed tñ nō cūtarēt irregularitatē si occideret
cle. si furiosus. de homi.

16 **S**exto rōe turpis opationis cū vxore. ma-
tre. sorore vel filia a clerico facite. Nā sic cum
talibus psonis inueniēs eum sine excoimuni-
catōe pcutit. nec distinguo inter leuē et atrocē
pulsionē cum ius nō distinguat. vt i. c. si ve-
ro. el. i. eo. §. vi. cum etiā lex pmittat occidere.
vt ff. d. adul. l. quod lex ait. §. qd ait. Peccat
tñ grauiter si mutilat vel occidit. vt no. in. d.
c. si hō. excoimunicatus vero nō ē. licet aliqui
dixerint q. sic. Ego tñ quia difficile ē iustū tē-
perare dolore. vt. C. de adul. l. gratus. tenerez
q. eēt excoimunicatus occidēdo vel mutilādo
qñ maturo cōsilio et pensato animo id faceret
nō ex calore ire subito q. tūc cessaret rō qua ca-
nō excusat ab excoicatione. et lex ab occasione
al. nō sit excoicatus.

17 **Q**uid si inuenit nō cūz predictis personis
aut aliqua earum. sed cum aliqua alia cōsan-
guinea. R. fm tex. d. c. si vero. q. erit excoicatus
pcutiens. q. p. fata cōcessio nō extēditur ad ali-

as personas. Hosti. tamē extēdit filiā ad ne-
ptē et vxorē et ad sponsam. vt in auten. vt lice.
matri et auie. §. q. vero. Anno. matrē ad ascē-
dentes. et filiam ad descēdentes. prima tamen
opinio tutior est vt nō extēdat. ar. optimū
i. l. pure. et quod ibi no. ff. de adulte. vbi nomi-
ne patris cui licz filiā i adulterio occidere nō
veniūt ascēdentes.

18 **Q**uid si nō inuenit in actu coitus cum pre-
dictis psonis. sed in occultis amplexibus et
hūmōi signis ppinquis coitus. vel explendi.
vel expleti. R. Monal. vbi. s. q. si hūmōi fiat
in loco suspecto nō erit excoimunicatus verbe-
rans eum. Secus si in publico osculetur fm
morē patrie.

19 **U**trum post expletum opus nepharium
cum aliqua pfatarum ex intervallo percūtiēs
sit excoimunicatus. R. Direc. la. ij. ti. ij. q. sic.
nisi forte ter monuisset eum. vt in auten. vli-
ce. ma. et auie. §. is quoz. et. C. de adul. autem.
si quis ei. vbi patet q. si ter coram testibz mo-
nuerit suspectum. et postea inuenit confabulari
cum vxore potest eūz occidere. credo tñ q. sic
etiā excoicatus si monuit ter. dūmodo nō in-
ueniat eū i actu aut ppinquantibz. ar. d. c. si
vero. posset tñ eum cape post talē monitiōem
inueniēs eū colloquēte et iudici pntare. ar.
in. l. capite. v. ff. de adul.

20 **Q**uid si pcurat vt clericus vocet ab vxore
ad turpitudinē. et sic eum verberat. R. Mo-
nal. vbi. s. q. excoimunicatus est tam ipse q.
vxor. q. in dolo sunt.

21 **U**trum mulier petita de turpitudine a cle-
rico licite eum pcutiat. R. Monal. vbi. s. q.
sic. si eam inuitam tangebāt. vel vim corpales
inferebat. dūmodo faciat cum moderami-
ne inculpate tutele. Secus si eam nō tangē-
bat. sed solum verbis eam impetebat. Quod
vez credo qñ solum verbis potuit eū repelle-
re. al. s. licite eū pcutit. nec etiā excoicata est si
zelo castitatis accensa modū excederet. nō ex
ppposito sed subito et improuise. ar. cor. q. nota
tur i glo. i. pncipio. xxij. q. i.

22 **S**eptimo ratione pditionis privilegij de-
ricalis. quod quidē perdit multis modis. ali-
qñ rōne inhonestatis. de quo vide. s. Cleri-
cus. ix. §. ij. cum sequētibz. et Clericus. x. §. i.
Aliquando ratione bigamie. vide. s. Biga-
mia. §. x. cum sequētibz. Aliquando ppter
qualitatem persone. sicut clerici coniugati si nō
deferūt habitum et tōsuram sine aliq. moni-
one omne privilegij perdūt. fm Jo. Mo. et Ar-
ebi. i. c. Johannes. de cler. coniug. tex. est in c.

- vnico. de cle. xii. li. vi.
- 23 **S**ed nuquid si isti reassumunt habitum et totam suram gaudeant privilegio? **R.** Jo. mo. et Archi. et Jo. de ligna. q. sic. p. cle. i. de vi. et hone. cle. Alij dicunt q. nunq. sed primum verum. Ad ueritatem hic q. est duplex privilegium fm. Pa. in. c. i. de apost. s. for. ut tñ pueniatur sub iudice ecclesiastico. Aliud canonis. si q. s. suadeat. de quo hic. Primum cu maiori difficultate p. d. q. s. com. quia nec ex sola dimissione habitus. aut immixtione enormium et hmoi perdit. ut in. c. si iudex. eo. lib. vi. sed bñ qñq. s. com. ut dictu est.
- 24 **A**liquando propter depositionem. reputa quia est degradatus actualiter. De quo vide s. Degradatio.
- 25 **A**liquando propter heresim. quia hereticus p. d. omne privilegium. c. excommunicamus. de her. ita tenet Innoc. i. c. si vero. et sequit Pa. in. c. coringit. el. i. eo. ti. Aliquando propter excommunicationem fm aliquos Communi or tamē opi. est. q. percuties excommunicatum clericu est excommunicatus. quia non amittit privilegium fm Jo. Vinc. Soffr. Inno. Jo. an. no. de hoc. i. c. multi. ij. q. i. et i. c. excoꝛcatorum. xxv. q. v.
- 26 **S**eptimo ratione ignoracionis. puta quia comā nutriebat. nec aliquid apparebat de clericatu. et sic credebatur laicus. ut in. c. si vero. el. ij. eo. ti. vel si habebat habitum non euz videbat. quia de nocte erat. quia fm Host. et Inno. in. c. cum non ab hoie. et iud. et d. c. si vero oportet. ergo intendat percutere clericum. vel intrudere debeat ut sit excommunicatus. Si vero videret ei tonsuram. licet non crederet clericum esset excommunicatus pcutiens. quia credere debebat. Intellige si ille erat clericus. q. aliter non esset excommunicatus. etiam si clericum credidisset qui clericus non est. p. d. c. si vero. fm Ber. et Inno. nec etiam irregularē fm fede. c. fil. xij. si i tali dubio celebrassz. ut sequit Pa. i. d. c. si so.
- 27 **O**ctavo ratione qualificationis facti. nam oportet ad hoc ut quis incidat in excommunicationem pcutiendo clericum q. peccet mortaliter. qñ ergo iniecio manu est taliter qualificata q. peccatu mortale non est. excommunicatione non incurrit. sicut pbat in puero qui non ē doli capax qui percutiendo non incidit. ut in. c. i. eo. ti. ppter quod teneo cum Pe. de perussio q. fugies inimicos si equum vel gladiuz violenter de manu clerici accipiat ut se defendat. non incidit in excoꝛcacionē. qñis Bern.

Brix. et Tancre. teneant contrariū. Sed verius est dictum. Petri p rationem suam qui dicit sic. Nullus sapiens diceret hunc peccasse mortaliter. Et cum excoꝛmunicatio non inferat nisi p mortali. xi. q. iij. Nemo episcopus porum. ergo non erit excoꝛmunicatus. quod nota. bñ p multis. Idem dic si quis violenter includit clericum ne ab inimicis ledat. quia si sit violentia. non tamē inest dolus fm Inno. in. d. c. nuper. Duo em requiruntur. scilicet animus dolosus et opus fm no. Jo. an. i. c. perpetue. d. elec. lib. vi. Similiter socius quis turbatus clericu impellit non ex deliberatione. sed ex subito motu non erit excoꝛcatus. ut tenet Ri. in iij. di. xvij. facit tex. i. s. notandum. et q. iij. in cōsultus calor calumnie vicio caret. et ob hoc nulla pena erogari oportet. et ppter ea dicitur. Si quis suadente diabolo. quod ppter no. doli et mortale peccat.

28 **N**unc restat videre quis dicat clericus vel monachus. q. q. nomine clerici hic comprehenditur omnis habens aliquē ordinem etiam primā tonsurā solum. ut de eta. et quali. c. cum contingat. i. no. do. Pet. de ancha. c. i. de cle. iuga. libro. vi. Nomine monachorum vel monialium veniunt hic omnes pfecti quacunque regulam approbatā. Et nomine novitiorum veniunt ingressi religionem approbatam ut probent si in ea manere debet. Nomine quoque conversorum et conuersarum hic veniunt omnes qui mutato habitu se et sua alicui de religioibus approbatz dedicauerunt perpetuo. siue sint masculi. siue sint femine. Et licet glo. i. c. qñ qñ. xvij. q. iij. teneat q. conuersi et penitentes gaudeant privilegio clericali. Et p hoc inferat ab aliquibus q. mulier inclusa ut totaliter vacet deo. et heremite qui ptempus mundanis ut deo vacet deserta loca inhabitant. Et conuersi ecclesiarum secularium qui se et sua dedicauerunt deo. et incedunt tonsurati. vel mutauerunt habitum. et inter sunt communiter horis diuinis. et hmoi similes. sicut sunt fratres et sorores tercij ordinis. Frāscis. qui viuunt in congregacione sicut ceteri religiosi q. gaudet isto privilegio ita q. verte rās eos sit excoꝛcatus. Hoc tñ ego non teneo post factum. sed bñ an factum. tum q. non sunt religiosi ppter. eo q. tria vota non pmittunt in id religioibus approbatz. et cras pnt eē mereculares si volūt. tñ etiā q. nec sūt conuersi religionis approbare. et tex. i. d. c. non dubiū. et alibi non loquitur simplr de conuersis. sed de conuersis religionis. multo min⁹ heremite qui cā qñt ut sunt cōiter nri spīs sibi formāt habitū. et illi

Excoicatio. v. de casibus

pueris ecclesiarum qui sibi proprietate suorum retineant. et fratres tercij ordinis prefati qui in domibus propriis cum uxoribus et filiis viuunt gaudent isto privilegio. ar. c. duo sunt. rj. q. i. et qd no. Hosti. et coter doc. in. d. c. no dubium. et Car. i. de. i. de deci.

27 **¶** Postremū sciendū est. quid ē iniicere manus violentas. et dic qd est omnis violentia q sit psona. vñ fm Pa. in. c. nup. eo. ti. canō. d. c. si quis suadēte. ponderat potius effectū violentie qz ipm modū inferendi violentiā. et h p3 i d. c. nup. vbi retinēs clericū i custodia publica vel puata. vel i domo aliqua. qzuis man⁹ nō iniiciat: est excoicatus. ex quo libereno potest ire. Itē iniuriola manus inieccio absqz violentia in clericū facta. inducit hāc excoicationē. vñ in. c. ptingit. el. i. eo. ti. Ex quo patz q nō solum qui eū pcutit etiā voluntariū est excoicatus. sed etiā si clericus seipm percutit ex ira vel odio. sicut faciunt q tedio vite vel alia desperatione ducti seipos interficiūt vel mutilāt vt tenet coter doc. in. d. c. ptingit. Silr q spuit vel aquā aut aliud effundit sup eū. vel ponit custodes vt capiat eū si egerit d domo Silr si vis fiat rebo sibi inherenibz. vtputa eq cui insidet. vel qd aliud qd tenet eripit violēter. Aut scindit siue frāgit. vt tenet Car. in. de. i. d. penis. nisi sit res quā ppria aucte cape pōt. qz tūc nō incidit.

28 **¶** Sed quid si solo metu inducat vt ei aliqd det. R. Direc. li. iij. ti. ij. q nō est excoicatus. Silr qui eū in aliqua domo obseruat soluz vt ei vercundia aliquā faciant. Nec etiaz q cū dormit vel nō sentit furtiue zonā vel bur sam vel quid simile aufert. qz in h mōi violentia psona nō fit vel rebus sibi coherētibz. Cōcor. Car. in. de. i. de penis. Itē nec est excoimunicatus qui licet habeat animū ledendi. nō tamē eum tangit. licet vibret ensez sup caput eius. vel si tangit ei vim nō infert nec lesionē qz verba sunt cū effectū accipienda. c. relatū. de de. nō resi. nec obest conatus sine effectū. de spon. c. iuuenis.

29 **¶** Utrū psequens clericū vt pcutiat. et ipse fugiens cadit et ledit. sit excoicatus? R. Rodo. q nō. nisi qsi coactus vt euadat se pcepiter. vñ aliud piculum se ingerat. Sed ego credo q sit tunc dicere q sit excoicatus. qz sat manu imponit. et securi hoc tenere.

30 **¶** Mandas etiā d: iniicere man⁹. qz vt d: in c. mulieres. eo. ti. is vere mittit cui mādato vel aucte sit. et is est excoicatus. si mādatus clericū pcutit. vñ. d. c. mulieres.

¶ Quid si mādator reuocauit mādātū hāc qz veniret ad noticiā mandatarij pcutit. R. licet Inno. teneat nō esse excoimunicatū. tamē fm Ber. et Hosti. vt refert Direc. vbi. s. nisi re integra reuocauerit mandatarium. et cū certificauerit sup hoc erit excoicatus. ar. l. si mādasset. ff. manda. de pcur. ex in sinuatioe. de resp. ex parte decani. Docetia tenet Jo. xxxvi. di. tibi dno.

¶ Quid si post mādātū mortuus est mandator re integra? R. fm Dir. vbi. s. q licz mādatus postea pcutit. nō erit tamē mādator excoicatus. qz superstes tm ligat. pñij q. i. quodcūqz. licet si notoriū sit de mādato. et signa pñie nō ostenderit nō sit sepeliendus i sacro. nec ecclesia orabit p eorū pcti notoriū. vt tenet Host. et Ber. et Inno. Pa. aut in. c. a nobis. el. ij. eo. ti. videt tenere q nisi mandatarius habuerit noticiā de eius morte erit excoicatus. etiā si penituerit i morte. et tūius licz de rigore iuris nō sit excoicatus. cū iueritate mādātū ruocatū fuerit morte. vñ no. idē Pa. i. d. c. mulieres.

¶ Quid si nō mandauit. sed dixit aliquaverba dolose vt inducat ad pcutiendū? R. q si talia sunt verba que cooperent mādato vel pñilio. puta diceret. faceret mihi singularē solatōem. vel semp vellē ei bonū qui pcuteret nulli dubiū q si sequit pcutio ex hoc erit excoicatus. vt in. d. c. mulieres no. qz nō refert quid de equipollētijs fiat. Vñ vt refert bar. in. l. si quis mihi bona. s. i. i. ff. de acqui. here. q dñs verberatus a quodā dixit coraz famulus suis. nisi aliud de tali audiero anis domū reuertar ero male pñtus. ppter qd famulus interfecit pcutiōrē. fuit pñtus ipse dñs de homicidio. et ppterea dicit Pa. in. c. ex lris. de excess. pla. q nō refert an directe vel indirecte aliqd pñlat. vt pbat i. d. c. ex lris. i. epō. qui dicit. omīs dicūt q malū ē si eualeat cui homicidiuz imputat. et facit ad hoc. l. certū. ff. si cer. pe. z. l. cū quid. eo. ti. facit quod no. Bal. et Ang. et Raph. et Inno. i. l. quid s. s. pe. ff. de lega. i. qui volūt q instigās et sollicitans aliqē vt pcutiat sit excoicatus si sequatur pcutio. Sed aut si nō sunt talia verba. qz nō erit excoicatus.

¶ Cooperās auxilio vel pñilio nō solū est excoicatus. sed etiā phibere valens si nō obuiat ne verberet. c. quāte. eo. ti. qd idubitatū ē fm omīs in eo sub cui pñate ē verberās. In alijs aut qui nō hnt ex officio si nō phibent dolo se silr est indubitatū q sunt excoicati. S. i. s.

Excommunicatio. v. de casibus CXIII.

hoc nō facit dolose. sed qz nō vult se imiscere
rumoribz vel ex timore vl negligētia nō phi/
bet tenēt cōmuniter doctores q nō est excōi/
catus. in. d. c. quātē. **vbi** Joh. an. in nouella
dicit notabile verbū. in hunc inq̄t vel aliū ca/
nonē null' icidit: nisi sit i dolo. ar. ff. de adulē.
l. p. ff. de sicca. l. i. **Idē** Joh. de lig.

35 **¶** Siquid de clerico q voluntarie subiicit se
verberibz an ipse sit excōicatus? **R.** q nō. vt tenet
Pa. in. c. ptingit. el. i. **Nec** obstat: qz nō obui
at qz nō facit dolose. sz i satisfactiōe. z vt ma/
ius fore malū euiter. **nec** etiā obstat qd parti
cipat i crimine. qz **fin** Joh. an. in. c. dilectū. de
reg. iur. l. i. vi. in mercurialibz. talis verberans
vno impetu plures ic' dat. z est solū excōica
tus vna excōicatōe. qz p vno facto habet. hoc
idēno. **Bar.** in. l. nūq. ff. de pua. relic. z q sit
verior opinio pater in. d. c. ptingit. vbi dicit
tec. excōmunicandū talē clericū.

36 **¶** Ratu habes q aliqz noie suo iniecit manus
violētas in clericū est excōicatus. qz rati habi
tio mādato cōparat. **Sec'** si nō sit factū noie
ei? qz licet ratum habeat: nō tñ est excōicatus
qz ius peccet mortaliter. de sentē. excō. c. cū qz
lib. vi.

37 **¶** Querit vtz p fati iniiciētes man' i ecclesia/
stica psonā sint semp a sede aplica absoluedi?
R. q distinguendū est inter iniuriā leuē me/
diocritē z enormē. vt p iniuriā leui quilibet eps
possit absolvere iure suo. auctoritate. c. puenit.
eo. ti. p iniuriā vero mediocri nō p't eps absol
uere nisi p'auilegiatos. z q sint no. in. c. si vero
el. i. eo. ti. z in. c. qm. de vi. z ho. de. vbi h' epri/
uilegiū clericorū cōiter videntū z claustraliū.
In iniuriā aut enormi regulariter null' p't ab
soluere extra sedē aplicaz. vt in. d. c. si qz suadē
te. vl' legatorū ei'. de q vide legat'. §. iij. nisi in
casibz. de quibz. §. §. xlvij.

38 **¶** Siquid inferior epō q habet qñ epālē in
iurisdictionē potest absolvere sicut eps p't i inu/
ria leui vl' mediocritē? **R.** q cōiter tenet q nō. qz
d. c. puenit loquit de epō z nō d' inferiori. qz di
cit fraternitatem. nā inferiores dicunt filij. vt in
c. qz graui. de cri. falsi. Fallit h' in habētibz au/
toritatē epālem a papa. qz possunt sicut epi qñ
cūqz in foro penitentiali absolvere. Similiter
fallit in platis religiosorū quorūcūqz q si sunt
sacerdotes possūt absolvere sibi s'ditos se ad/
inuićē pcutiētes dūmodo iniuriā nō sit enor/
mis. vt in. c. cū illoz. eo. ti. z extrēdit istud pri
uilegiū ad m'g'm z fratres hospitalis hieroso
limitani. vt in. c. canonica. eo. ti. q possunt ab
solui a suo priore si p'sbiter est. z dicit ille plar'

q nō habet sup se maiore inuentu. nō aut il/
le prior triū vel quattuor q instituit z amouet
ad arbitriū superiorū. nisi sup h' habeat priuile
giū speciale. p't tñ eps cōmittere hāc auctorita/
tē absoluedi inferiori. vt no. in. c. si. de of. ordi.
z similiter plati religiosorū. cū illud cōpetat eis
ex priuilegio ratōe dignitatis. vt in. c. eis qui
bus. de offi. ordi. in tex. z in glo. z. c. si. de offi.
tele. loquit qñ cōmissio sit ratōe p'sone. qd bñ
no. p limitatōe. d. c. si.

39 **¶** Siquid si plar' p'dictorū religiosorū nō est sa
cerdos. vl' est excōicatus vl' mortu' vl' aliter im
pedit' **R.** **fin** Hostie. q in defectū ipsi' semp
est ad ep'm p'pui recurrendū. vt patz in. c. mo
nachi. z. c. cū illoz. z. c. canonica. eo. ti. z cor.
cū h' fede. in quodā p'silio. **z** **Be.** in. c. religio
so p'pter rōez ne euagadi zē. **Sz** **Pa.** in. d. c.
monachi. tenet p'trariū i religiosis exemptis.
z dicit s'lt in p'trariū facere no. p Joh. an. in re
gula sciēti. de reg. iur. in mercurialibz. **Et** hoc
credo veri'. p. c. p. de offi. ordi. z tex. iuncta glo.
notabili i de. p. de sen. excō. **I**bāt ergo ad pa
pā. de q vide. §. Exempt'. §. vi.

40 **¶** Quis absoluet abbatē excōmunicatū p in/
iectōe? **R.** **Pa.** in. c. vniuersitatis. q eps. vt in
dicto. c. monachi: nisi iniuriā sit enormis. vel
nisi sit exemptus.

41 **¶** Vtz si regularis pcutiat regularez alterius
claustrī: platus pcutiētis possit absolvere? **R.**
fin **Pa.** in. d. c. cū illoz. cū Hostien. **z** **Ber.** q
debet aduocari plar' pculsi nō vt absoluat sed
vt iniuriā remittat. aliter absolui non debet. et
istud est veri'. licet do. **Antho.** teneat q ambo
debet absolvere. vel cōmittere vn' alteri vices
suas.

42 **¶** Vtz regulares extra claustrū se pcutientes
possint s'lt absolui? **R.** q licet Hostie. dicat q
nō. **Ego** teneo cū **Pa.** in. c. cū illoz. q corū pla
tus poterit eos absolvere. qz dictū. c. cū illoz.
z. c. canonica loquunt indistincte. nec repetūt
in claustro.

43 **¶** Siquid si regularis pculserit clericū secula/
re sue vl' alteri' diocesis? **R.** q p'pri' eps absol
uet cū in eo casu in q posset clencū suū si pcul/
sisset aliū absolvere. vt in. c. religioso. eo. ti. lib.
vi. z nō p'pri' plar' su'. nisi sit exempt' taliter
q etiā ratōe delicti non possit pueniri. nisi sub
suo plato. quia absoluet a suo plato de p'sensu
episcopi.

44 **¶** Querit qd tenendū sit de monialibz q se in/
uicē percutiūt? **R.** q absoluent ab epō in cui'
diocesi sunt eaz monasteria. z h' nō solū non
exempte: sz etiā exempte. ita tenēt cōmuniter

Excommunicatio. v. de casibus

doctores et glo. in. c. de monialibus. eo. ti. nisi aliud habeat privilegium.

45 **Q**uid de fororibus sancte clare et sancti Domini. **R.** Pa. in. d. c. de monialibus. dubitat an possint absolui a suis plaris. h. hodie clarum est per privilegia ipsarum quod possunt.

46 **U**trum novicia quod iniecit manus violentas ante noviciatum possit absolui a suo plaro. **R.** fin. Joh. an. c. cum illoz. extra de sen. exco. et Be. in. d. c. religioso. quod abbas non potest absolvere noviciam tempore noviciatus. nisi sit expressse vel tacite professus. et licet Inno. et Hostie. in. d. c. monachi. et Archi. in. d. c. religioso videant tenere contrarium. si quod possit. tamen eos limita quoniam percussio sit ita facta tempore noviciatus. non autem. nisi sine privilegiari.

47 **Q**uid si novicia percussit in noviciatu et absoluitur egrediatur. **R.** quod si egrediatur nisi se representet quando primum commode poterit ei quod de iure eius absolviere poterat incidet in eandem. ut in. c. eos. eo. ti. lib. vi. Nec oia loca habet quoniam iniuria est levis. vel quoniam est mediocris vel gravis. non quoniam iniuria est enormis. quia a papa solui vel ab eius legato possunt absolui. ut in. c. ad eminentiam eo. ti. iuncto. c. cum illoz. eo. ti. Quoniam autem iniuria dicitur enormis. vide. s. Enormis. Quoniam vero gravis vel levis aut mediocris relinquit arbitrio iudicis fin. Pa. in. c. puenit. eo. ti.

48 **Q**uoniam in quibus casibus expressse concedit episcopus ut ab enormi vel gravi iniuria absoluantur. **R.** quod in. vii. casibus.

49 **P**rimo in articulo vel periculo mortis constituto. ut in. d. c. si quis suadente. et d. c. non dubium et c. ea noscitur. s. fi. et c. quod de his. eo. ti. nec solui episcopus sed quilibet sacerdos secundum modum de quo s. Absolutio. iiij. s. xvi. Et quis dicit in periculo mortis. Vide mors. s. vi.

50 **S**ecundum in habere legitimum impedimentum propter quod non possit adire papam vel alium quod potest stare habeat absolviendi. ut in. c. de cetero. et in. c. quod de his eo. ti. in. c. eos. eo. ti. lib. vi. Et quod sit legitimum impedimentum. **R.** quod est omne quod arbitrio boni viri rationabiliter impedit. ut puta quia habet capitales inimicitias. d. c. de cetero. etiam ex culpa sua. nec timore. ff. quod me. ca. de spoliis. veniens. vel est infirmus. ut in. c. quod de his eo. ti. licet non sit periculum mortis. vel est pauper non mendicans qui vivit ex artificio quod non potest in via exercere vel si mendicans sibi vel uxori. vel alteri subueniebat quod alibi non posset. Secundo in medicamentum quod solui sibi habet providere. quia si eundo et medicando posset necessaria invenire non possit absolui. ut no. Pa. in. c. ea noscitur eo. ti. vel est mulier senex. in. d. c. quoniam. et h. mo. Imponet tamen

eis ut cessante impedimento se representent. et ex parte senibus. quia senectus nunquam deficiet. et licet videantur fortes. tamen quia periculum est absolvent fin. Inno. et Hostie. in. d. c. quoniam. et d. istis impedimentis dic. ut s. Absolutio. iiij. s. xvi.

Tercio in nobilibus magne potestate quod non possunt terras suas relinquere pro tamen antequam absolvantur intumada est eorum potestatis summo pontifici. et fin. et d. solui absolventur nisi sit periculum in mora. c. mulieres. s. i. eo. ti.

Quare in mulieribus cuiuscunque conditionis sunt. d. c. mulieres. et qualitercunque percusserint etiam atrociter.

Quoniam in his quod sui iuris non sunt sicut sunt filii famuli. servi et h. mo. etiam si filii habeant. et tunc familia. Et h. intelligit in iniuria mediocri simpliciter. in enormi vero non possunt absolvi nisi fecerint in fraudem. vel nisi quoniam dominus vel pater familias non existens in culpa ex eorum absentia graue damnum incurreret. quia tunc possunt etiam ab enormi absolvi. nisi sit facta per dolum. ut no. in. d. c. relatu. eo. ti. Nec distinguo in filiis famulas fin. Pa. in. d. c. relatu. et placet quod sufficit quod non sint sui iuris.

Sed an h. idem erit in viro qui in fraudem uxoris fecit. vel in liberos. **R.** glo. in. d. c. relatu. quod non quia cum h. edictum sit prohibitorium non extendit nisi ad expressse exceptos. ar. c. cum illoz. e. ti. et no. Pa. in. d. c. relatu. Hostie. tamen ibidem tenet quod idem erit iudicium sicut de supradictis. quia tales persone non sunt sui iuris. et placet mihi. d. c. mulieres. quoniam patronus vel uxoris graue damnum pateret propter eorum absentiam. ar. d. c. relatu. Cum autem effugiant predicti sui iuris vel liberi tenent se presentare apostolice sedi.

Sextus in iuuenibus nec distinguo an sint sui iuris vel non. siue sint diuites vel non. quia simpliciter non tenent ire. quia eorum itineratio periculosa est. ut no. Pa. in. d. c. ea noscitur. impedimento tamen iuuentutis sublato tenent se presentare pape. ut no. in. d. c. quoniam.

Septimus in hostiario vel officiali qui preter officium accedo turbam percussit clericum. ut no. in. c. si vero. cl. i. eo. ti. Hoc intellige verum in medio cri non autem in graui percussione. ut no. ibidem. et accipio graue per enormem medietatem per graui. Nam fin. Monal. inter enormem et leuem media quod grauis dicitur quod de iuri arbitrio iudicis erit. mabit ex qualitate et circustantibus. ff. de spoliis. ob. l. cotinuum. et de voto. c. quod super his. Aduerte etiam hic quod si officialis laicus aliter quam accedo turbam iniecit manus in clericum quod non potest absolui nisi a papa quatercunque leuiter percussit. quia iniuria

est grauis. qz vsurpat sibi iurisdictionē in cleri-
cū. ita nō. **Pa.** in dicto. c. si vero. tibi rex. aper-
tus. **Qd** vez intelligo qñ h̄ facit tanqz officia-
lis. **Sec** si p̄cūsserit tanqz p̄sona priuata: qz
nisi esset iniuria grauis non esset mittend⁹ ad
papā.

57 **Q**uam⁹ pueri impuberes q̄ doli capaces p/
cūsserūt. vt in. c. i. eo. ti. siue ante pubertatē p̄-
tant absolutionē siue post. c. si. eo. ti. nec tenen-
tur se p̄sentare cessante puericia. d. c. si. z. c. qz/
uis. quia nihil dicitur de iuramento. z. c. quā/
uis excipit pueros. **Cñ** dicit **Pa.** in. d. c. si.
q̄ beneficium semel indultū minori exq̄ cepit
habere locū nō extinguit p̄ supuenientia mai-
oris etatis. qd nota.

Casus ij. est in. c. querēt. de offi. dele.
otra inotēdientē sentētie dele-
gati vltra annū. x. quo dic vt. s. Absolutio. q.
in punci.

Casus iij. est in. c. dura. d. crimie fal.
vbi excoīcati ex generali sentē-
tia suoz diocesanoz habētes lras aplicas fal-
sas: nisi iſra. xx. dies postqz cognouerint se ha-
bere lras falsas illas destruxerint aut resigna-
uerint illis nō possunt absolui post lapsūz di-
ctoꝝ. xx. dies nisi a sede aplicā vel de ei⁹ sp̄ali
mādato. Aliq̄ tñ tenē q̄ iſti. xx. dies incipiūt
currere a die noticie. i. q̄ habēt p̄dictas lras fal-
sas. vt **Hostiē.** **Pa.** in. d. c. dura. tenet q̄ in-
cipiūt currere a die excoīcatis plate per
ordinarios otra tales: ita q̄ nisi illa precesserit
nō erūt excoīcati. **z** h̄ credo verius saltez
post factū. **z** hac etiā sentētia ligant si excoīca-
tio p̄cellerit: q̄uis ip̄is lris falsis n̄ fuerint vsi

1 **Q**uid de falsarijs lraz aplicaz? **R.** q̄ om̄es
ta clerici qz laici q̄ p se vel p aliū vicū falsitatē
exercuerint cū fautoribz z defensoribz suis sūt
excoīcati ip̄o facto. **z** hodie p̄ p̄cessūz an-
nuale factū in die cene dñi nō possunt absolui
citra sedē aplicam. nec nō falsarij supplicatio/
nū gratiā vel iusticiā p̄cennentiū p pontificez
vel vicecancellariū aut regentē officiū cancel-
larie signatāz.

2 **U**tz vtētes lris apostolicis falsis sint exco/
municati ip̄o iure? **R.** q̄ sic si sunt laici. tñ po-
terūt absolui a suis ordinarijs. vt patet per. c.
ad falsariōz de cri. fal. clerici vero nō sunt ex-
coīcati fm̄ **Pa.** i. d. c. ad falsariōz. q̄uis
Hostiē. teneat p̄trariū.

3 **U**tz corrigētes lras pape sint excoīmica-
ti? **R.** fm̄ **Hostiē.** vt recitat **Pa.** in. c. ex lris.
de fide instrū. q̄ licetiā si vnā figurā siue lraz

vel etiā dimidiā abraſerint deleuerint: aut can-
sam clauerint sine licētia illius ad quē spectat
postqz lra est bullata vel signata. nec possunt
absolui citra sedē aplicaz. Posset tñ impetrās
totā lraz lacerare seu bullā si illa nō vult vti.
exq̄ patet etiaz simplex notari⁹ q̄ lras aplicas
scripserint: nō p̄ illas corrigere postqz sunt bul-
late vel signate sine licētia officialis ad h̄ de/
putati. h̄ tñ z bene limitat **Rich.** in. iij. dist. x.
ar. xij. q. iij. vez si talis abraſio vel correctio
sen mutatio faciat vt bulla q̄ ante erat inuali-
da efficiatur valida vel si erat utilis sit magis
utilis.

4 **U**tz impetrās lras dñi pape tacita veritate
vel suggesta falsitate sit excoīcat⁹? **R.** **Ri.** vbi
s. q. iij. q̄ licet sit falsari⁹: nō tñ est falsari⁹ litte-
raz dñi pape. qz veras lras impetrat. **z** ideo n̄
est excoīcatus.

5 **U**tz recipiētes lras aplicas existentes ip̄i i
curia de manu alteri⁹ qz pape vel officialiū ad
h̄ deputatoꝝ sint excoīcati? **R.** q̄ sic si sunt lai-
ci. vt in. d. c. dura. attamē fm̄ **Joh.** an. z **Pe.**
de ancha. in. d. c. dura. qz q̄tidie sit p̄ nō ligat.

Casus iij. est in. c. significauit. eo. ti.
vbi excoīcant clerici q̄ partici-
pant i diuinis officijs tā in ecclia qz alibi sp̄o/
te z sciētē cū excoīcato a papa sentēcialiter vl'
iudicialiter fm̄ cōmunē lecturā. licet glo. ibi/
dē aliter sentiat. ex q̄ collige q̄ quinqz requirun-
tur vt ista excoīcatio incurrat. Primo q̄ sint
clerici. Secūdo q̄ scienter. Tercio q̄ sponte.
Quarto q̄ in diuinis participēt. Et quinto q̄
ille cū q̄ participāt sit excoīcat⁹ a papa iudici-
aliter. **z** iſti nō possunt absolui nisi a papa. vt
in. d. c. significauit.

Casus v. est i. c. tua nos. eo. ti. vbi oēs
incēdiarij pprie dicti postqz su-
erint publice excoīcati z denūciati nō possunt
absolui citra sedē aplicam.

Casus vi. est i. c. p̄questi. eo. ti. vbi ef-
fractores cū spoliatoe ecclesia/
rum postqz fuerint denūciati nō possunt absol-
ui nisi a sede apostolica. Pro cui⁹ casus z p̄ce-
dentis maiori euidētia est sciendū q̄ incēdia-
rij z effractores ecclesiaz cū spoliatoe sunt ex-
coīcati ip̄o iure. **z** incēdiarij alioꝝ locoꝝ
nō: nisi excoīcuent vel per statuta vel alio
modo. Ante tñ denūciationē nō sunt mittēdi
ad sedē apostolicā. **Sz** si aliq̄ p̄dictoꝝ denun-
cient excoīcati publice tunc nō possunt absol-
ui nisi a papa. fm̄ cōmunē z verā opinionē in
d. c. tua nos. z. c. p̄questi.

Excomunicatio. 2. de casibus

- 1 **Q**ui dicunt incendiarij proprie. vide infra Incendiarij in principi.
- 2 **Q**ui autem dicant effractoress? **R.** q. sunt illi q. dolo malo: aut per iniuriā violēter parietē foras diūt: aut vitreā fenestrā frangūt: seu sarraturā vel hostia vel cardines seu vectes dum tenēt hostia firmata: aut ipm tectū ecclesie fm Archi. Alij autē q. faciūt enormia i ecclesia. vt rapiendo corp⁹ xpi ⁊ hmoi: frangēdo calices ⁊ similia nō sunt effractoress pprie: nec excoīca: tū ipō iure fm Hostiē. ⁊ Jo. de ligna. nec etiā si excoīcarent ⁊ denūciarent essent mūtēdi ad papā: s. possent ab illo q. eos excoīcauit absolui. oportet ergo q. spoliatio fiat cū effractōe. unde sola effractio p se nec sola spoliatio facit aliquē incidere in hunc casum vt denūciatus sit mūtēdus ad papā. qd no. q. pauci aduertūt s. sic est. vt in. d. c. pquesti.
- 3 **S**zunūqd hie noīe ecclesiarū veniāt monasteria ⁊ loca pia? **R.** fm Pa. in. d. c. tua nos. q. sic. p. ter. liij. dist. c. abbati. s. hac autoritate. no. glo. in. c. grādi. de sup. ne. pla. li. vi. ⁊ in. c. si. de sen. exco. Ratio est. q. ista excoīcatio principaliter est i fauorē ecclesiarū. ⁊ ideo latissime accipit respectu ipaz. licet alias nō veniāt monasteria neq. pia loca noīe ecclesie. q. i iure ponunt vt diuersa. vt patet in. c. sciāt cuncti. de elec. in. vi. ⁊ in. d. c. si. de sen. exco. Addit etiā Pa. in. c. si. de ecclis edī. q. ecclesie nō psecrate ⁊ hospitalia veniūt hic noīe ecclesiarū. Intelligesi autoritate epi aut pape sūt edificata. aliter nō essent loca religiosa. vt no. i. c. ad h. de reli. domi.
- 4 **U**trū effractor cū spoliatio dom⁹ existētis i spacio privilegiato ecclie sit excoīcat⁹. ⁊ post denūciationē habeat ire ad papā? **R.** q. nō. q. talis dom⁹ nō dicitur loc⁹ religiosus. nisi sit ecclie vel clericorū. vt in. c. quisq. xvij. q. iij. Et effractoress locorū nō religiosorū etiā post denūciationē nō sunt mūtēdi ad papā. vt patz in. d. c. pquesti. ⁊ allegat⁹ ibi in glo. Intelligo h. q. nō sint ecclie vel clericorū q. ad dominium: s. tali modo q. dicant loca religiosa.
- 5 **S**zunū dicunt tales publice denūciati? **R.** q. quocunq. publice denūciant siue nominatim siue in genere. puta denūciam⁹ excoīcatos omēs q. fecerūt tale incendiū vel effractōez talis ecclesie: seu loci religiosi ⁊ hmoi. vt patet i d. c. tua nos. qd nō distinguit aliter.
- 6 **U**trū incendiarij sint absolūendi etiā ante denūciationem anteq. satisfecerint damnum passis? **R.** q. non. vt no. in. c. pessumam. xxiij. q. vlti.

Casus sequētes vsq. ad casum. xi. sūt in. vi. li. decretaliū.

Casus vij. est i. c. fundamēta. d. elec. ubi excoīcant. Primo omēs q. sine licētia sedis aplice noīationi electōni vel assumptōni i senatorē capitaneū patriciū aut rectorē vl. ad regunē vrbis rome assentiūt vel se intromittūt p se vel p alium. vltra annuale spaciū: nisi ex ipa vrbē naturaliter sint oriūdi aut p in ui habitatoress: nec habent extra territorij talē prātem q. possent euacuare rationez pstitutōis pdictē. Itē scdo excoīcant intendētes vel obediētes eis dē sic assumptis. Itē tertio excoīcant q. ipos nominauerūt elegerūt vl. assumpserūt. Itē quarto excoīcant dātes auxiliū piliū vl. fauorē publice vl. occulte tā nominatoress ⁊ assumptioress q. nominatio ⁊ assumpti. nec oēs pdicti pnt absolui nisi a papa.

Casus viij. est in. c. clericis. de imu. eccle. s. q. hodie nō ligat per ele. vnicā. eo. ti. ideo pertrāseo.

Casus ix. est in. c. felicis. de p. ubi excoīcant. Primo oēs insecutores cardinaliū romane ecclie hostiliter vl. clericorū aut religiosorū familie pape vel cardinaliū pdictorū. Itē scdo pmissores ⁊ captores. Itē tertio locū talia facientū vl. mandantiū Itē quarto q. factū ratū habuerint vel piliū dederint aut fauorē. Itē quinto q. tales postea receptauerint vel defensauerint sciēter. Itē sexto excoīcant principes senatoress piliū pates rectores siue alij dñi ⁊ eorū officiales q. infra mēsem a die noticie habite d. pdicto relicto nō puniūt pdictos reos fm tenorē d. c. felicis: nec possunt absolui nisi a papa. exceptis istis vltimis. s. principes ⁊ c. q. poterūt absolui a suis ordinarijs. Aduerte hic q. insecutio sumit in malā partē. ⁊ capere intelligit cū effectu. q. si nō capiat s. fiat insule ad domū vt ei fiat iniuria: vel si obsidēt vel claudūt in domo: nō vt eos ibi custodiāt s. vt eis inferant verecundiā nō habebit locū pena ista. fm qd no. Inno. in. c. nup. eo. ti.

Casus x. est in. c. quicūq. eo. ti. ubi excoīcant oēs dantes licētiā alicui occidēdi capiēdi: seu alias i psonis aut bonis suis: vel suoz grauādi eos q. sententias excoīcatōis vel interdicti tulerūt ptra quēcūq. siue eos occasione quoz sunt plate vel ob seruātes tales sentētiās: seu taliter excoīcans nolētes cōmunicare: nisi licētiā ipam si sūt

ad personas grauan das reuocauerint anteq̃ in alio sit p̃cessum vel si dicta licentia fuit ad bona eor̃ capiēda, nisi infra octo diez spaciū re stitucionē fecerint fieri vel satisfactōez et licen tia reuocauerint. Itē secūdo excoīcant oēs q̃ p̃dicta licētia data: vti ausi fuerint. Itē tercio q̃ aliqd̃ p̃missor̃ ad q̃ cōmittenda dari licētia p̃hibet cōmiserint suo motu, nisi vt dictū est re integra si ad personas, et si ad bona infra octo diez spaciū restituerint vlt̃ satisfecerint. In q̃ excoīcatōne omēs p̃dicti si p̃ spaciū duoz mē sum manserint nō nisi p̃ sede apostolicā pote runt absolui.

1. Querit idē Archi. qd̃ veniat nomīe suor̃. et R. q̃ veniūt oēs qui sunt sub p̃tate eor̃. vt in sti. de his q̃ sunt sui vel alie. in p̃ totū. Itē q̃ veniūt sanguinei. vt in. c. sciāt cuncti. d̃ elec. in. vi. Item domestici. vt. C. de his q̃ ad ecclē. p̃su. l. p̃sent. §. sane. et q̃ dicant domestici fa miliares. vide familiaris.
2. Itē grauari dicunt q̃ p̃hibent ne eis coqua tur molat vendat et h̃mōi.

Casus sequētes sunt i cle. vsq̃ ad ca lum. xviij.

Casus i. est in cle. multoz. de here. vbi excoīcant oēs in q̃s itozes herence prauitatis inferiores epis q̃ odio grā vel amore luci aut cōmodi tp̃alis obtentu iusticiā et p̃scientiā suā omiserint p̃tra quēpiā p̃cedere. vbi fuerat p̃cedendū p̃ heresi. Item secūdo excoīcant p̃dicti si obrētū eodē prauita tē ipam heresis vel impedimētū sui officiū ali cui imponēdo p̃sumpserint aliquē quoq̃ mo do verare nō possūt absolui nisi a papa. nisi i mortis articulo p̃missa satisfactōe. intellige si p̃t fieri. aliter nō valeret absolutio. Unde ad uerte fm̃ Car. in cle. p̃dicta q̃ ad incurrendū istā penā oportet fiat p̃tra iusticiā et p̃scientiā copulatiue. Itē nota. q̃ quoquo modo vixit aliquē siue i citationibz fideiussionibz et simi libz incurrit istā penā fm̃ Pau.

1. Quid si omittunt ex timore vel ad euitan dum scandalū. R. glo. q̃ nō incidūt in hanc penā.

Casus ii. est in cle. religiosi. de priuilegijs. vbi primo excoīcantur oēs religiosi q̃ clericis aut laicis sacramentuz vinctōis extreme vlt̃ eucharistie ministrare p̃sumūt vlt̃ solēnzant m̃rimonia sine licētia spe ciali p̃sbiten parochialis. Itē si p̃dicti absol uunt excoīcatos a canone p̃terq̃ in casibz a iur̃ exp̃ssis. vel p̃ priuilegia sedis aplice cōcessa

eisdē. vel si absoluūt a sentētijs p̃mulgatis p̃ statuta sinodalia vel p̃uincialia seu a pena et a culpa: nec possunt absolui nisi a papa.

Querit an ligent oēs religiosi. R. fm̃ Car. ibidē q̃ nō. s̃z solū religiosi religionis appro bate. q̃z alij n̄ sunt p̃prie religiosi. vt in. c. vno de voto. li. vi. et licet quidā istud restringant ad religiosos exemptos. vt Pe. de sta. tamen cōmuniter tenet q̃ habeat locū in nō exemptis et i religiosi p̃fectis ecclēsie parochiali. si alij q̃ suis parochianis ministrāt fm̃ glo. in cle. i. de deci. et Pau. ibidē.

Quid si nouici faciat aliquid p̃dictor̃. R. fm̃ Car. q̃ ligat. ar. c. religioso. de sen. exco. in sexto.

Utr̃ religiosi conuersi similiter. R. Car. q̃ Pe. de ancha. tenet q̃ nō ligant sicut nec mo niales: ex q̃ ordinē nō habet. s̃z Zenze. tenet q̃ ligant. et videt̃ veniūt.

Utr̃ religiosi ministrātes alijs religiosi sa cramenta p̃dicta ligent p̃fata penā. R. Car. q̃ Pe. de sta. dicit quendā cardinalē cōsuluisse. q̃ nō fm̃ Lap. tenet q̃ verbū clericis intelli gi tur tā de regularibz q̃z de secularibz. sed verbū laicis etiā comprehendit religiosos vel mona chos laicos. S̃z primū credo veniūt p̃ ea q̃ di xi s̃. Cleric. i.

Utr̃ tpe mortis possint ministrare eucha ristia licite. R. Car. Pau. et Lap. q̃ nō. Joh. et Archi. xvi. q. vi. si p̃sbiten. Inno. et Hostiē. in. c. ois. de peni. et remis. tenet q̃ sic vt recitat directio. lib. i. ri. xv. et credo vtz si alius sa cerdos nō p̃t haberi q̃ ministret.

Utr̃ rector ecclēie q̃ nō est sacerdos vel vica rius rectoris possit dare licentiā dictis religio sis ministrādi p̃dicta sacramēta. R. Car. q̃ sic et sic serua licet alij teneāt p̃trariū. Similiter Pau. tenet q̃ ep̃s et archip̃sbiten ciuitatis pos sint p̃dictā licentiā dare. et Zen. et Ste. idē te nent de vicario ep̃i i sp̃ualibz vel delegato. aut ei⁹ penitentiario. cui⁹ est tñ fm̃ Pau. non rece dere a lra. nō tñ est necessariū.

Quid est solēnzare matrimoniū. R. Car. in. d. cle. i. q̃ Zen. dicit q̃ cōprehendit oīs solē nitas: q̃ obseruat iuxta rituz ecclēsiar̃ religio nis. de spon. c. i. siue fiat b̃ndictio solēnis: siue dicat missa sp̃ialis sup̃ p̃trahētes et h̃mōi. In ducere aut̃ fed⁹ m̃rimoniū vlt̃ p̃nūciare verba inter p̃trahētes nō est eis p̃hibitū fm̃ Zen. et Ste.

Utr̃ verbū excoīcatos a canone intelligat solū de maiori excoīcatione. R. Car. vbi. s̃. q̃ sic. fm̃ Lau. et nō de minori. facit. c. si quē. et c.

Excommunicatio. v. de casibus

- nup. de sen. exco. Idē tenet **Lau.** et facit. c. i. de reſcrip. lib. vi. **Be.** aut in. c. vnico. d. his q. vi. lib. vi. dicit q. etiaꝫ intelligit de minori. qz lex penalis phibet abſolutionē ab excoꝫcatōe in cludit etiā minoris abſolutōez. p hoc eſt glo. in cle. i. de pꝫuilegijs. Itē vbiqz ſit mentio de excoꝫcatōe et materia in q. pferit eſt pꝫortio nabilis etiā minori de vtraqz intelligit. vt no. glo. pe. in. c. pſidentes. de here. in. vi. Et licet hec opinio ſit tutior: tñ pma mihi videt ſior.
- 9 **Querit** de q. canone intelligit. **R.** **Lau.** vbi s. **Pau.** et **Lau.** q. intelligit de quocūqz a pa. pa pꝫulgato. qz ille pꝫrie p excellentiā dicit canon. licet aliquādo improprie accipiat p illo epiſcopi. vt. in. diſt. 8. porro.
- 10 **Quid** ſi ſupradicti abſoluūt excoꝫcatos per ſententiā hois etiā pape. **R.** glo. **Lau.** **Pau.** et **Zen.** ibidē tenent q. non ligant pſata pena. qz ſi voluiſſet intelligi expſiſſet. ar. c. ad audien. tiam. de deci.
- 11 **Utr** noīe ſentētie hic veniat excoꝫcatio ſolū. **R.** glo. et **Pau.** ibidē q. etiā venit ſuſpēſio et interdici. **Lau.** dicit q. veni. eſt q. ſolū in. telligit de ſentētia excoꝫcationis qd bene pbat ſra p alternatiuā. qz. s. dicit de his q. abſoluūt excoꝫcatos a canone. et poſtea ſubiicit v. a ſententijs p ſtatuta. et ſic reſtringit verbū ſenten. tijs p verbū excoꝫcatos. ar. in cle. religioſi. de pꝫuilegijs et de reſcriptis. c. ij.
- 12 **Quid** de ſentētijs latis p ſtatuta legatoꝝ. d. quibz habes de offi. leg. c. ſi. **R.** fm **Lau.** et ſeq. tur **Lau.** q. idem eſt ſicut de ſtatutis ſinodalibz bus vel pꝫuincialibz.
- 13 **Utr** religioſi pꝫdicti abſoluētes a pena tñ li gent pꝫdicta cēſura. **R.** fm **Zen.** quē ſequitur **Lau.** q. nō. qz ſra loquit copulatiue a pena et a culpa. d. cle. religioſi. de pꝫuile.
- 14 **Quid** ſi pꝫdicti religioſi abſoluūt a peccato et nō ab excoꝫcatōe quā qz incurrunt p peccato. **R.** **Zen.** et **Lau.** tenēt q. nō incidūt in penam et placet ne fiat exteſio.
- 15 **Utr** religioſus ignoꝫs penā hanc et admi niſtrās ſacramētū eucharistiē vel extreme vn ctionis ſine licētia rectoris parochialis. nō tñ in pꝫemptū ipi. incurrat hāc penā. **R.** **Lau.** ſe pſuluiſſe p ſra. d. cle. q. dicit pſumpſerint qd no. doli et temeritatē in iſtrātis q. nō ligat. et placet mihi p ea q. dixi s. doli. **S. v. et j. Ex.** coꝫcatio. vij. calu vltimo. **S. ij.**
- 16 **Utr** recipiētes pſata ſacramēta a dictis reli gioſis ſine licētia ſuoz rectorz parochialiū ſint excoꝫcati. **R.** q. nō prima vice. vt patebit j. Excoꝫcatio. viij. **S. i.**

Utr ſit credendū. dicēti ſe habere licētiā. **R.** glo. q. ſic. et cor. **Lau.** **Pau.** et **Ste.** quia nemo videt inemor pꝫrie ſalutis. i. q. vij. ſan. cinus.

Quid de mercennarijs ſcholaribz et hmoi. **R.** glo. q. ſufficit licētia ſacerdotis parochial in cui. parochia inhabitāt: niſi cauſa recreati onis vel alia tpali ſtatim reuerſum ad pꝫria adueniſſent. qz ſic nō ſufficeret.

Casus xij. eſt in cle. i. de pe. vbi excoꝫ cat q. libet q. iniurioſe v. teme. re pꝫuſſent cepit aut bāmerit aliquē epm ſen. q. pꝫdicta mādauit v. facta ab alijs rata ha. buerit v. ſoci. fuerit his faciēdis: aut pſiliuz: aut fauorē dederit vel deſenſauerit eoſdeꝫ. nec pꝫabſolui. pꝫterqz in articulo mortis: niſi a pa. pa et cū abſoluendus fuerit in articulo mortis nō valet abſolui niſi pꝫ. caueat idonee q. pa. rebir pene imponēde et penitentiā dño anpilā te faciet. Itē ſecūdo excoꝫcant oēs officiales quocūqz noīe cenſeant qui in aliquo pꝫdictoz fuerint culpabiles. nec valet abſolui niſi v. pꝫ dictum eſt.

S. qd ſi ep̄s nō dū erat pſecrat. **R.** glo. q. nō erit loc. iſti pene. qz nō eſt ep̄s de cele. mi. cle. ij. **Sec.** de eo q. renūciāuit ep̄atui. qz habe bit locū in eo illa pena.

An habeat locū pꝫdicta pena i inſluſione ſa. cta ep̄o ad verecundiā. **R.** **Lau.** q. nō. qz h. ca. pere accipit p detinere. ſicut et in. c. ſelicis. d. pe. lib. vi. accipit vt ſupradictū eſt.

Casus xij. eſt in cle. cupiētes. in. **S.** ſi. de pe. vbi excoꝫcant oēs reli gioſi et clerici ſeculares q. inducūt ad vouēdū iurandū et de eligēdo ſepulturā apud eccliaſ ipoz. et q. dic vt. j. ſepultura. **S. xxxv.**

Casus xv. eſt in cle. grauis. de ſen. ex. vbi excoꝫcant oēs dñi tpales etiā ſi ſunt ep̄i q. in terris ſeu locis eoz interdi cto ſuppoſitis cogunt quolibet diuina officia celebrare. aut q. voce pꝫcoma ſeu p campanā pulſationē ad officia eadē audicēda aliqz pre ſertim excoꝫcatōis aut interdici ſentētia inno. datos euocāt: vel q. excoꝫcatōis publice: aut in terdictis phibēt ne de eccl̄ijs exeāt dñi miſſaz ſolēnia agunt a celebrātibz moniti a celebrantibz vel ſpecialiter vt exeāt. Itē ſecūdo ſi excoꝫcati publice et interdici q. in ipiſ ſunt eccl̄ijs poſt qz fuerint nominati moniti a celebrantibz vt exeāt remanere pſumpſerint ſententiā exco municatōis incurrūt a qua ſolū a papa pnt abſolui. Et ſic collige q. hec pena eſt q. cogat

evocantes phibentes. et remanentes. Itē aduer-
te q̄ verbū quolibet cōprehēdit omnē modū
cōpulsionis realē vel psonalē. directū v̄l indi-
rectū. v̄puta p sanguineos v̄l ipos in psonis
aut rebz gravādo. v̄t no. glo. in. d. cle.

¶ Quid si evocaret nō excoīcator v̄l nō inter-
dictor? **R.** Car. post Pau. ibidez q̄ incidunt
in p̄dictā penam cū locus sit interdictus. et di-
ctis p̄sertim stat p maxime.

¶ Utz hec pena habeat locū in cessatōne a di-
vinis posita in dictis terris? **R.** q̄ sic. q̄ qñ ces-
satio a divinis est generalis habet vim inter-
dicti. v̄t in cle. i. eo. ti. in. §. in. cessationibz. sec⁹
si cessatio esset specialis.

¶ Quid intelligit hic noīe divina officia? **R.**
Car. post Pau. ibidē q̄ restringit solū ad mis-
sas. et ideo si advocaret ad alia officia p̄ter mis-
sas nō haberet locū hec pena.

¶ Quid si p̄dicti p̄cipiat nō subditis suis vel
p̄dicta nō faciāt in terris ipoz. s̄ in alienis? **R.**
ibidē Car. q̄ nō habet locū hec pena.

¶ Utz p̄dicti advocantes secrete p nuncium
ad divina ligent p̄fata pena? **R.** Car. ibidem
post Pau. et Zen. q̄ n̄ nisi voce p̄conia v̄l vo-
cerube. aut cornu vel p campanaz pullationē
advocēt.

¶ Quid si cōpellūt in loco nō interdicto? **R.**
Pau. ibidē q̄ nō habet locū hec pena.

¶ De quo interdicto intelligit? **R.** glo. ibidez
q̄ tā de interdicto a iure q̄ ab homine.

Casus xvi. est i cle. cū ex eo. ti. vbi
excoīcant fr̄es minores recipi-
entes tpe interdicti illos d̄ t̄rcio ordine ad di-
vina. S̄ quia hodie vacat p p̄vilegiū dñi
Sixti quarti pertrāleo: q̄ nō ligat.

Casus sequentes sunt p p̄cessum cū
rie annuales factū in die cenē
dñi vsq̄ ad casum. xxxij.

Casus xvij. est cōtra hereticos gaza-
ros paratinos. et alios quocū
q̄ noīe censeant. ac p̄tra oēs fautores: recepta-
tores: et defensores eorundē.

Casus xvij. est cōtra piratas. cursari-
os et latrūculos maritimos ac
omēs receptatores eorundē cū dantibz eis au-
xilium p̄silium vel fauorē. Et dicit̄ pirata quicū-
q̄ in mari dep̄datur nisi habeat instū bellum
cōtra eos quos dep̄datur. qd̄ no. q̄ pauci ad-
vertūt: credentes q̄ nisi q̄s indifferenter dep̄re-
det in mari nō sit pirata et nō incidit in hanc
penā. sed falsum est.

Casus xxi. est. p̄tra omnes q̄ in terris
suis nova pedagia imponunt
vel phibita exigūt. sed a sponte solventibz pe-
dagia recipiēs nō incurrit excoīcationes
fm glo. et Pau. in. cle. qm̄. de immu. ec. q̄ exi-
gere est ab invito extorquere.

Casus xxi. est p̄tra omēs falsarios bul-
lar apostolicaz. de quo dictū
est supra casu. iij.

Casus xxi. est cōtra illos q̄ equos. ar-
ma: ferz: lignamina: et alia p
hibita deferūt saracenis. turcis. et alijs xpi no-
minis inimicis quibz xpianos oppugnāt: pro-
cur? intelligētia querunt infrascripta.

¶ Quid venit hic nomie armoz? **R.** glo. in. c.
ita quorūdā. d̄ iudeis. q̄ etiā fustes et lapides
p machinis veniūt. s̄ nō lapides p edificijs
fiendis. l. ij. C. q̄ res expoz. nō de. dicit q̄ lozi-
tes: scuta: arcus: sagitte: spate: gladij: et sella noīe
armoz veniūt. Ego vero dico q̄ illa q̄ cōmu-
niter sunt p vsu offendēdi vel defendēdi se et
nō p alio vsu veniūt noīe armoz. Illa vero q̄
bus possum? vti p armis et p alio vsu. puta p
instrumento dicunt arma ex intentōne vtendi
his p armis defensionis v̄l offensionis. alias
nō. v̄t no. in cle. ne in agro. de sta. mona. Et iō
gladij ad incidendū panē nō venit nomie ar-
moz fm Pa. in. c. clerici. el. i. de vi. et ho. de.

¶ Quid venit noīe ferri h̄? **R.** q̄ accipit h̄ fer-
rū p ferro infecto. v̄l facto s̄b quacūq̄ forma.
v̄t in. l. ij. C. q̄ res expoz. nō de. qd̄ tñ limbo p
rationē exp̄staz. in. d. l. ij. de ferro. p qd̄ possent
pugnare vel se munire. q̄ brochere et similia
nō credo sint sub ipō cōprehensa.

¶ Quid intelligit sub noīe lignaminū? **R.** q̄
intelligit qd̄cūq̄ lignū per qd̄ naues galeas
aut alias machinas possent facere ad impu-
gnandū vel defendendū se a xpianis: secus de
alijs lignaminibz quibz nō possunt vti ad of-
fendendū vel defendendū.

¶ Quid intelligit noīe phibitorū? **R.** q̄ sunt
om̄ia quibz possunt xpiani impugnari. v̄l ipi
ifideles ne impugnent a xpianis muniri. que
om̄i tpe phibent. Similiter quēcūq̄ victua-
lia vel mercimonia tpe guerre cum eis habire
ab aliquibz xpianis legitime. Tēpore p̄o pa-
cis mercimonia quēcūq̄: et victualia nō sunt
phibita eis deferri: nisi in dispendiū xpianoz
fieret. puta q̄ timētes de guerra muniūt se: v̄l
vt inuadāt xpianos. Tenet tñ Inno. et Ho-
stie. in. c. significavit. de iudeis q̄ p redimēdis
captivis tpe guerre arma etiā sine pena exco-
municatiōis.

Excommunicatio. v. de casibus

communicationis possunt deferri. qđ ante factū n̄ tenerem. s; bene post factū. & alijs vero merci monijs non est dubiū inter docto. ppter pdictum. c. significauit. qđ p redemptōe captiuo/ rū possunt deferri etiā tpe guerre.

¶ Quid si tpe pacis deferant arma. & alia phibita. nō tñ ea intentōe vt unpugnent xpiani? **R.** qđ nihilomin⁹ ligant si sunt talia quib⁹ possunt impugnari fm glo. Joh. an. & do. An. ac Pa. in. d. c. ita quorundā. Quidā tñ tenēt qđ nō ligant nisi ea intentōe deferat vt xpiani unpugnent vel ne possunt infideles impugnari & cōuenit satis hec opinio cū tex. in. d. c. ita qđ. run dā. licet prima opinio sit tutior. maxime antefactū.

6 **¶** Utz deferētes phibita infidelib⁹ & pēnitētib⁹ postea ea reportātes & nō dimittētes infidelib⁹ ligent. **R.** qđ nō. qz verba cū effectu sūt accipiēda. Idē dic de deferentib⁹ arma p sui tuitione ad terras infidelium qđ nō ligant. nisi postea ea ipis venderēt. qz sic ligant. Si autē statim vendita recuperaret nihilomin⁹ ligarētur. Idē dic de permutatōe.

7 **¶** Quando dicit tps guerre. **R.** qđ dicit qñ aliquis princeps xpian⁹ auctoritate principis. vlt papa facit cū eis bellū quo ad illū dominuz. puta Soldanum vel Turcum non quo ad alios dominos infideles nisi essent tali in subfidium.

8 **¶** Aduerte hic qđ licet Nicola⁹ Bonifacius & Clemens multos ligauerint circa pdicta tñ qz hodie vacāt pertraleo. solūmodo remanēt excoīcati exercētes regimē in galeis aut nauib⁹ infidelium in. c. ita quorundā. s; nō est palis s; ordinari⁹ poterit absolvere. Verū est qđ tā isti qđ suprascripti n̄ debēt absolui nisi qđ qđ adquisierint ex tali cōmercio dānato expēdant in subsidium xpianoz & vltra tantundē de suo si possunt.

9 **¶** Quid de dantib⁹ cordā vlt anchorā & hmoī vt possint negociari cū infidelib⁹ tpe pacis? **R.** qđ requirit licētia aplica. qz p talia possūt xpiani impugnari.

10 **¶** Utz portātes clauos paruos & cultellos p pane incidendo sint excoīcati? **R.** qđ nō. qz nō comprehendunt sub nomie armorū vel feri vlt alioz phibitoz.

11 **¶** Utz portantes ferz arma: & alia phibita de vna terra saracenoz ad aliā. vel saracenos cū armis suis. vtputa de marica in alexandriam: sint excoīcati? **R.** qđ nō. nisi h fiat in dispendium xpianoz. sicut declarauit Greg. ix. in ex/ traaganti qđ incipit postulasitis.

Casus xxij. est ptra impediētes seu inuadētes victualia vel alia ad vsū ro. curie necessaria adducētes: seu ne ad ipaz adducant vlt deferant impediētes aut p/ turbātes & ptra defensores talia facientū.

Casus xxij. est ptra omnes qđ illos qđ ad sedē apostolicam veniūt & recedūt ab eadē temeritate pprā capiūt spoliānt & detinēt: aut ex pposito deliberato verberare mutilare vlt interficere psumūt. & ptra omes qđ talia fieri faciūt vel mandāt.

Casus xxij. est cōtra illos qđ iurisdic/ tionē ordinariā vel delegatam nō habētes mo:ātes i eadē curia temeritate pprā capiūt spoliāt & detinēt. aut ex pposito de/ liberato verberare mutilare vel interficere psumunt. & qđ talia fieri faciūt seu mandāt.

Casus xxv. est ptra oēs illos qđ p se vlt p aliū seu alias quascūq; psonas seculares vlt ecclesiasticas ad romana curiā sup eoz causis & negocijs recurrētes. Illa qđ i ea psequētes aut pcurātes vel pcuratores ipsoz vel aduocatos seu iudices super dictis causis deputatos occasione causaz vlt negociorū hmoī: verberāt mutilāt vlt occidūt: aut bonis spoliāt. & ptra dantes auxiliū piliū vlt fauorē in pdictis.

Casus xxvi. est ptra omes illos qđ ne pareat lris aut mādatis apostolicis & legatoz & nūcioz: & iudiciū: delegatoz eorundē graz vlt iusticiā p cōmentib⁹: decretis: qđ sup eis & re iudicata seu pcessib⁹ executoria lib⁹ nō habito pri⁹ eoz beneplacito & assensu: ne veratelliones & notarij sup hmoī lris & pcessib⁹ executorialib⁹ instrumēta seu acta p/ cere: aut pfecta pri⁹ cui⁹ interest tradere s; gra uissimis penis phibere: statuere seu mādare psumūt. & ptra dātes auxiliū piliū vlt fauorē in pdictis.

Casus xxvij. est ptra oēs qđ se ab obediētia ro. pontificis p/ naciter strahere. vlt quolibet recedere psumūt. & ptra dātes auxiliū piliū vlt fauorē in pdictis.

Casus xxvij. est ptra omes qui iurisdic/ tionē ad ecclesiasticas psonas pertinentē vsurpant per se vel per alium: seu alios directe vel indirecte: aut in eisdē piliū auxiliū vel fauorē p/ stare nō verent.

Casus xxix. est cōtra omes mutilantes: vulnerantes: interficiētes seu capientes & detinētes: seu depdantes romē

Excomunicatio. v. de casibus CXVII.

petas et peregrinos ad vltē causā peregrinatio-
nis et reuocōnis accedētes et in ea morātes vl-
recedētes ab ipā cū omīb; i his dantib; consili-
um auxiliū vel fauorē.

Casus *xxxi.* est extra omēs illos qui p-
se vel per aliū directe vel in di-
recte sub quocūq; titulo vel colore occupant:
retinent vel hostiliter discurrūt seu inuadūt
in totū seu in partē alimā vltēm aut alias ciui-
tates vel terras et loca et iura ad romanā eccle-
siā spectantia cū adherētib; fautorib; et defen-
sorib; eorū seu dantib; auxiliū consiliū vel fa-
uorem in eisde.

Casus *xxxii.* est extra quoscūq; presu-
mentes absoluerē quēlibet per-
dictū pcessum excomunicatū: nisi in articulo mor-
tis pstita pā de stando sancte matris ecclesie
mādanis satisfactōne vel sufficiētī cautōe etiā
pceptū cuiuscūq; priuilegiū vel cessionis apo-
stolice nō facientis plenā et expōssam re pdicta
phibitōne mentionē: nec absolutio aliter im-
pensa valet. Et licet Paulus secundus plures
alios casus poluerit quos in nulla cōcessione
volebat intelligi nisi specialiter exprimerent.
Tamen Sixtus quartus solūmodo ad pdictos
supra expōssos se restringit. ideo casus Pauli
in dicto pcessu omitto.

Casus *xxxiii.* est extra quoscūq; pfectos
q inapit. Et si dñici gre. excomunicat omēs absol-
uentes a quacūq; pdictaz excomunicatōnū per p-
cessum factaz. vel dispensantes in voto vltra-
marino: sanctorū Petri et Pauli: sancti Jaco-
bi: et castitatis ex quacūq; concessione ab ipso
Sixto habita: nisi de. d. extranagāti de verbo
ad verbū in ipā cōcessione fiat mentio. Et be-
ne aduertāt cōfessores quo ad illos qui pfecti
onalia habuerūt ab ipso. exceptis illis cōfessi-
onaliū q data fuerūt tpe cruciate mibi cōmis-
se. q; quo ad illa nō valet dicta extranagās. si
cur patet in bulla pdictę cruciate. Et ego auri-
bus proprijs ab ipso audiui.

Casus *xxxiiii.* est extra quoscūq; pfectos
bus sententia excomunicatōis infligitur ipso
facto et nō potest impendi absolutio nisi per se-
dem apostolicā. Et quia multe sunt reuocate
alique nō sunt i vsu. solūmodo ponā q cōmu-
niter habent i vsu. et sunt sequētes vsq; ad Ex-
comunicatio. vi.

Casus *xxxv.* est sub Rica. de sepul. et
est Bonifacij. viij. vbi exco-
municant omēs excomunicantes vel in frustra in-
cidentes. aut in aquis coquētes vt carnes ab

ossib; euellāt corpa defunctorū. vt alibi tūmū-
landa deferant. vbi nō. q ad incurrendū pdi-
ctam penā oportet tria concurrant. Prīmū q il-
le mortuus circa cuius cadauer volūt facere pdi-
cta: sit mortuus in terra: vbi viget cultus xpia-
nus: quia si esset mortuus in terra infidelium nō
caderent in penā faciēdo pdicta. Scdm q p-
dicta faciāt cadaueri mortuo. Tertiū q faci-
ant animo vt alibi tūmulādū deferāt. q; si fa-
cerent ex odio vl' ppter cyrurgā nō inciderēt
in penā pdictam.

Casus *xxxvi.* ponit d regularib; vbi
Martinus excomunicat oēs religi-
osos medicantes euntes ad ordines seu mona-
steria nō medicantiū. vt ibi sunt frēs. etiā s; p-
textu cuiusuis licētie etiā aplice general. Itē
scdm excomunicat ipos recipiētē. S; hec pena nō
extendit ad euntes ad ordinē carthusiensium.

Casus *xxxvii.* ponitur d simoniā. vbi
Paulus scdm excomunicat oēs q cū
q; dignitate pditos. q quolibet dādo vel reci-
piēdo simoniā cōmiserint: aut q fuerint medi-
atores. vt ipa fiat i ordine vl' bñficio.

Casus *xxxviii.* est sub Rica. de snia exco-
municatōis. de q Joh. an. iur.
c. nemo. de simo. facit mentionē cōtra dantes
aliqd p gratia obtinēda apud sedē aplicam.
quā pertrāleo. q; reuocata est p cle. v. vt dicit
Joh. cal. et recitat Joh. de lignano ibidē.

Casus *xxxix.* ponit s; Rica. de puile.
vbi excomunicant q libellos famo-
sos: aut canthilenas vl' rithmos faciūt: reti-
nēt: vl' publicāt i infamiā stat ordinū minorū
et pdicatoz et Alex. qrti. q incipit Ex alio

Casus *xl.* est i dicta extranagāti.
vbi excomunicant pdicātes docen-
tes vl' defensores. q pfectoz ordinū fratres nō
sunt i statu pfectōis. et q nō licet eis de demo-
nis viuere. Aut q non possunt pdicare: siue
pfectiones audire de licētia Ro. pon. seu alioz
platoz ordinarioz. sine pssensu curatoz.

Casus *xli.* est ibi dē 5 faciētes vio-
lentia dānabile i loci pdictoz
ordinū. et tā isti q; dicti. i. xxxvi. et xxxvii. casus
pcedēt nō pnt absolui nisi a sede aplica. aut a
pfectoib; dictoz ordinū: p q; i articulo moris

Casus *xlii.* est d oēs intrātes mona-
steria sancte Clare. et ordis p-
dicatoz q ipso facto sunt excomunicati si intrant. p-
ter q; i casib; p eoz regulā et statuta pcessis.

Excommunicatio. vi. de casibus

Excommunicatio

vi. de casibus excommunicationū q̄ re
servant in iure epi solū q̄ sunt duo
Primus est in. c. peruenit. eo. ti. x. q̄ dic vt s.
Excommunicatio. v. casu. i. §. xxxviij. Secundus ca
sus est in cle. cū ex eo. eo. ti. tra fratres mino
res recipiētes ad diuina tpe interdicti fratres
tercij ordinis. S. qz hodie vacat p̄ priuilegi
um dñi Sicuti quarti. ideo pertraleo.

Excommunicatio

vij. de casibus excommunicationū nō
reueruatis a iure alicui. 7 a quibz p̄
absoluere quilibet ordinari. vt patet s. Absol
utio. i. §. ij.

Casus primus est in. c. administrato
res. xxiij. q. v. vbi excommunicatur
oēs p̄ncipes 7 officiales qui tercio admoniti
ab epis vel ecclesiasticis platis recusant eis fa
cere iusticiā sup̄ eoz causis.

Casus ij. est in. c. licet. de elec. vbi ex
communicat ille q̄ electus a pauci
oribz q̄ a duobz partibz cardinaliū i summū
pontificē assentit electōi de se facto. Secūdo ex
communicant oēs q̄ talē recipiūt p̄ papa.

Casus iij. est in. c. quoniā. d. offi. ord.
tra illū qui se ingerit in eccle
sia in qua est episcopus se p̄ episcopo gerens: si
ne consensu illi episcopi.

Casus iij. est in. c. i. de loca. vbi exco
municant magistri 7 schola
res bononie p̄ducentes hospitia domoz alio
rū magistrorū 7 scholarū in lesionē. vel impe
dimentū inhabitantiū: nisi prius tps p̄ductōis
sit elapsus: vel nisi de consensu ipoz magistro
rū vel scholarū inquilinoz. Et no. q̄ nomie
magroz veniūt doctores. s. noie scholarū nō
veniūt exstētes in studijs p̄ scholaribz. vt sūt
cartarij 7 scriptores fm̄ Joh. an. 7 Hof. q̄uis
p̄dicti gaudeat priuilegio scholarū. vt no. in
auten. habita. C. ne fili. p̄ patre 7 h̄ tene. q̄uis
Inno. 7 Lau. teneat q̄ etiā ligant.

Utz locatores ligent p̄fata penā. R. glo. in
d. c. i. tenet q̄ nō. Bar. in. l. fi. C. de acceptila.
7 in multis alijs locis. 7 Be. in. c. ij. de p̄fel. li. vi.
7 in. c. cupientes. de elec. lib. vi. tenet q̄ ligant. s.
tu dic fm̄ Pa. in. d. c. i. q̄ vbi p̄ se esset eadem
ratio in correlatiuis sic esset vera secūda opi
nio. s. in casu nostro non est eadē ratio. 7 ideo
est verior opinio glo. qz locator certat de dam

no vitando. sed p̄ductor certat de lucro vel cō
modo. 7 in odiū alioz aliqñ. facit. c. super eo.
de vsuris. vbi pena nō extendit ad mutuo ac
cipientē. qz nō est eadē ratio. 7 cle. i. de p̄san. et
affini. Idēdē in statuto qd̄ imponit penā vē
denti frumentū q̄ nō extendat ad ementē. fa
cit qd̄ dico. j. lex. §. vi. 7 j. pena. §. v. posset tñ
locator incurrere p̄dictā penā ex participatōe
Nā p̄ductor ipam incurrat tractatōe de p̄du
ctione. 7 ideo si post tractatū in alio tempore
venit ad locatōnē erit locator excommunicat
p. c. nup. eo. ti.

Utz debeat p̄dicti expectare tps finitū loca
tionis. R. Joh. an. tenet q̄ nō. s. solū tps cō
ductōis fidei. s. Pa. tenet q̄ tuti est expectat
7 videt magis puenire tē. d. c. p̄mi.

Utz ista excommunicatio sit tñ localis. R. cōter
tenet q̄ sic sed Hosti. tenet q̄ sit generalis ad
oīa studia que sunt sibi dominio pape. 7 glo.
in. l. ne cui. C. locati. 7 istud est tutius per pro
logū in verbo doctoribz 7 scholaribz bononie
cōmorantibz. qz cōphēdunt etiā alibi exstētes

Casus v. est in. c. nō min. iūcto. c. ad
uersus. de imu. eccliaz. vbi ex
communicant p̄mo oēs officiales laici q̄m̄cū
qz locoz q̄ angarias. 7 exactiones indebitas ec
clesijs 7 ecclesiasticis p̄sonis imponunt. Secūdo
excommunicant p̄dicti q̄ iurisdictionē platoz 7 aucto
ritatē quā habet in suis hoibz euacuāt. Nā tā
isti q̄ aliq̄ p̄mi si moniti cōpetenter nō desistat
ipo facto tā ipi q̄ fautores eoz sunt excommuni
cari nec debet absolui donec satisfecerint cōpetēt.
Tercio excommunicant successores p̄dictoz officia
lium nisi infra mēsem excessum suoz p̄decesso
rū purgauerint 7 satisfecerint.

Pro quoz intelligentia est aduertendū fm̄
Pa. in. d. c. aduersus. q̄ successor nō est exco
municat ipso facto. nisi p̄decessor reliquerit p̄
textu officij ad cōmodū ipi officij vel vniuer
sitaris. s. si reliquit ad cōmodū p̄p̄riū. vl̄ ad
libidinē suā satisfaciendā. nā tunc ipe reus so
lus tenet. 7 ipe vel eius heres cōuenit debent
iuxta illud qd̄ legit. 7 no. in. l. i. 7 ij. ff. ad. l. iul.
repe. in. c. i. de solu.

Querit an p̄fate official' teneat satisfacere de
suo: etiā si nihil habuit si cōtras i cuius vtilita
tē ē s̄sū extortū si vult satisfacere. R. fm̄ Pa. i
d. c. aduersus. q̄ sic p̄ argumētū p̄dicti. c. 7 p̄ no.
p̄ Inno. i. c. sic dignū. d. homi. aduerte n̄ fm̄
Hof. q̄ cōtras i cuius vtilitatē ē s̄sū si ē effecta
locupletio: tenet satisfacere. facit. l. iulian. ff.
de actio. emp.

Excōmunicatio. vii. de casibus CXVIII.

- 3 **¶** S; pone q officialis seu rector non p̄sensit
s; restitit q̄tu potuit: nūq̄d tenet ad restituti
onē si nō dimisit officiū: R. fm̄ Innocē. in. c.
nouerit. de sen. excō. 7 Joh. an. in. d. c. aduer/
sus. q̄ sic. 7 cū vident seq̄ cōiter docto.
- 4 **¶** Quid de successore q̄ non negligit inducere
vniuersitatē vt satisfaciāt. s; eā inducit p̄pos/
se 7 tñ nihil cogit: R. q̄ tenet dimittere officiū
vt sic cōtras cogat ex necessitate officialis sa/
tisfacere. 7 est tuti? fm̄ cōiter docto.
- 5 **¶** Utz dantes p̄siliū p̄dictis siue omēs p̄silia
q̄ talis vniuersitatis teneant: R. fm̄ Pa. in.
d. c. aduersus. q̄ si dederunt p̄silia ad hec gra
uamina inferēda. 7 moniti non reuocauerint
indubie sunt excōmunicati. vt in. d. c. aduer/
sus. 7 in ca. nouerit. de sen. excō. 7 tenet quili/
bet ip̄oz insolitū ad satisfaciendū fm̄ Inno.
in. d. c. sicut dignū. Si vero tacuerit ita q̄ nō
p̄sulerit nec p̄ro: nec p̄tra. tunc dic q̄ inuol
unt pena 7 peccato cū his q̄ exp̄se p̄senserūt.
vt no. Inno. in. c. i. de his q̄ fiūt a maio. par.
cap. 7e quo vide s. cōsentire. s; q̄. Si aut ex/
p̄se p̄radixerūt. s; nō dimiserūt officiū: an in
uoluant peccato 7 pena. Inno. in. d. c. noue/
rerecat opinionēs p̄trarias: tamē ego tene/
rem q̄ licet nō dimiserint officiū nō teneant
p̄ no. p̄ Innocē. in. d. c. i. nisi essent tales q̄ ex/
cessario p̄siliatōnis inducerēt cōmunitatē ad
resistendū.
- 6 **¶** Utz p̄dicta pena habeat locū in quocunq;
successore officialis excōmunicati p̄pter q̄dē
q̄z delictū: R. fm̄ Innocē. q̄ nō. s; soluz habet
locū in successore excōmunicati ex causis p̄di
ctis. vel aliter qualitercūq; p̄pter libertatē ec/
clesie violatā. v̄l nisi fm̄ Hosti. successor foue
ret factū d̄anātū. p̄pt q̄d p̄decessor fuit excōi/
catus. puta qz tenet clericū positū in carcere a
p̄decessore suo: vel quid simile. facit. c. si ocu/
bine. de sen. excō.
- 7 **¶** Utz iudex secularis cōpellens clericum v̄l
etiā secularē personā que alias est de foro eccle/
siastico. etiā sine districtōne p̄sone sit excōmu/
nicatus: R. fm̄ Pa. in. d. c. aduersus. q̄ si mo/
nitus nō resistat excōmunicat? est ip̄so facto
qz turbat iurisdictionē ecclesiasticā. vt est tex. i.
d. c. nō mun. 7 tenet Hosti. 7 Joh. an. hodie
aut per p̄cessum curie sunt excōmunicati excō/
municatōe papali. vt supra Excōmunicatio
v. casu. xxviij.
- 8 **¶** Sed que sunt persone que nō possunt iudi/
cari a seculari iudice: R. q̄ sunt. Primo omēs
illi qui gaudent p̄uilegio canonis. si q̄s sua
dente. 7e quibz dixi supra Excōmunicatō. v.

casu. i. exceptis clericis coniugatis. 7e quibz dic
vt supra Clericus v̄lri. s. p̄. Secundo sunt
omēs persone astrictē perpetuo seruicio eccle/
sie vel p̄dictis qui gaudent p̄uilegio p̄dicto
si quis suadente. vt no. Pa. in. c. null. de fo.
cōpe. 7 fede. facit. c. i. per exceptionē. de p̄uile.
lib. vi. in verbo perpetuo. Secus si non sunt
perpetuo oblati. Et sic limita glo. in. c. clericū
xi. q. i. Tercio sunt omēs de familia ep̄iscopi
fm̄ cōmunē opinionē. vt no. Pa. in. d. c. nul/
lus. Quarto vxor clerici qui defert tonsurā 7
habitū. 7 nō est bigamus. tex. est in. l. fi. C. de
ineol. Mulieres inquit tex. honore maritorū
cingimus 7 genere nobilitamus: 7 for ex eoz
persona statuimus. hec ibi. Quinto rectores
hospitaliū p̄ioz si sunt perpetuo obligati fm̄
eundē Pa. in. d. c. nullus. alias non. Sexto
fratres terciū ordinis beati francisci. 7 sorores
fm̄ Bar. in. l. i. ff. de p̄. 7. l. semp. ff. de iure iu/
mu. 7. d. An. in. d. c. nullus. 7 hodie non est
dubiū. vt patet ex p̄uilegio domini Sicut
quartū. q̄d dicit bulla aurea. Iesuare aucte/
remite fm̄ cōmunem opinionē non pertinent
ad forum ecclesiasticū. quia cras possunt esse
seculares.

Casus vi. est in. c. nō magno. ne cle.
vel mo. p̄tra quoscūq; religio/
sos tacite vel exp̄se p̄fessos: audientes leges
vel ph̄sificam. nisi infra spaciū duoz mensiū
ad claustrū redierint. Adde q̄d dicā infra ca/
su. xxviij.

Casus viij. est in. c. si. ne cleri. vel mo.
vbi excōmunicatio cōtrareli/
giosos de qua in p̄cedenti casu extenditur ad
archidiaconos decanos plebanos p̄positos
cantores 7 alios clericos personatum habē/
tes. 7 omnes sacerdotes. nisi infra spaciū duo
rum mensium destiterint audire leges v̄l ph̄/
sificam. Pro cuius casus 7 p̄cedentis decla/
ratione.

¶ Querit qñ incipiūt currere p̄dicti duo mē/
ses: R. fm̄ Pa. in dictis capitulis. q̄ quo ad
religiosos incipiūt a die exiit? monasterij. vt
p̄dictas sciētias audirent. In decanis vero et
alijs de quibz in septimo casu incipiunt fm̄
Pa. a die exiit? p̄prioꝝ lariiū cū effectū audi/
onis p̄fataꝝ sciētiāz.

¶ Quid si nō exiit p̄prios lares: nec religiosi
mōasteria. s; i domibz p̄p̄ijs aut mōasterijs
audiūt sciētias p̄dictas: R. fm̄ Pa. in. d. c. si.
7 est cōmunior opinio q̄ non erūt excōicati. 7
sic tene q̄uis quidā teneant q̄ nihilominus

1

2

Excommunicatio. vii. de casibus

sunt excommunicati.

3 **¶** Utz religiosi q̄ exiunt monasteria ex aliq̄ alia rōnabili causa. 7 sic audiūt p̄dictas sciētias ligent pena p̄dicta: **R. fm. Pa. in. di. c. fi. q. n. qz vt ligent dicta pena requirūt vt exeat monasteriū. 7 scdo vt exeat ista intentōe. s. studendi i p̄dictis sciētis. 7 tercio q̄ stent p̄ duos mēses extra monasteriū. siue audiant siue nō. Ex q̄ patet q̄ si exiret extra monasteriū ex aliq̄ rōnabili causa n̄ vt audiret p̄dictas sciētias. 7 ex tali rōnabili cā p̄seuerās extra monasteriū vltra duos mēses. interim audiret p̄dictas sciētias n̄ esset excom̄icatus. sec⁹ si solū staret 7 p̄ncipalr extra monasteriū vt audiret. qz tūc ipsi duorū mēsiū incipet a die cessatōis cause p̄pter quā exiit 7 dīspōnis standi extra vt audiat.**

4 **¶** Quid si religiosus exiit vt audiret p̄dictas sciētias: postea mutato p̄posito audit theologia: **R. Inno. tenet q̄ nihilomin⁹ ligat. Sz Pa. in. d. c. fi. tenet q̄ nō est necesse vt reuertat ad monasteriū: nec incurrit penā: s. cauti⁹ ē vt faciat q̄ abbas significet ei q̄ studeat theologie: 7 sic censet reuertens ad claustrū. 7 hoc erit magis tutū.**

5 **¶** Utz religiosus legēs p̄dictas sciētias i suo monasterio liget p̄dicta penā: **R. mihi placet opinio Pa. in. d. c. fi. q̄ nō ligat nec sibi reccāni 7 alij. de quibz in. vii. casu.**

6 **¶** Sz nunq̄d peccat p̄fati studētes in camera p̄pria vel monasterio in legibz: **R. Pa. in. d. c. fi. q̄ nō. si h̄ faciūt ad finē intelligēdi in diuīn canonēs. secus si p̄ncipaliter studerēt p̄pter ipsam sciētia ciuīlē. Idē dic de p̄dictis tenentibus libros p̄dicte sciētie.**

Casus viij. est in. c. cleric⁹. ne cle. vel mo. vbi excom̄icant om̄es sacerdotes q̄ p̄ monitionē officiū vicecomitis: aut p̄positi seculari habuerūt. 7 cōter docto. in. d. c. cleric⁹ dicūt comprehendī noīe sacerdotū oēs existētes i sacris. Et sic tene.

Casus ix. est in. c. i. d. scisma. vbi excom̄icant om̄es inuicētes ordinaribz vel alienatōibz factis a scismaticis. d̄ q̄ vide Scisma. §. ij. 7. iij.

Casus x. in. c. excom̄. de rapto. vbi excom̄icant om̄es q̄ xpianos naufragiū patētes dānata cupiditate spoliāt rebo suis: nisi ablata restituāt q̄primū poterūt. fm. Pa. in. d. c. 7 videt etiā tenere sic glo. ibidē. 7 est tut⁹. fm. aut Joh. an. requirūt monitio vt restituāt. aliter ante monitionē nō erūt excom̄icati. Sed nō placet.

Casus xi. est in. c. ad falsarioz de crimine falsi. d̄ quo habes s. Excom̄icatio. v. casu. iij.

Casus xij. est in. c. non erit fraternitas tua. de sen. excom̄. vbi excom̄icant p̄mo oēs illi q̄ statuta edita 7 cōsuetudines introductas p̄tra ecclie libertatē fecerint seruari. Scdo excom̄icant oēs q̄ eadē statuta nō fecerint deleri q̄primū si uerint. Qd̄ limto verū si habēt p̄tates delēdi. Tercio excom̄icant statuari p̄dicti. Quarto scrip̄tores p̄dictoz statutorū. Quito p̄tates p̄sules rectores 7 p̄siliarij locoz. vbi p̄dicta statuta edita fuerint. Sexto quicūqz indicāt fm̄ p̄dicta statuta. Septimo q̄ indicata redigūt in publicā formā.

¶ Quid dicat cōtra ecclesiasticā libertatē: **R. fm. Pa. i. d. c. nouerit. q̄ cōmē illd̄ qd̄ statuit p̄uilegiū datū vniuersali ecclie a deo. Ut illud. Qd̄cūqz ligaueris sup̄ terrā. xxiij. q. i. v. a papa. vrpura q̄ ad pias cās legata valeāt corā duobz testibz 7 h̄mōi. vel ab impatore. vt p̄bi grā q̄ null⁹ indicet clericos 7 ecclesiasticas p̄sonas: nisi eoz p̄lat⁹ 7 filia. sec⁹ si tale statutū esset p̄ p̄uilegiū datū alicui p̄ncipali ecclie. qz n̄ essent excom̄icati fm̄ cōter doc. Addeñ fm̄ Bar. i. auten. cassa. C. d. sa. san. ec. q̄ statutū q̄ clerici efficerent timidiōres: 7 laici audaciōres esset p̄ libertatē ecclesiasticā. vt p̄bi grā. si statueret q̄ q̄ p̄curat clerici soluat. x. q̄ sō laici. xx.**

¶ Sz qd̄ si ponat i fine statutorū q̄ si essent ali q̄ p̄ libertatē ecclie habeant p̄ nō scripte: **R. fm. Pa. in. d. c. nouerit. 7 Bar. in. d. auten. cassa. q̄ nō sufficit ad euitandā excom̄icationē p̄dictā s. oportet q̄ deleri faciāt.**

¶ Utz sciētes statuta: s. ignorātes esse p̄ libertatē ecclie ligent: **R. Inno. tenet q̄ nō ligant. Joh. de lig. tenet q̄ nō sunt audiēdi. s. tu tunc opinione Inno. q̄ est verior.**

¶ Utz p̄siliarij aut officialis q̄ nō p̄sensit s. dixit talibz statutū sciēdis: nec ea seruare fecit sit excom̄icatus si non dimisit officium: **R. fm. Hostiē. in sum. titulo de sen. excom̄. q̄ sic. Sed ego dico fm̄ q̄ supra casu. v. §. v.**

¶ Qñ ligant sup̄dicti: **R. Pa. in. d. c. nouerit q̄ statuētes dictātes scribentes: aut seruare faciētes statz ligant. Officiales sō 7 p̄siliarij tūc ligant qñ ea scientes seruauerūt: vel vt seruarent op̄rā dederūt. aut cū possent ea deleri fecerunt. aut officio nō renūciauerunt. Intel ligetamē q̄ debet dari eis aliqd̄ temp⁹ ad delēdū vel renunciandū. quia nō incōtinēdū post sciētiā tenent currere. ar. in. l. ratū. 7 in. l. dicti mus. ff. de soly.**

Casus sequentes vsq; ad casus. xxxv. sunt in. vi. decretaliū.

Casus xij. est in. c. vbi periculū de electione vbi excoīcant omnes. **P**rimo q̄ mittit scripturā vel nunciū vñ secrete loquunt cardinalib; vñ alicui eorū existenti bus in p̄clau p̄ electōe pape. vbi nō. q̄ missio aut locutio oportet q̄ sit secreta fm̄ Archi. et Be. ibidē. aliter non esset excoīcat⁹. p̄pter qd̄ dicit Be. q̄ qñ statutū enumerat plura p̄hibita et vltimo p̄hibito qualitatē aliquā restri ctuā adiūgit. illa q̄litas restringens refert ad omnia numerata. Itē scdo excoīcant omēs dñi rectores aliq; officiales cuiuscūq; dignitatis aut p̄diciōis existāt qui diligētē nō obseruāt; aut fraudē circa ea cōmittūt q̄ sibi p̄cipiuntur obseruāda i morte pontificis morientis in eorū terra. vt habet in. d. c. vbi periculū. qd̄ intelli ge fm̄ Be. ibidē vñ nisi tales officiales im pedirent de iure vel de facto ad talia seruanda. q̄ sic nō ligarent.

Casus xiiij. est in. c. sciat cūcti. de elec. vbi excoīcant oēs q̄ p se vel p alios spoliādo seu alias iniuste psequēdo gra uare psumpserint i bñficijs seu alijs bonis suis clericos vel q̄libet psonas ecclīasticas aut eorū sanguines vel ecclīas monasteria seu loca cetera ex eo q̄ tales p̄sone ecclīastice ad q̄s spectat electio noluerūt vñ nolūt eligere eū p q̄ rogabāt. Et nō. fm̄ Archi. et seq̄ Be. ibidē q̄ p verbū spoliādo intelligit. siue auferant latēter siue vñstē quocūq; modo. siue in uadāt imobilia siue rapiāt mobilia per vim et publice siue fraudēt p doli.

1 **Q**uerit an p̄dicta pena habeat locum. si gra uant affines. R. fm̄ Be. ibidē q̄ nō.

2 **U**sq; ad quē gradū intelligunt isti sangui nes. R. fm̄ Be. ibidē q̄ vsq; ad. vij. gradū.

3 **U**tr h̄ pena habeat locū i p̄sentatōe postu latione vñ p̄firmatōe. R. fm̄ glo. in. d. c. q̄ sic dūmodo habeat fieri a clerico vñ p̄sona ecclīa stica. scē si patron⁹ esset laic⁹. Idē dicit Be. ibidē i p̄ferēte et postulātē. Et q̄ collige q̄ cō stitutio penalis q̄ten⁹ p̄cernit fauorē ecclīe est extendēda ad aliū casum q̄s exp̄ssus dūmodo casus ad quē sit extēsiō p̄cernat fauorē ecclīe. facit qd̄ s. dixi. Excoīcatio. v. casu. vi. §. ij.

4 **U**tr mādātari⁹ sit excoīcat⁹. R. fm̄ Pe. de anch. quē sequit Be. ibidē. q̄ aut mādātari us scit qualitatē facti. q̄ scit h̄ fieri in c̄p̄tū eligere debentis. et tūc est excoīcat⁹. et sic limi ta et intellige glo. ibidē. Si vero ignorat qua

litate facti. tūc q̄ nō facit in c̄p̄tū canonis nō erit excoīcat⁹. facit. c. si s̄o. d. sen. ex. et pla cet h̄ op̄i. Jo. de Imo. s̄ p̄uict aliena pena

Casus xv. est in. c. generali. de elec. vbi excoīcant p̄mo illi q̄ re galia. i. collectā q̄ sit noīe regis vel imperatoris. seu vectigalia p̄cella ecclīis a rege aut custo diā seu guardiā sicut i ecclīa. Parmēsi. vbi lai ci debēt custodire donec ecclīe sit p̄uictum vel aduocatōis seu defensionis titulū. qd̄ idē est q̄ aduocat⁹ dicit defensor i ecclīis monaste riorū aut alijs p̄ijs locis vacanti b; et nouo vsur pando bona ecclīaz monasteriorū aut locorū iporū occupare p̄sumūt cuiuscūq; sint digni tatis. vbi nō. fm̄ Be. ibidē q̄ duo requirunt vt sint excoīcati. Primū q̄ p̄dicta iura de nouo vsurpent. et dicunt de nouo si a. xl. annis ci tra fm̄ Bar. p. c. si. de p̄sue. Secūdū q̄ virtute illi⁹ vsurpatōis bona vacantiū p̄dictorū oc cupent. aliter non sunt excoīcati. et addit Bar. q̄ nō solū si. s̄ nominata iura. s̄ etiā qd̄ cūq; aliud p̄ qd̄ occupent bona p̄dicta vsur pent. incidūt in penā p̄dictā Scdo excoīmuni cant clerici p̄dictaz ecclīaz monachi mona steriorū. et p̄sone certe locorū eorundē q̄ p̄dicta fieri p̄curat intellige fm̄ Joh. an. si p̄curant ope p̄silio. p̄sualione aut coopatione.

Casus xvi. est i. c. idēnitatib; de elec. vbi excoīcant deputati vel vo cati ad dirigendas moniales in electionib; q̄ senō abstinent ab his p̄ q̄ inter eas sup facien dis electionib; ipsis oriri posset discordia vel exorta nutriti. vbi dicit Be. q̄ nō euocat⁹ ad electionē vel vocat⁹ ad alia q̄s ad dirigendas electionē nō incurrit hanc penā. licet nutriet discordiā et nō solū ista pena habet locū in ele ctionib; monialiū s̄ etiā in his q̄ nō renūci ant p̄p̄ijs. s̄ viuūt sicut canonici seculares i secularib; ecclīis.

Casus xvij. est in. c. hac p̄stitutōe. de offi. dele. vbi excoīcat q̄libet p curans. vt cōseruator sibi dar⁹ se intromittat de alijs q̄s de manifestis iniurijs. et q̄ dicit vt s̄ p̄seruator. §. i.

Est et ali⁹ casus in. c. cū gētes. de offi. leg. et q̄ dicit vt. §. legat⁹. §. vlti.

Casus xvij. est i. c. vnico de his q̄ vi mer⁹ ve cā. vbi excoīcant oēs illi q̄ absolutōes vel reuocationē quācūq; a sentētia excoīmunicatōis suspēsiōis vel inter dicti extorserunt p̄ vim aut metū. qd̄ intellige

Excommunicatio. vii. de casibus

fm glo. et Archi. ibidē. si absolutio seu reuocatio sit facta. q. si iudex noluisse absoluerē seu reuocare nō haberet locū p̄dicta pena et si vis aut met⁹ sit illat⁹.

1 **¶** Quid si sententia erat iniusta? R. q. nihilo/min⁹ ligabunt p̄dicta pena: si p̄ vnu vel metū obtinuerūt reuocationē. ar. xi. q. ii. c. i. et siue faciat p̄ se siue p̄ aliū. c. mulieres. de sen. exco.

2 **¶** Quid si obtineret talis absolutio per vanū metū de q. timere nō debebat? R. fm Bar. ibi. dē et Archi. q. nō ligabunt. q. p̄prie nō appellat⁹ met⁹ talis timor. l. metū. cu. l. sequē. et l. nō timorē. ff. qd met⁹ causa.

3 **¶** Utz habeat locū p̄dicta pena in absolutōe a minori excommunicatōe sic obtemperat? R. q. nō ar. c. si quē. de sen. exco.

Casus xix. est i. c. mulieres. de iudi. vbi excoīcat⁹ q. fingit causas vlt. fraudē vt iudex p̄sonaliter vadat ad mulierē p̄ testimonio ipi⁹ capiēdo. vbi dicit glo. q. iudex vt possz vilitare dominā faciebat eā nō minare i testē si tñ iudex nō irret ad eā licz fingat eā nō incurreret ista pena fm Jo. an. ibid.

Casus xx. est i. c. ad aplice. de re iudi. qd qz vacat omitto.

Casus xxi. est in. c. p̄sultissimo. de re. ec. nō alie. vbi excoīcant omēs cōpellers cuiuscūqz p̄dictōis sine p̄lato vlt. ecclesiasticas p̄sonas ad submittendū ecclesiā. subiēcdo bona imobilia vel supponendū iura ecclesiāz laicis: vel recognoscendū seu p̄fite dū se tenere ab illis tanqz a superioribz. vel ad statuendū eos laicos tanqz patronos vel aduocatos ecclesiāz seu bonoz ipaz in p̄petuum: seu ad nō modicū tps sine capituli cōsensu et licentia sp̄ali aplice sedis. vt no. fm glo. ibidē. q. vt incurrat ista pena requir. Primo q. sint bona imobilia vel iura q. in imobilibz cōpūtant. Secūdo q. supponant tanqz sint sua vel recognoscant ab eis. Tercio q. non sit ad modicū temp⁹. qz si fieret ad modicū tps ex aliq. iusta causa cū cōsensu capituli non incurreret hec pena. Quarto q. fiat sine licētia capituli et pape. Scdo excoīcant omēs laici q. ex licētia pape et cōsensu capituli p̄tract⁹ inierūt de ecclesiasticis imobilibz vlt. inierūt in futurū si aliqd plusqz importat natura p̄tractū ipoz vel p̄actū i eis factū vsurpauerūt vel exegerūt si mox legitime nō resistūt ab h̄mōi vsurpatōe: restituēdo etiā talit⁹ vsurpata. vbi dicit Archi. q. si est p̄tract⁹ emphitheotic⁹ accipiat qd est a iure p̄missū et nō vltra. Et sic de alijs cōtra-

ctibz initis. Itē dicit q. nō sufficit abstinere a tali vsurpatōe ad euitandū penā p̄dictā: nisi vsurpata restituant.

Casus xxij. est in. c. vnico de religiof do. vbi excoīcant nouū ordi nē aut religionē inueniētes: vel habituz noue religionis assumētes. intellige. s. vt cū alijs si mul viuat. alias seorsuz assumere nō phibent. Secūdo excoīcant omēs fratres mendican tū ordinū post p̄ciliū lugdunēse institutoz: q. aliqd in p̄prio habere nō possunt ex eoz regula: si aliquē recipiūt ad p̄fessionē siue si do mos vel loca eoz alienāt sine licētia sedis apostolice sp̄ali. aut etiā fm Archi. si alienāt bona mobilia. Excipiunt ab ista pena fratres miores et p̄dicatores et heremitaz sancti Aug. et carmelitaz. vt patet in. d. c. Conciliū aut p̄dictū celebratū fuit ab Innoc. iij. Anno do mini. Mccxv.

Casus xxij. est in. c. q̄qz. de cen. vbi excoīcant quicūqz p̄ se vel p̄ ali os suo noīe vel alieno ab ecclīis vlt. ecclesiasticis p̄sonis exigūt pedagia vel guidagia p̄ rebz suis p̄prie qz deferūt vel deferri faciūt nō causa negociatōis. Intelligē si sunt p̄sone singula res: q. h̄ faciūt. Sec⁹ si esset vniuersitas vlt. collegiū qz nō excoīcant s̄z subiect ecclesiastico interdico. Quid aut sit negociatio proprie. vide. s. cleric⁹. ix. §. ij. hodie tñ papalis ē vt. s. dictū est. Excoīcatio. v. casu. xix.

Casus xxij. est in. c. clericis. de imu. eccle. Sed qz p̄ cle. vnica. co. ti. est reuocat⁹ p̄tractōe.

Casus xxv. ē i. c. qm̄. d. imu. ec. vbi excoīcant omēs q. impetratores lit teraz apostolicaz vel alios ad forū ecclesiasticū recurrentes sup causis que ad idē forū de iure vel antiq. p̄suetudine p̄tinere noscunt cōpellūt seu cōpelli p̄curant. aut p̄ se vel p̄ alium impediūt ne corā iudicibz ecclesiasticis delegatoz seu ordinarijs possint iusticiā obtinere vlt. q̄relā d̄ dictis causis corā eis p̄ponere iudices ecclesiasticos vel impetrātes aut litigātes seu litigare volentes aut p̄pinguos ipoz: seu res illoz aut ecclesiāz suaz etiā p̄ captionē modis alijs q. buscūqz aggrauāt cū dātibz auxiliū p̄siliū vlt. fauorē ad p̄dicta. nec tales debēt absolui nisi pri⁹ integre satisfecerint tā iudici cuius iurisdictionē p̄urbauerūt qz pri⁹ p̄urbatē in iura dāni et exp̄sis et interesse partū papalis est. vt patet. s. Excoīcatio. v. casu. xxv.

Casus ^{xxvi.} est in. c. eos. de imu. eccle. ubi excoīcant oēs seculare do-
minū habētes q̄ suis s̄bdit̄s interdicūt ne pla-
tis aut clericis seu p̄sonis ecclesiasticis q̄cūq̄ vē-
dāt aut emāt aliqd ab eisde. nec ip̄is bladum
molāt coquāt panē aut alia obsequia exhibe-
re p̄sumāt vbi no. fm̄. **Se.** ibidē q̄ p̄dicta pena
locū habet solū in illis q̄ habet dominū. et nō
in alijs et q̄ p̄dicta interdicūt suis s̄bditis.
sec⁹ si p̄dicta interdicūt nō suis s̄bditis.

Quid si fiat tale p̄ceptū v̄l statutū ne quis
possit v̄dere v̄l alienare nō s̄bditis vel illis q̄
nō possit onera cōmunis? **R.** fm̄. **Se.** in. d. c.
eos. q̄ nō ligant p̄dicta pena: q̄ nō est s̄ liber-
tate ecclesiasticā. exq̄ nō fit mērio de eccl̄is v̄l ec-
clesiasticis p̄sonis nisi illud intelligeret de ip-
sis. v̄l p̄t̄ index ecclesiastic⁹ ip̄os cōp̄ellere. v̄t
declaret q̄ habet locū q̄ ad laicos: nō quo ad
ecclesiasticas p̄sonas.

Casus ^{xxvij.} est in. c. vt̄ periculosa ne
cle. vel mo. ubi excoīcant tria
genera p̄sonaz. Primo oēs religiosi tacite v̄l
exp̄sse p̄fessi aliquā religionē approbatā teme-
re habitū sue religionis dimittere. vbi no. q̄
ad incurrēdā hāc penā duo requirunt. Primum
q̄ dimittat extra monasteriū egrediēdo. q̄ si
intelligeret q̄ essent excoīcati dimittēdo i mo-
nasterio existēdo. sequerent̄ duo in cōuenien-
tia. Primo q̄ rex. fuisset sup̄flu⁹ dicēdo i scho-
lis v̄l alibi. Suffecisset em̄ dicere vbi libet q̄
esse nō debet. vel dicit glo. in. **Rica.** ff. qd̄ me-
cā. Secdo sequit̄ q̄ religiosus dormiēs sine ha-
bitu esset excoīcat⁹. q̄ temere dimittit. extra. c.
vidua. xx. q. i. et s̄. c. sancti monialis. xxij. di.
ad h̄ de vi. et ho. cle. c. si. in. si. que iura volūt q̄
semp̄ habitu v̄ri debet. qd̄ esset valde amarus
verbū si ligarent sine habitu dormiēdo. qd̄ n̄
est credēdū fm̄ **Joh.** an. in. d. c. vt̄ periculosa in
nouella. Et ideo dic̄ q̄ oportet dimittat habi-
tū vt̄ sint in scholis v̄l alibi extra monasteriū
q̄ sic euagādī habet materiā. vt̄ vult ratio. d.
c. alias q̄uis dimittat i monasterio nec extra
egrediunt̄ n̄ credo ligent̄. q̄ cessat rō. l. f. mate-
ria euagādī. Secdm̄ qd̄ requir̄ vt̄ incurrat hec
pena ē vt̄ dimittat temere. s̄. sine ratōnabili cā-
sa licita religioso: q̄ licet extra monasteriū
appareat sine habitu et cū dimittat tū si h̄ fa-
ciūt ex cā licita religioso quā implere nō p̄nt cō-
mode cū habitu. puta p̄p̄ balnea v̄l piscatio
nē licite fiendā nō ligant̄. p̄pter verbū temere.
et no. in glo. ibidē. et in. c. i. de sen. exco. li. vi.

Si qd̄ si religiosus deferat habitū s̄ ocul

te puta s̄ vestib⁹ laicalib⁹ sine rōabili causa.
et extra monasteriū. **R.** **Joh.** an. in. d. c. deus q̄ d̄
vi. et ho. cle. et glo. in. cle. ij. eo. ti. vident̄ tenere
q̄ sit excoīcat⁹. **Pa.** aut̄ in. d. c. de? tenet q̄ nō
ego post factū s̄l̄r teneo. q̄ cōstitutio penalis
nō debet exēdi ad casuz nō habet̄ cōmmodā
rationē. vt̄ no. **Joh.** an. in. regula odia. de reg.
iur. in. vi. in. mercurialib⁹. licet ante factū sit te-
nenda opi. **Joh.** an. et glo.

Quid si assumit habitū alteri⁹ religionis? **R.**
q̄ mihi placet opi. **Se.** ibidē q̄ nō incurrit p̄-
dictā penā. Et ita cōsultuit **Lap.** allegatōe. xxx
iij. Nec ob. verbū sue religionis. q̄ vna est re-
ligio generalr̄ sumpta q̄ ad tria vota.

Secdo excoīcant oēs religiosi q̄ accedūt ad
quis studia l̄raz. intellige extra claustrū. nisi a
suo plato cū cōsilio maioris p̄ris sui uenit si/
bi eundi ad studiū licētia p̄mitino sit cōcessa.

Nūqd̄ ligabit̄ abbas sine p̄fata licētia va-
dens? **R.** **Se.** ibidē q̄ nō.

Tercio excoīcant oēs doc. siue m̄grī q̄ religi-
ōsos habitu suo dimittō leges vel p̄fiscā do-
cent v̄l in scholis suis p̄sumūt retinere.

Casus ^{xxvij.} est in. c. quicūq̄ d̄ here.

ubi excoīcant oēs q̄ p̄sumpse-
runt ecclesiastice sepulture tradere hereticos cre-
dētes receptatores defensores v̄l fautores eoz
sciēter: nec debet absolui nisi p̄p̄rijs manib⁹ pu-
blice exhumulēt h̄mōi corpa d̄anatoz.

Quid est tradere ecclesiastice sepulture? **R.**
fm̄ **Arch.** q̄ est talū cadauera i cimiterio ec-
clesie tumulare. vel etiā alibi ad modū xp̄ia-
noz cū p̄salinis et orōnib⁹ ad sepulturā deducere.
xxij. q. ij. q̄ diuina. et c. quelitū.

Qui aut̄ dicant fautores receptatores et hu-
iusmodi. vide. j. Hereticus.

Casus ^{xxix.} est i. c. vt̄ inq̄sitor. d̄ here.

ubi excoīcant p̄rātes d̄nī t̄paz
les: rectores vel eoz officiales: seu balui q̄ de
crimie heres cogitūt v̄l iudicat̄: siue si captos
p̄ eodē crimie absq̄ epoz v̄l inq̄sitorz licētia a
carcere liberāt: v̄l executōez p̄ h̄mōi crimie eis
a diocelano v̄l inq̄sitorib⁹ iniūctā n̄ implēt p̄-
ut ad eoz spectat officiū. Itē si directe v̄l indire-
cte p̄sumūt l̄nīaz diocelanoz vel inq̄sitorz aut
p̄cessū impedire v̄l si diocelano v̄l inq̄sitorib⁹ p̄-
supserint se opponere i his q̄ ad p̄fatū fidei ne-
gociū incūbūt. aut aliter impedire cū oib⁹ danti-
b⁹ eis i p̄dicti auxiliū cōsiliū v̄l fauorē. **Lumi-**
tar tū **Matthe.** ibidē v̄z si facit aio impedire
officiū. **Sec⁹** si impediret aio offendēdi. q̄ ē ini-
mie⁹ sui. q̄ sic n̄ est excoīcat⁹. licet impediret.

Excommunicatio. vii. de casibus

Casus xxx. est i. c. vnico. de scisma. Et qz vacat hodie omitto.

Casus xxxi. est in. c. i. de homi. vbi excoicant omnes q p assassinos ali que interficiunt. de q dic vt. s. Assassin. §. i.

Casus xxxij. est in. c. i. de vsu. vbi exco munitant oēs psonē singula res ecclesiastice epīs inferiores q vsurarijs alie nigenis pcedūt domos ad sen? exercendū. de q vide. j. Usura. ij. §. xij.

1 **Quis** dicat ozund? R. q is q ortus est ibi vl in vico ciuitatis illi. ff. ad munici. l. q ex vi co. vel etiā si pater ei? inde originē duxit. ff. co. ti. l. assumptio. §. fili?

2 **Quid** si vsurari? nō sit de terra ozund? sed de dñio sub cui? est terra? R. fm Lar. z fran. ibidē nō habet locū hec pena.

3 **An** pdicta pena cōprehēdat pducētes inde os? R. Lar. in cle. i. de vsur. Be. in. c. vsurari de vsu. in. vi. z Pau. z Bal. in quodā pñlio. qd incipit Inter iudeos. z Lau. z Rodol. in suo tractatu d? tractatibz tenēt q sic. Et sic tene licet aliq teneat ptrariū. vt. j. Usura. ij. §. xij

Casus xxxij. est in. c. vnico de iniur. vbi excoicant pcedētes repñali lias cōtra psonas ecclesiasticas vel eoz bona. vl si generaliter pcessas pxtu cuiusuis pñue tudinis ad eadē referūt seu extēdūt nisi ifra mēsem a die pcessionis reuocent. Intelligē si sunt psonē singulares. Itē nota fm Archi. ibi dē q pcedere pñnet ad pcedētes z extēdere ad eos qbz tales repñalie sunt pcesse.

1 **Quid** si ante mēsem pcesserūt ad actū? R. glo. z Be. ibidez q sunt excoicati qz phibent actū z pñcipit reuocationē infra mēsem.

Casus xxxij. est i. c. felix. de pe. de q habes. s. Excoicatio. v. casu. ij

Casus sequentes vsqz ad casum. xlvj. sunt in clemētina.

Casus xxxv. est in cle. vnica. de seque. pol. vbi excoicant oēs q seque strationē q debet fieri p ordinariū loci de bñfi cio nō possessio pacifice p triennū integz post sententiā diffinitiuā p possessore apud sedē apo stolicā dūtaxat i petitorio vl possessorio pmul gata ipe dire. vl fruct? sequestratos q supsunt oneribz tenētis seqstratū bñficiū occupare p sumpserunt. a qua nō absoluant nisi vsurpata restituāt z impedimentū remoueāt.

1 **Quid** si sequester pñnet fruct? in utilitatē

beneficij? R. glo. Pau. z Zen. q non pñt ppter verbū restituat.

Casus xxxvi. est in cle. i. de sepul. vbi excoicant oēs q interdicti tpe i casibz nō pcessis a iure. vel excoicatos publi ce. l. maior excoicatio nō minori fm Innoc. in. c. sacris de sepul. aut noiatum interdictos. Intellige a diuinis z pñcipatōe sacramētoz fm Pau. qz interdicti a iurisdicōe vel ab aliq officio nō pñuant sepultura: vl vsurarios ma nifestos scietē sepelire pñsumūt in cimiterijs. nec debēt absolui nisi pñsatisfecerint illis qbz iniuria facta ad arbitriū dioecēsan.

Utz ad incurrēdū pdictā penā reqñat q lo cus sit bñdict? R. fm Lar. ibidē q sic. qz non dicit cimiteriū nisi p bñdictōez. ar. c. nemo. d. pñe. di. i. z h? ven? licet aliq teneat ptrariū: qz opī. pñt esse vera qñ loc? diu habet p bñdictio licet in veritate nō esset.

2 **Quis** dicat publice excoicat? R. fm glo. in. c. exceptōez de excep. q si agit de pena incurrē da respectu cōicantiū ipsi excoicato intelligūt si iudex tulit sñiaz i loco vbi publice iudicare pñuenit pñsentibz officialibz suis z pñbz. vel al tera absente p pñumaciā. alias sec? Sed glo. in. d. cle. i. vult q ex q litate fori z ex mltitudine astantiū vl paucitate dicat publicū vl nō pu blicū. vñ fm eandē glo. sepeliēs occulte exco munitatū. licet sciat nō incidit i penā. Pa. in. d. c. exceptionē limitat h? vez qñ nō esset exco munitat? fm modū quē dicit glo. in. d. c. exce ptiōe. aut si esset tñ sepeliēs ignorabat. z ma gis placet. q vero ad excoicatū dicat publice exco munitat? ex q a iudice fuit excoicat? ipo pñente vel pñumaciter absente. licet non fuerit denunciāt? fm Pa. in. d. c. excep.

3 **Quis** dicat nominatim interdicit? vl exco munitat? vide nominatim.

4 **Quid** si vsurari? manifest? fecit cautionē? R. Lar. in. d. cle. q poterit sepeliri licite. z ita tenet glo. z Matthe? ibidē.

5 **Utz** hec pena liget solū humo vel tumulto imponētes an pcomitātes vl portātes seu offi ciantes? R. Pau. tenet q solū tumulto impo nētes. Ste. tenet q oēs etiā pcomitātes. Glo. dicit casuz dubiū. Ego credo nisi fiat fraudu lenter q solū est excoicat? imponēs in tumulto cū mandantibz z autoritatē pñstantibz siml cū platis dolose nō phibētibz: lz pñmittētibz sep elire z officiantibz fm morē sepulture.

Casus xxxvij. est i cle. i. de deci. vbi ex co munitant omnes religiosi

administrationē ut bñficia nō habentes q̄ no
ualia aut alias decimas ecclesijs debitas ⁊ ad
eos nō spectātes sibi appropriare p̄sumūt. seu
q̄ de aialibz familiarz aut pastoz suoz vl' alio
rū etiā aialiu immiscētū eoz gregibz. aut q̄ de
aialibz q̄ in fraudē ecclesiāz emūt emptaꝝ vē
ditoz vl' alijs ab ip̄s tenēda tradunt. seu q̄
de terris quas tradūt alijs excolēdas decimas
soluere nō permittūt aut phibēt. si post req̄siti
onē factā ab eis quoz interest nō restiterint i/
fra mēsem vl' si de his q̄ p̄tra p̄missa vsurpare
vl' retinere p̄sumpserūt infra duos mēses eccle
sijs dānificat' emēda si fecerint cōpetentē nec
debet absolui nisi ante satisfactōnes ⁊ dignam
fecerint.

- 1 **Q**uid de decimis debitis p̄uato ex p̄uilegio
vl' feudo? *R. glo. ibidē nō esse locū isti pene.*
- 2 **Q**uid si p̄dicti licet nō phibēt alijs. tñ ip̄si
nō solūt decimas cū debeat? *R. glo. ibidem.*
Pau. ⁊ Zen. q̄ nō erūt excomunicati. aliter peioris
essent ⁊ ditōis q̄ laici nō solūtes decimas.

Casus *xxviii.* est in cle. i. de sta. mo.
vbi excomunicant duo genera per
sonaz. Primo oēs monachi ⁊ canonici regu
lares administrationē aliquā nō habētes q̄ si
ne licētia sp̄ali suoz platorz se trāsserūt ad cu
rias principū vt dāminū aliqd suis plat' aut
monasterijs inferāt. Ubi no. fm glo. ⁊ Car.
ibidē q̄ ad incurrēdū hāc penā duo req̄runt
Primo q̄ intrauerint curiā. quia ex solo exitu
claustrī ob hāc causam nō ligarent. Secūdu
q̄d req̄rit est vt causa dānificādi monasteriū
vl' platū curiā intrauerint. vñ licz dāminū nō
intulerint. vt puta q̄ penituit eos. tñ ex q̄ pro
pter hāc causāz curiā intrauerūt ligant. licen
tiāz sō habere vl' nō habere nō puto ponderā
dū. vt dicit glo. ibidē.

- 1 **Q**uid est administratio? *R. Car. in. d. cle.*
⁊ Lau. q̄ p̄ administratōe debemus intellige
re perceptionē temporalium fructuū nō autē ip̄i
ritualium officioꝝ.
- 2 **I**te secūdo excomunicant monachi q̄ sine licen
tia obtrā abbatū suoz tenēt arma intra septa
monasterioꝝ. vt dicit Car. q̄ septa est clausu
ra monasterij quā n̄ licet egredi nisi d' licētia.
- 3 **Q**uid si talis est abbas q̄ parit p̄tumeliā
creatori. vel inuigūt monachis intolerabilia.
vel eos p̄sequit odio capitali: poterunt ne mo
nachi sine licētia arma sumere si alijs reme
dijs nō p̄nt sibi p̄uidere? *R. Car. ibidē q̄ sine*
p̄dicta pena p̄nt assumere. xi. q. iij. c. Julian.
- 4 **Q**uid si tenēt arma in aliq̄ monasterio nō i

suo? *R. q̄ nō erūt excomunicati. Et no. q̄ noie ar*
moz intelligunt ea q̄ cōiter sunt ad inuaden
dū vel defendendū. Si vero essent talia q̄bz
possent uti vt armis vl' vt instrumētis. sicut
bacul' lapis furcā ⁊ h̄mōi. tunc talia sumūe
significatū ab intentōe deferentis. Itē no. q̄ p̄
fati casus nō habet locū in alijs monachis ni
si in nigris.

Casus *xxxix.* est in cle. attendētes. de
sta. mo. vbi excomunicant impedi
entes visitatores monialiu quarūcūq̄ ⁊ etiāz
canonicaz regulariū in his q̄ p̄tinet ad offici
um visitatōis earundē. Ubi no. fm Car. ibi
dē. q̄ ad incurrēdū p̄dictā penā optet. Pri
mo q̄ impedimentū effectualiter p̄stet. Secū
do q̄ admonitio vt desistat sit eis facta p̄ visi
tante. Tercio q̄ monitio nō p̄cedat impedimē
tū. alias nō ligarent ista pena. Et dicit suffice
re vnica monitionē etiā generaliter factā. dū
modo fiat a visitate.

Casus *xl.* est in cle. i. de reli. do. vbi ex
comunicant oēs statū bigbi
naz assumētes vel assumptū sectantes. Secū
do excomunicant religiosi qui dictas bigbinas fo
uent in eoz statu: seu vt assumāt dictū bigbi
natū dant eis cōsiliū fauorē vel auxiliū directe
vel indirecte.

Casus *xli.* est in cle. vnica. de cōsangu. ⁊
affini. vbi excomunicant oēs scie
ter p̄trahētes matrimoniū i gradibz cōsanguī
nitatis vel affinitatis phibitis. Itē secūdo
p̄trahētes cū monialibz. Itē terciō religiosi
vel moniales aut clerici i sacris p̄stituti p̄tra
hētes matrimoniū cū quibuscūq̄.

Quid si ignorauit qñ p̄traxit. s̄ postea sci
uit gradū phibitū? *R. cū glo. ⁊ Car. in. d. cle.*
q̄ nō ligat ista pena. nisi p̄trahat de nouo q̄stū
cūq̄ cohabitēt. licet peccet mortaliter.

Utz p̄trahēs cū impubere sibi cōsanguinea
vel affine liget p̄dicta pena? *R. Car. ⁊ Lau.*
ibidē q̄ nō ligat q̄ sponsalia poti' isti iuris in
terpratōne p̄trahūt q̄s matrimoniū. c. vnico.
de respon. impu. lib. vi. ⁊ p̄trahētes sponsalia
nō ligantur p̄dicta pena. vt tenet glo. Ste. ⁊
Pau. ibidē. q̄d intellige nisi p̄ copulā carnalē
efficiāt matrimoniū.

Utz p̄trahēs cū furiosa sibi affine liget p̄
dicta pena? *R. q̄ nō.*

Quid si solū p̄traxit p̄ verba de p̄senti. s̄ nō
p̄sumauit? *R. glo. q̄ nihilomin' ligat.*

Quis dicat religiosus vt incidat i istā penā
R. glo. q̄ q̄libet tacite vl' exp̄sse p̄fessus aliquā

Excommunicatio. vii. de casibus

religionē approbatā.

Casus rel. est in cle. nolētes. de here. ubi excoīcant oēs inq̄sitores seu cōmissarij sup̄ heresi deputati q̄ p̄p̄tū offi cū inq̄sitiōis q̄cūq; modo illicito pecuniā ex torquet ab aliquib; . Itē sc̄do si sciēter p̄dicti acceptēt bona ecclesiāz. Itē tēcio si fisco etiāz eccleīe ob clericoz delictū applicēt bona ecclesiāz. vt dicit **Car.** q̄ hec pena nō cōphēdit epos. et est verior op̄. licet aliq̄ p̄tradicat. Itē dicit q̄ nōle pecunie intelligit q̄d cūq; extima bile. facit. l. i. r. ij. C. de p̄sti. pecu. r. i. q. i. torū. Itē dicit q̄ solum habet locū ista pena q̄n p̄p̄tū offi cū h̄ faciūt. Et aduerte q̄ p̄dicti n̄ pōt sunt absolui p̄terq; in mortis articulo: nisi pri us satisfecerint de pecunia sic extorta: nec pri uilegiū aut pactū vel remissio valet cōtra hoc vt in. d. cle.

Casus rel. est in cle. vnica. de vsur. ubi excoīcant p̄rātes capita/ nei rectores p̄sules iudices p̄siliarij. aut aliq̄ uis officiales quarūcūq; cōmunitatū q̄ faciūt statuta scribūt v̄l dicāt q̄ vsure soluant. aut q̄ solute nō restituant cū repetunt. Itē sc̄do q̄ sciēter iudicare fm̄ illa statuta p̄sumpserint. Itē tēcio si p̄dicta statuta hacten⁹ edita de li/ būs cōmunitatū ipaz nō releuerint si habēt p̄rātem sup̄ h̄ infra tres mēses. intellige tā de p̄rāte iuris q̄ facti fm̄ glo. et **Car.** ibidē. Item q̄to quicūq; p̄dictoz p̄sumētes obnuare p̄di/ cta statuta seu p̄suetudines effectū eoz habē/ tes quoquo modo. S; aliq̄ p̄dictis seruātes talia statuta nō sunt excoīcati fm̄ **Car.** ibidē. Itē nō. q̄ is q̄ scribit v̄l dicat vt incidat i pe/ nam p̄dictā oportet hec faciat tanq̄ officialis fm̄ **Pau.** aliter nō ligaret. Sūt. nō ligat scri bēis sententiā p̄formē statuto. nisi poneret te nor statim in sentētia.

1 **Quid** si faciūt statutū p̄pter vsurarios rep̄ mendos vt nō exigan nisi tm̄. **R.** glo. et **Car.** q̄ nō ligant.

2 **Quid** de dñis q̄ cū iudeis vsuras exerceñti bus pacta faciūt. **R.** **Car.** ibidē q̄ sic sunt ex/ cōmunicati fm̄ **Lau.** maxime si vsure exigan tur a xp̄ianis. sicut q̄n faciūt pacta cū xp̄ianis vsurarijs.

Casus rel. est in cle. cnpiciētes. de pe. ubi excoīcant oēs religiosi cuius cūq; ordinis et p̄ditiōis existētes q̄ interdiciūt impositum a sede ap̄lica v̄l a q̄cūq; plato q̄d mater ecclīa seruat nō seruauerint. Idē dicit cessatō ibi generalib; a diuinis. et ligat hec pe na etiā si interdiciūt sit nullū.

num qd fuit et postea reficere. vt no. r. vij. q. ij. de monachis. in fin. **Car.** hic nō phibent lo/ ca destructa reficere. Limitat **Pau.** verūz nūc ipa loca desierint esse de eoz dominio. et postea ex nouo iure acquirūt.

¶ An aut p̄dicti mendicātes possint augmen tare loca iā capta. **R.** **Lap.** p̄silio. cl. r. vij. q. sic sine p̄dicta pena. facit. c. fi. de p̄ci. p̄ben. li. vi. r. c. p̄siliuit de iude. r. cle. i. d. sup. ne. pla. q. aliud est de nouo capere aliud augmētare. p̄ter rea hic nō accipit loc. vt in. l. loc. ff. de verbo. sig. s; caput p̄ alio loco diuerso pluraliter. vñ p̄pter augmētatiōēz nō dicit habere duo lo/ ca. Itē tēcio ibidē excoīcant oēs religioī q̄ aliq̄ p̄ferre p̄sumunt in sermonib; suis v̄l ali/ bi ista intentōe vt a decimaz debitorū ecclesiāz solutiōe retrahāt audientes. Vñ tria requirūt vt incidāt in p̄dictā penā. Primū q̄ dicāt in/ tentōe retrahendi. Secundū q̄ decime a dñb; retrahere intendūt sint debite. Tertiū q̄ dicat p̄sonis audientiū q̄ ex debito debent soluere di/ ctas decimas. Itē quarto ibidē excoīcant oēs religioī q̄ p̄dicare p̄sumpserint negligētia nō purgata de p̄sciētia faciēda circa decimas non soluentib; p̄sistentib; vt soluant. Pro q̄ est sciē dū q̄ in. d. cle. p̄cipit sub interminatiōe male/ dictōis eterne q̄ i prima dñica q̄nta et vltima q̄dragesime. et i festi ascēsiōis dñice penthe/ natiuitatis b̄ti Johānis baptiste. assumptio nis. et natiuitatis beate virginis Marię p̄dicta do populis si a p̄latis ecclīaz aut eoz vicarij v̄l loca tenentib; eozundē fuerint requisiti audi entes exp̄sse de solutiōe decimaz informēt. Itē sc̄do p̄cipit p̄dictis religioīs q̄ requisiti a p̄di/ ctis p̄sciētiā faciāt illis quoz p̄fessiones au/ diūt q̄ decimas soluere non omittāt q̄ si post talē requisitiōē sciēter postposuerint p̄sistentib; cōsciētiā facere de h̄mōi soluēdis decimis tā diu ab officio p̄dicatōis ipo facto sunt suspēsi donec p̄sistentib; ipis non fecerint p̄sciētiā si h̄ ipm sibi dicēdi cōmode facultatem habue/ rint. et ideo h̄ nō faciēdo p̄dicādo interm sūt excoīmunicati ipo facto optet ergo q̄ p̄sciētiā faciāt sibi p̄sistentib; si cōmode possūt anteq; p̄dicēt. aliter nō euitāt p̄dictā penā.

Casus rel. est in cle. i. de sen. exco. ubi excoīcant oēs religiosi cuius cūq; ordinis et p̄ditiōis existētes q̄ interdiciūt impositum a sede ap̄lica v̄l a q̄cūq; plato q̄d mater ecclīa seruat nō seruauerint. Idē dicit cessatō ibi generalib; a diuinis. et ligat hec pe na etiā si interdiciūt sit nullū.

Casus xvi. qui aliqui est papalis. alii
episcopalis. aliqui non. in. c.
eos. de sen. excō. li. vi. ubi illi qui a sententia canonis
vel hominis propter mortis periculum vel aliud impedi-
mentum fuerint absoluti ab alio quam ab eo a quo in
re erat absolventi. si liberati a tali impedimento
quocumque modo poterint contempserint se punire
illi qui legitime debebat eum absolvere et satisfaci-
re putat ab eodem eis iungitur. ipso facto sententia excō-
municatiois incurrunt et ab eo solo poterunt ab-
soluti a quo a prima excōmunicatio erat absolventi. Idem
dicit de illis qui cum absolvent a papa vel legatus ip-
sius a quibusque sententiarum iungitur eis ut se ordi-
nariis aut alijs quibusque representent per susceptio-
nem penitentiae vel per satisfactionem impedienda his qui
baptismi iniuriam fecerunt si non faciunt eum puniri co-
modo poterunt eandem sententiam ipso facto incurrunt
de quo vide s. Absolutio. iij. §. xvi. Et adverte
h. p. Joh. an. dicit quod istud habet locum tam in sententia
iuris quam hominis. et ita sequuntur omnes de rota.

Casus xvij. qui est aliqui papalis. alii
episcopalis. aliqui non est in. c.
nup. et in. c. si concubine. de sen. excō. contra pri-
vatos cum excōmunicatis. de quo dicitur ut. j. Excō-
municatio. viij. §. i.

Casus xviij. est per extraneos pauli-
secundi positum s. Ricca. de re. ec.
non alie. ubi excōmunicant alienantes res ecclesiasti-
cas sine faciente pactum per quod ipsorum dominium
transfereatur. ac omnes precedentes hypothecantes infeu-
dantes. vel in emphiteosim precedentes aut loca-
tes nisi in casibus a iure concessis. exceptis fructi-
bus et bonis que servando suam non possunt. Item se-
cundo excōmunicant qui taliter alienata recipiunt.

i. **Sunt** et multi alij casus excōmunicationum tam pa-
pales quam per statuta ordinarioz in eorum diocesi-
bus promulgati que omittit brevitatis causa. et
etiam propter ea que inferantur sequenti questione.

2. **Pro** declaratioe omnium predictorum casuum tam in isto
c. quam in duobus precedentibus querunt infra scripta.

3. **Utrum** ignorantes predictas sententias excōmunicatio-
nis ligentur qui ad deum et conscientiam faciendum vel omi-
tendo id propter quod sententia excōmunicatiois imponitur.
R. Aut ignorantia est affectata crassa vel suppi-
na. et sic ligantur sicut contra doctores. per textum clarum.
in. c. ut aiaz piculis. de p. s. li. vi. Aut ignorantia
non est affectata nec crassa aut supina. Et
sic qui ad foris conscientie ex. no. in. c. cognoscentes.
de p. s. et in. c. a nobis. el. i. de sententia excōmunicatiois
et in. d. c. ut aiaz distinguo. Aut id quod commit-
titur vel omittitur propter quod excōmunicatio infligitur non
est prohibita vel precepta a lege divina. sed solam a

iure positivo vel per statuta. Et tunc talis igno-
rans non ligatur sententia excōmunicatiois. quia ad eam incur-
rendam requiritur dolo vel vel presumptio sicut et la-
ta culpa. l. qui nerna. ff. de p. s. h. tenet Jo. an.
in. c. quate. eo. ti. in nouella. ubi dicitur notabile
verbum. Nota quod in hoc vel quocumque canone nul-
lus incidit nisi sit in dolo. Hoc idem tenere vi-
detur Inno. in. c. cum medicinalis. eo. ti. li. vi. et fa-
cit quod non. Bar. in. l. quicunque. C. de servus fugi-
t. ubi dicitur quod ubique loquimur de pena capitali
vel corporali subintelligitur dolo. et sic vide. j. Pe-
na. §. vi. ergo a fortiori subintelligitur in excō-
municatioe qui punit aiaz. Cum ergo talis non sit in dolo
vero. ut patet s. dolo. §. i. nec presumptio quia non
ignorat crasse nec suppine. quod est lata culpa.
ergo non ligabitur sententia excōmunicatiois. facit quod non.
Inno. in. c. novetur. eo. ti. ubi dicitur quod faciens
statutum contra ecclesiasticam libertatem ignorans fo-
re contra ecclesiasticam libertatem non ligatur sententia excō-
municatiois. Item sic patet per ea que non. in. l. qui contra. et in. l.
si quis incesti. et in aut. incestas. C. de ince. et inuti.
nup. ubi patet quod ignorantia iuris excusat a pena
imposita veritas nuptias contrahenti. facit. l. si
adulterium cum incestu. §. i. ff. de adul. Aut id quod
committitur vel omittitur propter quod excōmunicatio infli-
gitur est contra legem divinam et committens scit fore co-
tra legem dei. licet ignoret esse prohibita per ius co-
mune vel per decretales: aut statuta quocumque. et
sic est diversitas inter doctores. Nam glo. in. d. c. a
nobis. et Bar. in. l. cunctos populos. C. de sum. tri.
et si. ea. videtur tenere qui ligatur. quia est in dolo facie-
do rem quam scit sibi esse prohibita per quibus facit. l.
nec exemplum. C. ad. l. cor. de fal. et c. cum illorum. in
fi. eo. ti. Dm. opi. videtur etiam Sco. in. iij. di.
vi. Contrarium tenet Joh. an. in. d. c. ut aiaz.
et qui ad excōmunicatores. d. An. et Pa. in. d. c. a no-
bis. et Be. in. d. c. ut aiaz. Sed per concordiam sic
distinguo. Aut loquimur de excōmunicatioibus qui in-
fliguntur a iure communi: aut per extraneos vel
statuta quocumque super facto donato a lege divina
qui contra in dioecibus publicantur et sciunt. ut est
illa. de non contrahendo in gradu prohibito. de non ver-
berando clericorum et filiorum: et sic ligatur. quia est lata
culpa ignorare quod omnes sine peccatois sciunt. quia si
est homo boni sensus non ignoraret talia si faceret
qui contra homines sine peccatois faciunt. l. si iuret ad ec-
clesias et ad predicatores et filia ipsa non ignoraret.
Cum ergo talis non sit extra culpam ignorantie sic
non evitabit penam. Et sic intelligo et limbo glo. et
Bar. tenentes qui ligantur. Aut loquimur de excōmuni-
cationibus iuris. communis et extraneorum vel statu-
torum quocumque super facto donato a lege divina
qui contra non publicantur in dioecibus nec sciuntur

Excomunicatio. vii. de casibus

Et sic cū talis ignorans sit extra omnē culpā ignorācie nō ligabit pena excomunicatōis: nisi sit psona cui ex officio ignorare sit phibitū. Et sic intellige et limita Joh. an. et do. An. cū ceteris qui tenent qd nō ligat inia excomunicatōis. Ratio est. qz qritas pene debet pportinari quātitati culpe. c. felici. de pe. lib. vi. Et talis peccās soluz offendit legē diuinā ptra quā se scit facere. nō aut offendit ditorē canonis cū ipm canonē ignoret. et sine omī culpa. ergo solū debet puniri pena. l. diuicquā puaricat nō pena excomunicatōis q nō ligat: nisi rōne ptempt? regulariter. vt in. c. sacro. eo. et c. nemo epoz. xi. q. iiij. cū filibz q ptempt? nō est in casu nro quo ad canonē vel statutū qd ignorat. qz vbi dat igr norātia cessat ptempt? fm. d. An. in. d. c. a nobis. facit. c. si. q. ma. accu. poli. Itē qd nō. In no. et docto. in. c. si vero. el. ij. eodē. vbi patz q pcutiēs clericū ignorās clericū esse nō est excomunicat? licet faciat factū dānatū. l. diuina. qz nō pntit canonē cū ignoret clericū esse et sic nō ligat. Nec ob. q sepe in excomunicatōibz dicit q sufficiat affixio in valuis. s. Petri. rome. qz id debet intelligi q ad psumptōez fori ptentio si. vl q ad illos q sunt in culpa. vt non possint publicari i eoz terris. Aliter sequeretur q libet teneret hōe pcuratōrē in curia: vel studere in/ri canonico. qd est impossibile multis.

4 **¶** Urz mandās fieri aliqd qd phibet aliq pfa taz excomunicatōis sit ipso facto excomunicatus? R. fm distinctionē. de qua. j. Mandatū. §. i.

5 **¶** Sz qd si qd mādauit nō habuit effectū? R. q nō est excomunicat? in nullo casu pdictoz. nisi solū i illo de q s. in casu. xxxi. l. in. c. i. d. homi. in alijs aut casibz vt incidat in excomunicatōez nō sufficit q solū mādauerit. sz oportet effect? mādati sequat. vt no. in. c. felici. de pe. li. vi. per. Hof. et alibi. p docto.

6 **¶** Urz ratū habēs maleficiū qd aliq pdictaz excomunicatōis phibet liget silr cū faciet? R. q ligat si tñ interueniāt q requirunt vt ratihabito habeat locū q vidēs. p sentire. §. iij.

7 **¶** Urz pfulcēs vl fauorē dantes inducentel alios ad aliqd pdictoz faciendū silr sint excomunicati? R. q nō. nisi vbi exprimit etiā p dantes piliū auxiliū vl fauorē. et excepto si darēt piliū auxiliū vel fauorē ad factū dānatū postqz ille cui dant piliū auxiliū vel fauorē iā est ligat? qz sic ligarent eadē pena et ab eodē essent absoluedi. vt in. c. nup. de sen. exco. et j. Excomunicatio. viij. §. i.

8 **¶** Quero de q pilio intelligit qñ excomunicatio i fugit cū dantibz piliū? R. vt colligo ex Car.

in de. si qz de pe. q intelligit de fraudulēto pilio nō de nudo qd nihil addidit ad peccatū. vt no. in. d. c. nup. in glo. q. et in. c. sicut dignū. de homi. Et dicit Pau. q piliū pstat suadēdo rogādo mandādo instruēdo vel vtilitatez inde secuturā ostēdendo. vt no. Inno. in. c. ad audientia d. homi. Itē dicit Pau. q ex nudo pilio regulariter qz nō tenet. vt in sti. mādatur. §. tua tñ grā. Et dicit nudū piliū vl sim. plex fauor illi? q ad maleficiū faciendū nihil addidit: pura qz sic omnino faceret et cū tanto aio. sz vbi qz magis efficaciter inducit: licet als esset factus? tūc nō est nudū piliū nec simplex fauor vt elicio ex glo. in. d. c. felici. Itē no. fm Pau. in. d. c. felici. q ad incurredā penā excomunicatōis optet piliū fauor vl auxiliū sint circa factū dānatū p qd incurrit excomunicatio. qz si esset circa alia nō haberet locū.

9 **¶** Quis dicat defensor vl receptor habes. j. Deretic? §. xxij. cū sequētibz. et fm pdictā de clarationē ligabunt in quocūqz. de ipis sit mētio spēialis.

10 **¶** Quis dicat soci? R. glo. Car. et Pan. i. d. c. felici. q est ille q aliqd coopat ad actū dānatū. Un no. q qñ sunt plures ad delinquendū et null? est principalis tūc dicunt agentes Sz qñ vn? est principalis et alius coopans. tūc stricte dicit soci? in cēsuris. licet large soci? criminis dicat tripliciter. s. pcomitās fauens et nō corripies. vt. xvi. q. iij. ita plane. lxxvi. dist. faciētis. et in. d. c. sicut dignum. §. ij. et tales regulariter nō puniunt eadē pena.

11 **¶** Quenit qz in plerisq casibz excomunicatōis pdictaz dicit q nō sunt absoluedi nisi p? sanl fecerint vl aliud fecerint. Urz teneat absolutio ante satisfactōnē et impletōez illoz q mandant i dictis casibz? R. et p regula est tenēdū q vbiqz ius vrit isto pbo p negatiue. q tūc absolutio impēsa ptra id qd sic imponit ē nullā. vt patet p glo. in regula pma. de reg. iur. li. vi. Idē dic qñ canon vrit verbo nō valeat. et tales casus sunt. xi. et xij. et xvij. et oēs casus sequētes vsqz ad casum. xxxi. inclusiue. Et excomunicatio. v. et xlij. §. Excomunicatio. viij. vbi aut canon vrit verbo nullatenus. tūc fm Zen. in de. vnica. de seq. nō valet. sz fm Car. ibidē valet. Sz ego dico q vbi alias absolutio ali? cui p?ner de iure tūc tenet absolutio si omittatur qd p?cipit canō fiendū. qz tūc qz vrit pbo nullaten? aut pbo nō mereat vl nō absoluat. sz vbi absolutio de iure nō cōpetit tali. puta qz p ditor canonis sibi vl alteri reseruauit et solū pcedit in aliq casu. pbi grā in articulo mortis

et hmoi sub aliqua forma sit sub quibuscūq;
verbis velis. tūc nō valet absolutio nisi serua
ta modificatōe seu forma in ipso canone expre
sa. facit glo. in cle. i. de iure patro. in verbo inhi
bentes. qd bene nota.

Excommunicatō

vii. de picipantib; cū excoīcatū
maiori excoīcatōe. 7 qz diuersi
mode picipat diuersas infēa qstiones p qz
intelligere quis poterit qn picipado ligatur
maiori excoīcatōe vlt̄ minor. aut qn licite 7
sine peccato picipat.

¶ Utz picipās cū excoīcato in crimine in
currat aliquā censurā. R. q. aut excoīcat? cūz
quo picipat est excoīcat? cū dantib; ei auxi
liū piliū vel fauorē. 7 tūc si picipat in eodez
delicto sine anteqz sit excoīcat? siue post. s. dā
do auxiliū piliū vel fauorē ad ipm faciendū
vel pūmandū sic ligat eadē snia excoīcatōis
7 ab eodē solo pē absoluti. a q pē excoīcatū cū
q sic picipant. aut talis nō est excoīcat? cūz
dantib; ei auxiliū cōsiliū vel fauorē. 7 tūc si
picipat cū eo dādo auxiliū piliū vlt̄ fauo
rē in facto dāato anteqz ille cōmiserit factūz
ppter qd excoīcat? est sic ligat eadē snia peccat mortali
ter. Si aut picipat postqz ille cōmiserit fa
ctū damnatū. 7 est excoīcatū sic ligat eadēz
excoīcatōe 7 ab eodē poterit absoluti a q pē ex
coīcatū cūz quo picipant. 7 sic intellige
e. nup. 7. c. si pēbūne. de sen. exco.

¶ Quid si picipat nō in eodem delicto ppter
qd excoīcat? est ille cū q picipat. s. i alio pec
cato mortali. R. q. peccat mortaliter. 7 solū est
excoīcat? minori excoīcatōe. nisi talis fuisset
excoīcat? a papa cū picipantib; ei in casib; nō
pcessis. qz sic ligaret eadē snia. si aut esset exco
municat? cūz participantib; ab inferiorib; a
papa. dic vt s. Excoīcatō. iiij. §. xvij.

¶ Utz picipās in diuinis liget eadē cēsu
rā. R. q. aut talis cū q picipat fuit excoīcat?
sentēcialiter. 7 notatū a papa. 7 sic si sunt de
rici dic vt s. Excoīcatō. v. casu. iiij. Si vero
nō sunt clerici. dic q peccat mortaliter. 7 sunt
excoīcati solū excoīcatōe minori. ar. c. signifi
cante. eo. ti. fm cōmūcōpi. docto. in. c. sacril
qd me. cā. Aut est excoīcat? a quocūq; infērio
ri a papa. 7 tēnūciat. 7 sic clerici picipātes i
diuinis peccat mortaliter. 7 est eis interdict?
ingressus ecclie. vt habes. j. Suspendio. i. §.
xviij. Laici vero solū peccat mortaliter. Aut
est excoīcatū generaliter a papa vlt̄ a quocū

qz alio plato seu a canone vel p statutūz. 7 sic
tam clerici qz aliq nō peccat nec sunt excoīcati
etiā minori excoīcatōe. nisi sit talis excoīcat?
p sacrilega iniectōe manū in psonā ecclēsiā
sticā. ita notorie q nō ulla possit tergiversatōe
celari 7 hoc p extranagantē factā in pilio cō
stantiensī sub Martino. v. 7 vt dicit Archi.
Flo. in summa sua habuit ipē a duob; nota
bilib; fidedignis q fuerūt pientes q fuit acce
ptata in. d. pilio ab omib; 7 est ppetua. fuit
etiā vt habui ego a fidedignis pfirmata 7 ap
probata in pilio pstantiēsi cuius tenor talis
est. Ad euitandū scādala 7 multa pericula q
p sciētis timoratis ptingere possunt xpifidelib;
bus tenore pntiū misericorditer indulgemus
q nemo reinceps a cōione alicui? sacramēto
ad ministratōe vel a receptōe. aut alijs q bus
cūq; diuinis int? 7 extra pceptū cuiuscūq; cen
sure aut snie ecclēsticē a iure vel ab homine
generaliter pmulgate teneat abstinere vlt̄ alijs
quē vitare aut interdiciū ecclēsticū obfua
re: nisi sentētia vlt̄ cēlara hmoi fuerit illata cō
tra psonā collegiū vniuersitatē ecclēsiā cōira
tem vlt̄ locū certū a iudice publicata vel tēnū
ciata spēcialiter 7 expse cōstitutiōib; aplicis 7
alijs in ptrariū facientib; nō obstantib; qui
buscūq;. Saluo si quē p sacrilega manuum
iniectōe in clericū sniam latā a canone ad co
notorie pstitit incidisse q factū nō possit ali
qua tergiversatōe celari. nec aliq suffragio ex
cusari. nā a cōione illi? licet tēnūciat? nō fu
erit volum? abstinere iuxta canonicas sancti
ones. hec. d. extranagās.

¶ Utz picipātes cū pdictis excoīcatīs nō
minatim tēnūciatis a quocūq; plato in alijs
qz in criminib; 7 diuinis peccent mortaliter?
R. Pa. in. d. c. sacris. recitat diuersas opinio
nes. 7 dicit q cōis opinio est q solū peccat ve
nialiter 7 est excoīcatū minori excoīcatōe
nisi in sex casib;. Quoz prim? est qn cōmū
nicat in ptemptū clauū. Secūd? extra pce
ptū supioris. ar. c. ij. de maio. 7 obe. Terc? qn
in diuinis. Quartus qn in crimine mortali.
Quint? qn est excoīcat? cū picipantib; sibi.
Sext? si cōmūnio sit nimis frequēs. Et licet
pdicta opinio sit satis rōnabilis. tū mag? mi
hi placet opi. s. Bona. in. iij. dist. xviij. q. pe.
q tenet q solū peccat mortaliter in duob; casib;
bus cōicans in actu exteriori alijs a crimine 7
a diuinis. l. qn cōicat in ptemptū snie late. aut
secūdo qn credit pbabiliter q ex tali cōmū
nōe snia venit in ptemptū. Sz si pbabiliter
extimat q snia nō magis ptenet ex sua cōione

Excomunicatio. viii.

et cum timore hoc facit ex quadam affabilitate aut
pusillanimitate et humori. sic solum peccat venia-
liter. et ligatur minori excommunicatione. cum qua senten-
tia per cor. **Tho. in. iiij. ca. di. q. ij. ar. iij. et Pe.**
ca. dist. Intelligit predicta si coicatur in phibitis
q sunt ultra crimine et diuina ista q continent in
istis. **Os** orare vale coio mela rigat. **Os**
id est locutio qua **Suado et Hugo i. c. qm mlt**
ros. xi. q. iij. extendunt etiam ad lras recipiendas
vl mittendas et nuncios et munera. **Assurgere**
aut vel ei reuerentia facere aut inclinare se sa-
lutanti vel mouere labia. dummodo nihil di-
cat no inducat minorem excommunicationem fm **Ro.**
do. cu pene sint restringende p regula odia. de
reg. iur. in. vi. Orare p hoc phibet no solu pri-
cipatio in diuinis et sacramentis. sz etia ne qf
oret in ecclesia. vl extra simul cu excoicato. **Di-**
cit tñ Inno. in. d. c. nup. q si excoicat? sit in ec-
clesia vel in alio loco no causa orandi: sz p alio
negocio q no phibet qd ibi orare cu in orone
sibi no coicet. et placet mihi. licet **Hostie. ibi.**
de teneat p rariu. Vale. p h phibet salutatio
q libet fieda excoicato. sz loco ei? debet dicere de
us emendet vos. vl si scribit loco salutatiois di-
cat spm sanioris osiliij et hmoi. qz sic non est
ipz salutare modo q phibet. **Comunio p h p**
hibet ne qd facto coicet excoicato: puta coope-
rando i aliq exercitio: vel habitado in domo
cu excoicato. **Dicit tñ Inno. in. d. c. nup. q**
si ego et excoicat? sum? in aliq domo: ego pro
meis negocijs et ipe p suis q no dico: coicare
ei. sz qñ ego et ipe sum? p eodē negocio cohabi-
tam? Sicut dicit q si ego et ipe haberem? vnā
solā camerā cōmunē q liceret mihi ea cu eo
de excoicato iacere comedere et hmoi. dūmo-
do no coicem ei eadē mensa: nec eodē lecto
aut locutione vel orone. Mēsa p h phibet co-
mestio vl potatō cu excoicato. et d his oibz hñ
xi. q. iij. c. sic. et tñbo. c. se. et no. in. d. c. nup.
¶ Sūt multe psone q licite coicare possūt cu
excoicato. de quibz. xi. q. iij. c. qm mltos q co-
phendunt hñ versibz. Utile: lex: humiliteres
ignozata: necesse. Dec anathema quidē faciūt
ne possit obesse.
¶ Utile. f. cu qd picipat p sua vtilitate: puta
peredo ab eo debitu q ei tenet extra eo. c. si se.
et etia in iudicio ppter hñ pñt eū puenire. Itē p
pter vtilitatē aie excoicati videlicet eū corrigē-
do vl inducēdo ad penitētiā. licet etia interpo-
nat alia sba vt magis efficaciter possit eū indu-
cere. c. cu excoicato. xi. q. iij. facit. c. cu volūta-
te eo. ti. ppter ea ad pñcatōnez admittunt. de
pñe. dist. i. eps. facit. c. tñso nro. c. ti. excusant

etiā ppter hñ q causa pñcatōis vl pñssōis ha-
bitat inter eos et elemosinas recipiunt ab eis:
qñ alias id facere bono mō no possūt eis non
cohabitado. d. c. cu volūrate. **Itē licite possūt**
picipare cu excoicato p salute aie mee et p vti-
litate tpali. puta querēdo ab eo osiliū: cu aliof
piros hñe no possūt. Dicit tñ Ray. q in hñ non
sūt multū laxade habene: sz discrete et cu intē-
tionē solū vtilitatis pñcte cōsequēde et no alio
modo. Et tñ diu pñt picipare p salute aia
rum ipoz excoicatoz qz diu spem de eo p coore-
ctionē pbabiliter habet et no pl?

¶ Lex. f. mñmonij ppter ea vxoz cohabitado
viro et obediēdo qñuis sit excoicat? nñ peccat ni
si excoicatio esset isticta pñt tale mñmonij
¶ Sz nunqd licitū sit sit viro coicare cu vxo
re excoicata: R. quidā dñt q no. sed tu tene
q sñr licite coicare pñt. qz ad imparia non iudi-
cant vir et vxoz. c. gaudem? d diuoz. vñ est q
si vir cu debeat esse caput mñeris. xxxij. q. v.
hec imago. no inducit vxozē ad petendā abso-
lutionē fm q debet et tenet peccat mortaliter. c.
negligere et esset excoicat? minori excoicationē
sec? qñ no pñt eā cogere et suscipere necessaria ab
ea vl efficeret peior.

¶ Sz qd si vir vocat ad mēsam excoicatū. nñ
qd mñer poterit licite eū eis comedere? R. q
no. sz comedat i alia mēsa diuersa ab illa.

¶ Humile sub hñ excusant filij serui et ancille
Rodo. tñ intelligit de filijs q sunt i patria po-
testate. sec? de emancipatis qz tenent curare eū
nisi ipi cōmensales ei? essent et ab eo necessaria
haberēt. qz sic excusarent. Idē dicit Hugo de
patre respectu filij q tenet vitare filiū excoica-
tū. nisi ab eo recipiat alimēta. et idē tenet In-
no. qd limitandū puto. qñ no facile pñt aliūde
necessaria habere.

¶ Excusant etiā fui ancille rustici seruicēs et
oēs aliq subditi de familia excoicati qñ adeo
curiales sunt vt eo? osilio scelera ppetrent. ta-
les em psone exq erāt añ sñiaz lata ad familia-
re obsequiū exhibendū astricti. excusant coica-
do etiā post sñiaz. c. inter alia. eo. ti. Idē intel-
ligas de nutricibz et illis q pñt pñt societatē
vl alio modo p aliquē pñt eis erāt obligati.
¶ Od limitat Hostie. et Bern. qñ sine eo? inco-
modo nñ pñt abstinerē. sñr p ductoz mercēna-
rij facere pñt qñuis postea excoicent. Idē dic de
vasallis et habētibz emphiteosiz ab eis q pol-
sunt eis reddere pensiones et alia ad q obligan-
tur fm venozē opi.

¶ Sz qd dicem? de illo q vl ex pñt vl ex in-
ramēto tenet aliqd soluere vel dare alicui iura

- to termino q̄ postea excōicat? **R.** q̄ sup̄ h̄ fuit
diuersa opi. inter docto. sed mihi placet opi.
Dost. q̄ si talis obligat? p̄t desistere a tali so-
lutōe v̄l dātōe sine suo incōmodo v̄l dāno q̄
n̄ tenet. nec debet cū excōicato p̄icipare dādo
v̄l solūdo qd̄ p̄miserat: q̄ i om̄i iuramēto v̄l
obligatōe subintelligit ista clausula. s. si talis
p̄miserit cui liceat cōicare. ar. xxij. q. ij. ne q̄s.
nec peccat nō adimplēdo qd̄ p̄miserat si facit
ex zelo eccl̄astice discipline. sc̄. si faceret solū
ex cupiditate auaricie. q̄ sic peccaret q̄ ad tēu
- 13 **Q**uid si q̄s p̄trahat cū excōicato nunq̄d ex-
culabit p̄cipādo postea? **R.** q̄ si h̄ facit ex ma-
gna sua necessitate. puta q̄ nō p̄t aliter viuē/
re bono modo: sic excusat p. c. si vere. eo. ti. Si
aut̄ nō fuit cōpulsus a tali necessitate: sic n̄ ex-
culabit p̄cipādo cū eo. si modo p̄traxit sciēs
eū excōicātū. h̄c eliciunt ex dictis docto. in. c.
nos sanctoz. xv. q. vi. t. in. c. veritatis. de do.
t. m. t. in. c. si vere.
- 14 **R**es ignorata. s. q̄n̄ ignorādo eū excōicātū
p̄cipat qd̄ intellige verūz n̄si ignorantia sit
crassa v̄l affectata: t̄ sic nō excusaret.
- 15 **S**z qd̄ si auduit de aliq̄ q̄ sit excōicat? nū-
qd̄ tenet eū vitare? **R.** q̄ aut̄ p̄babiliter credit
eū excōicātū. puta q̄ h̄ habuit a personis gra-
uibz t̄ fidedignis. t̄ sic tenet. si aut̄ nō credit p̄-
babiliter excōicātū sic nō debet eū vitare. s. de
ponat p̄scientiā. s. q̄ nō sit excōicatus q̄ mul-
ti multa loquunt. t̄ q̄ cito credit leuis est cor-
de. qd̄ si nō p̄t eā reponere tenet eū vitare ar.
c. inq̄sitioni. eo. ti.
- 16 **U**tr̄ semel excōicatus sit semp vitand? **R.**
q̄ sic nisi p̄ster de absolutōe per regulā. semel
mal? de reg. iur. in. vi. t̄ est bon? tex. p̄ h̄ in. c.
p̄posuit. de de. excō. mūm. qd̄ lūm̄to q̄ ad p̄sci-
entiā v̄z n̄si esset talis p̄sona de qua p̄babili-
ter posset credi dicto suo affirmāti se esse solu-
tū. ar. c. ex p̄te. de offi. ordi.
- 17 **N**ecesse p̄pter necessitatē cōicans excōicato
excusat. v̄n de si necessitas est absoluta q̄ dicit
vir sic claz est q̄ excusat per. c. sacris. de his q̄
vi vel me.
- 18 **S**z qd̄ de necessitate p̄ditionata q̄ est mer?
R. q̄ aut̄ mer? est talis q̄ caderet in p̄stantē vi-
rum. t̄ sic ex tali metu participās etiā in diu-
nis nō peccat nec minorē excōicationē incur-
rit nisi p̄cipet in crimine. v̄l nisi causa excōi-
catis esset p̄ fide defendenda. ratō q̄ ex q̄ qd̄
nō tenet obedire plato p̄cipienti q̄ se exponat
morti vel cruciatui. t̄ h̄mōi nisi p̄ fide t̄ cōi sa-
lute q̄n̄ alias nō p̄t defendari. vt pater s. Cha-
ntas. s. v. t. j. religiosus. s. xxix. Sic nullus

tenet euitare excōicatos q̄n̄ id facere nō p̄t sine
tali piculo. q̄ p̄ceptū d̄ excōicatis vitandis cū
sit iuris positum nō p̄t ad h̄ ligare aliq̄. Si
aut̄ mer? nō sit talis sic participās ex tali me-
tu non euitat minorē excōicationē. t̄ fm̄ h̄ in-
tellige. d. c. sacris. dū dicit q̄ p̄ nullo metu de-
bet q̄s peccatū mortale incurrere. q̄ p̄supponit
talē facere p̄tra p̄ceptū qd̄ seruare tenet. v̄l dic
q̄ loquit̄ de participatōe in crimine v̄l de me-
tu qui nō caderet i constantē t̄ fm̄ p̄dictā di.
2 cor. docto. qui sunt varij in. d. c. sacris. quia
ad eā non aduertit.

19 **Q**uid de necessitate vici? t̄ h̄mōi. nunq̄d ta-
lia possint peti ab excōicato? **R.** q̄ sic fm̄ cōiter
docto. in. d. c. si vere. t̄ in. c. inter alia. e. ti. Utr̄
breuiter p̄cludēdo dico q̄ q̄n̄ cōico excōicato
nō in ei? fauorē aut cōmodum. s. p̄ euitando
meo dāno vel subleuāda mea necessitate non
incido in minorē excōicationē. dūmodo non
participē in crimine aut in diuinis extra casū
iusti mer? ar. eoz. q̄ no. in. d. c. nos p̄decelloz
t̄ c. veritatis.

20 **Q**uo debeat euitare excōicātū? **R.** q̄ aut̄ est
occult? t̄ sic debeat eū euitare i occulto: puta ex-
eundo eccl̄esiā fingēdo aliā causāz t̄ h̄mōi. et
taliter q̄ nō p̄dam eū. ar. c. si tm̄. vi. q. ij. t̄ c. cū
nō ab hoīe. eo. ti. Et voco hic occultū excōica-
tū illū q̄ cōmuniter habet p̄ nō excōmunicato
licet aliq̄ pauci sciāt. t̄ nisi sit ei? p̄lat? qui cuz
eo cōmunicat. q̄ talis p̄latus tenet eū mone-
re vt eccl̄esiā exeat. t̄ si non vult si p̄t pbare de-
bet eū publice increpare. Si vero est publice
excōmunicatus: puta q̄ cōmuniter scit sic de-
bet eū publice euitare. v̄n si intrat eccl̄esiāz cā-
orādī v̄l audiēdi diuina debet eū publice mo-
nere vt exeat: q̄ si nolit potest ad p̄ceptū sacer-
dotis violenter ei? si modo nō imineat peri-
culū effusionis sanguinis: vel saltē debet ee/
cl̄esiā ipi exire.

21 **Q**uid faciet sacerdos si incepta missa perpē-
dit ibi excōmunicatū esse? **R.** q̄ si est occultus
nō debet dimittere officiū. vij. q. i. nihil. lumi-
ta nisi sit p̄latus suus. t̄ possit hoc pbare. quia
tūc faciet vt dictūz est in. s. p̄cedenti. si s̄o est
publice excōmunicatus. Si publice mone-
at eum vt exeat: q̄ si non vult exire t̄ sacerdos
nondum inchoauit canonem debet dimittere
missam. ar. c. omnis. xxij. q. i. t̄ hic nomie ca-
nonis intelligo a Te igit̄ t̄ vltra fm̄ Archi.
in. c. de humis. de p̄se. di. ij. Quis dñs Alex.
Uincen. in. c. cuz marthe. de cele. mul. recitat
Dostie. Juno. t̄ Panor. tenere q̄ canon inci-
pit a verbis consecratōis. Si s̄o inchoauit

Excommunicatio ultimo

- psequat' usq; ad sumptionē sacramenti. q; fa-
cta iterz moneat eū vt exeat. q; si nō vult exire
dimittat post cōmunionē z i sacristia eā dicat
- 22 **¶** Utz participās cū excoīcato etiā ab inferi-
ori suo vl' a se liget' minori excoīcatōe: R. fm
Pa. in. c. cū desideres. eo. ti. q; sic si est inferi-
ora papa. z addit q; etiā si veller eū habere p
solutio nihilomin' ligaret. q; nō p̄t eū tali mo-
do absoluerē.
- 23 **¶** Utrū excoīcatio trāseat in terciā psonā: R.
q; nō nisi qm pncipātes ligant' etiā maiori ex-
coīmunicatiōe.

Excommunicatio

- ultimo. d. malis q; inducit maior ex-
coīmunicatō. vt oīdāt q̄tū est timē-
da. Ubi sciendū q; xpi. mala inducit.
- 1 **¶** Primo priuat pncipatiōne alioz. nā excoī-
municatus tenet' euitare alios. fm. Panor. in
c. nulli. de sen. excoī. z p̄tēnendo euitare ali-
os totiens peccat mortaliter. facit. c. illud. de
cle. excoī. min. z. c. sicut. ij. q. ij. vnde licet ex-
coīmunicato possint causa humanitatis in s̄b-
stentatiōe vite etiā nō expectata extrema ne-
cessitate necessaria vite ministrari. vt alimēta
vestes z hospitū. fm glo. in. c. quoniam. xi. q.
ij. in vtrūq; z alia instrumēta sine quib; vi-
uere p̄t nō sunt ei ministrāda. Solūmodo er-
go i casu in q; hō ex p̄cepto charitatis tenet' cō-
municare eū eo p̄t fm Theo.
- 2 **¶** Secūdo excludit hōiez a sacramētis eccle-
sie. ij. q. ij. engeldrudā.
- 3 **¶** Tercio priuat suffragio eccleīe qd suffragiū
fm Theo. in. ij. dist. xxi. valet ad quattuor
videlicet ad augmentū grē quā habet. ad me-
rendā gratiā quā nō habet. ad p̄tectionē dei
habendā. z ad defensionē ab hostib; p̄meren-
dā. Et p̄pterea dicit' tradit' sathane. in. c. nihil
ij. q. ij. vnde sacerdos excoīcatus nō p̄t dice-
re Dñs vobiscū in officio.
- 4 **¶** Quarto nō p̄t interesse diuinis officiis: aut
cū alijs orare in eccleīa. alias peccat mortaliter
nec debet extra ita p̄p̄stare q; audiat. de pe. et
re. c. qd in te. possit tñ sol' in eccleīa orare.
- 5 **¶** Quinto excludit a regno celoz. xxiij. q. i.
quisquis. ij. q. ij. nemo.
- 6 **¶** Sexto si ingerit se diuinis existens in aliq;
ordine irregularis efficiē. vt infra Irregulari-
tas. i. §. xl.
- 7 **¶** Septimo efficiē infamis. vi. q. i. infames.
Bal. in h̄ refert ad excoīcatōez notoriā.
- 8 **¶** Octavo nullū bñficiū ecclesiasticū p̄t acq̄-

- tere. c. postulasti. de cle. excoī. mi. z in. c. bone. i.
fi. de tra. z quali.
- 9 **¶** Nono nō p̄t eligere de appel. p̄sti.
- 10 **¶** Decimo si sic excoīcatus recipit bñficiū. li-
cet absoluat postea z ei p̄cedat tñ fruct' ante-
riores restitueret. c. sacro. e. ti. z. c. pastora-
lis. in fi. de appel.
- 11 **¶** Undecimo ab officio z bñificio est suspēsus
d. c. pastoralis. in fi.
- 12 **¶** Duodecimo obligati ei ex debito fidelitatis
sicut sunt vasalli nō tenet' ei q̄din durat excoī-
municatio. fm. Pa. in. d. c. veritatis.
- 13 **¶** Tercio decimo nō p̄t contrahere matrimoniū
sine peccato mortali licet teneat.
- 14 **¶** Quarto decimo nō valēt lre impetrate a pa-
pa p̄ eū sup alio articulo. c. ipso iure de rescrip-
tis. lib. vi.
- 15 **¶** Quinto decimo null' potest p̄ eo orare in
telligē solēnter.
- 16 **¶** Sexto decimo nō p̄t p̄stitui pcurator. de p-
ba. post cessionē. nec pcuratorē p̄stituerē. c. fi.
d. pcur. qd limita vez vt actor. sec' vt reus ad
defendendū se. c. intellexim'. de iudi.
- 17 **¶** Decimo septimo q; stans excoīcat' p annū
p̄t priuari oib; bñficijs. si q; habet. xi. q. ij. rur-
sus. z. c. quicūq;. qd limitat glo. in. c. cū cōm-
macia. de here. li. vi. z Inno. in. d. c. cū bone. z
d. An. in. c. i. de iudi. vez si excoīcat' fuit pro
causa criminali. sec' si p ciuili. q; si steterit per
mille annos nō possit p̄uari. glo. est singulari
in. c. p̄tingit. de dolo. z p̄u.
- 18 **¶** Decimo octavo q; debet soluerē pro singulo
die vnū grossum anteq; absoluat fm statutū
aliquoz episcopoz qd quidem licet videat' si
moniacū. per. c. ad nostrā. z. c. nemo. de simo-
tenet. Hostiē. z Joh. an. in. c. ad aures. de si-
mo. determinat p̄trariū. z q; licitū est qd intel-
ligo verum si sit in penā z vt citius querat ab-
solutionem.
- 19 **¶** Decimonono non valent contractus facti
per excoīmunicatū ratōe publici officiij si erat
publice excoīmunicatus. vnde act' publici et
ciuiles nō tenent: puta. q; tutor existens inter
ponit autoritatē alienādi seu suscepit pcurato-
ris officiū vl' administrationē bonoz ecclesie
aut instrumēta p̄fici: siue vt arbiter laudū p-
tulit: q; tales sunt act' publici. Si s̄o cōpro-
missus fuit i eū vt in arbitratōe ita q; arbitra-
mentū accipiat effectū ex p̄sensu partiū vt est
qn̄ reducit pres ad p̄cordiā bñ tenet nō ex vi
sue s̄ne s̄ p̄sensu partiū. Hec aut p occulte
excoīcatū rōne publici officiij bene tenet si mo-
do officij est publicū autoritatē z vtilitate.

Sec^o si fuisset publicū autoritate. s. vtilitate priuatum fin. **Pa.** in. c. post cessionē de pba. q. tñ ad act^o spūales si sunt tales i quibz imprimū character sic tenet. vt collatio ordinuz z hmoi. licet indigeat dispensatione taliter ordinat^o. vt j. Irregularitas. i. s. iij. Alij aut act^o spūales i qbz nō imprimū character. vt collatio bñficij z hmoi tenet qñ publice nō est excoīcat^o rōne publici officij. l. barbarus. ff. de offi. pto. sunt tñ retractadi si is in cui^o fauorē sunt facti sciebat cū excoīcat^o. s. dubitat de excoīcatōe. an teneat rōne publici officij lata ab excoīcato oculto. **Pa.** in. d. c. veritatis d. do. z pti. tenet post factū ad penā irregularitatis euitandā q nō valeat z placet. Electio etiā licet videat^o q ad capitulū pertinere ad officiū publicū. tñ q ad singulares nō est officiū publicū s. est qdā fraternitas. i. ideo nō tenet facta ab excoīcato to etiā occulto. Alij aut contract^o sup tpalibz in tñ nō rōne publici officij sed priuati vt empro venditio zc. cōiter tenet q tenent. vt no. **Pa.** in. c. si vere. c. ti. z in. d. c. veritatis. qñ multo docto. teneat fore nullos tractat^o.

20 **Q**uigēsimō nō p̄t testamētū facere fin aliq̄s cōmun^o tñ tenet q p̄t testari vt no. **Albi.** in. l. i. c. de here. insti. z **Car.** in. c. q̄q̄. de vfu. li. vi. z pan. in. c. ad pban. de re iudi. qz equiparāt relegato.

21 **U**ltimo priuat eccliaistica sepultura. qz cū i cōicam^o viuō: nec mortuo cōicare debent^o. c. sac^o. d. sepul. qd̄ lumina nisi absoluat. vide mlt̄a alia si placet in. d. c. ad pbandū. z i. c. veritatis. z in. c. si vere. notata a doctozibz

Excusatur q̄s a peccato ex recē. **P**rimo ex alienatōe mētis illiciti tñ agēs quā alienationē adducit qñq̄s facti q̄litas. sicut **Loth** qñ voluit filias p̄stiuere vt liberaret q̄s suscepit. vt diē **Aug.** in. c. qd̄ ait. xiiij. dist. Aliqñ furor siue isania Aliqñ ebrietas. **Uñ** qñ ex toto q̄s est extra se ipm excusat a toto. vt patet in. c. aliq̄s scimus z. c. illa cauēda. xv. q. i. z. c. inebriauerunt. ibi dē patet q est puniend^o p ebrietate. s. nō pro cōmissio in ipa. sic videt tenere glo. ibidez. de q̄ vide s. Ebrietas. s. iij. Secdo ex coactōe. intellige absoluta. facit. c. nō est. xv. q. i. z. l. dist. c. p̄biteros. Tercio ex ignorantia siue errore. intellige vt. j. dicā. Ignorātia. s. iij. facit p h̄ xv. q. vi. si a sacerdotibz. xxiiij. q. ij. in lectuz. Quarto excusat p̄suetudo. x̄ q̄s. Consuetudo. s. ix. Quinto necessitas. de p̄le. dist. v. di-

scipulos. Serto pietas. vt patet in. c. cōque/ stus. de ferijs. Septimo iocatio z lud^o. vt in. c. i. d. sen. exco. z. xv. q. i. illud relatū. dūmodo nō sit noxi^o. ar. ff. ad. l. aquil. l. nā lud^o noxi^o in culpa est. Octauo qñ fecit diligentia debi tā. vt in. c. **Johānes.** z in. c. quidā vt asseris. de homi. Nono indeliberatio mētis. xxij. q. iij. nabuchodonosor. Decimo ex obedientia superioris. xiiij. q. v. c. dixit dñs. xi. q. iij. qd̄ er/ go. xxij. q. i. quid culpā. Intellige si nō sunt p̄tra legē superioris. vt. xi. q. iij. si dñs. z. c. se. **U**tr^o cleric^o cui ep̄s p̄cipit vt vadat romam possit se excusare. qz aliq̄ sunt meliores z magis apti. **R.** glo. in. d. c. qd̄ g. z. xxij. q. i. c. si. q nō qz in legatōibz ordo nō est seruandus. ff. de le gatio. l. scienduz. s. pe. Itē qz **Joh.** vln. m̄dit dñs petro. qd̄ ad te tu me seqre.

Executor p̄prie dicit^o q rē iudica/ tā ducit ad effectū. vt dicit glo. i. c. super q̄stionū. de offi. deleg. d̄ q̄ habet. ij. q. vi. c. ei q̄ appellat. s. ab executore. z in. c. nouit. de appel. z mult^o alijs locis qui ali qñ dicit mer^o executor qñ causa est cognita a superiore z mera executio sibi mandat. vnde ab isto appellari nō potest tā de iure canonico qz ciuili. vt d̄ re iudi. c. qd̄ ad p̄sultationē. z. d. s. ab executore. z. c. quoz ap. nō recipi. l. ab ex/ ecutore. nisi executor in iē modū excedat. vt d̄ cit̄ rex. in. d. l. Aut nisi male interpret^o sūas z hmoi. de quibz p glo. in. d. c. qd̄ ad p̄sultatio/ nē. Aliqñ vero dicit mixt^o. z est qñ aliquid a superiore mandat exequendū simpliciter. vnde talis debet admittere rōnabiles exceptōes. c. ex pre. el. ij. de offi. dele. z. c. eaz te recet. de eta. z quali. z in. c. cū a deo. de rescrip. Et hoc veruz nisi cōstet q̄ superior ex certa sciētia sic velit. vt no. glo. in. d. c. ex pre. Et ab isto executore mi xto p̄t appellari si aggrauat vlt̄ iniuriat. vt. c. de appell. l. si q̄s puocatōe.

Quis p̄t esse executor in causis eccliaisticis? **R.** mer^o executor p̄t esse quilibet clericus. **Adi** xtas vero nō nisi in dignitate p̄stitut^o. vel ca/ nom^o ecclesie cathedralis si cōmissio fit ei au toritate litteraz aplicaz vel legatōz. aut dele/ gatōz aplicoz. Sec^o si ab alijs. qz tunc quili bet cleric^o p̄t esse. vt patet p no. in. c. statutuz. de rescrip. li. vi.

Executores testōrum: siue fidei cōmissarij q̄ p̄nt dari. **R.** q siue testator sit cleric^o siue laic^o p̄t reputare executores tā laicos q̄ clericos secu lares z etiā f̄ligiosos q̄scūq̄. dūmodo f̄ligiosi

#

relictā priuā tota hereditate et venit ad sibi
tutos. vñ si nō sunt veniet ordine suato cohere
dibz aduentibz: vel generali fideicommissario
et ceteris. fm q̄ habet in aut. ampli. C. de fidei
comis. licet possit iudex cogere etiā ante p̄fatu
rps executores vñ heredes alio remedio.

11 **¶** Utr executor nō exequēte deuoluatur ad
epm executor. R. Pa. in. d. c. nos quidē. q̄ si
p̄cessit duplex monitio post negligentia debē
tis exeq̄ statim i legatis ad pias causas deuol
uit nec requirit aliud tps. vt videt inuener. ter.
in auten. de ec. ti. §. si aut q̄ h̄ iussu sunt. Et sic
intelligere nō. p. Bar. in. d. aut. ampli. Si
sola vnica monitio p̄cessit expectat ann⁹ ante
q̄ deuoluat ad epm. Sz aduerte q̄ hodie ep̄i
p̄ statuta disponūt vt currat ann⁹ a die mortis
admonēdo generaliter quoscūq̄. et sic post an
nū deuoluet intelligēdo a die mortis et sciētie
et adite hereditatis. vt s. dixi. **Limitat Rich.**
in. iij. dist. xlv. h̄ vez si habet bona in p̄p̄tia
de quibz possit infra annū legata implere. alias
nō deuoluit ad epm. Qd nō.

12 **¶** Querit quidā reliq̄ centū paupibz declarā
dis p̄ semp̄onū. an elapsō anno declaratiōne
nō facta ep̄s possit eligere paupes vigore sta
tuti p̄fati in p̄cedēti. q̄. R. Bar. in. l. cū quidā
ita. ff. de le. ij. et sequit Pa. in. d. c. nos quidē.
q̄ nō. q̄ statutu loquit de exequatore. et eo ha
beret locū vt nō posset ampli⁹ se intromittere.
ar. c. lras. de sup. ne. pla. sz habēs declarare nō
est executor. sicut dicim⁹ differētia inter iudi
cē q̄ declarat et exequatōrē. C. de ex. rei. in. l. ex
equatōrē. qd nō. q̄ pbat q̄ frater minor q̄ nō p̄
esse executor bene posset esse declarator et sibi cō
sultor. cū nullo iure phibeatur. de quo dic vt
i. §. xvi.

13 **¶** Utr p̄fata deuolutio habeat locū tā in lega
tis ad pias causas q̄ nō pias. R. Pa. in. c. si
heredes. de testa. q̄ in legatis ad pias causas
nō est dubiū. In alijs aut est diuersitas inter
doc. Sz ipe Pa. sic cōcordat q̄ aut ep̄s vult
se impedire anteq̄ heres sit priuāt⁹ heredita
te. s. ante lapsum anni. et sic p̄ se impedire et cō
pellere. Sili si heres incidit in penā priuatio
nis. sz de facto eā possidet. q̄ nemo eā petit. nā
tūc cessat ratio. d. aut. ampli. q̄ vult vt here
ditas cū onere exequēdi trāseat ad aliū. et ha
bebit locū. d. c. si heredes. qd loquit generali
ter. Nec ob. q̄ nō debet ep̄s impendere officiu
suū nō imploratū ad vtilitatē priuatā p̄tra de
terminata in. c. bone memorie. el. i. de postu. p̄
la. q̄ p̄ quo impendit est miserabilis p̄sona. et
ideo p̄. vt ibi nō. q̄ defunct⁹ est testat⁹ om̄i

auxilio. et ideo merito etiā nō implorat⁹ p̄t ius
dex impendere officiu suū. Aut vult se impe
dire postq̄ peruenit ad alios hereditas p̄pter
priuationē primor. et sic nō p̄t respectu execu
tionis. sed bene respectu cōpulsionis fidei he
redi nouo vt exequat. q̄ tūc habebit locū. d.
auten. ampli. Et sic p̄cor. d. c. si heredes. cū
d. auten. amplius.

14 **¶** Quid si testator expresse phibuit ne ep̄s se
impediat. R. Pa. in. c. tua nobis. de testa. q̄
q̄ ad cōpulsionē executor nō valet. q̄ sicut ip
se si vinceret non posset se eximere a foro ep̄i. ita
nec executores subtrahere potuit. vt pater in
d. c. tua nobis. Quo p̄o ad deuolutionē exe
cutionis dicit idē Pa. ibidē q̄ si testator pui
dit de alio exequatore i casu negligentie primi il
le exequet nō ep̄s. ar. in. l. nulli. et i. l. si q̄s ad de
clinandā. C. de ep̄i. et cleri. Aut solū phibuit
ep̄is exeq̄. tūc i legatis ad pias causas nihilomi
n⁹ exequet si obstāre phibitōe. ter. bon⁹ est in
aut. de ec. ti. §. si q̄s aut p̄ redēptiōne. cū duobz
§. se. et in. d. c. tua nobis. In alijs aut nō.

15 **¶** Utr executor habeat actionē p̄tra heredem
R. Pa. in. c. Johānes. d. testa. q̄ aut est pur⁹
executor. et sic nec de iure civili nec canonico
habet. sz p̄t implorare officiu iudicis p̄tra deti
nentes bona defuncti. ar. in. l. hereditas. in fi.
ff. de pe. here. et in. l. quint⁹. ff. de an. le. Et h̄ vo
luit Dy. in. l. lici. §. memia. ff. ad tre. et Bar. i
l. si q̄s ticio. ff. de le. ij. Glo. in. d. §. memia l
imitat vez. nisi in legatis ad pias causas. q̄ tūc
dicit habere actionē cōtra heredes. allegat. l.
nulli. C. de ep̄i. et cleri. Idē tenet glo. in. d. l. si
quis ticio. Si vero nō est purus executor sz
legatari⁹. sicut quādo verba dispōnis cōferūt
tur in eū tacite vel exp̄sse. Exemplū dicit testa
tor relinquo ticio centuz. et volo illa restituat
seyo: tūc poterit agere p̄tra detinētē bona tāq̄
legatari⁹. et est vtile: q̄ si deficeret fideicomis
suz ex p̄sona fideicommissaria accresceret sibi et
nō heredi. vt in. d. l. si q̄s ticio. Idē erit vbi ta
cite cōfert in eū dispositio. puta q̄ est p̄iceps
illi⁹ relict⁹. fm glo. in. d. §. memia. in glo. d. l.
si q̄s ticio. tibi vide.

16 **¶** Utrum executor possit vendere bona defun
cti p̄ executione vltime voluntatis. R. Pa.
in. d. c. Johānes. q̄ si est executio vniuersalis
puta quia omnia sunt distribuenda pauperi
bus. sic poterit. d. l. nulli. Si vero est particu
laris nō p̄t: nisi testator exp̄sse p̄cesserit. vt in. l.
alio herede. ff. de alie. et ci. le. Sicut cōter ho
die ē in testamētis dat libera vendēdi autori
tas ip̄is p̄ executōe vltime volūtatis. Et quid

zq habendi sunt sicut qui nō credūt iudiciū dei. Idem dicendū de restitutōe quā statuerunt fieri. unde in cronicis minorū legit qd dam impediēbat intrare padisium qusqz facta fuit restitutio. qz nisi fieri lueri penis. facit ad hoc. c. in lris. de rap.

24 **S**ed nunqd excusant p̄fati executores si p̄pterea tardant vt res defuncti meli⁹ vendantur. R. fm̄ san. Tho. in q̄libet. qm̄ mora modici tps nō videt esse magnū piculū. Un̄ si executor modicū p̄ tps differat vt res defuncti meli⁹ venditis ampliores elemosynas facere possit. licite facit. Qd̄ intelligo verūz quando tū est augmentūz q̄ p̄ualer tarditati. puta qz elemosyna illa quā habuisset de illis rebz venditis tps tardatōis in quo penaz sustinuit nō iudicānt tantū satisfactoria q̄ntum est elemosyna q̄ elicit ex tardatiōe. alias nō liceret. qz nō est sciendū malū mihi p̄ bono alteri. Et hoc p̄t ex eo qd̄ subiūgit. Si vero inq̄t san. Tho. p̄ multū tps differat. vt in modico ampliores elemosynas faciat nō excusat a culpa qz forte defunct⁹ a purgatorio liberat interim. Et sic frustra remedio quo multū indigebat faciat ergo qd̄ magis rōnabiliter videt expedit re anie defuncti.

25 **Q**uid si quis deputauit executorē cū illa cōditione. vt exequat cū consilio talis. R. q̄ aut dixit cū p̄silio. z sic executor licet teneat petere p̄siliū: tū nō tenet sequi. Si vero dixit q̄ exequatur fm̄ p̄siliū: sic tenet sequi ipm̄. vt tenet Albi. in. l. nulli. C. de ep̄sco. z cle. videt. Consilium. §. iij.

26 **Q**uid si sit frater minor ille cui⁹ p̄silio exeq̄ debet. R. q̄ diuersa est opi. inter doc. Sed tu dic q̄ frater minor licet nō possit esse executor pōt tū esse p̄sultor. qz executor optet q̄ sit contractor pecuniarū z venditor rerū z h̄mōi. q̄ nullo modo veniunt fratri minori. sed dare p̄siliū in nullo derogat sue p̄fessionī. Et sic p̄ hoc enacuat rō. Be. in. c. si. de te. li. vi. q̄ tenet q̄ nō potest esse p̄siliari⁹ tali modo q̄ aliter nō possit fieri dispensatio: nisi fm̄ suū p̄siliūz. Et sic fm̄ p̄dicta limita. Nā si testator reliquit. c. danda paup̄bz declarādis p̄ fratrē minorē. h̄ nō derogat sue p̄fessionī: z licet. De h̄ p̄ Bar. ep̄sle in tractatu minoricarū.

Exemptus dicit q̄ non subest iuris dictioni ordinarij vt p̄t. z nō. i. c. cū p̄sone. de p̄ui. li. vi. Solus ergo papa vel legat⁹ de latere pōt cognoscere de

causis p̄tra exemptū. vt nō. in. c. qd̄ translatio nē. de offi. le. secus in alijs legatis vt ibi. unde eximere p̄prie est aplice sedis. xvi. q. i. frater. vi. q. iij. nunc vero. nō. Jo. an. in glo. d. c. i. de p̄uile. li. vi.

Quot modis dat exemptio. R. vt nō. Pa. in. c. tuarū. de p̄uile. q̄ duobz modis. P̄mo rōne loci. puta monasterij vel ecclie z h̄mōi. z in istis habet locū. c. i. de p̄uile. li. vi. q̄ rōne delicti cōmissi extra locū exemptū. vel rōne cōtractus alibi initi. vlt rōne rei alibi site p̄nt coram ordinario veniri z ab eo puniri. Et exempta ecclia vel monasteriū intelliguntur exempti etiā ipsius monachi vlt canonici clerici etiā z conuersi p̄petuoqz oblati. nō aut̄ eiusdē ecclie p̄sbyter qui parochianorū curam habz quo ad ea que ad eandē curā p̄tinent. nec ipsi parochiani. vt in. c. p̄ exemptionē. de p̄uile. li. vi. Eximitur etiā exempto monasterio fm̄ glo. in. d. c. ipsius cimiteriū. z dom⁹ z theatrū cū ortis z arcis que sunt iuxta eccliam. ar. xij. q. i. necessaria. z. c. nulla. xviij. q. iij. diffiniunt.

Idem dic in dormitorio z domibz clericorū que sunt iuxta eccliam cū eorū ortis. ar. d. c. necessaria. z diffiniunt. Scdo dat exemptio rōne p̄sone z nō loci. vt in p̄uilegio p̄cesso capella nis z familiaribz pape. z de talibz nō habet locū. d. c. i. qz nec etiā rōne delicti p̄nt puniri ab ordinarijs: aliter eoz p̄uilegiū esset inutile. qd̄ esse nō debet. vt in. c. si papa. de p̄ui. li. vi. Ex quibz omnibz p̄clude q̄ exēpt⁹ rōne alicui⁹ loci vel rei nō censet exempt⁹ rōne alterius rei vel loci. Un̄ p̄uilegiū p̄cessum p̄sonis respectu certi loci nō extendit vltra locū. Un̄ censetur p̄uilegiū pot⁹ reale q̄z p̄sonale. vt nō. Pa. in. c. cū capella. de p̄uile. sec⁹ in exemptiōne respectu p̄sone. vt p̄t. Aduerte q̄ si canonici alicuius ecclie eximant ipi soli sunt exempti. nō aut̄ ecclia vlt aliq̄ clerici. Si aut̄ clerici cuiusvis ecclie eximant tūc tam canonici q̄z aliq̄ clerici sunt exempti. non aut̄ ecclia nisi aliud exprimat. vt in. d. c. p̄ exemptionē. nec etiā conuersi vlt oblati. vt dicit glo. ibidē.

Quibus vobis pbat exemptio. R. q̄ mlti p̄li / ceter. vt pbat in. d. c. si papa. puta si dicatur i p̄uilegio a papa vel sententiādo eccliam iuris beati Petri existere: siue ad ius p̄prietatez romane ecclie p̄tinere: vel ad romanā eccliaqz specialiter aut sine medio z simpliciter p̄tinere. vel si dicat q̄ ecclia sit libera: seu q̄ potatur romane ecclie libertate: siue q̄ c̄ps non audeat illic cathedrā collocare: seu aliqd̄ imperiū exerce: vel p̄tatem: aut q̄ eximit a potestate ep̄i

Item si recipiant in p[ro]prios subiectos. per hu-
iusmodi et filia cognoscat exemptio. ut ibi p[ro]p-
ter. si recipiant sub defensione. ut i. c. ex p[re]s. el. ij.
de p[ro]p[ri]o. v[er]o in p[ro]prios filios. q[ui] n[on] essent exem-
pti. ut ibi d[icitur]. et ibi vide. et q[uod] ibi n[on].

3 **Q**u[er]it[ur] exemptus teneat citat[ur] ab ordinario
c[on]parere. **R.** Pa. in. c. c[um] ordin[us]. de rescript. q[ui]
aut est notorie exempt[us] et iam diu tolerat[ur] p[ri]-
uilegio exempti[on]is. sicut sunt medicantes. et
sic n[on] tenet nec valebit sententia sup[er] p[ri]ncipali. q[ui] e[st]
a n[on] suo iudice. neq[ue] tanq[ua]m p[ro]curator. Ad
h[oc] ter. in. l. n[on] videt[ur]. ff. de iudi. et bon[is] ter. i. de.
pastoral. §. p[ro]fana. et ibi bona glo. ff. de re iud.
et glo. in. c. veniens. de accu. et ij. q. ij. si ep[iscopu]s. et p[er]
Inno. in. c. ij. de dila. et Bar. in. l. ij. ff. si q[ui]s in
ius vo. n[on] i. licet in alijs terminis. Si vero
n[on] p[ro]stat ita notorie tunc tenet c[on]parere et alle-
gare p[ri]uilegiu[m]: et in loco p[ro]p[ri]o et securo infra
terminu[m] c[on]petent[em] ordinario o[mn]id[er]e. fm. q[ui] d[icitur]
in. c. c[um] p[ro]fane. de p[ro]p[ri]o. li. vi.

4 **Q**u[er]it[ur] pendente lite sup[er] validitate p[ri]uilegi-
seu an fuerit cessum vel n[on] debeat q[ui]s p[ro]curari
vel interdicti vsu possessi[on]is vel q[ui]s. etia[m] si pos-
sessio sit p[ro]p[ri]a ius. **R.** Pa. in. c. i. ut lit. pen. ni.
inno. q[ui] n[on] ter. est in. d. c. c[um] p[ro]fane. in. §. q[ui] si
tales. c[um] §. se. et hoc id[em] tenet ibi doc. ut dicit
Jo. mo. ut ibi n[on]. **S**e. q[ui] pendente lite n[on] est
turbatus in possessi[on]e sua. etia[m] si possideat s[ed]
ius c[om]mune. d[um]o q[uod] aliq[ui] p[ro]curator licet n[on]
sufficiat ad final[em] intentu[m] ipe iustificet pos-
sessi[on]e[m]. et ita videt[ur] sonare ibi ter. v[er]o Jo. an. i.
glo. vltima ibid[em] dicit. Nota q[ui]nt[us] fauor p[ri]-
uilegio debet. Est em[en]d[um] ex se p[ri]uilegiu[m] fauorabile
sed p[re]scriptio odiosa. de deci. c. ex p[re]p[ar]e. et c. tua.
de reg. iur. odia. Dec Jo. an.

5 **Q**uid si exempt[us] litigat cora[m] ordinario et n[on]
allegat exemptione[m] an p[ro]dat eam. p[er] hoc **R.** Pa.
i. c. i. de sen. et re iud. q[ui] n[on]. nec tenet sententia. Nec
ob taciturnitas. q[ui] etia[m] si voluisset n[on] potuisset
in illu[m] p[re]sentire. ut in iudic[io] de arbi. c[um] t[em]p[or]e.
et tenet Jo. an. in regula. scienti. li. vi. in mer-
curialibus. facit q[uod] n[on]. in. l. i. c. vbi de en. agi
oporet. **R**o est fm. Pa. in. d. c. c[um] t[em]p[or]e. quia ex-
emptus n[on] p[otes]t renu[n]ciare exemptioni. q[ui] tan-
gitur nedu[m] fauor exempti: s[ed] etia[m] sup[er]ior[is] q[ui] ip[s]e
exempt[us]. ut in. c. ad aplicas de regula. et i. l. si q[ui]s
in p[re]scribendo. c. de epi. et cle. Albi. t[ame]n in. d. l.
si q[ui]s tenet q[ui] exempt[us] p[otes]t renu[n]ciare p[ri]uilegio
exemptionis. p. d. l. si q[ui]s. Et ad l. contrarias
m[er]it[us] q[ui] loquunt[ur] de p[ri]uilegio iuris co[m]m[un]is intro-
ducto in fauore ordinis clerical[is] renu[n]ciari n[on]
potest. s[ed] suo p[ri]uilegio speciali b[on]i p[re]p[ar]e. et verius
credo q[ui] ip[s]e impetravit. Et p[ri]ma opi. est ve-

ra q[ui] sup[er]ior p[ro]p[ri]o motu aliquem exempt[us].
N[on] nota bene.

6 **U**tr[um] exemptus possit absolui ab ep[iscop]o ab ex-
co[m]m[un]icatione infligta a canone qua[m] sibi co[m]m[un]icator
canonis n[on] reseruauit. **R.** Pa. in. c. significat[ur]
sti. de fo. co[m]pe. Sede. p[ro]filio. xiiij. et Jo. de lig. in
cle. ne in agro. de sta. regula. tenent q[ui] sic **S**ed
Jo. an. in regula scienti palle. dicit q[ui] n[on]. Pa.
nor. hoc sequit[ur]. q[ui] n[on] est sue iurisdic[i]o[n]is. nec
potest se submittere sine licentia pape r[ati]one di-
cra in p[re]cedenti. q. in fi. Excipit[ur] videt[ur] Jo.
an. in. c. religioso. de sen. ex. li. vi. exco[m]m[un]icatos p[er]
injectione manu[um] violenta p[ro]n[un]t[em] ter. ibi.
dem. s[ed] ne materia euagadi. c[um] t[ame]n p[ro]curari[us] te-
neat i. cle. c[um] ex co. de sen. ex. in glo. fi. Et p[ro]p[ri]e
rea teneo q[ui] nec in illo casu. c. religioso. nec in
alio exemptus possit absolui ab ep[iscop]o. nisi vbi
specialiter ei co[m]mittit a papa. et d. c. religioso
loquit[ur] de n[on] exemptis q[ui]s antea n[on] poterat ab-
soluere p[ro]pter. c. c[um] illo[rum]. de sen. ex. et h[oc] teneo.
q[ui] si de exemptis intellexisset sic dixisset sic di-
cit in. d. cle. cum ex co. in fi.

7 **Q**uid p[otes]t exercere archiep[iscop]us vel ep[iscop]us in loco
exempto. vide s[ed]. Archiep[iscop]us. §. ij.

8 **U**tr[um] exemptus r[ati]one loci si reliquit alibi vel
p[ro]curat aut res ip[s]a p[ro]stat possit i loco domi-
ciliij p[ro]ueniri aut puniri p[er] ordinariu[m]. **R.** q[ui] n[on].
nec habet p[ro]tatem remittendi c[um] si p[ro]ueniat. ut i
d. c. i. de p[ro]p[ri]o. li. vi. S[ed] si relictu[m] vel p[ro]curat[ur]
vel res ip[s]a litigiosa sit in loco exempto n[on] po-
terit impedire se. Intelligit[ur] ergo. d. c. i. q[ui] r[ati]one
relictu[m] vel p[ro]curat[ur] p[ro]p[ri]e p[er] ordinarios p[ro]ueniri. s[ed]
si inueniant[ur] extra locu[m] exemptu[m] vel remittunt[ur].
ut no. in. d. c. i. S[ed] t[ame]n quida[m] exempti r[ati]one
loco[rum] et p[ro]fane q[ui] etia[m] r[ati]one relictu[m] aut p[ro]curat[ur] v[er]o
rei nullo modo p[otes]t co[n]ueniri. ut f[ra]t[er]es m[ai]ores.
p[re]dicatores et cistercienses et multi alij.

9 **U**tr[um] delinquens in loco exempto liget[ur] sta-
tuto epi. vide s[ed]. Statutu[m]. §. ij.

10 **U**tr[um] cu[m] statuto epi cauet[ur] ne q[ui]s accedat ad
quelibet monasteria monialiu[m] sub pena exco[m]m[un]i-
cacionis qua[m] incurrat ip[s]o facto: sint exco[m]m[un]i-
cacioni q[ui] accedunt ad monasteria exempta
monialiu[m]. **R.** q[ui] sic. si sine licentia illi[us] ad que[m]
p[ro]tinet accedunt. Ratio. q[ui] sine p[re]fata licentia ac-
cessus est p[ro]hibitu[m]. ut in. c. p[ro]fioso. d. sta. mo.
li. vi. Et ideo si ep[iscop]i v[er]o co[m]p[er]eant tales accessus
addunt pena[m] licite faciunt. et ideo ligant. nec du-
cend[um] q[ui] relictu[m] co[m]mittat in loco exempto so-
lu[m]. sed etia[m] in n[on] exempto. videlicet cum acce-
dunt anteq[uam] p[ro]ueniant. It[em] p[ro]p[ri]e p[er] hoc quod
no. Bar. in. l. relocatoru[m]. ff. de interdic. qui di-
cit q[ui] ciuitas p[ro]pter co[m]modu[m] ciuitat[is] vel odiu[m]

eorū ad quos nō vult vadant phibere pōt ei/
uibus suis ne vādant ad talē terrā. hoc nō.
Pa. in. c. postulasti. de fo. compe. ergo simili/
ter in casu p̄dicto. Et hoc tenet. d. p̄bi. de p̄/
russio in. c. vt animarū. de p̄sti. li. vi. secus si p̄/
hiberent ne quoquo modo sine eoz licētia q̄s
accederet. q̄z nisi p̄sidentes monasterij essent
culpabiles in admittendo nō valeret eoz sta/
tutū: cū esset p̄tra ius cōmune. vt in. d. c. peri/
culoso. cōtra qd̄ eps nō potest statuere nisi ex
iusta causa. vt tenet Bal. in. l. omēs populi. ff.
de iur. et iure. d. Anto. in. c. vestra. de loca. pos/
sunt. imo obligant p̄mates archiep̄i et ep̄sco/
pi vniuersi sub pena eterne maledictiōis in p̄/
pna dyocesi monasteria exempta que imine/
diare subsunt romane ecclie auctoritate apli/
ca cogere vt seruent clausurā. vt in. d. c. pericu/
loso. Similiter debent ea visitare eadē aucto/
ritate singul' annis. vt in cle. attendētes de sta/
tu. reg. et hoc de p̄cepto fm glo. ibidēz p̄pter s̄.
debeat qd̄ est p̄ceptuū. vt in. c. oblate de ap.
z in. c. vt fame. de sen. ex. licet. c. i. de despon. im/
pu. sapiat honestatē.

- 11 **U**trum exempti possint oratoria vel capel/
las in locis nō exemptis edificare? R. q̄ non.
nec in sic p̄structis celebrare vel celebrari face/
re. nisi de licentia dyocesiāni loci. vt in. c. aucto/
ritate. de priuile. li. vi. Intelligim' ex licētia
pape hoc facerēt. aliter dyocesiāni eos cōpescē/
re possunt vt in d. c. auctoritate. Et intellige d̄
oratorijs publicis: q̄z in priuatis possunt. vt
no. glo. ibidem. Dec intelligo in publicis fa/
ctis oratorijs q̄ nō p̄nt celebrare. verū qn̄ ep̄i
phibitionē fecissent: ne in eis celebrare. alias
qn̄ cōmuniter in eis celebrat si fiat de cōsensu
illius qui curā eozū habet sufficit sine alia licē/
tia ep̄sco. pi.
- 12 **U**trū in locis exemptis p̄dicta in p̄cedenti
q̄. facere possint? R. q̄ nō. nisi licentiā vl' priuile/
giū sedis aplice habeāt speciale. vt in. d. c. au/
toritate. §. in hibe'm'.
- 13 **U**trum causas et lites suorū hominū ac li/
terozum seu censuālium possint exempti assu/
mere? R. q̄ non. vt in dicto. c. auctoritate. §.
causas.

Exemplum malū dā/
tes preci/
pue plati et qui habent alios regere
mortaliter peccant. Et vt dicit. xi.
q. ii. p̄cipue tot mortib' digni sunt: quot p̄di/
tionis exempla ad alios trāsmittunt. ar. lxxxi.
dis. nemo. lxxxix. dis. puenit ad nos in si. ij.

q. vij. paulus. et c. cū pastoris. xvij. q. i. q̄ bona
De hac materia nota. j. Scandalum.

Reque pompatice. cura /
tio funeris. condi/
tio sepulture potius sunt viuorū so/
lacia q̄ mortuorū subsidia. xij. q. ij.
c. anime. §. curatio. Dicitur. in. c. n̄ extimem'
ea. q. dicit. corpori humano quicqd̄ impendi/
tur nō est p̄sidiū salutis: sed hūanitatē offi/
cium fm affectū quo nemo carnē suam odio
habet. Unde oportet vt q̄dū pōt p̄ carne p̄/
ximi curā gerat cū ille inde recesserit q̄ gerebat
Decibi. Et de h̄ vide. j. Sepultura.

Exheredatio filiorū
hodie
non potest fieri nisi pater habeat ius/
stam causaz quā debet describere i te/
stamento. vt. C. de in offi. te. autē. sed hodie.
Sed que sunt iuste cause? R. xij. que ponū
tur in autē. vt cuz de ap. co. §. causas. Prima
si filius parentib' man' intulerit. Secūda si
grauē iniuriā eis fecerit. Tercia si eos crimi/
naliter accusauerit de causā que nō sit aduer/
sus p̄ncipem vel rem publicam. Quarta si cū
maleficis p̄ueriatur. Quinta si maleficus efi/
ficiatur. Sexta si vire parentū in si diaf. Se/
ptima si cū nouerca sua aut concubina patr' sui
se immiscuerit. Octaua si p̄ p̄sona ipsius vl' de/
bito eius in carceratū inquātū potest fide iube/
re noluerit. Et hec octaua causa intelligit' so/
lū de masculis. Nona si phibuerit eos facere
testamentū. Decima si contra parentū volun/
tatem inter arenas et muros pseuerauerit
cū pater illius p̄fessionis non fuerit. Undeci/
ma si filia vitā luxuriosam elegerit: cū parētes
eam vellent p̄ posse nutre et dotare: nisi negle/
xerint eaz nutre vsq̄ ad. xxv. annū. Duodeci/
ma si parentib' furiosis debitā curā nō impen/
derit. Terciadecima si de carcere parētes redi/
cere neglexerit. Adde. xiiij. Si voluntatē vl/
timā executioni remandare noluerit. vt s̄. exe/
cutor. §. x. et. xv. si filius est hereticus cū pater
sit catholic' vt. d. §. causas.

Similiter filius potest patrem exheredare 2
Primo si de crimine euz accusauerit. excepto
crimine lese maiestatis. Secundo si vire filij
insidiatus fuerit. Tercio si vxorū sue vel concu/
bine se cōmiscuerit. Quarto si testari in q̄ po/
terat phibuit. Quinto si nō egit curā eius: cū
esset furiosus. Sexto si captus a saracenis n̄
redemit. Et si moritur intestatus ibi non suc/
cedet sed ecclesia. et dabunt bona eius pro re/
t. 2

Exorcismus

demptione captiuorum. vt in. d. anten. cum ap. co.

- 3 **U**trum in istis casibus in quibus potest exheredare: possit alimenta similiter denegare? **R.** **N.** **Jo. an. 2. Pa.** sequit in. c. quinquaginta. de in reu. vbi etiam in glo. ponunt predicti casus quod sic. **Et** idem tenet **Bar.** in. l. diuus adrianus. ff. de parici. per. l. si quis a liberis. ff. de li. ag. no. **Et** idem tenet **Pa.** in. c. ex litterarum. de eo quod du. in ma. qua po. p. adul. de patre ingrato contra filium. **Quel** imita nisi ipso peniteat. pro quo facit glo. in. l. si. c. de epi. et ele. et tex. in. c. non licet. xij. q. ij. vbi dicitur: quod per religionis ingressum purgatur omnis ingratitudo. et quod norat **Spe.** in ti. qui si sunt le. et quod si filia: et sequit **Pa.** vbi s. qui dicit quod si filia fornicatrix vult penitere de peccato. pater tenet eam alere. ar. c. ferru. l. di. et per sequens dicit **Pa.** vbi s. quod etiam tenet eam dotare. quia causa dotis non minus est fauorabilis quam causa alimentorum. vt no. **Cy.** in. l. non omni. c. de admi. tu. et **Bar.** in. autem. ex co. plexu. c. de ince. et inuti. nup.

- 4 **U**trum liceat exheredare filium vt heredem faciat ecclesiam? **R.** **Aug.** in. c. quicquid. xij. q. iij. **Quicquid** exheredato filio heredem vult facere ecclesiam: querat alium qui suscipiat: non augustinum.

- 5 **U**trum frater exheredet a fratre? **R.** quod sic in tribus casibus. **Prum** si in solidarius est vite ipsius. **Secus** si de crimine inscribitur contra eum. **Tercio** si in bonis eius notabiliter lesit. **Et** hoc etiam habet locum quando moritur ab intestato frater vt non succedat ei frater. vt in autem. de nup. s. ingratitudinem.

- 6 **U**trum vir vxorē: et contra vxor virum possit exheredare? **R.** quod sic. vt no. in. d. s. causas.

Exorbitantia a iure communis non debent trahi ad sequelam: de regu. iur. li. vi. que a iure communis exorbitant nequaquam ad consequentiam sunt trahenda.

Exorciste ex greco in latinum adiuncti sine increpantes vocantur. dicitur tex. in. c. clerici. circa si. xxi. dist.

- 1 **Q**uid pertinet ad eorum officium? **R.** tex. in. c. p. lectis. xxv. dist. ad exorcistam pertinet exorcismos memoriter tenere manusque super energuminos. id est lunaticos et obsessos a demonibus et catheduminos in exorcizando imponere. hec ibi.

- 2 **C**um ordinatur debet accipere de manu episcopi

bellum in quo exorcismi sunt scripti cum istis verbis. accipe et comenda memorie tue. vt in. c. exorcista. xxiij. dist.

Exorcismus est adiutorio contra diabolum. vt de consecra. dist. iij. in. c. ante. xx. dies.

Quid valet exorcismus ante baptismum? **R.** **Ric.** in. iij. di. vi. ar. vlti. q. i. per ipsum virtute diuina artat potestas diaboli: ne possit de cetero tantum quantum ceteris paribus posset si non esset exorcizatus: et maxime impediendo ne baptismum suscipiat. facit ad hoc. c. sicut nostis. de conse. dist. iij.

Quid si aliquis baptizetur sine exorcismo? **R.** **Ric.** vbi s. quod debet post baptismum exorcizari. facit. d. c. nostis. **Ratio.** quia licet in baptismo paruum non sit peccatum: tamen in eo remanet actu aliter sordes peccati. **Et** ideo etiam post baptismum habet efficaciam repraesentandi diabolum.

Per quem debet quis exorcizari? **R.** quod per sacerdotem. de p. se. dist. iij. sacerdotes. et vide s. **La. thecismus.** quia idem est.

Expense tam in cibariis quam in vestibus debent fieri secundum dignitatem illius cui sunt prestande et facultates illius qui debet

prestare. hoc colligit in. l. habitatio. ff. de ven. in pos. mut. et in. l. sed et si quidem. s. i. in p. vestiri. ff. de usufruc. **Et** propterea dicit **Bal.** in. d. s. i. quod abbas debet melius vestiri quam monachus: magister in theologia quam alij fratres. doctor quam scolarius. **Et** idem dicit de cibariis per elegantem doc.

Bal. in. l. i. c. de epi. audi.

Utrum ille qui alium vulnerauit teneatur ad expensas? **R.** quod sic ad omnes quas per curatio efficit. vt ff. si qua. pau. se. di. l. ex hac. et ff. de his qui reu. vlti. l. vltima. vide glo. in. c. si quis mebroium. xxiij. q. vlti. et in. c. i. de iniurijs.

Utrum in eximandis facultatibus sit habenda ratio expensarum? **R.** quod sic. vt no. glo. in. c. quonia. de vita et ho. cle. unde illi fructus eximandi sunt qui supersunt deductis expensis. c. de fruc. et li. ex. l. i.

Utrum expensae factae in re aliena sint attendendae? **R.** quod aut erat possessor male fidei. et sic de rigore iuris non poterit habere nisi solam illas quas fecit gratia fructuum querendorum gregariorum aut seruandorum: quia etiam a male fidei possessore deducuntur. vt in. l. si a patre. s. fructus. ff. de peti. he. et l. plane in si. ibidem. et in. d. l. i. alias si quas fecit amittit. vt. l. ex argento. ff.

de condi. fur. et insti. de re. di. §. ex diuerso. **S**z in foro conscientie fm. No. ti. Usura. v. poterit etia repetere eas quas fecit ad obseruationes rei vt pascendo equū et hmoi. vel ad opportuna melioratione: vt curando animal moribosus. nu triendo porcū et hmoi. et placet p rōne dictaz. l. i. Similiter dic de eo q scripsit vel pinxit i re aliena: seu edificauit q in conscientia poterit pe tere. et ille in cuius re expensas fecit tenet nō in qntum expensa videlicet sed solū in qntū sibi dicta res est plus utilis arbitrio boni viri. **S**i autē erat possessor bone fidei sic poterit omnes expensas quas fecit tollere: si sine lesione rei po test fieri. l. in l. i. la. iij. ff. de rei ven. vel si nō possunt tolli dñs rei soluet eas. l. in fundo. eo. ti. aut vendere ei rem in qua expensas fecit. qz. ff. de peti. he. l. si qd possessor. §. sicut ante di citur q quis nō debet culpari de administrati one rei quā tenet vt suā bona fide. Idē dic qñ fecit credens vtiliter gerere negociū proximi sui. ff. de nego. ge. p totū.

4 **E**xpense nō veniūt noīe damnoz vel inter esse. qz expensa est quā quis facit cundo redeundo. vel maiore familiā tenendo: aut aduo cati soluēdo et hmoi. Damna sō vt interesse sunt in re vel circa rem. et iō qui remittit vnūz nō videt remittere aliud. vt de iniurijs. c. i. no stra. in tex. et in glo.

5 **E**xpense dicuntur necessarie: que si facte nō fu issent: perisset. aut facta fuisset deterioz res cir ca quā sunt facte. Utiles sunt que rem melioz faciant et deterioz fieri nō sinunt. Volūtarie vero sunt que rem tm ornant: sed fructus non augent. l. impensas. ff. de ver. sig. Quō autē de beantur quando sunt facte in re aliena sciēter et bona fide. vt puta in re locata. habes infra locatio. §. xxi. et supra Commodatum. §. xij. et supra dos. §. xxv. et infra Peculiū. §. xxi.

Experientia facit artē et experientia casum. i. metaphisice. vnde in. c. qz sit. de elec. l. vi. in prin. dicit magistra rerū. et ff. de le. iij. l. legatus. §. orna tibus dicit q pbet cuilibz artificio nutrimē tum. et in. c. vt consideretur. l. dis. dicit. Cogunt enim multas inuenire medicinas multorum experimēta morbozū.

Expositio sacre scripture et canonum ex causa psona loco et tempe debet fieri vt. xvi. di. c. sciendū. et c. se. Quoz modi qz medullitus non indagant in erroris

laborinthum nōnulli intrudendo impingū tur cum ante iudicant qz intelligant: ante in culpant qz iterando lecta pquirat. hec. 3. et habet in. d. c. sciendū.

Utrum liceat varijs modis sacra scripturā vel iura exponere? R. glo. in. c. quid hoc est. l. di. q. aduocat? pōt varijs modis iura expone re. Quō limita verū qñ eadē ratio legis hoc re quirat. aliter nō excusant. qz vt dicit in. c. intel ligentia. de ver. sig. intelligentia dictorum ex causis est assumēda dicendi. qz non sermoni res. sed rei debet sermo esse subiectus. et in. c. i. his eo. ti. dicit. Verba intentioni debent deservire cū suis concor. ibi no. i. glo. Idē dic de sacra scriptura q exponit quattuor modis. Primo fm. hystoria. hystoria est rei geste narratio. ab hystorion qd est videre vel cognoscere. quia apud veteres nemo scribebat hystoriaz nisi in terfuissz. Secūdo allegorice. a leon qd est aliud et goze qd est dicere vel locutio. et est qñ p vñū factū datur intelligi aliud. qd est credendū. Tercio anagogice. ab ana qd est sursum et go ge qd est ductio. et est qñ p vñū factum datur intelligi desiderandū. scz glia. Quarto tropo logice. a tropos qd est cōuersio: et logos quod est sermo. et est qñ p vñū factū datur intelligi faciendū. Et ppter ea dicit Hiero. in. c. here sis. xxij. q. iij. Qui aliter scripturā intelligit qz sensus spūs sancti flagitat a q scriptura ē. li cet ab ecclia nō recessit. tm hereticus potest ap pellari. et de carnis opibus est eligens q peio ra sunt. hec ille. facit ad hoc. c. relatiū. xxxvij. di. Quō bene nota.

Expositus filius infans a patre: siue ab alio eo sciente: vel ratūz habente eo ipso liberat a patria pte. Idem in seruo et liberto expositis q liberant a domi nica pte. Idem in languidis cuiuscūqz era tis sint expositis. vel si alicui alimenta negari contigerit impie. vt in. c. vnico. d. infan. expo. Si vero eo ignorate vel inuito sit expositus: poterit eū repetere. sed restituet expensas. j. x. dies post eplam prestantis factā. vt ibidem no. et in. c. si. lxxxvij. di.

Utz recolligēs talē expositū acquirat aliqd ius in eo? R. qñ nō. vt in dictis iuribz.

Utrum expensas factas possit repetere? R. 2 q si sunt alimenta vel causa alimentoz facte: nō repetet nisi in duobz casibus fm. glo. in. d. c. si. Primus si prestatus est q volebat repe tere. vt. ff. de nego. ge. l. neusennius. Doc limi.

Extimatio

to nisi esset psona que ad hac teneretur: sicut
ecclia que tenet alere paupes. qz qualitercum
qz prestatetur nō repetet. vt. c. sacrozuz. xij. q. ij.
z. l. alimenta. C. de nego. ge. qd ibi no. **L**imi
to scdo q in pscientia poterit repetere psona q
ad hoc nō tenebat. licet nō fecerit prestationē
qn a pncipio habuit animū repetendi. ar. eo/
rū q no. j. lex. §. iij. **S**ecūdu casus est qn ex
posuit z collectus nō vult ducere filiā collecto
ris in vxorē. C. de nup. l. patrē. **S**i vero sunt
alia ab alimētis q expendit. puta in erudien/
do puero in aliqua arte z hmoi repetere pote/
rit. C. de infa. ex. l. i.

Sed nunqd excusent pdicti exponentes: si
ex necessitate. puta qz eos alere non poterant
exposuerunt. R. glo. in. d. c. fi. q nō. qz debu/
it eū mittere in xenonez. s. hospitale. vt. C. de
ta. tol. l. vnica. §. sed scim. q si talis loc⁹ non
erat. tunc videt glo. dicere q excusat de filio.
sed de seruo nō. p. d. l. vnica. z in autē. de nup.
§. z multo poti⁹. **S**ed ego credo veruz quo
ad penā predictā. in. §. i. sed nō quo ad deuz.
quia quantū in ipso est occidit: nisi forte expo/
sicio tali modo fieret q nullū periculū exposi/
to immineret.

Expressio quādoqz nocz
unde. l. non/
nunq. ff. de condi. z de. dicit. Non/
nunqz ptingit vt quedā nominatim
expssa officiat: qzuis omilla tacite intelligi po/
tuisent nec essent obfutura. **I**nde dictum est
expssa nocent: nō expssa nō nocent. hec ibi. fa/
cit ad hoc. l. si quis. ff. de here. insti. z glo. in. c.
psulti. de pecu. ff. de reg. iur. l. expressa.

Extimatio rei qn debe/
at fieri. R.
q tpe tractus. vt in. c. cū dilecti.
de emp. z vēdi. z in. l. ij. C. de rescin.
ven.

1 **Q**uantū fieri debeat. R. glo. in. autē. de ali.
z emphi. §. sanctissimas. q debet fieri fm red/
ditus quos res extimanda affert. facit tex. ibi
dem z in autē. de ec. titu. §. si autēz annale. z
tex. in. l. si q. C. de rescin. ven.

2 **Q**ualiter fiet fm reddit⁹. R. q tū debet va/
leres qz fructus pducit in. xxv. annis. vel si
est res que debet ecclie in. xxv. annis. vt in
d. §. si ante annale. vbi est tex. de trigintaquigz
annis. z ibi no.

3 **Q**uid si res est nō fructuosa. R. q extima/
bitur fm q cōmuniter appreciat. l. pcia. i. pn.
ff. ad. l. fal. **E**t hoc habet locū hodie cōmuni

ter in oibz rebz. q dicit. res tantū valet qntū
vendi pōt. p. l. i. §. si heres. ff. ad. treb. z. l. que
rebat. ff. ad. l. fal. z. l. si qz vxori. §. vl. ff. de fur.
detet intelligi verū: nō habito respectu ad effe/
ctionē singulariū psonarū: s. cōmuniū. vt in
d. l. precia: nisi affectio esset rationabilis respē/
ctu extimantis. de quo dic vt s. **E**mpio. §.
vij. z. ix.

Utrū extimatio faciat venditionē. R. q sic
in duobz casibz. **P**rim⁹ cuz eo animo sit exti/
matio vt ipa psteet. secus si fiat vt appareat qn
ti res sit facta deterior. vt. l. ij. inter viroz. C. de
iur. do. **Q**d tūc apparz qn in pacto est vt trā/
acto certo tpe res que extimata data est redda/
tur. qz tūc nō facit venditionē. vt. d. l. si inter.
Scds casus est qn res simplr dat extimata i
tractu. de cui⁹ natura est vt transferat domi/
niū. vt in. l. quoties. z. l. plerūqz. ff. de iure do.
z. l. extimatio. ff. sol. ma. **E**xemplū mulier de/
dit rem extimatā. c. viro suo censēbit vir am/
se. Fallit hoc qn natura tractus repugnat vt
faciat vditionē. vt in. l. seruos. ff. fa. her. **E**x/
emplū ego z tu sum⁹ heredes z facim⁹ extima/
tionē de hereditate. tūc nō facit venditōem
Utrū extimatio faciat trāsire piculū in acci/
piētē. vide s. **C**asus. §. vi.

Extréma vinctio. vide
infra **U**inctio
extrema.

Sibule ociose vel secula/
rum negociorū
nō debent recitari i cōuiuio cleri/
corū aut religiosoz. vt in. c. con/
uiuia. z in. c. p reuerentia. xliij. dis. nec fabu/
larū oblectamēta excitantiū mentez ad incontinē/
tia libidinū. c. adeo. xxxvij. dis.

Acilitas venie incenti/
num pbat de/
linquendi. xxiij. q. iij. est iusta.
de vi. z ho. cle. c. vt clericorū. vñ
Stephan⁹ papa dicit. **E**cclia stici vigorēz
do pfundit si aut temere illicita psumant: aut
nō pcessa impune temptent. pnde si negligē/
ter ea q male vsurpant omittunt. ex cellus via
pculdubio alijs aperimus.

Ascultas dicit quādo
sine difficul/
tate pōt quis facere. vt no. In/
no in. c. pñenti. z in. c. romana. de
senten. excom. li. vi.